

Den Europæiske Unions Tidende

C 341

Dansk udgave

Meddelelser og oplysninger

56. årgang

21. november 2013

Informationsnummer

Indhold

Side

I Beslutninger og resolutioner, henstillinger og udtalelser

UDTALELSER

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

492. plenarmøde den 18. og 19. september 2013

2013/C 341/01	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Styrkelse af civilsamfundets partnerskaber for en mere effektiv gennemførelse af strategien for Østersøområdet 2014-2020« (sonderende udtalelse)	1
2013/C 341/02	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kvindens beskæftigelse og vækst« (sonderende udtalelse)	6
2013/C 341/03	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Fastlæggelse af målsætninger for bæredygtig udvikling — Det europæiske civilsamfunds bidrag til EU's holdning« (sonderende udtalelse) ...	11
2013/C 341/04	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Fødevarer sikkerhed og bioenergi« (initiativudtalelse)	16
2013/C 341/05	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse »For en koordineret europæisk aktion til forebyggelse og bekæmpelse af energifattigdom« (initiativudtalelse)	21

DA

Pris:
4 EUR

(Fortsættes på omslagets anden side)

III Forberedende retsakter

DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG

492. plenarmøde den 18. og 19. september 2013

2013/C 341/06	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af Rådets forordning (EF) nr. 1083/2006 for så vidt angår visse bestemmelser om finansiel forvaltning for visse medlemsstater, som er i eller trues af alvorlige vanskeligheder med hensyn til deres finansielle stabilitet, og om frigørelsesreglerne for visse medlemsstater« COM(2013) 301 final — 2013/0156 (COD)	27
2013/C 341/07	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — EU's politik for rumindustrien — udnyttelse af potentialet for økonomisk vækst i rumsektoren« COM(2013) 108 final	29
2013/C 341/08	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — Status over Innovation i EU 2012 — hurtigere forandring« COM(2013) 149 final	35
2013/C 341/09	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om sammenlignelighed af gebyrer i forbindelse med betalingskonti, flytning af betalingskonti og adgang til at oprette og anvende betalingskonti med basale funktioner« COM(2013) 266 final — 2013/0139 (COD)	40
2013/C 341/10	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af forordning (EU) nr. 528/2012 om tilgængeliggørelse på markedet og anvendelse af biocidholdige produkter for så vidt angår nærmere bestemte betingelser for adgang til markedet« COM(2013) 288 final — 2013/0150 (COD)	44
2013/C 341/11	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse om indførelse af det interoperable EU-dækkende eCall-system« COM(2013) 315 final — 2013/0166 (COD) og om »Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om typegodkendelseskrav for indførelse af et køretøjsmonteret eCall-system og om ændring af direktiv 2007/46/EF« COM(2013) 316 final — 2013/0165 (COD)	47
2013/C 341/12	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om betingelserne for tredjelandsstatsborgeres indrejse og ophold med henblik på forskning, studier, elevudveksling, lønnet og ulønnet praktik, volontørtjeneste og au pair-ansættelse« COM(2013) 151 final — 2013/0081 (COD)	50
2013/C 341/13	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om foranstaltninger til fremme af arbejdstagernes udøvelse af deres ret til fri bevægelighed« COM(2013) 236 final — 2013/0124 (COD)	54

I

(Beslutninger og resolutioner, henstillinger og udtalelser)

UDTALELSER

DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG

492. PLENARMØDE DEN 18. OG 19. SEPTEMBER 2013

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Styrkelse af civilsamfundets partnerskaber for en mere effektiv gennemførelse af strategien for Østersøområdet 2014-2020« (sonderende udtalelse)

(2013/C 341/01)

Ordfører: **Michael SMYTH**

Den 15. april 2013 anmodede Litauens viceudenrigsminister, Vytautas Leškevičius, på vegne af det forestående litauiske formandskab Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg om at udarbejde en sonderende udtalelse om:

»Styrkelse af civilsamfundets partnerskaber for en mere effektiv gennemførelse af strategien for Østersøområdet 2014-2020«.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Den Økonomiske og Monetære Union og Økonomisk og Social Samhørighed, som vedtog sin udtalelse den 15. juli 2013.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 492. plenarforsamling den 18.-19. september 2013, mødet den 19. september, følgende udtalelse med 148 stemmer for, ingen imod og 2 hverken for eller imod:

1. Indledning

1.1 I nærværende udtalelse argumenteres der for, at man effektivt kan styrke civilsamfundets partnerskaber i gennemførelsen af strategien for Østersøområdet ved at anvende partnerskabsprincippet som fastlagt i Kommissionens adfærdskodeks om partnerskab.

1.2 Adfærdskodeksen om partnerskab støttes af Europa-Parlamentet, Regionsudvalget og EØSU, men er endnu ikke godkendt af Rådet. Dette er fortsat et væsentligt problem for tilhængerne af partnerskabsprincippet.

1.3 EØSU erkender, at der blandt de baltiske medlemsstater ikke er fuld politisk opbakning til adfærdskodeksen, og at partnerskabskulturen skal styrkes.

1.4 EØSU anbefaler, at strategien for Østersøområdet uformelt følger den proces, der er skitseret i adfærdskodeksen, og anvender den i den løbende udvikling og gennemførelse af strategien for Østersøområdet.

1.5 Der er tilstrækkelig organisatorisk erfaring og kompetence i Østersøområdet at bygge videre på til at påtage sig den skærpede overvågningsrolle, der er bebudet i adfærdskodeksen.

1.6 Østersøområdet kunne også efterligne Donaustrategien og etablere et baltisk civilsamfundsforum. EØSU spillede en fremtrædende rolle i oprettelsen af civilsamfundsforummet for Donauområdet og er parat til at spille en tilsvarende rolle som koordinator i Østersøområdet.

2. Makroregionale samarbejdsstrategier

2.1 Begrebet makroregion indgik første gang i EU's ordforråd i 2007 i forbindelse med en politisk debat om relevante territoriale styreformer. Efterfølgende er der blevet vedtaget makroregionale samarbejdsstrategier for Østersøområdet (2009) og Donauområdet (2011).

2.2 Strategien for Østersøområdet var som det første forsøg på samarbejde på makroregionalt plan oprindeligt en prøvesag for denne nye model for regionalt samarbejde. Modellen bygger på den enkle betragtning, at i et område som Østersøområdet kan alvorlige problemer som søfartssikkerhed, miljøforurening og adgang kun tackles og overvindes gennem et effektivt samarbejde. Desuden kan en makroregions nøjagtige geografiske udstrækning variere alt efter definitionen og arten af det problem, der skal løses. En tidligere kommissær for regionalpolitik udtrykte dette meget præcist, da han sagde, at en makroregional strategi defineres »på grundlag af de udfordringer og transnationale muligheder, der kræver kollektiv handling«.

2.3 Strategien for Østersøområdet har tre hovedmål: at redde havet, forbinde regionen og øge velstanden. For at opnå dette er medlemsstaterne og Kommissionen enedes om en handlingsplan med 15 prioriterede områder og omkring 80 forskellige flagskibsprojekter.

2.4 Strategien for Østersøområdet har bygget videre på eksisterende niveauer af samarbejde i området og har været undervejs i fire år. Den har affødt en høj grad af samarbejde mellem de deltagende lande og regioner. Forvaltningen på flere myndighedsniveauer har koordineret de nationale og regionale myndigheder for at forbedre sikkerheden til søs og for at opnå en reduktion af eutrofieringsniveauerne i Østersøen. EU har tilrettelagt årlige civilsamfundsfora inden for rammerne af EU-strategien for Østersøområdet (EUSBSR), siden den blev etableret i 2009.

2.5 Regionens økonomiske udvikling er ikke blevet hæmmet af gennemførelsen af strategien. Østersøområdet kom i 2010 hurtigere på fode igen end andre dele af Europa og har i hele 2011 opretholdt pæne vækstrater. I 2012 faldt vækstraten til 1,5 %, hvilket stadig ligger et godt stykke over EU-gennemsnittet. Udsigterne for 2013 er fortsat beskedne, men regionen burde ifølge The Baltic Development Forum stadig klare sig bedre end de tilsvarende regioner i Europa.

3. Partnerskabsprincippet

3.1 EØSU har længe ment, at ægte partnerskaber er nødvendige for den samlede effektivitet af EU's samhørighedspolitik. Partnerskab er et middel til at opnå bæredygtig økonomisk og social udvikling. Det er indbygget i mekanismen til gennemførelse af samhørighedspolitikken og formelt fastsat i artikel 11 i den generelle forordning.

3.2 Medlemsstaternes fortolkning af artikel 11 har givet anledning til problemer, da nogle medlemsstater blot har

afgivet tomme løfter, medens andre har taget partnerskabsprincippet til sig uden forbehold. I april 2012 stillede Kommissionen forslag om en adfærdskodeks om partnerskab i gennemførelsen af den fælles strategiske ramme i et forsøg på at etablere en formel mekanisme til effektiv inddragelse af alle interessenter i samhørighedspolitikken.

3.3 Kommissionens forslag til den europæiske adfærdskodeks om partnerskab indeholder de mindstekrav, der er nødvendige for at sikre et partnerskab af høj kvalitet ved gennemførelsen af fondene, samtidig med at den giver medlemsstaterne tilstrækkelig fleksibilitet med hensyn til, hvordan de tilrettelægger de forskellige partnerseres deltagelse. I den europæiske adfærdskodeks om partnerskab står der, »at offentlige myndigheder, økonomiske og sociale parter og organer, der repræsenterer civilsamfundet på deres respektive interventionsområder kan etablere platforme eller paraplyorganisationer for at befordre deres deltagelse i partnerskabet. De kan udpege en enkelt repræsentant til at fremlægge platformens eller paraplyorganisationens synspunkter i partnerskabet. Principper til overvejelse, når partnerne udpeger deres repræsentanter, bør omfatte: kompetence, evne til at deltage aktivt og passende repræsentationsgrad.«

3.4 Kommissionens forslag støttes af Europa-Parlamentet, EØSU og Regionsudvalget. Det Europæiske Råd har imidlertid slettet adfærdskodeksen fra Kommissionens samlede vifte af forslag. Denne uenighed er uheldig, og det kræver en samordnet indsats fra alle tilhængerne af partnerskabsprincippet at overvinde den.

3.5 Adfærdskodeksen identificerer tre kategorier af partnere, der udgør partnerskabet i samhørighedspolitikken:

- kompetente regionale og lokale myndigheder, bymyndigheder og andre offentlige myndigheder,
- arbejdsmarkedets parter og
- organer, der repræsenterer civilsamfundet, herunder miljøpartnere, ikke-statslige organisationer og organer med ansvar for fremme af ligestilling og ikke-forskelsbehandling.

3.6 Den udstikker også principperne for involvering af de forskellige kategorier af partnere i udarbejdelsen af programmer, de påkrævede oplysninger om deres involvering samt på de forskellige gennemførelsestrin. Ifølge Kommissionen bør partnerne inddrages i:

- analysen af skævheder og udviklingsbehov under henvisning til de tematiske mål, inklusive dem der er fastsat i de landespecifikke henstillinger,
- udvælgelsen af de tematiske mål, den vejledende fordeling af støtten fra de europæiske struktur- og investeringsfonde og de vigtigste forventede resultater,

- listen over programmer og de mekanismer på nationalt og regionalt plan, der sikrer koordinering mellem FSR-fondene og andre EU-finansieringsinstrumenter og nationale finansieringsinstrumenter samt EIB,
- de ordninger, der skal sikre en integreret tilgang til anvendelsen af FSR-fondene til territorial udvikling af byområder, landdistrikter, kystområder og fiskeriområder og områder med særlige territoriale karakteristika,
- de ordninger, der skal sikre en integreret tilgang til at imødekomme de specifikke behov i de geografiske områder, der er mest berørte af fattigdom, eller hos målgrupper med størst risiko for forskelsbehandling eller udstødelse med særligt fokus på marginaliserede befolkningsgrupper,
- gennemførelsen af de horisontale principper, der er fastlagt i artikel 7 og 8 i forordningen om generelle bestemmelser for samhørighedsfondene.

3.7 Hvad angår udarbejdelse af programmerne, bør partnerne inddrages i:

- analysen og indkredsningen af behov,
- fastlæggelsen eller valget af prioriteter og dertil hørende specifikke målsætninger,
- tildelingen af støtte,
- definitionen af programspecifikke indikatorer,
- gennemførelsen af de horisontale principper som fastlagt i artikel 7 og 8 i forordningen om generelle bestemmelser,
- overvågningsudvalgets sammensætning.

3.7.1 Adfærdskodeksen indeholder også et sæt detaljerede principper for deltagelse i og forvaltning af partnerskaber og overvågningsudvalg.

3.7.2 Med henblik på at give mange af de mindre ngo'er og andre civilsamfundsorganisationer mulighed for at deltage effektivt i den nye partnerskabsproces bør det overvejes at tildele dem den nødvendige tekniske og finansielle støtte.

3.8 Selv om strategien for Østersøområdet var resultatet af et hidtil uset omfang af høring af interessenter, kan man med rimelighed sige, at partnerskabsprincippet, som det er skitseret i adfærdskodeksen, stort set er fraværende i Østersøområdet. I visse medlemsstater er der stadig ikke opnået politisk accept af partnerskabsprincippet.

3.9 Der findes adskillige organer og organisationer, som opererer med held i hele Østersøområdet, og som repræsenterer civilsamfundet bredt. Disse kunne danne grundlaget for et baltisk partnerskab eller paraplyorganisation som planlagt i adfærdskodeksen. Der er ingen grund til at duplikere noget, der allerede findes.

3.10 Hvad angår samarbejdet med Rusland kan en ny partnerskabsbaseret tilgang blandt medlemmerne af Østersørådet (CBSS) have en demonstrationseffekt på samme måde, som strategien for Østersøområdet har påvirket den nye strategi for Ruslands nordvestlige føderale distrikt.

3.11 Hvis der kunne opnås bred støtte til adfærdskodeksen, ville det endnu en gang bidrage til at styrke interessenternes støtte til Østersøstrategien, selv i denne meget vanskelige periode, og også i tiden fremover. På samme måde som Østersøstrategien blev betragtet som en test af det makroregionale samarbejde, ville Østersøområdet med gennemførelsen af partnerskabsprincippet igen være banebrydende.

3.12 Nedenstående bilag indeholder aftalen om forvaltning af partnerskab på flere myndighedsniveauer mellem Rådet og Europa-Parlamentet, som kunne danne grundlag for en delegeret retsakt til gennemførelse af en ændret adfærdskodeks om partnerskab.

Bruxelles, den 19. september 2013

Henri MALOSSE

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

BILAG

Artikel 5 i den europæiske adfærdskodeks om partnerskab som aftalt mellem Rådet og Europa-Parlamentet den 19. december 2012

Partnerskab og flerniveaustyring

1. For henholdsvis partnerskabsaftalen og de enkelte programmer tilrettelægger en medlemsstat i overensstemmelse med dens institutionelle og retlige rammer et partnerskab med de kompetente regionale og lokale myndigheder. Partnerskabet skal endvidere omfatte følgende partnere:

- a) de kompetente bymyndigheder og andre offentlige myndigheder
- b) arbejdsmarkedets parter og
- c) relevante organer, der repræsenterer civilsamfundet, herunder miljøpartnere, ikke-statslige organisationer og organer, som er ansvarlige for at fremme social inklusion, ligestilling mellem kønnene og ikke-forskelsbehandling.

2. I overensstemmelse med metoden med flerniveaustyring inddrages de i stk. 1 anførte partnere af medlemsstaterne i udarbejdelsen af partnerskabsaftaler og statusrapporter gennem hele forberedelsen, gennemførelsen, overvågningen og evalueringen af programmerne, herunder deltagelse i overvågningsudvalgene for programmerne i overensstemmelse med artikel 42.

3. Kommissionen tillægges beføjelser til at vedtage delegerede retsakter i overensstemmelse med artikel 142 for at tilvejebringe en europæisk adfærdskodeks om at støtte og hjælpe medlemsstaterne med tilrettelæggelsen af partnerskaber i overensstemmelse med stk. 1 og 2. I adfærdskodeksen fastsættes rammen, hvorunder medlemsstaterne i overensstemmelse med deres institutionelle og retlige rammer samt deres nationale og regionale kompetencer skal arbejde for gennemførelsen af partnerskaber. Adfærdskodeksen, der fuldt ud respekterer nærheds- og proportionalitetsprincippet, skal indeholde følgende elementer:

- a) de vigtigste principper for gennemsigtige procedurer, som skal følges ved identifikation af de relevante partnere, herunder, hvor det er relevant, deres paraplyorganisationer, for at hjælpe medlemsstaterne med at udpege de mest repræsentative relevante partnere i overensstemmelse med deres institutionelle og retlige rammer;
- b) de vigtigste principper og bedste praksis med hensyn til involvering af de forskellige kategorier af relevante partnere som fastsat i stk. 1 i forbindelse med udarbejdelsen af partnerskabsaftaler og -programmer, påkrævede oplysninger om deres involvering samt på de forskellige gennemførelsestrin;
- c) bedste praksis med hensyn til formulering af reglerne for medlemskab og interne procedurer i overvågningsudvalg, der skal fastlægges af medlemsstaterne eller programmernes overvågningsudvalg, alt efter hvad der er relevant, i overensstemmelse med de relevante bestemmelser i denne forordning og de fondsspecifikke regler;
- d) de vigtigste målsætninger og bedste praksis i tilfælde, hvor forvaltningsmyndigheden involverer de relevante partnere i udarbejdelsen af forslagsindkaldelser, og navnlig bedste praksis med henblik på at undgå eventuelle interessekonflikter, hvor relevante partnere eventuelt er støttemodtagere, og involvering af de relevante partnere i udarbejdelsen af statusrapporter og i forbindelse med overvågning og evaluering af programmer i overensstemmelse med de relevante bestemmelser i denne forordning og de fondsspecifikke regler;
- e) de vigtigste områder og temaer og bedste praksis med henblik på, at de kompetente myndigheder i medlemsstaterne kan udnytte de europæiske struktur- og investeringsfonde, herunder teknisk assistance, til styrkelse af de relevante partners institutionelle kapacitet i overensstemmelse med de relevante bestemmelser i denne forordning og de fondsspecifikke regler;
- f) Kommissionens rolle i formidlingen af god praksis;
- g) de vigtigste principper og bedste praksis, der vil lette medlemsstaternes vurdering af gennemførelsen af partnerskabet og dets merværdi.

Bestemmelserne i adfærdskodeksen må ikke på nogen måde være i strid med de relevante bestemmelser i denne forordning og de fondsspecifikke regler.

4. Kommissionen giver samtidig Europa-Parlamentet og Rådet meddelelse om den delegerede retsakt, som den har vedtaget i overensstemmelse med artikel 142 og som fastsat i stk. 3, inden for fire måneder efter vedtagelsen af denne forordning. Den delegerede retsakt kan ikke specificere en tidligere dato for dens ikrafttræden end dagen for dens vedtagelse efter denne forordnings ikrafttræden.

5. I henhold til denne artikel kan en overtrædelse af enhver forpligtelse, der er pålagt medlemsstaterne, enten ved denne artikel i forordningen eller ved den delegerede retsakt vedtaget i overensstemmelse med artikel 5, stk. 3, ikke udgøre en uregelmæssighed, som resulterer i en finansiel korrektion i medfør af artikel 77 i denne forordning.

6. For hver europæisk struktur- og investeringsfond hører Kommissionen mindst en gang om året de organisationer, som repræsenterer partnerne på EU-plan, om gennemførelsen af støtten fra de europæiske struktur- og investeringsfonde og aflægger efterfølgende rapport om resultaterne til Europa-Parlamentet og Rådet.

**Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kvindens beskæftigelse og vækst«
(sonderende udtalelse)**

(2013/C 341/02)

Ordfører: **Indrė VAREIKYTė**

I brev af 15. april 2013 anmodede Vytautas Leškevičius, Republikken Litauens viceudenrigsminister, på vegne af det litauiske rådsformandskab om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

"Kvindens beskæftigelse og vækst".

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Beskæftigelse, Sociale Spørgsmål og Unionsborgerskab, der vedtog sin udtalelse den 5. september 2013.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 492. plenarforsamling den 18.-19. september 2013, mødet den 18. september, følgende udtalelse med 144 stemmer for, 3 imod og 3 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1 Kvindens beskæftigelse bør ikke længere rejses som en debat om ligestilling, men i stedet ansues som en økonomisk nødvendighed med henblik på at skabe velstand og arbejdspladser i Den Europæiske Union - en samfundsmæssig nødvendighed for at kunne tage de demografiske, sociale og miljømæssige udfordringer op og sikre bæredygtig vækst.

1.2 Kvindens øgede beskæftigelsesfrekvens har allerede bidraget markant til væksten de sidste 50 år. Det er dog nødvendigt at gennemføre mere fokuserede foranstaltninger på såvel EU-plan som nationalt plan for at drage fuld nytte af det potentiale, som kvindens bidrag til vækst rummer. Det er ikke desto mindre vigtigt at sikre brede politikker, som ikke kun omfatter de mest indlysende økonomiske hindringer, men også tager højde for områder som skat, velfærdsydelser og pensionsordninger, arbejdstagerrettigheder, beslutningstagning, iværksætteri, uddannelse, stereotyper og vold. Det står også klart, at både kvinder og mænd skal spille en rolle, hvis disse yderst komplekse problemer skal løses. Kvinder og mænd skal også involveres i dialog og samarbejde mellem de relevante aktører og i gennemførelsen af bedste praksis.

1.3 Sideløbende med de specifikke henstillinger nedenfor og i hele teksten er de vigtigste forudsætninger for at få kvinderne til at deltage mere i beskæftigelsen og bidrage til vækst følgende:

— kønsaspektet skal integreres i alle EU-politikker;

— der skal være kønsspecifikke data i al statistisk dataindsamling, som sikrer, at 52 kønsindikatorer bruges ⁽¹⁾;

⁽¹⁾ De Forenede Nationers Økonomiske og Sociale Råd, rapport fra generalsekretæren for den statistiske kommission for kønsstatistik (E/CN.3/2013/10).

— tildeling af EU-midler med opmærksomhed på kønsaspektet, gennemførelse af henstillingerne i evalueringen af Den Europæiske Socialfonds støtte til ligestilling ⁽²⁾;

— mindre kønsopdeling inden for uddannelse, så økonomierne får mulighed for at udnytte den fulde talentmasse;

— støtte ved overgangen fra uddannelse til arbejdsmarked via specifikke kurser og udvikling af færdigheder;

— adgang til arbejdsmarkedet på lige vilkår og betingelser (herunder kønsdiversitet på arbejdspladsen og reel ligestilling mht. arbejdstid og løn);

— anstændigt arbejde og jobtilfredshed, herunder adgang til tjenester, der gør det muligt at skabe balance mellem arbejde og privatliv, hvad enten disse ydes af staten eller den private sektor;

— tilpasning af skatte- og velfærdsordningerne, så sekundære forsørgere ikke fratages motivationen til at arbejde eller arbejde flere timer;

— øgede muligheder for kvindelige iværksættere til at udvide deres virksomheder og skabe arbejdspladser;

— lige deltagelse af mænd og kvinder i beslutningsprocessen;

— støtte til vanskeligt stillede eneforsørgere;

— fuldtidsbørnepasningsordninger af høj kvalitet, som er tilgængelige til fornuftige priser, er en af hovedfaktorerne for at fremme kvindens deltagelse på arbejdsmarkedet;

⁽²⁾ Kommissionen, GD for Beskæftigelse, Sociale Anliggender, Arbejdsmarkedsforhold og Ligestilling, 2011.

- indsats mod alle former for kønsstereotype fremstillinger via politikker, der sikrer lige muligheder inden for uddannelse, lige adgang til arbejdsmarkedet og lige karriereudvikling;
- forebyggelse af diskrimination og chikane på arbejdspladsen og bekæmpelse af kønsbaseret vold.

2. Indvirkning på væksten

2.1 Udvalget er stærkt overbevist om, at den økonomiske vækst i sig selv ikke længere er nok til at sikre reelle fremskridt i samfundet, hvis ikke den er inklusiv og bæredygtig. Ligestilling bliver således en vigtig betingelse for at realisere sådanne fremskridt. Samtidig bør målingen af BNP ikke længere kun baseres på produktions/forbrugsparadigmet, men skal indbefatte indikatorer som trivsel og bæredygtighed (økonomisk, socialt og miljømæssigt) for at bevæge sig i retning af "en mere afbalanceret politik" ⁽³⁾.

2.2 Ligestilling ansues ofte som en begrænsning eller en omkostning. Det er nødvendigt at forstå omkostningen ved manglende ligestilling og ligestillingens positive økonomiske bidrag som en investering og en produktiv faktor.

2.3 Europa 2020-målene – især dette at øge beskæftigelsesfrekvensen blandt de 20-64-årige til 75 % i 2020 og mindske antallet af personer, der er fattige eller fattigdomstruede, med mindst 20 mio. – kan umuligt realiseres, hvis ikke kvinder involveres stærkere på arbejdsmarkedet og i det offentlige liv. Desuden ville fuld konvergens i deltagelses- og erhvervsfrekvensen udgøre en stigning på ca. 12 % i BNP pr. indbygger i 2030 ⁽⁴⁾.

2.4 I lyset af det faldende antal personer i arbejdsstyrken ⁽⁵⁾ kan EU ikke nå op på den ønskede vækst uden at øge kvindernes beskæftigelsespotentiale. I 2012 lå mænds (20-64) beskæftigelsesfrekvens på 74,6 %, mens den kun lå på 62,4 % for kvinder. Når beskæftigelsen måles i fuldtidsækvivalenter, er situationen tilmed værre, idet den aktuelle beskæftigelse blandt kvinder svarer til 53,5 % af den samlede kvindelige fuldtidsarbejdende arbejdsstyrke ⁽⁶⁾.

2.5 Kvinders øgede beskæftigelsesfrekvens har allerede bidraget markant til væksten de sidste 50 år. Men der er vigtigt at bemærke, at det arbejde, kvinder udfører i hjemmet, ikke medindregnes som et bidrag til økonomien. En udvikling af jobs bestående i tjenesteydelser til familier ville bidrage til at omdanne dette usynlige arbejde til betalt arbejde og ville generere skatteindtægter, pensionsbidrag osv.

2.6 EØSU henleder opmærksomheden på, at arbejdsløse kvinder ikke altid indbefattes i statistikkerne og ikke registreres som ledige, men i realiteten er en uudnyttet ressource. Kvinders dalende beskæftigelsesfrekvens udmøntes nemlig ikke direkte i arbejdsløshed, men inaktivitet, manglende beskæftigelse eller sort arbejde, eftersom den "demotiverende" effekt giver sig udslag i lille udbud af kvinders arbejdskraft. De statistiske oplysninger på nationalt og europæisk plan kan således ikke afspejle den reelle situation. EØSU anmoder om, at de statistiske oplysninger, der indsamles og udarbejdes på europæisk plan om kvinders beskæftigelse, i højere grad opsplittes i forhold til de private tjenesteydelsessektorer.

2.7 EØSU anfører, at den årlige vækstundersøgelse bør opstille mål for kvinders erhvervsfrekvens ⁽⁷⁾, eftersom målrettede politikker kan udjævne kløften mellem mænd og kvinder og fremme inklusion, hvorved den europæiske økonomis vækspotentiale kan øges markant ⁽⁸⁾. Sådanne politikker – herunder (men ikke kun) tilvejebringelse af pasningsmuligheder for forsørgede familiemedlemmer og fjernelse af økonomiske hindringer for sekundære forsørgeres erhvervsarbejde – er væsentlige for at øge kvinders erhvervsfrekvens. Medlemsstaterne bør bruge disse politikker til at forbedre beskæftigelsesegnetheden og støtte adgangen til jobs og tilbagevenden til arbejdsmarkedet.

2.8 Rendyrket sparepolitik fører til nedskæringer i den offentlige sektor og den offentlige service, og det er mere sandsynligt at kvinder mister deres jobs, da de udgør størsteparten af de ansatte i den offentlige sektor. De grupper, der oplever det største fald i levestandard på grund af nedskæringer i den offentlige service, er eneforsørgere, som også mest er kvinder. Samtidig er der flest kvinder, der står for ulønnet pleje, så det er sandsynligvis dem, der må klare skærene som følge af nedskæringerne i social- og sundhedssektoren ⁽⁹⁾. Kommissionen bør udarbejde en samlet undersøgelse af virkningerne af besparelser på ligestillingen for at udtænke mere kvalitative løsninger. Den bør også undersøge, hvorledes spareindgrebene har påvirket omfanget og kvaliteten af kvinders beskæftigelse i såvel den offentlige som den private tjenesteydelsessektor.

2.9 Det er bemærkelsesværdigt, at EU's politikere fokuserer på den generelle beskæftigelsesegnethed, men ikke finder foranstaltninger til at få fat i potentialet hos de økonomisk inaktive kvinder, som kunne yde et stort bidrag til væksten i EU.

2.10 EØSU henstiller, at kønsaspektet inddrages mere, når der tildeles EU-midler, og opfordrer både EU-institutionerne og medlemsstaterne til at gennemføre henstillingerne i evalueringen af Den Europæiske Socialfonds støtte til ligestilling ⁽¹⁰⁾.

⁽³⁾ EUT C 181 af 21.6.2012, s. 14-20.

⁽⁴⁾ "Closing the Gender Gap: Act Now", OECD, december 2012.

⁽⁵⁾ Befolkningen i den arbejdsdygtige alder ventes at falde de næste tre årtier med mellem 1 og 1,5 mio. årligt ifølge de seneste erfaringer i OECD-landene og EU, OECD 2012.

⁽⁶⁾ "Kvinders erhvervsfrekvens", Kommissionen 2013.

⁽⁷⁾ "Årlig vækstundersøgelse 2013, Kommissionen, 2012.

⁽⁸⁾ Arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene om fremskridt inden for ligestilling mellem mænd og kvinder i 2012 - Ledsagedokument til Kommissionens rapport til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget: Beretning for 2012 om anvendelsen af EU's charter om grundlæggende rettigheder, SWD(2013) 171 final

⁽⁹⁾ "TUC Women and the Cuts Toolkit", Trade Union Congress, 2011.

⁽¹⁰⁾ Kommissionen, GD for Beskæftigelse, Sociale Anliggender, Arbejdsmarkedsforhold og Ligestilling, 2011.

3. Uddannelse

3.1 Omkring 50 % af stigningen i EU-landenes BNP mellem 1960 og 2008 kan tilskrives højere uddannelsesniveauer; ca. halvdelen af denne stigning skyldes kvinders højere uddannelsesniveauer ⁽¹¹⁾.

3.2 EIGE ⁽¹²⁾ og OECD dokumenterer i rapporter, at kvinder af en række forskellige grunde gives færre beskæftigelsesmuligheder end mænd og får lavere løn for det samme arbejde, også selv om kvinder i dag i de fleste EU-lande har højere uddannelsesniveau end mænd.

3.3 Systematiske forskelle ⁽¹³⁾ mellem mænds og kvinders studievalg hindrer økonomierne i at udnytte talentpuljen fuldt ud og fører til en fejlallokering af den menneskelige kapital, tab af innovationspotentiale og lavere økonomisk vækst. EU-institutionerne og medlemsstaterne bør tage kønsuligheden på uddannelsesområdet op ved at fremme en mentalitetsændring blandt elever/studerende, lærere, forældre og det øvrige samfund. Sådanne tiltag skal ske tidligt i en elevs/studerendes liv før dannelsen af de stereotype opfattelser af og holdninger til, hvad drenge og piger er gode til og kan lide at gøre.

3.4 Udvalget anbefaler især at rette opmærksomheden mod initiativer og projekter med finansiering fra EU-instrumenter (finansiering fra Socialfonden, programmerne for livslang læring osv.). Disse instrumenter kan bruges til at øge mulighederne for de kvinder, der vender tilbage til arbejdsmarkedet, for at generhverve færdigheder og finde beskæftigelse og/eller forkvinders karriereudvikling.

4. Arbejdsmarkedet

4.1 De fleste medlemsstater står over for en dobbelt udfordring, dvs. en aldrende befolkning og lave fødselstal. Disse faktorer vil medføre en faldende arbejdsstyrke i løbet af de næste 20 år, hvis mænd og kvinders deltagelse på arbejdsmarkedet forbliver uændret ⁽¹⁴⁾.

4.2 Der er behov for at sikre varige ændringer i den fremherskende ulighed mellem kvinder og mænd i de europæiske samfund. Støtte til en bedre balance mellem arbejde og familie for mænd er et vigtigt skridt i retning af at opnå en mere ligelig fordeling af det ulønnede arbejde mellem kvinder og mænd. En mere ligelig fordeling af forældreorloven mellem begge forældre ville mindske arbejdsgivernes manglende incitamenter til at ansætte kvinder i den fødedygtige alder.

⁽¹¹⁾ Effects of Reducing Gender Gaps in Education and Labour Force Participation on Economic Growth in the OECD, DELSA/ELSA/WD/SEM(2012)9, OECD, 2012.

⁽¹²⁾ Indeks for fremskridt på ligestillingsområdet, Det Europæiske Institut for Ligestilling mellem Mænd og Kvinder, 2013.

⁽¹³⁾ I 2010 udgjorde de europæiske kvinder 77 % af kandidaterne inden for uddannelse, 74 % inden for sundhed og velfærd, 65 % inden for humaniora, men kun 25 % inden for ingeniørvidenskab og 38 % inden for videnskab, matematik og datamatik, Rapport om ligestillingsinitiativet: Ligestilling inden for uddannelse, beskæftigelse og iværksætteri, OECD, 2011.

⁽¹⁴⁾ Drivers of Female Labour Force Participation in the OECD, DELSA/ELSA/WD/SEM(2013)1, OECD, 2013.

4.3 Ændringer i efterspørgslen efter arbejdskraft – f.eks. i forbindelse med fremkomsten af nye produktionsmetoder og ændrede arbejdsvilkår og især overgangen fra fremstilling og landbrug til tjenester – er vigtige incitamenter til at øge kvinders deltagelse på arbejdsmarkedet og forklarer den øgede efterspørgsel efter kvindelig arbejdskraft.

4.4 Skønt deltidsarbejde har fået flere kvinder til at indgå i den formelle arbejdsstyrke, kan dette på lang sigt begrænse uddannelsesmuligheder, karriereudsigter, påvirke pensionsydelse og øge risikoen for fattigdom såvel på kort sigt som i alderdommen. Dette gælder især "ufrivillig" deltid, som i de seneste år har bredt sig ⁽¹⁵⁾, idet kvinderne som reaktion på krisen tilbydes deltidsarbejde og er nødsagede til at acceptere det, enten fordi de ikke har andre ansættelsesmuligheder eller ikke ønsker at miste jobbet. Der bør fokuseres mere på den store skævhed mellem kvinder og mænd, der arbejder på deltid (hhv. 31,6 % og 8 %). Alle hindringer for at bevæge sig fra deltidsarbejde til fuldtidsarbejde bør fjernes.

4.5 Udvalget bemærker, at politikker, som støtter husholdninger med to indtægter og hjælper udearbejdende forældre med at klare deres familiemæssige forpligtelser, er af stor betydning for at øge kvindernes deltagelse. Et passende miks af støtte både i penge og materiel støtte spiller også en vigtig rolle.

4.6 Højere skattesatser for den sekundære forsørger kan mindske kvinders erhvervsfrekvens, da de fjerner kvinders incitament til at deltage på arbejdsmarkedet ⁽¹⁶⁾. Derfor bør skattesystemet og velfærdsydelsestilpasses, så de ikke afholder de sekundære forsørgere fra at arbejde.

4.7 Der bør især gives opmærksomhed til uformelt arbejde, usikre ansættelsesforhold herunder proformaselvstændigt arbejde. Dette rammer kvinder mere end mænd, hvilket gør dem mere udsatte for at blive udnyttet. EU-medlemsstaterne skal straks ratificere den 189. ILO-konvention om anstændigt arbejde for hushjælp ⁽¹⁷⁾, hvori der fastsættes arbejdsmarkedsstandarder for hushjælp.

5. Løn og pension

5.1 EØSU opfordrer kraftigt de politiske beslutningstagere til at mindske uligheden mellem mænd og kvinder ved at eliminere de kønsbestemte lønforskel (som gennemsnitligt ligger på 16,2 %), da lige løn ikke bare vil give kvinder, men hele samfundet fordele – i henhold til EU-merværdivurderingen vil 1 % nedgang i lønforskel øge den økonomiske vækst med 0,1 % ⁽¹⁸⁾.

⁽¹⁵⁾ 23,4 % af kvinders deltidsarbejde er ufrivilligt (EU-gennemsnit 2011). Kilde: Lisbon Assessment Framework Database.

⁽¹⁶⁾ Drivers of Female Labour Force Participation in the OECD, DELSA/ELSA/WD/SEM(2013)1, OECD, 2013.

⁽¹⁷⁾ ILO, Den internationale arbejdsorganisation, C189 - Konvention om anstændigt arbejde for hushjælp, 2011.

⁽¹⁸⁾ Europa-Parlamentet, beslutningsforslag (B7-XXXX/2013), 17.6.2013.

5.2 EØSU er også betænkeligt ved den meget store kønsbestemte forskel i pensioner – EU-gennemsnittet ligger på 39 % ⁽¹⁹⁾ – hvilket er mere end dobbelt så stort som lønforskellene. En særligt foruroligende faktor er problemets manglende synlighed. Der er ikke blot store forskelle i de fleste EU-lande, men de er også i høj grad komplekse, fordi de afhænger af beskæftigelsesforløbet (især forskelle i løn, antal arbejdede timer og år), pensionssystemer og især af indvirkningen af indtjening i løbet af karrieren på pensionsydelse og på det omfang, pensionssystemerne kompenserer for afbrud i karrieren for at passe børn eller plejekrævende familiemedlemmer.

5.3 EØSU mener derfor, at såvel fjernelsen af den kønsbestemte lønforskel som tilføjelsen af "familietid" – til at passe børn og ældre, bistå et familiemedlem under kortvarende og/eller længerevarende sygdom osv. – i pensionsakkumuleringsystemet for både mænd og kvinder (og samtidig sikre de ansatte ret til familieorlov til pleje og pasning) ville mindske de kønsbestemte pensionsforskelle ⁽²⁰⁾.

6. Iværksætteri

6.1 OECD fremhæver i en nylig undersøgelse ⁽²¹⁾, at køns-skævheden inden for iværksætteri er stor og vanskelig at slippe af med i mange henseender og bl.a. hidrører fra subjektive præferencer for iværksætteri, virksomhedsstørrelse og økonomiske resultater samt adgang til og udnyttelse af finansiel kapital. Kvindelige iværksættere har yderligere mål end blot gevinstmaksimering for øje, og deres bredere resultatmål understreger deres bidrag til den sociale og økonomiske udvikling.

6.2 Hvis flere kvinder får hjælp til at starte virksomhed, og eksisterende virksomheder ledet af kvinder får støtte til at vokse, vil det bidrage ⁽²²⁾ til mere jobskabelse, mere innovation og økonomisk vækst samt nedbringe social udstødelse. Det er nødvendigt med en betydelig indsats for at udnytte virksomhedernes fulde potentiale inden for økonomisk vækst og jobskabelse i Europa, især efter krisen.

6.3 EØSU har allerede foreslået følgende tiltag til fremme af iværksætteri blandt kvinder på EU-plan ⁽²³⁾.

— oprettelse af et europæisk kontor for kvindelige virksomhedsejere for at skabe en infrastruktur, der støtter kvindelige iværksættere;

⁽¹⁹⁾ Kønsbestemte pensionsforskelle i EU, Kommissionen, GD for Retlige Anliggender, 2013.

⁽²⁰⁾ I udtalelsen "Sammenhængen mellem ligestilling, økonomisk vækst og beskæftigelsesfrekvensen" (SOC/338, EUT C 318 af 23.12.2009, p. 15–21), plæderer EØSU for, at tid, der går til plejeformål, skal finansieres på samme måde som pension.

⁽²¹⁾ Women Entrepreneurs in the OECD: key evidence and policy challenges, DELSA/ELSA/WD/SEM(2013)3, OECD, 2013.

⁽²²⁾ Verdensbanken, Female Entrepreneurship: Program Guidelines and Case Studies, 11/04/2013 – hvor det f.eks. anføres, at i USA vokser virksomheder ejet af kvinder mere end dobbelt så meget som alle andre virksomheder, og de bidrager med næsten 3 bio. USD til den amerikanske økonomi og er direkte ansvarlige for 23 millioner arbejdspladser.

⁽²³⁾ EUT C 299 af 4.10.2012, s. 24.

— udpegelse af en direktør for kvindelige erhvervsdrivende og iværksættere i Kommissionen og medlemsstaternes erhvervsministerier, der skal have til opgave at skabe opmærksomhed om de økonomiske gevinster ved at tilskynde flere kvinder til at opstarte og udvikle virksomheder.

— indsamling af kønsopdelte data om kvinders virksomheder i Europa.

7. Beslutningstagning

7.1 Internationale undersøgelser ⁽²⁴⁾ bekræfter, at kvinder i ledelsespositioner har en positiv virkning på virksomhedernes økonomiske resultater, virksomhedskultur, ledelsesstil og modstandsdygtighed over for krisen. Kvinder tager færre risici og prioriterer bæredygtig udvikling, men hindringerne for at få større kønslighed i beslutningsprocessen stikker langt dybere end, hvad der åbent indrømmes.

7.2 EØSU håber, at alle offentlige og private beslutningsorganer med selvregulering for øje vedtager en minimumsstandard for lige deltagelse i beslutningstagning. Børsnoterede selskaber og offentlige organer bør fremme gennemsigtige ansøgnings- og ansættelsesprocedurer og en kultur baseret på inklusion og valgfrihed. Uden både mænds og kvinders villighed til at tage positive initiativer opnår vi ikke meget.

7.3 EØSU anbefaler, at de politiske beslutningstagere og virksomhederne undersøger følgende områder for at sikre lige deltagelse af mænd og kvinder i alle beslutningsorganer:

— forbedret synlighed for kvinder på topposter

— større gennemsigtighed i forbindelse med headhunting af talenter

— opbygning og bevarelse af en kritisk masse

— udfordring af stereotyper i forhold til kønsroller

— planlægning af udskiftninger i ledelsen

— oprettelse af en "talentforsyningslinje"

— støtte etableringen af mentornetværk i den offentlige og den private sektor

— formidling af eksempler på god praksis, og

— oprettelse af en database over kvinder, der er kvalificerede til stillinger som beslutningstagere, og som dækker hele Europa.

⁽²⁴⁾ "Women Matter", McKinsey; "Do Women in Top Management Affect Firm Performance?", Smith and Verner; "Diversity and gender balance in Britain plc", TCAM; "Mining the Metrics of Board Diversity", Thomson Reuters; osv.

7.4 For at gennemføre strategien for ligestilling mellem kvinder og mænd (2010-2015) ⁽²⁵⁾ opfordrer EØSU til lige repræsentation af mænd og kvinder i det offentlige liv og især i politik, da den nuværende underrepræsentation begrænser kvinders deltagelsesrettigheder ⁽²⁶⁾. EU-institutionerne og medlemsstaterne samt arbejdsmarkedsparternes organisationer bør optræde som forbilleder og opstille ligestillingsmål i deres politiske og administrative organer, især på topniveau.

8. Børnepasning

8.1 En vigtig faktor, der påvirker kvinders deltagelse på arbejdsmarkedet, er adgangen til fuldtidsbørnepasningsordninger især for små børn. Stigende offentlige udgifter til pasningsordninger er direkte knyttet til en stigning i kvinders fuldtidsbeskæftigelse ⁽²⁷⁾.

8.2 Det er derfor nødvendigt at gennemføre Barcelonamålene. I henhold til en rapport, som Kommissionen for nyligt har udarbejdet, havde kun 10 medlemsstater i 2010 nået Barcelonamålene for børn under 3 år. Samme år havde kun 11 medlemsstater realiseret målet om 90 % for kategorien af børn mellem 3 år og den skolepligtige alder ⁽²⁸⁾.

8.3 Da medlemsstaterne med de højeste fødselstal også er dem, der har gjort mest for at lette balancen mellem arbejdsliv og privatliv for forældre, og hvor kvinderne har høj erhvervsfrekvens ⁽²⁹⁾, bør medlemsstaterne yde mere effektiv, tilgængelig og kvalitativ støtte til familier med børn via politikker ⁽³⁰⁾ som:

- *Investering i børn* – via programmer, der sætter ind tidligt i børns liv, især programmer med stor fokus på familier, hjemme- og pasningscenterbaserede tjenester til familier.
- *Bedre balance mellem de familiemæssige og erhvervmæssige forpligtelser* – gennem koordinering af en række områder, bl.a. børnepasning, forældreorlov og familievenlige arbejdspladser.

- *Lovrammer, der er befordrende for fødselstallet* – ud over politikker, der skaber større balance mellem arbejde og familieleven, via skatteeffektivitet (f.eks. Childcare Voucher Scheme i Det Forenede Kongerige) og ved hjælp af politikker, der sigter mod at sprede udgifterne til børneopdragelse mere, og som giver unge par adgang til en bolig til fornuftige priser og et sikkert fodfæste på arbejdsmarkedet.

9. Stereotyper og diskrimination

9.1 Skønt piger de seneste årtier har opnået højere uddannelsesniveauer, hvilket har øget kvinders indtjeningspotentiale, er samfundets holdninger til kvinders arbejde og konflikten mellem familieværdier og ligestilling fortsat en hindring for ligestilling på arbejdsmarkedet.

9.2 EØSU er især betænkeligt ved diskrimination mod kvinder, der f.eks. er handicappede, migranter eller tilhører en etnisk minoritet. I den henseende opfordrer det til en meget hurtig gennemførelse af ligestillingsdirektivet ⁽³¹⁾.

9.3 Vold mod kvinder er ikke kun et uacceptabelt socialt fænomen. Det har også store økonomiske omkostninger. Det anslås, at vold mod kvinder beløber sig til en årlig omkostning på 32 mia. EUR i Europarådets 47 medlemsstater ⁽³²⁾. Offentlige politikker til at bekæmpe kønsbaseret vold har en vigtig rolle at spille. Det traditionelle billede af kvinders rolle i samfundet vil først ændre sig, når kvinder har adgang til magt på lige fod med mænd.

9.4 Medieindustriens rolle er afgørende for at fremme ligestillingen. Medierne afspejler ikke kun, men skaber også socio-kulturelle mønstre og normer og er en stærk aktør i den offentlige meningsdannelse og på kulturområdet. Det er netop medieindhold, der skaber bred forståelse for ligestillingens komplekse karakter hos alle aktører i samfundet, herunder de politiske beslutningstagere og offentligheden, og det haster derfor med at tackle den vedvarende ulighed i form af underrepræsentation (især på højere niveauer), hindringer for forfremmelse og lav løn (i forhold til mænd) i mediesektoren ⁽³³⁾.

Bruxelles, den 18. september 2013.

Henri MALOSSE

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽²⁵⁾ "Strategi for ligestilling mellem kvinder og mænd (2010-2015), Kommissionen, 2010.

⁽²⁶⁾ "Database on women & men in decision making", Kommissionens GD for Retlige Anliggender.

⁽²⁷⁾ "Closing the Gender Gap: Act Now", OECD, December 2012.

⁽²⁸⁾ "Barcelonamålene", Kommissionen, 2013.

⁽²⁹⁾ EUT C 318 af 23.12.2009, s. 15-21.

⁽³⁰⁾ Extending opportunities: How active social policy can benefit us all, ISBN 92-64-00794-6, OECD 2005.

⁽³¹⁾ COM(2008) 426 final af 2.7.2008.

⁽³²⁾ EUT C 351 af 15.11.2012, s. 21-26.

⁽³³⁾ EIGE, "Review of the implementation of the Beijing Platform for Action in the EU Member States: Women and the Media — Advancing gender equality in decision-making in media organisations", 2013.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Fastlæggelse af målsætninger for bæredygtig udvikling — Det europæiske civilsamfunds bidrag til EU's holdning« (sonderende udtalelse)

(2013/C 341/03)

Ordfører: **An LE NOUAIL MARLIÈRE**

Kommissionen besluttede den 6. december 2012 under henvisning til artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

"Fastlæggelse af målsætninger for bæredygtig udvikling – Det europæiske civilsamfunds bidrag til EU's holdning"

(sonderende udtalelse).

Det forberedende arbejde henvistes til EØSU's Faglige Sektion for Landbrug, Udvikling af Landdistrikterne og Miljø, som udpegede An Le Nouail Marlière til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 3. september 2013.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 492. plenarforsamling den 18.-19. september 2013, mødet den 18. september, følgende udtalelse med 92 stemmer for, 52 imod og 21 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1 EØSU anbefaler EU-institutionerne og den "åbne arbejdsgruppe", som blev nedsat af FN's 67. generalforsamling den 17. december 2012, at: anvende og insistere på, at man anvender metoden med forudgående økonomisk, social og miljømæssig konsekvensanalyse, såvel i den fase, hvor der opstilles mål for bæredygtig udvikling, som under de internationale forhandlinger om universelt anvendelige mål, således at der er midler til rådighed til at udligne de gunstige eller ugunstige forskelle, der måtte opstå eller findes mellem geografiske områder og erhvervssektorer.

1.2 Først og fremmest bør alle sociale programmer, der er vigtige for at nå målsætninger om bæredygtig udvikling på uddannelses- og sundhedsområdet, såvel som dem, der er rettet mod unge arbejdsløse, beskyttes mod budgetnedskæringer.

1.3 EØSU støtter EU's tilsagn om at overholde planen om at gennemføre sin 2020-strategi, dels ved hjælp af det europæiske semester og i forbindelse hermed gribe chancen for at gøre den meningsfyldt ved at foreslå en "ikke-opsplittet" social, økonomisk og miljømæssig strategi, og dels ved hjælp af EU's strategi for integreret bæredygtig udvikling.

1.4 Udvalget opfordrer til, at det europæiske civilsamfund inddrages heri via civilsamfundsorganisationerne, arbejdsmarkedets parter og de nationale økonomiske og sociale råd.

1.5 EØSU opfordrer medlemsstaterne og EU-institutionerne til:

1.5.1 dels aktivt at fortsætte deres bestræbelser mht. udviklingspartnerskab ved hjælp af EU's dagsorden for forandring og eksterne politik for udviklingsstøtte og samarbejde, dels at tage hensyn til deres egne og deres partners interesser i de eksterne

bilaterale og multilaterale handelsforhandlinger under behørig hensyntagen til menneskerettighederne og de økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder,

1.5.2 at styrke og stabilisere den europæiske sociale model for at sikre et solidt fundament og en konkurrenceevne, der ikke alene er baseret på deres evne til teknologisk innovation, men også innovation med sigte på sociale fremskridt,

1.5.3 at gøre alt for at udvikle en grøn økonomi, der er ressourceeffektiv og drevet af en effektiv udnyttelse af den primære og sekundære energi, som gavner alle deres borgere og, ved retfærdig teknologioverførsel, også deres handelspartnere. Dvs. en økonomi baseret på en energiomstilling, der er rettet mod at styre efterspørgslen og at tilbyde de bedste CO₂-lagrings- og lavemissionsteknologier,

1.5.4 at styrke de offentlige tjenesteydelser og forsyningspligtighederne for at sikre, at Europa er et område med retfærdighed og velstand både internt, men også når det gælder EU's tilstedeværelse uden for Unionens grænser, i sine delegationer og i sit offentlige samarbejde,

1.5.5 at fastlægge offentlige tjenester i Europa ud fra de grundlæggende rettigheder, som skal sikres EU's borgere, ved hjælp af et rammedirektiv om offentlige tjenesteydelser, og derved gå bort fra metoden med ren selvregulering,

1.5.6 at forlange, at de europæiske og ikke-europæiske virksomheder, der er til stede på deres respektive områder, i praksis udmønter virksomhedernes sociale ansvar på miljøområdet. Virksomhederne bør nemlig stå til ansvar for de sociale og miljømæssige konsekvenser af deres drift. Dette ansvar bør udtrykkeligt indføres i kæden af ordregivere/underentreprenører fra det tværnationale til det lokale plan på en klart fastlagt, gennemsigtig og sporbar måde. Kravet om gennemsigtighed og uafhængighed bør også gælde kreditvurderingsbureauer og vurderingsorganer,

1.5.7 at fremme og støtte udviklingen af SMV'er og virksomheder i den sociale og solidariske økonomi,

1.5.8 at handle effektivt i miljøspørgsmål og sikre en reel universel ret til miljøoplysninger og en bedre gennemførelse af Aarhus-konventionen samt mere specifikt at give de ansatte mulighed for whistleblowing på miljøområdet via deres repræsentative organer i virksomheden,

1.5.9 at omlægge bankernes opgaver og kanalisere opsparede midler over i industrien og realøkonomien med det sigte at fremme miljøomstilling, finansiering af opførelse og tilpasning af boliger, uddannelse, energipolitik og fødevarerikkerhed, adgang til vand, hospitaler, vej-, havne- og jernbaneinfrastruktur osv., som i Europa og resten af verden er nødvendige betingelser for bæredygtig udvikling på såvel det økonomiske, menneskelige som det miljømæssige område.

1.6 EØSU opfordrer EU til:

1.6.1 at søge at bremse finansiel spekulation og fremme mere langsigtede investeringer,

1.6.2 at bekæmpe uformelt arbejde, sort arbejde og forkert indberettet arbejde i og uden for Europa via de involverede europæiske virksomheder med det sigte at sikre håndhævelse af de internationale arbejdsnormer, indbetaling af sociale bidrag og bekæmpelse af hvidvaskning af penge gennem indførelse af et passende system med sanktioner og styrkelse af de uafhængige kontrolmekanismer (arbejdstilsyn),

1.6.3 også at bekæmpe de mange former for undergravning af de internationale arbejdsnormer, devaluering af visse arbejdstageres arbejde og værdighed (alle dem, hvis rettigheder ikke respekteres) og fremme en generel udbredelse af faste job og garanteret social sikring, som er en garant for velstand og social velfærd.

2. Indledning

2.1 Et af de vigtigste resultater af Rio+20-konferencen var beslutningen om at iværksætte en proces, som skal føre til fastlæggelse af målsætninger for bæredygtig udvikling. Processen blev indledt i januar 2013 med nedsættelsen af en mellemstatslig åben arbejdsgruppe, som har fået til opgave at udarbejde en rapport med et forslag til FN's generalforsamling på et tidspunkt mellem september 2013 og september 2014. Ifølge slutdokumentet fra Rio+20 skal processen koordineres med og være i tråd med aktiviteterne omkring dagsordenen for udvikling efter 2015.

2.2 Udtalelsen skal ses i sammenhæng med den initiativudtalelse fra NAT-sektionen om "Grøn økonomi – fremme af en bæredygtig udvikling i Europa" ⁽¹⁾, som EØSU vedtog i juni 2013, og REX-sektionens udtalelse om Kommissionens meddelelse om "Et værdigt liv for alle: Fattigdomsudryddelse og en

bæredygtig udvikling i verden" ⁽²⁾. Med henblik på bæredygtig udvikling i Europa er det en god idé at sikre og konsolidere den europæiske sociale model, som hænger uløseligt sammen med en vellykket omstilling til en grøn økonomi. At man afventer en international aftale om målene for bæredygtig udvikling, må ikke blive et påskud for industrilandene til at udskyde eller begrænse deres tilsagn, hvad angår politikkerne for udviklingsstøtte og samarbejde.

2.3 I sit brev med anmodning om denne sonderende udtalelse sammenkæder Kommissionen målene for bæredygtig udvikling, en inklusiv grøn økonomi og udryddelse af fattigdom. Den beder udvalget undersøge, hvordan man med held kan indarbejde den økonomiske, sociale og miljømæssige dimension i de fremtidige universelle mål for bæredygtig udvikling. I den sammenhæng ser Kommissionen gerne, at EØSU's internationale partnere og disses synspunkter inddrages i diskussionen.

2.4 EØSU har under to møder afholdt i Observatoriet for Bæredygtig Udvikling gennemført en høring af repræsentanter for de større grupper (de såkaldte "Major Groups"), som blev anerkendt af FN på Rio+20-konferencen.

2.5 FN har for sit vedkommende nedsat en højtstående gruppe bestående af regeringsrepræsentanter med henblik på at fremlægge en indledende rapport i september 2013, og vicegeneralsekretær for FN og eksekutivdirektør for De Forenede Nationers Miljøprogram, Achim Steiner, talte den 14. maj til EØSU og andre civilsamfundsrepræsentanter om emnet "fremme af udviklingen efter Rio+20-konferencen". Han sagde, at der var behov for en helt igennem inklusiv høringsproces om målene for bæredygtig udvikling med inddragelse af regeringer, civilsamfund og den private sektor. Kitty van der Heijden, hollandsk ambassadør for bæredygtig udvikling og medlem af den åbne arbejdsgruppe, berettede ligeledes om sine erfaringer fra denne FN-gruppe.

3. Generelle bemærkninger

3.1 Ideen om at inkludere målsætninger for bæredygtig udvikling i Rio+20-erklæringen blev lanceret af regeringerne for Colombia, Guatemala og Peru. Med udgangspunkt i Agenda 21 og Johannesburg-gennemførelsesplanen fremsatte de et fælles forslag om at fastsætte et begrænset antal målbare målsætninger for at sikre fornyet politisk opbakning til bæredygtig udvikling. De tre latinamerikanske lande (med et senere bidrag fra De Forenede Arabiske Emirater) foreslog otte mulige indsatsområder for målsætningerne for bæredygtig udvikling: fødevarerikkerhed, vand, energi, byer, have, naturlige systemer, ressourceeffektivitet og beskæftigelse.

3.2 Ifølge slutdokumentet fra Rio+20-konferencen med titlen "Den fremtid vi ønsker" bør målsætningerne for bæredygtig udvikling:

— være baseret på Agenda 21 og Johannesburg-gennemførelsesplanen

⁽¹⁾ EUT C 271 af 19.9.2013, s. 18-22.

⁽²⁾ EUT C 271 af 19.9.2013, s. 144-150.

- bygge videre på tidligere tilsagn
- fokusere på prioriterede områder for opnåelse af bæredygtig udvikling i overensstemmelse med slutdokumentet
- på en afbalanceret måde tage hensyn til de tre dimensioner af bæredygtig udvikling og deres indbyrdes sammenhæng
- være i overensstemmelse med og integreret i FN's udviklingsdagsorden efter 2015
- ikke få årtusindudviklingsmålene til at gå i glemmebogen
- omfatte aktiv inddragelse af alle berørte parter i processen, hvor det er relevant.

Desuden bør de være konkrete, kortfattede, letforståelige, begrænsede i antal, ambitiøse, have global karakter og kunne gennemføres i alle lande (under hensyntagen til forskellige nationale vilkår).

3.3 Ideelt set er resultatet af Rio+20-konferencen en køreplan for en verden, hvor alle mennesker kan håndhæve deres rettigheder og leve på lige vilkår, uden at være udsat for uretfærdig fattigdom, og i overensstemmelse med klodens ressourcer.

3.3.1 Oxfam International (Oxfam Internationals holdning til udviklingsmålene efter 2015, januar. Findes på engelsk på: <http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/oxfam-post-2015-framework-policy-28jan2013.pdf>) mener f.eks., at rammen for tiden efter 2015 bør understøtte denne vision, opstille målsætninger i overensstemmelse hermed og beskrive, hvordan den kan gennemføres. Det ville kræve en radikal kursændring i den økonomiske, sociale og politiske udvikling at opnå velfærd for alle under hensyntagen til klodens kapacitet.

3.3.2 I henhold til ovennævnte ngo *mangler* drøftelserne om tiden efter 2015 fortsat *klarhed* om, hvilken rolle en ramme skal spille, og om, hvordan den kan føre til reel forandring for de mennesker, der lever i fattigdom. Det er afgørende at blive enige om, hvordan man når målene for at kunne fastlægge dem nøjagtigt. Disse mål bør tjene til at mobilisere en politisk vilje og en offentlig indsats med henblik på at udrydde fattigdom og ulighed og beskytte vor planet. Det skal de gøre ved:

- at indeholde en fælles vision og prioriteter for myndighederne og det internationale samfund, som skal tjene som udgangspunkt for radikale ændringer

- at udstyre borgerne med et stærkt pressionsmiddel, som de kan bruge til at presse på for politisk forandring, stille myndighederne og den private sektor til regnskab og igangsætte deres egne forandringstiltag
- at tilskynde til ændringer i den nationale politik og beslutningsproces ved hjælp af lobbyvirksomhed og finansielle midler samt gruppepres (f.eks. fra andre lande eller på regionalt plan) såvel som bedre dataindsamling og større gennemsigtighed, som skal ledsage de nye mål
- at fremme dialogen og øge ansvarligheden på alle niveauer: mellem medlemsstaterne og deres borgere, medlemsstaterne og den private sektor, medlemsstaterne og de mellemstatslige organer, mellem partnerne i udviklingssamarbejdet og mellem borgerne og de ansvarlige virksomheder, og
- at øge fokuset, sammenhængen og gennemsigtigheden i arbejdet i de internationale institutioner, såsom FN og de internationale finansielle institutioner.

3.4 Grønnere virksomheder og jobskabelse

3.4.1 En varig genopretning af realøkonomien kan kun tilvejebringes ved hjælp af en mere ressourceeffektiv produktionsmodel. Samtidig med at Europa støtter en mere omfattende og ambitiøs europæisk klimapolitisk ramme for at nå de bredere klimamål for 2050, bør det støtte sit industrielle grundlag og de dertil knyttede sektorer og kompetencer.

3.4.2 De vigtigste udfordringer er at finde ud af, hvordan man når målet om en ressourceeffektiv økonomi med lavt kulstofforbrug, og hvordan man styrer denne overgang. Der bør lægges vægt på to punkter: den industripolitik, der skal føres for at nå frem til en grøn økonomi, som bevarer sit industrielle grundlag, og beskæftigelsesperspektiverne i den sammenhæng (Béla Galgóczi, Grønnere virksomheder og jobskabelse, European Trade Union Institute, 2012).

3.4.3 Industrien spiller en ledende rolle inden for forskning og udvikling, handel og i mindre grad investeringer. Overgang til en kulstoffattig form for udvikling, hvor energieffektiviteten forbedres, bæredygtigt arbejde værdsættes mere og sundheden beskyttes, er blevet afgørende.

3.4.4 Europa oplever en af de historisk laveste vækstrater siden 1929, men der er to nøglefaktorer, som er nødvendige for at nå de fremtidige mål for en bæredygtig og varig udvikling: 1) lave CO₂-emissioner, 2) demokrati.

3.4.5 EU bør fortsætte sine forsknings- og udviklingsbestræbelser for at skabe det antal arbejdspladser, som arbejdsstyrken har brug for, og samtidig opfylde de fremtidige udviklingsbehov, som opstår pga. højere vækstrater på andre kontinenter inden for så forskellige områder som tjenesteydelser, uddannelse, sundhed, miljø, transport, energi, boliger, urbanisering, landbrug og fødevarer osv.

3.5 *Beskæftigelse, social inklusion og bæredygtig udvikling må stå i centrum for indsatsen i EU og på verdensplan.*

3.5.1 IMF har erkendt, at hestekuren har været kraftigere, end den oprindeligt havde troet. Den korrekte konklusion at drage heraf er, at doseringen skal sættes ned. Alle centrale sociale programmer på uddannelses- og sundhedsområdet såvel som dem, der er rettet mod unge arbejdsløse, bør beskyttes mod budgetnedskæringer. Finansieringsbehovet i EU's medlemsstater efter den internationale finanskrisen er kritisk, og refinansieringen af realøkonomien er ikke tilstrækkeligt dækket af den aftale, som Det Europæiske Råd har indgået om EU's flerårige finansielle ramme. De foranstaltninger, der anbefales af trojkaen bestående af Verdensbanken, IMF og Rådet for Den Europæiske Union, tillader ikke at skabe de betingelser, der er nødvendige for, at økonomien kan vende tilbage til en varig og bæredygtig vækst.

3.5.2 Intelligente sociale politikker – såsom programmer, der hjælper de arbejdsløse med at finde job, eller systemer, der giver social sikring til de mest sårbare medlemmer af vort samfund – kan ikke bare betragtes som en udgift. De er en investering i vores fremtid.

3.5.3 De unge er blevet særligt hårdt ramt i euroområdet som helhed, hvor ungdomsarbejdsløsheden er nået op på 22 % og endda er kommet op over de 50 % i visse lande som Spanien og Grækenland. I 2010 steg andelen af unge mellem 15 og 24 år, der var beskæftigede i midlertidige job, til mere end 50 % og kom visse steder næsten op på 70 % (Det Europæiske Institut til Forbedring af Leve- og Arbejdsvilkårene (Eurofound), den tredje europæiske undersøgelse af livskvalitet, 2012).

3.5.4 Overalt har befolkningen betalt en høj pris for at afhjælpe de katastrofale følger af finansverdenens praksis, som har vist sig at være uansvarlig.

3.5.5 EU skal tilføre mere substans til den sociale dimension, herunder arbejdsmarkedsdialogen, som bebudet i køreplanen for gennemførelsen af den økonomiske og monetære union. EU bør hjælpe medlemsstaterne med at indføre ungdomsgarantiorordninger, forbedre den industrielle diversificering og innovation, øge effektiviteten af arbejdsmarkedstjenesterne, øge jobskabelsen og styrke de sociale investeringer (ILO, Guy Ryder, *Beskæftigelse, social integration, øget jobskabelse og styrkelse af de sociale investeringer* bør stå øverst på EU's dagsorden, 14. februar 2013).

4. Et mere miljøvenligt europæisk semester

4.1 Både EU og FN har indsamlet bidrag til debatten i civilsamfundet (FN gennem direkte høringer), men det fremgår af de første høringer, som EØSU har gennemført, at den måde, hvorpå disse to processer er blevet koordineret, ikke har været præget af den forståelse og gennemsigtighed, som de europæiske borgere med rette kan forvente. Bidragene fra organisationer, der repræsenterer civilsamfundet, behandles på samme

måde som bidrag fra private pressionsgrupper og regeringernes bidrag, i henhold til en tidsplan, som ikke levner meget plads til at afholde debatter under hensyntagen til organisationernes uafhængighed og arbejdsmarkedsdialogens autonomi. Desuden får man, når man følger arbejdet på Rio+20-konferencen og i den åbne arbejdsgruppe, det indtryk, at der er tale om et scenarie, som skal sætte nyt skub i en forud fastlagt linje – som om det hele allerede var afgjort andetsteds.

4.2 Heldigvis har EU besluttet at gennemføre hele processen ved at gøre Europa 2020-strategien og det europæiske semester grønnere med det sigte at tilvejebringe et harmoniseret europæisk bidrag, i hvilket Europa implementerer og taler med én stemme i international sammenhæng.

4.3 Det er i dag vigtigt at have bæredygtighed til at løbe som en rød tråd gennem de vigtigste politikområder. Det vil for øjeblikket sige Europa 2020-strategien og det europæiske semester, som er strategiens vigtigste forvaltningsredskab.

EØSU har af Kommissionen og Rådets kommentarer med stor interesse erfaret, at EU agter at iværksætte og udvikle de resultater og processer, der blev aftalt på Rio+20-konferencen, ved hjælp af Europa 2020-strategien. EØSU vil holde nøje øje med, om dette også sker i praksis (Rådet for Den Europæiske Union, Rio +20: Resultater og opfølgning af topmødet i FN's konference om bæredygtig udvikling (UNCSD) i 2012, konklusioner af møde i Rådet for Den Europæiske Union den 25. oktober 2012, 15477/12).

4.4 EØSU har fulgt udvidelsen af den kreds af aktører, der deltager i det europæiske semester, med stor opmærksomhed. Generaldirektoratet for Miljø er i år endnu mere involveret end tidligere, og i december drøftede Miljørådet for første gang den årlige vækstundersøgelse. Udvalget vil gøre sit for at sikre, at civilsamfundet kan bringe bæredygtighedsaspektet ind i processen, navnlig gennem de nationale økonomiske og sociale råd, hvoraf nogle nu har særlig ekspertise på dette område, men også via de nationale råd for bæredygtig udvikling.

4.5 Hvad angår den årlige vækstundersøgelse, skal det bemærkes, at vi ikke er tilstrækkeligt opmærksomme på forbindelsen mellem de forskellige kriser, dvs. den finansielle, økonomiske, sociale og miljømæssige krise, ligesom vi heller ikke er tilstrækkeligt bevidste om, at det virkelig haster med for alvor at gøre fremskridt med at omlægge hele vores økonomi i retning af øget miljøvenlighed – ikke på trods af, men netop på grund af krisen. Vi kan ikke længere blot fortsætte den hidtidige kurs.

4.6 I forbindelse med den årlige vækstundersøgelse opfordres Den Europæiske Union til at tale med én stemme. EU kan ikke deltage i de globale forhandlinger og plædere for at gøre økonomien mere miljøvenlig og så i øvrigt tilsidesætte emnet i sine vigtigste dokumenter om den økonomiske politik.

4.7 Den manglende omtale af begrebet kvalificeret vækst er også lidt foruroligende i den sammenhæng. Hvordan kan EU i den internationale debat gå i spidsen mht. indikatorer, der omfatter andet og mere end BNP, og så udelukkende henvise til BNP i sin vækstundersøgelse? Dokumentet behandler godt nok de sociale problemer, men det nævner ikke direkte målet om at leve et godt liv i en ressourcebegrænset verden (som for øvrigt er titlen på det syvende miljøhandlingsprogram).

4.8 Debatten om, hvorvidt der bør udarbejdes andre indikatorer, kan heldigvis tage udgangspunkt i mange bidrag, og den bør nu munde ud i en gennemførelse, der er baseret på en dialog, hvor de institutionelle aktører og repræsentanterne for civilsamfundet deltager på lige fod som led i et forsøg på at inddrage alle de berørte parter i beslutningsprocessen.

4.9 EØSU bemærker, at afskaffelsen af miljøskadelige subsidier og indførelsen af miljøafgifter er blevet en fast bestanddel af den årlige vækstundersøgelse og de landespecifikke henstillinger, og at undersøgelsen i år også nævner emner som affaldshåndtering og spildevandshåndtering samt forbedret genanvendelse.

5. Sammenkædning af årtusindudviklingsmålene og målene for bæredygtig udvikling

5.1 *Der bør indgås en fornuftig aftale om årtusindudviklingsmålene⁽³⁾ i forbindelse med EU's budget*

5.1.1 Nedbringelse af fattigdom er et spørgsmål om lighed og retfærdighed og vedrører adgang til tjenester såsom sundhedsvæsen og uddannelse samt beskæftigelse. Årtusindudviklingsmålene er blevet udviklet med for stor vægt på bidragsyderne. Med henblik på de fremtidige rammer er det hensigtsmæssigt at sikre:

- større medansvar fra og større deltagelse af partnerlandene, som i sidste ende har ansvaret for at gøre det meste af arbejdet
- en styrket ramme for gensidig ansvarlighed for både bidragsydere og partnerlande, og

— den fornødne fleksibilitet for at give partnerlandene mulighed for at skræddersy udviklingsmålene til deres nationale kontekst.

5.1.2 Takket være en tidsbegrænset og resultatorienteret tilgang har de otte årtusindudviklingsmål haft omfattende indvirkning på de internationale udviklingspolitikker. Ved at fokusere på et begrænset antal målbare mål har de bidraget til at øge og målrette udviklingsbistanden mere effektivt. Men efterhånden som vi nærmer os fristen i 2015, står det klart, at målene vil skabe begrænsede resultater, med både succeser og fiaskoer.

5.1.3 Målene for bæredygtig udvikling skal være et supplement til den nuværende række af årtusindudviklingsmål. Der er to store forskelle på målene for bæredygtig udvikling og årtusindudviklingsmålene: Førstnævnte har global karakter (i modsætning til de sidstnævnte, der primært fokuserer på syden) og medtager andre dimensioner ud over metanormen, dvs. nedbringelse af fattigdom (naturressourcer, forbrug, produktion, energi, menneskerettigheder mv.).

5.1.4 De to kommende år vil blive afgørende for fastlæggelsen af den næste udviklingsdagsorden. Begge processer – revisionen af årtusindudviklingsmålene og formaliseringen af målene for den bæredygtige udvikling – vil skulle opstille afgørende retningslinjer for udformningen af den bæredygtige udvikling efter 2015.

Disse retningslinjer bør omfatte budgetter til en tværgående indarbejdning af ligestilling mellem kønnene i de offentlige politikker, som er den primære faktor i bekæmpelsen af fattigdom og ulighed⁽⁴⁾.

Det er en kæmpe opgave, og den skal være rodfastet i en større vægt på menneskerettighederne og på civilsamfundsorganisationernes deltagelse i beslutningsprocessen som led i en strategi centreret om økonomi og tjenester som midler til menneskelig udvikling⁽⁵⁾.

Bruxelles, den 18. september 2013

Henri MALOSSE

Formand for

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽³⁾ EUT C 271 af 19.9.2013, s. 144-150.

⁽⁴⁾ EUT C 76 af 14.3.2013, s. 8-14.

⁽⁵⁾ EUT C 161 af 6.6.2013, s. 82-86

EUT C 181 af 21.6.2012, s. 28-34.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Fødevaresikkerhed og bioenergi« (initiativudtalelse)

(2013/C 341/04)

Ordfører: **Franco CHIRIACO**

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 14. februar 2013 i henhold til forretningsordenens artikel 29, stk. 2, at udarbejde en initiativudtalelse om:

"Fødevaresikkerhed og bioenergi".

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Landbrug, Udvikling af Landdistrikterne og Miljø, som vedtog sin udtalelse den 3. september 2013.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 492. plenarforsamling den 18.-19. september 2013, mødet den 18. september, følgende udtalelse med 173 stemmer for, 3 stemmer imod og 13 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1 Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg (EØSU) mener, at spørgsmålet om fødevaresikkerhed bør tildeles en hel central placering i Den Europæiske Unions politikker, da en strategi for global stabilitet ikke er mulig uden fødevaresikkerhed.

1.2 I debatten "Mad kontra brændstof" er EØSU enig med EU i behovet for at mindske afhængigheden af importerede fossile brændstoffer, men henstiller til Kommissionen, at den prioriterer fødevareforsyningsikkerhed, jordbeskyttelse, det europæiske landbrugs konkurrenceevne og arealanvendelse ⁽¹⁾, så der sikres en tæt sammenhæng mellem fødevareforsyningsikkerhed og fremstilling af bioenergi ⁽²⁾.

1.3 Efter EØSU's opfattelse bør Den Europæiske Unions fremtid bygge på social, økonomisk og miljømæssig bæredygtighed, og produktionen af vedvarende energi bør være tæt knyttet til opnåelsen af disse mål.

1.4 EØSU er enig i Kommissionens beslutning om i direktiv 98/70/EF og 2009/28/EF at indføre bindende bestemmelser om ændringer i arealanvendelse, eftersom de nuværende biobrændstoffer produceres fra landbrugsafgrøder.

1.5 EØSU gentager sine synspunkter i udtalelse TEN/502 ⁽³⁾ og er uenig i Kommissionens beslutning om at vurdere den "indirekte ændring i arealanvendelsen" på baggrund af en sammenligning mellem fossile og biogene energikilder, hvor der kun ses på drivhusgasudledningen, mens betydningen af spørgsmål som fødevaresikkerhed og indvirkningen af fossile kilder nedtones.

1.6 EØSU er enig i Kommissionens forslag om under hensyntagen til de allerede foretagne investeringer at mindske produktionen af biobrændstoffer fra fødevareafgrøder og med incitamenter fremme "avancerede" brændstoffer. Udvalget mener imidlertid, at fremstillingen af andengenerationsbrændstoffer ved hjælp af træ eller halm kan forkorte kulstofbindingscyklusserne og følgelig forårsage en kuldioxidstigning ⁽⁴⁾.

1.7 EØSU ville se anderledes på spørgsmålet, hvis man som råstof til produktionen af biobrændstoffer også anvendte mikroalger. De er endnu ikke klar til kommerciel brug, men på sigt ville de i modsætning til førstegenerationsbrændstoffer mindske problemerne med konkurrence om jord- og vandressourcerne.

1.8 På disse områder er EØSU helt enig i konklusionerne fra udvalgets konference om fødevaresikkerhed afholdt i 2011: "produktion af biobrændstoffer skal ske i overensstemmelse med de fælles principper og underkastes miljøkonsekvensvurderinger under tæt inddragelse af lokalsamfundene. Dette vil garantere, at der kan tages nøje hensyn til spørgsmålet om retten til mad".

1.9 Med denne vurdering fra EØSU's side opfordres Kommissionen til på europæisk plan at indføre redskaber som "Operator Level Indicators" til vurdering af den potentielle indvirkning af bioenergi projekter på fødevaresikkerheden i de enkelte medlemsstater.

2. Generelle bemærkninger

2.1.1 Energisystemet er på internationalt plan inde i en fase med store vanskeligheder, som ikke alene skyldes den globale økonomiske krise, men først og fremmest den geopolitiske situation i landene i Nordafrika og Mellemøsten.

⁽¹⁾ EUT C 198 af 10.7.2013, s. 56.

⁽²⁾ EUT C 110 af 9.5.2006, s. 49.

⁽³⁾ EUT C 198 af 10.7.2013, s. 56.

⁽⁴⁾ EUT C 198 af 10.7.2013, s. 56.

2.1.2 OECD har vurderet, at energiforbruget siden 2009 er faldet med 4,4 % på globalt plan, med 5 % i USA og 5,5 % i EU, mens efterspørgslen i ikke-OECD-lande er steget med 2 %. Oven i denne vurdering skal lægges ulykken på a-kraftværket i Fukushima i Japan, som har fået visse lande, herunder Tyskland, til gå bort fra brugen af atomkraft til fremstilling af energi.

2.1.3 Europa importerer for øjeblikket 80 % af den olie, 60 % af den naturgas og 40 % af den kul, det har brug for til at opfylde sit interne energibehov, som anslås til 1 583,3 mio. tons olieækvivalenter (Mtoe) (Nomisma). 91 % af dette forbrug stammer fra ikkevedvarende energikilder (olie 36,6 %, naturgas 24,5 %, kul 15,7 %, atomenergi 13,6 %) og 9 % fra vedvarende energikilder (6,1 % biomasse, biogas, kommunalt affald, 1,7 % vandkraftenergi, 0,7 % vindenergi, 0,3 % jordvarme, 0,1 % fotovoltaisk energi og solenergi).

2.1.4 Europa bliver mere og mere afhængig af at importere energi. I 2030 vil EU med 28 medlemslande importere 84 % af den naturgas, 59 % af den kul og 94 % af den olie, det har brug for (EREC). Baseret på tal fra 2009 er transportsektoren den sektor, der har det største energiforbrug, svarende til 33 %, boligsektoren tegner sig for 26,5 %, industrien for 24,2 %, servicesektoren for 14 % og landbruget for 2,3 %.

2.1.5 De mål, EU ønsker at nå, kan sammenfattes således:

- mindske afhængigheden af import af ikkevedvarende energikilder, som tegner sig for 75 % af det europæiske energiforbrug svarende til 890,5 Mtoe;
- øge forsyningssikkerheden;
- øge EU-28's primærproduktion fra de nuværende 812 Mtoe;
- bekæmpe klimaændringerne og udledningen af CO₂ og drivhusgasser.

2.2 Ændringer i energipolitikken

2.2.1 I de senere år har det energisystem, der er baseret på brugen af fossile brændstoffer, vist sig behæftet med en del mangler, hvilket sår tvivl om dets fremtidige bæredygtighed og forsyningssikkerheden og skaber behov for at søge efter sikre energikilder inden for et system, hvor der er kontrol med den energi, der importeres.

Den fortsat stigende efterspørgsel efter energi (IEA) og den fremtidige og uafvendelige udtømmning af de fossile ressourcer indebærer en risiko for, at det stigende energibehov ikke vil kunne opfyldes. Denne udtømmning skyldes, at de fossile

ressourcer ikke er fornyelige. Desuden tager det ekstremt lang tid at forarbejde dem, hvilket ikke er foreneligt med det moderne samfunds energibehov.

2.2.2 De vigtigste former for vedvarende energi er:

- solenergi
- vindenergi
- vandkraftenergi
- jordvarme
- biomasse.

Dette er ikke en udtømmende liste, især ikke hvis der ses på resultaterne af den videnskabelige forskning.

2.2.3 Bioenergi kan defineres som energi udvundet fra biomasse, som klassificeret efter den fysiske tilstand er opdelt i:

- fast biomasse, fra skove eller afgrøder, plante- eller dyrefald stammende fra landbrugsaktiviteter;
- biogas: den gas, der opstår ved fermentering af biomasse uden oxygen som f.eks. byaffald, husdyrgødning, landbrugsaffald og landbrugsindustriaffald, industrislam og træbiomasse;
- flydende biobrændsel og biobrændstoffer udvundet af planter (raps, soja, solsikkefrø, frugt fra oliepalmer), sukkerplanter, stivelses- og celluloseholdige planter (roer, sukkerør, majs, hvede, pilerør) og desuden flydende biobrændsel udvundet af biomasse ved hjælp af pyrolyse.

2.2.4 Biomasse er en vedvarende energikilde, som allerede udnyttes effektivt til energi. Biomasse omfatter alle organiske stoffer, der under fotosyntesen direkte eller indirekte har akkumuleret solenergi. Biomasse kommer fra energiafgrøder eller organiske restprodukter fra skovprodukter og fra teknologisk forarbejdning af landbrugsprodukter.

2.2.5 På globalt plan stammer cirka 50 % af de potentielt disponible restprodukter fra skovbrugssektoren, og de resterende 50 % kommer fra landbrugssektoren, hvor især de anlæg, der kører på biomasse fra landbrugsprodukter og husdyr, er vigtige (IEA).

2.3 Den Europæiske Unions initiativer til udvikling af vedvarende energi

- Kyotoprotokollen, som trådte i kraft den 21. marts 1994

- ALTENER-programmet om fremme af vedvarende energikilder (Rådets beslutning 93/500/EØF)
- Grønbog om vedvarende energikilder (1996)
- Hvidbog, der fastsatte et mål om, at 12 % af energien skulle komme fra vedvarende kilder senest i 2010
- Direktiv 2001/77/EF om fremme af elektricitet produceret fra vedvarende energikilder
- Direktiv 2003/30/EF om fremme af anvendelsen af biobrændstoffer
- Direktiv 2003/96/EF om omstrukturering af EF-bestemmelserne for beskatning af energiprodukter og elektricitet
- COM(2005) 628 - Handlingsplan for biomasse
- COM(2006) 34 final - En EU-strategi for biobrændstoffer
- Grønbog *En europæisk energistrategi: bæredygtighed, konkurrenceevne og forsyningssikkerhed* (2006)
- Klima- og energipakken (20/20/20), Det Europæiske Råd, 9. marts 2007
- Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/28/EF af 23. april 2009 om fremme af anvendelsen af energi fra vedvarende energikilder og om ændring og senere ophævelse af direktiv 2001/77/EF og 2003/30/EF (EØS-relevant tekst)
- Meddelelse fra Kommissionen til Rådet og Europa-Parlamentet - *En køreplan for vedvarende energi - Vedvarende energi i det 21. århundrede - vejen til en mere bæredygtig fremtid*, COM(2006) 848 final
- Meddelelse fra Kommissionen - *Støtte til elektricitet fra vedvarende energikilder*, SEC(2005) 1571 - COM(2005) 627 final

3. Særlige bemærkninger

3.1 Bioenergi og socioøkonomiske problemer

3.1.1 De socioøkonomiske virkninger af bioenergi afhænger i høj grad af omkostningerne (incitament, omkostninger på

grund af strukturelle mangler) og fordelene (tilknyttede aktiviteter, virkningerne på BNP, reduktion af CO₂, virkninger for beskæftigelsen, mindske af brændstoftilskud, mindre omkostninger til affaldsbortskaffelse, produktion af gødning og andre biprodukter) (Althesys). Desuden bliver produktionen af bioenergi konkurrencedygtig, når olieprisen kommer op over 70 USD pr. tønde.

3.1.2 Det nuværende system til produktion af biomasse til energiformål har virkninger for lokalområdet, økonomien, priserne og samfundet som helhed. Efter EØSU's mening bør disse virkninger evalueres for at korrigere ineffektivitet og forvrængninger.

3.1.3 EØSU mener, at udviklingen af bioenergi har indvirkning på fødevarersikkerheden på grund af forhold, der hænger tæt sammen med priserne og de territoriale faktorer. Den første direkte indvirkning på priserne er efterspørgslen efter biobrændstoffer, da der på energimarkederne er flere penge end på landbrugsmarkederne. Energiforbruget afgør landbrugspriserne på energigrøder, idet den stigende efterspørgsel efter energi produceret fra landbrugsprodukter, bestemmer den mindste og højeste pris på sukker, majs, raps, og hvis den højeste pris overstiges, vil brugen af landbrugsprodukter ikke længere være konkurrencedygtig sammenlignet med andre energikilder såsom vindenergi, fotovoltaisk energi og jordvarme. Endvidere gør udvalget opmærksom på det generelle problem med, at højere energipriser får omkostningerne til landbrugsproduktion til at stige.

3.1.4 Bioenergi fremstår som en mulig løsning, der kan give et løft til økonomisk tilbagestående områder, der landbrugs-mæssigt ikke er tilstrækkeligt udnyttet, især ved at udvikle erhverv inden for de forskellige produktions-, høst-, transport- og forarbejdningsfaser. Også fra et økonomisk og beskæftigelsesmæssigt synspunkt er der positive mål i sigte: I henhold til Kommissionens meddelelse COM(2005) 628 final, *Handlingsplan for biomasse*, blev den direkte beskæftigelse i 2010 anslået til 300 000 nye arbejdspladser især i landdistrikterne.

3.1.5 Brugen af skovområder til energiformål kan føre til genoprettelse af "lokale skov- og landbrugssamfund", hvor der passes bedre på landskabet og skovene. Desuden kunne man styrke skovøkosystemernes evne til at udfylde deres vigtigste funktioner, som er at producere træbiomasse og beskytte naturarven og jordens frugtbarhed.

3.2 Jorden

3.2.1 EØSU beklager, at de rige lande, der mangler landbrugsarealer til at garantere forsyningen af deres egne befolkninger, multinationale selskaber og endda statsejede investeringsfonde, ligesom før i tiden med olie, foretager store investeringer i tredjelande med henblik på udnyttelse af jorden. På den måde opstår der landgrabbing, som kan ødelægge de lokale landbosamfund og have skadelige virkninger for lokalbefolkningernes land- og skovbrugsressourcer. Efter EØSU's opfattelse kan dette på ingen måde betragtes som et eksempel på bæredygtig økonomisk, social og miljømæssig udvikling.

3.2.2 Spørgsmålet om arealanvendelsen er særlig sprængfarlig i udviklingslandene og i lande med enorme, tyndt befolkede områder (Brasilien og Iowa i USA). Selvom det umiddelbart er til at forstå, hvorfor det giver anledning til strid, illustreres det alligevel mere klart, hvis man tager i betragtning, at der til fremstilling af 25 gallon bioetanol er brug for en mængde majs, der er stor nok til at brødføde en person i et år (World Watch Institute).

3.2.3 Striden drejer sig om EU's import af biobrændsel og fødevareforsyningen i udviklingslandene, først og fremmest i Afrika og Sydøstasien, hvor manglen på matrikelregistre og sædvaneretten skaber spændinger omkring jordbesiddelsen.

3.2.4 EØSU er enig i EU's strategi for biobrændstoffer, COM(2006) 34 final, primært fordi det anføres, at det er vigtigt, at der gælder passende minimumsmiljønormer for produktion af råstoffer til biobrændstoffer, og der udtrykkes bekymring over anvendelse af arealer, der er taget ud af fødevareproduktionen på grund af den potentielt negative indvirkning på biodiversiteten og jordbunden.

3.3 Vand

3.3.1 I en stadig mere udviklet verden er den ukontrollerede brug af vandressourcerne konstant stigende. Årsagerne er den voksende befolkning på verdensplan og fordelingen heraf, ændrede madvaner og indvirkningen fra biobrændstoffer. Den nuværende strategi for udvikling af biobrændstoffer vil med sikkerhed forværre vandkrisen, og adgangen til vandressourcerne kan blive en begrænsende faktor i udviklingen af produktionen af råstoffer som majs og sukkerrør.

3.3.2 EØSU mener, at man for så vidt angår dyrkning af afgrøder til biobrændstoffer bør satse på afgrøder, der ikke kræver kunstvanding, og som kan gro inde i landet og i ugunstigt stillede områder, eftersom der til produktion af én liter biodiesel kræves 4 000 liter vand til vanding af afgrøderne og den kemiske omdannelsesproces.

3.4 Miljø

3.4.1 Der er potentielle risici forbundet med forkert brug af jordområderne især af landbrugsjorden til dyrkning af såvel mad- som bioenergi afgrøder, f.eks.:

- øget pres på hele landbrugssektoren på grund af intensiveret dyrkning (jordpakning, for mange næringsstoffer, for stort vandforbrug, erosion);
- omdannelse af enge og græssange til agerjord til energi afgrøder med tab af lagre af kulstofreserver;
- tab af biodiversitet på grund af intensive produktionsformer;
- ensartning af landskabet (rapport nr. 7/2006 fra Det Europæiske Miljøagentur)

3.4.2 Omvendt mener EØSU, at en fornuftig anvendelse af jorden i overensstemmelse med god landbrugspraksis i EU til afgrøder, der kan anvendes til produktion af de forskellige typer bioenergi, vil kunne øge biodiversiteten og gøre landskabet mindre ensartet. Som EØSU ser det, er dette den eneste vej fremad for Europa.

3.4.3 På den baggrund er det nødvendigt at satse på biobrændstoffer af anden generation, selvom det betyder, at landbrugerne, som følge af at disse biobrændstoffer egner sig til industriel og intensiv drift, vil blive henvist til en rolle som leverandører af råstoffer, uden nogen garanti for et økonomisk vederlag. EØSU finder det nødvendigt at omdefinere landbrugernes rolle i forhold til produktionen og markedsføringen af energiafgrøderne med det sigte at skabe bedre betingelser for producentsammenslutningerne i hele sektoren, idet de kan spille en afgørende rolle i at forhandle rimelige kontrakter med aktørerne i aftagerledet.

3.5 Europas valg vedrørende bioenergi

3.5.1 Den storstilede dyrkning på land af energiafgrøder kræver, at skov- og landbrugsarealer forvaltes bæredygtigt. Produktionen af biomasse til energiformål er kun miljøvenlig, hvis den foregår korrekt. For eksempel har flugten fra land-distrikterne ført til fremkomsten af naturlige destabiliserende faktorer. I landområder, der ikke beskyttes gennem positive menneskelige aktiviteter, er der en stor risiko for jordskred, ørkendannelse og brand.

3.5.2 EØSU mener, at det for at fremme en integreret udvikling af bioenergi på lokalt plan er nødvendigt at udvikle en model med decentral produktion og kort energiforsyningskæde med små anlæg, der omdanner den lokalt producerede biomasse, hvilket vil skabe fordele i form af positive miljøindvirkninger og reel mulighed for direkte inddragelse af landbrugerne (enkeltvis eller i sammenslutninger) i produktionskæden.

3.5.3 EØSU støtter de retningslinjer for god praksis til anvendelse i forbindelse med de forskellige bioenergi afgrøder, som EU's miljøagentur har udstukket, herunder bl.a. at:

- sikre, at arealerne dyrkes hele året,
- dyrke på skråninger,
- skabe læhegn ved at dyrke afgrøder af forskellig højde,
- vedligeholde og skabe læhegn langs markgrænser og anvende praksis, der forhindrer tab af organisk stof fra jorden.

3.5.4 EØSU mener, at hvis dyrkningen af energiafgrøder udvikler sig på den rigtige måde, kan det bidrage til, at mennesker bliver i de pågældende områder, hvorved det sikres, at der passes på landskabet, og at ressourcerne, herunder skovressourcerne, udnyttes.

3.5.5 Det ser desuden ud til, at produktionen af bioenergi i landbrugssektoren delvist vil kunne integreres i landbrugsfødevarerproduktionen på kontrolleret vis og således bidrage til at diversificere markedsføringskanalerne, gøre overgangen til et stadigt mere konkurrencedygtigt landbrug lettere og samtidig frembyde konfliktfrie løsninger på de nye medlemsstaters allokering af landbrugsprodukter.

3.6 Kvalitetssikringssystemer til bioenergiproduktion

3.6.1 Der anvendes meget forskellige metoder til at undersøge miljøpåvirkningen fra bioenergi, hvoraf EØSU gerne vil fremhæve to:

— CO₂-fodafttrykket af biomasseproduktion

— DPSIR-undersøgelser (Driving Force, Pressure, State, Impact, Response).

3.6.2 Ved vurderingen af miljøindvirkningerne gør livscyklusanalysen det muligt at fastlægge og kvantificere den konkrete og potentielle energi- og miljøbelastning i de enkelte faser af produktionen og brugen af bioenergi. Med denne fremgangsmåde kan miljøprofilen for de forskellige typer bioenergi holdes op imod miljøprofilen for fossile brændstoffer, der opfylder samme funktioner.

3.6.3 Efter EØSU's mening er holdningen hos de lande, der deltager i "Global Energy Partnership", i overensstemmelse med ovenstående principper. Disse lande, der også tæller USA og Kina, har underskrevet en international aftale om kontrol af anvendelsen af biobrændstoffer og miljøindvirkningerne og fødevarebalancen. De enkelte lande vil kunne vurdere bioenergiens miljømæssige bæredygtighed ved hjælp af 24 frivillige kriterier og indikatorer.

3.6.4 I den forbindelse mener EØSU, at man ved anvendelsen af de overskydende arealer til produktion af råvarer til bioenergi ikke alene bør indkredse de miljømæssige, økonomiske og sociale begrænsninger, men også ved hjælp af ILUC-faktoren (indirect land-use change) vurdere, om de arealer, der er afsat til energiafgrøder, kan forårsage en stigning i CO₂-udledningerne.

3.6.5 EØSU er enig i Kommissionens beslutning om at overvåge risiciene forbundet med anvendelse af biobrændstoffer i transportsektoren (direktiv 28/2009), begrænse andelen af biobrændstoffer og flydende biobrændsel fremstillet af madafgrøder, i takt med at de forskellige teknologier udvikler sig, og skabe incitamenter til fremstilling af bioenergi af produkter, som ikke skaber yderligere efterspørgsel på jordarealer, f.eks. forbrænding af byaffald.

3.6.6 EØSU mener ikke, at brugen af biobrændstoffer af første generation må afholde Den Europæiske Union fra at investere i forskning i nye rene energikilder ⁽⁵⁾.

Bruxelles, den 18. september 2013

Henri MALOSSE

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽⁵⁾ EUT C 271 af 19.9.2013, s. 111-115.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse »For en koordineret europæisk aktion til forebyggelse og bekæmpelse af energifattigdom« (initiativudtalelse)

(2013/C 341/05)

Ordfører: **Pierre-Jean COULON**

Ordfører: **Bernardo HERNÁNDEZ BATALLER**

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 12. februar 2013 under henvisning til forretningsordenens artikel 29, stk. 2, på eget initiativ at udarbejde en udtalelse om:

"For en koordineret europæisk aktion til forebyggelse og bekæmpelse af energifattigdom"

(initiativudtalelse).

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Transport, Energi, Infrastruktur og Informationssamfundet, som vedtog sin udtalelse den 2. september 2013.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 492. plenarforsamling den 18.-19. september 2013, mødet den 18. september, følgende udtalelse med 177 stemmer for, 2 imod og 4 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og henstillinger

1.1 Priserne på elektricitet, gas, olie og andre brændstoffer stiger markant, og situationen er stærkt forværret i lyset af den socioøkonomiske krise, der berører flere og flere mennesker. Sigtet med denne udtalelse er ikke at fastslå årsagerne til prisstigningen, men at formulere forslag til fremme af en koordineret europæisk indsats under iagttagelse af nærhedsprincippet med henblik på at forebygge og bekæmpe energifattigdom, tilskynde til solidaritet på området og beskytte sårbare (europæiske og andre) borgere bedre.

1.2 I forhold til denne store politiske udfordring plæderer EØSU for en europæisk forpligtelse til energisikkerhed og -solidaritet inden for rammerne af Det Europæiske Energifællesskab, som EØSU gerne ser realiseret.

1.3 En sådan forpligtelse til energisikkerhed og -solidaritet vil give stødet til en ægte europæisk politik til bekæmpelse af energifattigdom og til solidaritet, hvis omdrejningspunkt skal være anerkendelsen af en universel adgangsret til energi, som EØSU betragter som et vigtigt fælles gode, således at enhver kan leve et værdigt liv. Forpligtelsen skal på såvel kort som langt sigt

— tilskynde den enkelte til at tage ansvar og benytte bæredygtige og vedvarende energikilder (og på den måde sikre overgangen til et lavemissionssamfund).

1.4 EØSU går ind for at indføre europæiske indikatorer for energifattigdom og harmonisere statistikkerne, så man lettere kan afgrænse, forebygge og løse problemet på europæisk niveau samt udvikle en europæisk solidaritet på området.

1.5 EØSU foreslår, at der oprettes et europæisk fattigdomsobservatorium, der først og fremmest skal fokusere på energifattigdom. Observatoriet skal inddrage alle berørte aktører og medvirke til at fastlægge europæiske indikatorer for energifattigdom (i samarbejde med Eurostat), gøre status over situationen, identificere bedste praksis og udarbejde henstillinger med henblik på at forebygge og løse problemet bedre og for at konsolidere en europæisk solidaritet på området.

1.6 EØSU anbefaler, at Citizens' Energy Forum (det såkaldte Londonforum) indoptager repræsentanter fra EØSU og arbejder snævert sammen med de økonomiske og sociale råd og lignende institutioner i medlemsstaterne.

— beskytte borgerne mod energifattigdom og forhindre, at de udstødes socialt

— arbejde på at reducere de strukturelle sårbarhedsfaktorer (ved at sikre grundlæggende adgang til energi til fornuftige og stabile priser);

1.7 EØSU ønsker et energimarked, der mere er orienteret mod forbrugerne og i bredere forstand borgerne, herunder især de mest sårbare. EØSU støtter enhver ordning, der gør det muligt for de sårbare borgere at blive herre over deres eget energiforbrug. I den rapport, som Det Europæiske Råd har bestilt til udgangen af 2013, anbefaler EØSU, at Kommissionen udarbejder en analyse af energifattigdommen i EU, som

bl.a. skal omfatte sårbarhedsfaktorer og foreslår en europæisk strategi og en køreplan med henblik på at forebygge og fjerne problemet. Allervigtigst er det at undgå prisstigninger, hvilket kan opnås gennem en harmoniseret og effektiv europæisk energipolitik (se udtalelse TEN/508 "De økonomiske konsekvenser af elsystemer med øget anvendelse af intermitterende vedvarende energikilder" – CESE 2599/2012)⁽¹⁾).

1.8 EØSU anbefaler, at der inden vedtagelsen af EU's og medlemsstaternes vigtigste energipolitiske foranstaltninger foretages en analyse af deres økonomiske virkninger for de forskellige forbrugerkategorier (baseret på indtægt, husstandssammensætning eller opvarmningssystem). Målet hermed skal være at give et ajourført billede af, hvilke forbrugerkategorier der vil opleve en uforholdsmæssig stor stigning i deres energiregning sammenlignet med befolkningsgennemsnittet, og i givet fald foreslå kompensationsforanstaltninger (ændringer af lovgivningen, forbedring af boligernes energieffektivitet osv.) til fordel for de mest sårbare forbrugere.

1.9 EØSU opfordrer Kommissionen til at gøre sig overvejelser om indførelsen af en europæisk fond for energisolidaritet, der skal fungere som horisontalt instrument for samtlige europæiske foranstaltninger på området for effektivt at udbrede europæisk solidaritet på området.

1.10 EØSU foreslår, at civilsamfundet en gang om året skal mødes for at drøfte energifattigdom og energisolidaritet i Europa, udveksle erfaringer om lokale, nationale og europæiske initiativer samt udarbejde praktiske henstillinger til beslutningstagere i institutioner, sammenslutninger og industrien på lokalt, nationalt og europæisk niveau i samarbejde med det europæiske observatorium for fattigdom i Europa.

1.11 Eftersom bekæmpelse af energifattigdom og udvikling af solidaritet på området er et emne af almen europæisk interesse, ser EØSU gerne, at Kommissionen foreslår Europa-Parlamentet og Rådet, at emnet bliver genstand for et europæisk år (et europæisk år for energisolidaritet). Formålet hermed skulle være at bevidstgøre befolkningen om og henlede beslutningstageres opmærksomhed på denne problematik, som er et vigtigt europæisk anliggende.

1.12 På denne baggrund anbefaler EØSU Kommissionen at gennemføre en EU-oplysningskampagne på nationalt og lokalt plan om bekæmpelse af energifattigdom og udvikling af solidaritet på området især med henblik på at fremme uddannelse i energieffektivitet, gøre forbrugerne til herre over deres eget energiforbrug m.m.

2. Det haster: bekæmpelse af energifattigdom ved hjælp af den europæiske forpligtelse for energisikkerhed og -solidaritet

2.1 Energi er et vigtigt fælles gode, al den stund energi er uundværlig i alle daglige aktiviteter og gør det muligt for den enkelte borger at leve et værdigt liv. Manglende adgang til energi skaber sociale dramaer. Energifattigdom dræber fysisk

og socialt. I Europa er over 50 mio. mennesker ramt af energifattigdom (det europæiske projekt "Fuel Poverty and Energy Efficiency" – 2009). Denne uacceptable situation må høre op. EØSU beder om hastende tiltag på europæisk plan og plæderer for en europæisk energisikkerheds- og -solidaritetsforpligtelse for at fremme en ægte europæisk politik til bekæmpelse af energifattigdom og udvikling af solidaritet på området, hvis målsætninger skal være:

- at beskytte borgerne (europæiske og andre) mod energifattigdom og forhindre, at de udstødes socialt
- at sikre enhver borger i Europa en grundlæggende, pålidelig og regelmæssig adgang til energi til fornuftige og stabile priser, og sideløbende hermed
- sikre overgangen til et lavemissionssamfund.

2.2 En sådan europæisk forpligtelse vil gøre det muligt på Europæisk plan at iværksætte en fælles koordineret indsats for at mindske energikløften og vil bero på anerkendelsen af en universel adgang til energi (så den enkelte får værdige levevilkår), hvilket EØSU gerne ser indskrevet i Lissabontraktaten. EØSU ser således gerne, at alle EU-politikker, og selvfølgelig ikke mindst energipolitikken, indfører bekæmpelse af energifattigdom og fremme af solidaritet på dette område blandt deres målsætninger. EØSU minder om, at energi bør forvaltes med de public service-forpligtelser, der følger med en status som "vigtigt fælles gode". Virksomheders levering af energi henhører i øvrigt under almene økonomiske tjenester, hvis rolle i den europæiske sociale og territoriale samhørighed er knæsat i Lissabontraktaten (artikel 14 TEUF/protokol nr. 26). Charteret om grundlæggende rettigheder i Den Europæiske Union anerkender retten til social bistand og boligstøtte, der skal sikre en værdig tilværelse (artikel 34), forpligtelsen til at sikre et højt forbrugerbeskyttelsesniveau (artikel 38), den grundlæggende ret til adgang til offentlige tjenesteydelser (artikel 36).

2.3 Unionen vil således skabe ny dynamik i solidaritetsprincippet, som er en grundstøtte for EU-samarbejdet, og vil styrke meningen med det europæiske projekt i de mere og mere skuffede og skeptiske borgers øjne. EØSU minder i øvrigt om, at 81 % af de europæiske borgere ifølge en Eurobarometer-undersøgelse fra Europa-Parlamentet fra 2011 støtter bekæmpelsen af energifattigdom.

2.4 EØSU glæder sig over, at Det Europæiske Råd den 22. maj 2013 udviste interesse for spørgsmål som energiugifter og -priser og disses indvirkning på navnlig de mest sårbare husholdninger. Disse spørgsmål kan få store politiske konsekvenser, som f.eks. i Bulgarien, hvor regeringen måtte træde tilbage den 20. februar 2013 på grund af borgerdemonstrationer, fordi en brutal og exceptionel stigning i elpriserne (over 20 % fra december 2012 til januar 2013) som en følge af landets markedsåbningsforanstaltninger skabte utilfredshed i befolkningen, idet gennemsnitslønnen i landet er på under 400 euro (17,3 % af indkomsterne går til elregninger – Det Nationale Statistiske Institut).

⁽¹⁾ EUT C 198 af 10.7.2013, s. 1-8.

2.5 EØSU minder om, at energipriserne stiger konstant: mellem 2011 og 2012 steg elprisen 6,6 % i EU, især på Cypern (+ 21 %), i Grækenland (+ 15 %) i Italien (+ 11 %), i Irland og Portugal (+ 10 %) og i Bulgarien, Spanien og Polen (+ 9 %). Gaspriserne til husholdningerne steg 10,3 % i EU, især i Letland (+ 21 %), i Estland (+ 19 %) og i Bulgarien (+ 18 %) (Eurostat, maj 2013).

3. Hvad er energifattigdom?

3.1 I Europa er de tidligere problemer med adgang til energi i det store og hele blevet løst, men i resten af verden er der 1,2 mia. personer, som stadigvæk ikke har adgang til elektricitet. 2,8 mia. mennesker opvarmer og laver forsat mad med træ eller andre typer biomasse (Verdensbanken/IEA, maj 2013). Problemet med adgang til moderne energitjenester er så omfattende, at FN har erklæret 2012 for internationalt år for bæredygtig energi til alle og desuden lige har foreslået, at bæredygtig, sikker energi skal være et af de tolv mål for bæredygtig udvikling, som for første gang skal gælde for både udviklingslandene og industrilandene.

3.2 I Europa afspejles energifattigdommen i, at et stigende antal personer (ifølge European Fuel Poverty and Energy Efficiency-projektet over 50 mio. i 2009) har svært ved at betale deres energiregning eller har begrænset adgang til energi som følge af lav indkomst, utætte boliger, dårlige installationer (opvarmning, madlavning, varmt vand) og høje energiudgifter. Mobilitet tynger ligeledes budgettet i husholdninger, der ofte befinder sig fjernt fra bycentrene, og som har brug for transport for at have et arbejde. Det drejer sig om: ældre, eneforsørgerfamilier, ledige, modtagere af socialhjælp osv. Konsekvenserne er mange: den hæmmede mobilitet indvirker på beskæftigelsen, den manglende varme påvirker hygiejnen, sundheden sættes på spil (dilemmaet "varm op eller spis", åndedrætslidelser osv.). Resultatet er ofte overdødelighed, for stor gældsætning, social og geografisk isolation.

3.3 Energifattigdom udgør en skrøbelighedsfaktor, som lægger sig oven i andre. Problemerne forstærker hinanden og tynger personer, der befinder sig i en almen fattigdomssituation. Men fattigdomsrisikoen stiger (Eurostat, december 2012): 119,6 mio. personer var truet af social udstødelse i EU-27 i 2011 som følge af en fattigdomsrisiko, alvorlige materielle afsavn eller deres husholdningers lave arbejdsintensitet. EØSU erindrer om, at Europa 2020-strategien som mål har at mindske antallet af fattigdomsramte og socialt udstødte personer med 20 mio.

3.4 Bekæmpelse af energifattigdom og udvikling af solidaritet på området har mere end nogen sinde behov for at blive en vigtig, tværgående europæisk prioritet i alle EU-politikker i krydsfeltet mellem det sociale, sundhedsmæssige, miljømæssige, økonomiske og politiske område.

4. Adgang til en definition af og europæiske statistikker vedrørende energifattigdom

4.1 Energifattigdom/-prækaritet: prækaritet henviser til en situation med stor midlertidig sårbarhed. Energifattigdom henviser til en social situation påvirket af såvel eksterne faktorer (energipriser, boligkvalitet osv.) som interne faktorer (aldring, indkomster osv.). EØSU bruger uden skellen terminologien energifattigdom om begge situationer.

4.2 Kun Frankrig, Slovakiet, Storbritannien og Irland har en definition.

4.3 Storbritannien definerer objektivt energifattigdom, "*fuel poverty*", som en situation, hvor en husholdning skal bruge mere end 10 % af husstandsindkomsten for at have en tilfredsstillende opvarmning af boligen (21 grader i stuen og 18 grader i de andre rum ifølge Verdenssundhedsorganisationen WHO). Der medtages tre faktorer: husstandsindkomsten, energiprisen og energiforbruget. Regeringen er i færd med at revidere denne definition, som ikke tager højde for de andre behov for energi i husstanden.

4.4 I Frankrig definerer Grenelle II energiprækaritet som en situation, hvor en "*person ... i sin bolig har vanskeligheder med at råde over den nødvendige energi (levering) til at tilfredsstille de grundlæggende behov, da husstandens indkomst ikke kan klare det eller på grund af boligens tilstand*" (artikel 11, stk. 4).

4.5 På trods af den manglende definition har visse lande indført specifikke ordninger. Belgien har defineret en status som "beskyttet kunde" og giver alle modtagere af sociale ydelser sociale tariffer og gratisordninger (budgettæller, leveringsgaranti). Italien og Spanien har ordninger med "*elbonus*" og "*social bonus*". I Tyskland betales de lokale sociale tariffer, som fastsættes på delstatsniveau, af de lokale eller regionale energivirksomheder. I Sverige betaler det universelle socialsikringssystem de ubetalte regninger. Over halvdelen af medlemsstaterne har udformet beskyttelsesordninger mod energileveringsstop via lovgivning eller adfærdskodekser for energidistributørerne (rapport 2009, ERGEG).

4.6 Den Europæiske Union har ikke nogen definition af eller indikatorer for energifattigdom. Der er heller ikke nogen specifik EU-politik på dette område, som behandles fragmentarisk.

4.7 Via den europæiske platform mod fattigdom og social udstødelse, som er et særinstrument under 2020-strategien, har Kommissionen fokus på, at energifattigdom, "*som kan medføre, at husholdninger ikke har adgang til hverken opvarmning, afkøling, varmt vand, belysning eller andre grundlæggende fornødenheder, er et andet eksempel på alvorlige afsavn*".

4.8 Direktiverne vedrørende det indre energimarked (juli 2009) anerkender energifattigdom, men uden nogen definition eller europæisk forpligtelse og opfordrer medlemsstaterne til at sikre, "at der er passende sikkerhedsforanstaltninger, der beskytter sårbare kunder" og til at fastsætte "en definition af begrebet sårbare kunder, som kan henvise til energifattigdom og bl.a. til forbuddet mod afbrydelser af forsyning for disse kunder i kritiske perioder". I meddelelsen om et velfungerende energimarked (15. november 2012) hedder det, at "Kommissionen vil støtte medlemsstaterne i at definere, hvad der menes med og hvad årsagerne er til energiforbrugernes sårbarhed, og give vejledning og lette udvekslingen af bedste praksis".

4.9 Europa-Parlamentet definerer udelukkende den sårbare forbruger ved at udvide den klassiske definition (endogen sårbarhed) og omfatter "sårbare forbrugere", "som er havnet i en tilstand af midlertidig magtesløshed som følge af en kløft mellem deres individuelle tilstand og egenskaber på den ene side og deres eksterne miljø på den anden side", for "alle forbrugere kan på et tidspunkt i deres liv blive sårbare som følge af eksterne faktorer og interaktioner med markedet (...) og kræver derfor særlig beskyttelse" (beslutning, 22. maj 2012). Europa Parlamentet opfordrer Kommissionen og medlemsstaterne til at vedtage "en bred og sammenhængende politisk og lovgivningsmæssig strategi for håndtering af sårbarhed under hensyntagen til alle de involverede situationers diversitet og kompleksitet" (beslutning af 22. maj 2012), samt specifikke foranstaltninger imod energifattigdom (beslutning af 14. marts 2013 om Energikøreplanen 2050). I sin beslutning af 11. juni 2013 om en ny dagsorden for den europæiske forbrugerpolitik plæderer Europa-Parlamentet for, at EU og medlemsstaterne skal "sikre tilfredsstillende garantier for beskyttelsen af de sårbare forbrugere", ikke mindst på energiområdet. I sin beslutning af 11. juni 2013 om socialt boligbyggeri i Den Europæiske Union opfordrer Europa-Parlamentet medlemsstaterne til at definere energifattigdom "på grundlag af fælles kriterier, der tilpasses de enkelte medlemsstater under hensyntagen til særlige nationale forhold".

4.10 EØSU finder det strengt nødvendigt at råde over fælles europæiske indekser og indikatorer vedrørende energifattigdom, som medtænker sårbarhed som parameter, for bedre at kunne identificere og analysere de bagvedliggende årsager og gå videre end bare at konstatere symptomerne og for at bane vejen for en europæisk strategi, der bedre kan løse problemet. EØSU foreslår, at følgende definition lægges til grund (TEN/420): "at man har vanskeligt ved eller er ude af stand til at holde sin bolig opvarmet til en passende temperatur og mangler adgang til andre væsentlige energiydelser til en rimelig pris". Definitionen kan uddybes (med udgangspunkt i princippet om, at universel adgangsret til energi er et vigtigt fælles gode) af det europæiske fattigdomsobservatorium, som udvalget gerne ser oprettet. Observatoriet kan udarbejde fælles europæiske indekser og indikatorer, der kan tjene som parametre for definitionen af energifattigdom i medlemsstaterne under hensyntagen til disses særlige nationale karakteristika. For bedre at harmonisere de eksisterende statistikker, bør EUROSTAT og de nationale statistiske kontorer vedtage ensartede fremgangsmåder for at sætte tal på problemet på nationalt og europæisk plan.

5. Opbakning til et europæisk fattigdomsobservatorium med hovedvægt på energifattigdom

5.1 EØSU foreslår, at der oprettes et europæisk fattigdomsobservatorium med hovedvægt på energifattigdom, som skal inddrage alle berørte parter: nationale observatorier, formidlere, myndigheder, energileverandører, forskellige foreninger (sundhed, byggeri, energi, forbrugere, bekæmpelse af eksklusion, lokalmyndigheder osv.) og arbejdsmarkedets parter m.m. Det skal kortlægge konsekvenserne af liberaliseringen af energimarkedet for sårbare borgere, foreslå energifattigdomsindikatorer, formulere henstillinger, metoder og nye veje, som skal undersøges på europæisk niveau på grundlag af bedste praksis på lokalt og regionalt niveau. Observatoriet skal samarbejde med Londonforummet. EØSU slår desuden til lyd for, at Londonforummet skal kunne inddrage udvalgets medlemmer og samarbejde med de nationale økonomiske og sociale råd eller lignende institutioner om at bekæmpe energifattigdom.

6. EU's politikker og initiativer bør orienteres mod indsatsen mod energifattigdom og indsatsen for energisolidaritet og styrke forbrugerne

6.1 Åbningen af energimarkedet har ikke mindsket energipriserne for forbrugerne. 60 % har konstateret en prisstigning hos deres energileverandør og 3-4 % et prisfald. 7 % har skiftet gasleverandør og 8 % elleverandør. Energi er den sektor, som forbrugerne har størst udgifter til (5,7 % af budgettet), primært til elektricitet (2,1 %) (2. årlige resultattavle for forbrugermarkederne, 2009). Procenterne er steget de seneste år.

6.2 Det Europæiske Råds beslutninger af 22. maj 2013 går i den rigtige retning: nyorientering af den europæiske energipolitik på forbrugerne for at sikre en sikker og holdbar forsyning til fornuftige og konkurrencedygtige priser; styrkelse af forbrugernes rolle og rettigheder og bedre beskyttelse af de sårbare forbrugere; gennemførelse af den 3. energipakke hurtigst muligt. Kommissionen skal inden udgangen af 2013 præsentere en analyse af energiprisstrukturen og -omkostningerne med vægt på virkningerne for husholdningerne. Allervigtigst er det at undgå prisstigninger, hvilket kan opnås gennem en harmoniseret og effektiv europæisk energipolitik (se udtalelse TEN/508 "De økonomiske konsekvenser af elsystemer med øget anvendelse af intermitterende vedvarende energikilder" – CESE 2599/2013) (2).

6.3 EØSU anbefaler, at der inden vedtagelsen af EU's og medlemsstaternes vigtigste energipolitiske foranstaltninger foretages en analyse af deres økonomiske virkninger for de forskellige forbrugerkategorier (baseret på indtægt, husstandssammensætning eller opvarmningssystem). Målet hermed skal være at give et ajourført billede af, hvilke forbrugerkategorier der vil opleve en uforholdsmæssig stor stigning i deres energiregning sammenlignet med befolkningsgennemsnittet, og i givet fald foreslå kompensationsforanstaltninger (ændringer af lovgivningen, forbedring af boligernes energieffektivitet osv.) til fordel for de mest sårbare forbrugere.

(2) EUT C 198 af 10.7.2013, s. 1-8.

6.4 EØSU gentager behovet for helt og fuldt at gennemføre ovenfor nævnte direktiver, garantere en universel tjeneste, opfylde offentlige serviceforpligtelser, beskytte sårbare personer og garantere fornuftige, sammenlignelige og gennemsigtige priser. EØSU ser gerne, at Kommissionen i sin rapport ved udgangen af 2013 gør status over og analyserer energifattigdommen i EU, foreslår en europæisk strategi for bekæmpelse af energifattigdommen og for solidaritet på området samt redegør for, med hvilke finansieringsinstrumenter den skal gøres operationel.

6.5 EØSU ønsker, at Kommissionen skal give emnet status af horisontal prioritet for alle EU-politikker og tage mere hensyn til det i forbindelse med kommende initiativer (f.eks. retningslinjer for det indre marked, gennemførelse af direktivet om energieffektivitet 2012, forbrugerrettigheder osv.).

6.6 Udvalget slår til lyd for, at politikken for energisolidaritet og bekæmpelse af energifattigdom bliver en integreret del af politikken for EU's energimæssige overgang til et kulstoffrit samfund. EØSU anmoder Kommissionen om at insistere på, at medlemsstaterne overholder EU-lovgivning, som kan bidrage til at mindske energifattigdommen. EØSU slår til lyd for, at universel adgangsret til energi indskrives i traktaten (denne ret bør betragtes og administreres som et vigtigt fælles gode), samt at EU-politikkerne, ikke mindst energipolitikken, kan have bekæmpelse af energifattigdom og solidaritet på området blandt sine målsætninger. Udvalget anbefaler, at bekæmpelse af energifattigdom og solidaritet på dette område integreres i aktiviteterne under det europæiske halvår, for at emnet kan blive taget med i betragtning i medlemsstaternes nationale reformprogrammer.

6.7 Efter EØSU's mening er det vigtigt, at man på EU-niveau støtter enhver ordning, som gør sårbare forbrugere til herre over deres eget energiforbrug, så de kan forbedre deres livskvalitet ved at forbruge mindre og bedre (målt i forhold til de samme energitjenesteydelser), og begunstiger decentral produktion af vedvarende energi alle steder, hvor det giver mening ud fra et økonomisk eller teknisk synspunkt. Gennem oplysning, undervisning og vejledning kan man udbrede en mere bevidst holdning og en mere hensigtsmæssig adfærd i husholdningerne (slukke for apparater på stand by, valg af i energimæssig henseende mere effektive apparater, passende renovering osv.). EØSU opfordrer EU til især gennem indførelsen af en europæisk fond for energisolidaritet at støtte ethvert grænseoverskridende projekt i denne retning, fremme udveksling af knowhow i civilsamfundet samt grænseoverskridende networking, sørge for vid udbredelse af information, uddannelse i emnet og god praksis fra f.eks. grænseoverskridende EU-finansierede projekter.

6.8 EØSU plæderer for, at europæiske forskningsprogrammer skal fremme innovative værktøjer, der er centreret om optimal brug fra alle forbrugeres side, herunder de mest sårbare. EØSU foreslår således f.eks., at intelligente målere for at blive rigtig effektive og nyttige for forbrugerne skal levere letforståelig og transparent information om energiforbruget i realtid uden ekstraomkostninger. Derved kan de blive et vigtigt forebyggelsesværktøj for forbrugerne, der sætter dem

bedre i stand til at følge udviklingen i deres forbrug og reagere derefter. Målerne vil på den måde kunne gøre forbrugerne til herre over deres eget energiforbrug.

6.9 EØSU går ind for oprettelsen af lokale kvikskranks for energisolidaritet med henblik på at udvikle synergier og fælles planlægning mellem alle deltagende aktører, herunder energioperatorerne, og sikre en bedre samordning, der vil skabe bedre muligheder for at forebygge og løse problemet, samt for at rådgive, vejlede og ledsage bedre, herunder navnlig den sårbare del af befolkningen. EØSU slår til lyd for at uddanne aktørerne i disse kvikskranks (såvel aktører, der leverer administrative ydelser og bankydelser, som de industrielle operatører m.fl.) med henblik på at bevidstgøre dem om de sårbare gruppers særlige problemer, så de kan blive bedre til at behandle disses sager og hjælpe dem med på forhånd at identificere kritiske situationer. Disse kvikskranks skal have en global og integreret, forbyggende og problemløsende tilgang til aktører fra foreninger, lokale myndigheder, virksomheder osv. De vil ved at undgå bistand eller social stigmatisering gøre det muligt for enhver borger at blive herre over sit eget energiforbrug.

6.10 EØSU går ind for en styrkelse og for generel anvendelse af ordninger (navnlig dem der inddrager energileverandørerne tæt), som garanterer energiforsyning til sårbare husholdninger i særligt hårde perioder af året (om vinteren), forbyder leverandørerne at stoppe energileveringen på grund af manglende betaling og forebygger, at der opstår restancer mv. EØSU anbefaler således at øge inddragelsen af bl.a. de industrielle energiooperatører i strategier for bekæmpelse af energifattigdom (såvel i forebyggelsen som i løsningen af problemerne) og i strategier for udvikling af solidaritet. Adfærdskodekser gør det ikke alene.

6.11 EØSU foreslår, at man forbedrer reguleringen af energileverandørernes praksis, så forbrugere med lave indtægter ikke skal betale ekstra (*poverty premium*), dvs. skal betale en enhedspris, der er højere for den samme tjenesteydelse. Der ville f.eks. kunne sættes nogle rammer for forudbetalingssystemer, som hindrer, at de mest sårbare forbrugere risikerer at blive straffet.

6.12 EØSU anmoder Kommissionen om at vedtage et europæisk år for energisolidaritet, i anledning af hvilket der kunne afholdes en europæisk oplysningskampagne på lokalt og regionalt niveau og gennemføres projekter med henblik på at bevidstgøre alle deltagende aktører om betydningen af at bekæmpe energifattigdom, skabe en situation, hvor borgerne bliver herre over deres eget energiforbrug, og styrke energisolidariteten.

7. En Europæisk Fond for Energisolidaritet

7.1 EØSU foreslår Kommissionen at undersøge muligheden for at oprette en europæisk fond for energisolidaritet til støtte for de foranstaltninger, som udvalget foreslår, f.eks.: oplysning/undervisning af borgerne, sammenbinding af lokale projekter i netværk, støtte til udveksling, overførsel og generel udbredelse på europæisk niveau af god praksis fra grænseoverskridende EU-finansierede projekter såvel som fra lokale og nationale projekter. Således f.eks. ordninger indført af de nationale, regionale

eller lokale myndigheder, som yder økonomisk støtte til betaling af regninger (*sociale tariffer, energicheck m.m.*), til at klare vinterperioden, til indførelse af kvikskranker, uddannelse af konsulenter i energieffektivitet (*f.eks. det europæiske projekt Achieve*), byfornyelse, udvikling af bistand og teknisk assistance til energieffektivitetsforbedrende arbejder (*f.eks. det europæiske CEB-ELENA-projekt "European Local Energy Assistance Facility"*), til mikroproduktion af vedvarende energi og finansieringsordninger, der er tilpasset de mest sårbare husholdninger (*f.eks. det europæiske projekt FinSH – Financial and Support Instruments for Fuel Poverty in Social Housing*).

8. Afpasning af bygningers energieffektivitetsforanstaltninger for at bekæmpe energifattigdom

8.1 EØSU minder om, at Unionen i 2007 satte sig mål om $3 \times 20\%$ for 2020, herunder mindskelsen af energiforbruget med 20 %. Direktivet "Energieffektivitet" fra oktober 2012 indeholder en langsigtet strategi (2050) med henblik på at mobilisere investeringer i renovering af offentlige og private boliger og bolig- og erhvervsbygninger. Medlemsstaterne skal pr. 30. april 2014 forelægge deres nationale handlingsplaner for at udmønte denne strategi. EØSU minder om, at gennemførelsen af energieffektivitetsforanstaltninger er meget vigtig for at nedbringe CO₂-emissionerne, skabe arbejdspladser og effektivt bekæmpe energifattigdom.

8.2 Energifattigdom skyldes primært dårligt isolerede boliger, som de sårbare husholdninger ofte betaler alt for dyr husleje for. En godt isoleret bolig mindsker forbruget og dermed regningen (kombineret med en passende energimæssig adfærd). De dårligst stillede husholdninger (lejere såvel som ejere) har ikke råd til at forbedre isoleringen og udskifte varmeinstallationerne på grund af manglende opsparring eller vanskeligheder med at få banklån.

8.3 EØSU foreslår, at der indføres en mekanisme, som dels kan tilskynde udlejere til at iværksætte isoleringsforbedringer (*f.eks. kunne huslejeniveauet gøres betinget af tærskelværdier for varmeisolering*) og hjælpe dem i den forbindelse, dels gradvis kan trække boliger, der ligger under standardtærsklen for varmeisolering, ud af udlejningsmarkedet i Europa. EØSU foreslår, at medlemsstaterne skal kunne inkorporere energieffektivitet i definitionerne af og kriterierne for henholdsvis dårlige boliger og anstændige boliger i forbindelse med udlejning af boliger.

8.4 EØSU ønsker, at Kommissionen overvejer innovative finansieringsmetoder og -instrumenter med henblik på at støtte de nationale myndigheders bestræbelser på at forbedre de dårligst stillede husholdningernes energieffektivitet og medtænke deres økonomiske begrænsninger.

8.5 Den termiske forbedring af sårbare husholdningers boliger skal blive en prioritet i alle EU's aktioner og programmer. Kommissionen skal sikre sig, at de nationale energieffektivitetsplaner prioriterer investeringer i de mest sårbare husholdningers boliger.

8.6 EØSU anbefaler, at strukturfondene i højere grad tager hensyn til bekæmpelsen af energifattigdom og udvikling af energisolidaritet i programmeringsperioden 2014-2020 og at bevilningen til energieffektivitet og vedvarende energi mere konsekvent står mål hermed.

8.7 Endelig anbefaler EØSU, at man støtter decentral produktion af vedvarende energi, for så vidt som denne kan sikre adgang til energi - ikke mindst for de mest sårbare personer.

Bruxelles, den 18. september 2013

Henri MALOSSE

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

III

(Forberedende retsakter)

DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG

492. PLENARMØDE DEN 18. OG 19. SEPTEMBER 2013

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af Rådets forordning (EF) nr. 1083/2006 for så vidt angår visse bestemmelser om finansiel forvaltning for visse medlemsstater, som er i eller trues af alvorlige vanskeligheder med hensyn til deres finansielle stabilitet, og om frigørelsesreglerne for visse medlemsstater«

COM(2013) 301 final — 2013/0156 (COD)

(2013/C 341/06)

Hovedordfører: **Viliam PÁLENÍK**

Rådet og Europa-Parlamentet besluttede henholdsvis den 6. og den 10. juni 2013 under henvisning til artikel 177 og artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF) at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

"Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af Rådets forordning (EF) nr. 1083/2006 for så vidt angår visse bestemmelser om finansiel forvaltning for visse medlemsstater, som er i eller trues af alvorlige vanskeligheder med hensyn til deres finansielle stabilitet, og om frigørelsesreglerne for visse medlemsstater"

COM(2013) 301 final — 2013/0156 (COD).

Den 9. juli 2013 henviste Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs præsidium det forberedende arbejde til Den Faglige Sektion for Den Økonomiske og Monetære Union og Økonomisk og Social Samhørighed.

På grund af sagens hastende karakter udpegede Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg på sin 492. plenarforsamling den 18.-19. september 2013 (mødet den 19. september 2013) Viliam PÁLENÍK til hovedordfører og vedtog følgende udtalelse med 135 stemmer for, ingen imod og 2 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1 Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg (EØSU) tager Kommissionens forslag om ændring af forordning (EF) nr. 1083/2006 til efterretning, som sigter mod at øge betalingerne ved at lægge 10 procentpoint til den medfinansieringssats, der gælder for programmernes prioriteter i den pågældende periode i medlemsstater, der er ramt af krisen, og som modtager finansiel støtte fra den europæiske finansielle stabiliseringsmekanisme (EFSM) eller betalingsbalancestøttemekanismen. Den samlede finansielle tildeling inden for rammerne af EU's samhørighedspolitik i programmeringsperioden 2007-2013 øges ikke, men effekten af medfinansiering bibeholdes.

1.2 EØSU noterer sig Kommissionens forslag om at ændre forordning (EF) nr. 1083/2006, således at Rumænien og Slovakiet får mulighed for at forelægge udgiftsanmeldelser indtil udgangen af 2014 og ikke indtil udgangen af 2013 for 2011-forpligtelser og indtil afslutningen af programmet og ikke indtil udgangen af 2014 for 2012-forpligtelser. Den samlede finansielle tildeling inden for rammerne af EU's samhørighedspolitik i programmeringsperioden 2007-2013 øges ikke. Dette vil reducere risikoen for automatisk frigørelse af 2011- og 2012-forpligtelserne.

1.3 I overensstemmelse med tidligere udtalelser støtter EØSU dette forslag under forudsætning af, at budgetmidlerne fortsat bliver anvendt på en sammenhængende og effektiv måde.

2. Baggrund

2.1 I tråd med Kommissionens forslag stilles der for nærværende lavere krav til syv medlemsstater, der hører under EFSM eller betalingsbalancestøttemekanismen, når der er tale om deres tilskud til projekter, der medfinansieres inden for rammerne af EU's samhørighedspolitik. Dermed er disse medlemsstater ikke tvunget til kun at finde de nødvendige midler i egne budgetter, hvilket i perioder, hvor deres nationale budgetter er meget hårdt pressede, kan yde et væsentligt bidrag til, at deres kriseramte økonomier kan genfinde vejen til vækst. Ved hjælp af medfinansiering øges effekten af den tildelte støtte. En lavere medfinansiering indebærer en risiko for, at støtten bliver mindre effektiv – denne risiko bør imidlertid minimeres vha. alle til rådighed stående midler. EØSU støtter Kommissionens forslag, der stemmer overens med udvalgets tidligere udtalelser ⁽¹⁾.

2.2 Gennem en forlængelse af muligheden for at indgive udgiftsanmeldelser indtil udgangen af 2014 får Slovakiet og Rumænien et større råderum til at sikre en bedre gennemførelse af de projekter, der medfinansieres inden for rammerne af EU's

samhørighedspolitik. Udsættelsen af fristen for den automatiske frigørelse af midler er også rimelig, idet den er begrænset til de medlemsstater, hvis rammebeløb i perioden 2014-2020 er begrænset til et bestemt niveau som følge af aftalen i Det Europæiske Råd. Udsættelsen af fristen for frigørelse af midler blev foretaget på grundlag af en opfordring fra Det Europæiske Råd, der i sine konklusioner af 8. februar 2013 anmodede Kommissionen om at undersøge praktiske løsninger for at reducere risikoen for automatisk frigørelse af midler fra de nationale rammebeløb for 2007-2013 for Rumæniens og Slovakiets vedkommende, herunder gennem ændring af forordning (EF) nr. 1083/2006.

2.3 EØSU er enig i, at det er afgørende at fremme velstand og konkurrenceevne i de medlemsstater, der er hårdest ramt af krisen, og derfor støtter udvalget det foreliggende forslag.

2.4 EØSU er indforstået med, at fondenes samlede finansielle tildeling for perioden til de berørte lande og programmer forbliver uændret.

Bruxelles, den 19. september 2013

Henri MALOSSE

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽¹⁾ EUT C 24 af 28.1.2012, s. 81; EUT C 24 af 28.1.2012, s. 83; EUT C 24 af 28.1.2012, s. 84.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — EU's politik for rumindustrien — udnyttelse af potentialet for økonomisk vækst i rumsektoren«

COM(2013) 108 final

(2013/C 341/07)

Ordfører: **Joost VAN IERSEL**

Kommissionen besluttede den 28. februar 2013 under henvisning til artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

"Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget: EU's politik for rumindustrien — Udnyttelse af potentialet for økonomisk vækst i rumsektoren"

COM(2013) 108 final.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Det Indre Marked, Produktion og Forbrug, som vedtog sin udtalelse den 17. juli 2013.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 492. plenarforsamling den 18.-19. september, mødet den 18. september, følgende udtalelse med 151 stemmer for, 1 imod og 4 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1 EØSU bifalder i høj grad en EU-politik for rumindustrien⁽¹⁾. Det bakker også op om budgettet på 11 mia. EUR til Galileo, Copernicus og F&U i Horisont 2020 for perioden 2014-2020 samt Den Europæiske Rumorganisations (ESA) nuværende årlige budget på 4 mia. EUR. Disse beslutninger stemmer overens med EØSU's holdninger⁽²⁾.

1.2 EU's rumpolitik, som har politisk opbakning i hele Europa, bør sikre EU en uafhængig adgang til rummet, hvad angår hele værdikæden, dvs. fra tegnebrætsfasen til udvikling, iværksættelse og udnyttelse. Langsigtede og højrisikoaktiviteter kræver forudsigelighed, præcision og fortsatte forpligtelser.

1.3 EU har behov for en kritisk masse. Et indre marked for rummet kræver, at der skabes en veldefineret ramme for ensartede spilleregler i Europa, både af interne og eksterne årsager.

1.4 Der er behov for en proaktiv industripolitik som svar på de store institutionelle markeder rundt omkring i verden, som har en stigende strategisk og teknologisk indvirkning. Den

europæiske industris konkurrenceevne skal styrkes. Det er nødvendigt gradvist at nedbryde de stadigt omfattende interne barrierer.

1.5 EU's industripolitik bør samle medlemsstaternes forskellige strategier og ensrette de nationale præferencer i en fælles ramme.

1.6 Alle parter er nødt til at arbejde mod det samme mål. ESA spiller en vigtig rolle. Organisationen har leveret gode og ubestridte resultater. I det nye format vil ESA, ud over sine almindelige funktioner, facilitere rumprojekter under EU-regler. Der vil blive gjort brug af nye metoder og nye former for samarbejde. De kræver en omhyggelig koordinering og finjusteringer mellem alle aktører, dvs. Kommissionens tjenestegrene, ESA og medlemsstaterne.

1.7 Der er behov for høringer af industrien, navnlig af SMV'er. En tilstrækkelig del af Copernicus' budget bør øremærkes nye tjenester og applikationer.

1.8 Rumindustrien efterspørger yderst kvalificeret arbejdskraft, som bliver tilknyttet via ordentlige kontrakter. Man bør konstant være opmærksom på, hvilke færdigheder, der efterspørges, og sikre tidssvarende uddannelse samt lette mobiliteten.

⁽¹⁾ EU's politik for rumindustrien — Udnyttelse af potentialet for økonomisk vækst i rumsektoren, COM(2013) 108 final, februar 2013.

⁽²⁾ Se især EUT C 162 af 25.6.2008, s. 24, om Meddelelse fra Kommissionen: Europæisk rumpolitik COM(2007) 212 final.

1.9 Overvejelserne om strategisk sikkerhed og forsvar er drivkræfterne for rumpolitik i alle lande. EU's nye rumpolitik og -tiltag er baseret på EUF-traktatens art. 173 og især art. 189. De bør forankres i et tættere samarbejde mellem medlemsstaterne om sikkerhed og forsvar og dermed i et bredere perspektiv inden for EU's udenrigspolitik. På den anden side kan erfaringer fra rumpolitikken på visse afgrænsede områder være nyttige for EU's forsvar. De bør indgå i den kommende debat om EU's forsvar.

1.10 EU's politik for rumindustrien kan især forstærke den konkurrencedygtige, solide, effektive og afbalancerede industrielle base i Europa og støtte offentlige tjenesteydelser samt virksomheder og borgere. Sektoren er stadig skrøbelig, krisen har medført ny usikkerhed, og nu venter gennemførelsen!

1.11 På denne baggrund bakker EØSU fuldt ud op om Kommissionens fem mål: et sæt sammenhængende og stabile lovgivningsmæssige rammer, en stærk industriel base, herunder SMV'er, konkurrenceevne og omkostningseffektivitet, markeder for applikationer og -tjenester og teknologisk uafhængighed og en uafhængig adgang til rummet ⁽³⁾.

1.12 EU's position på verdensplan må konsolideres og styrkes ved at forbedre den europæiske industris resultater og konkurrenceevne, følge med andre rumfartsnationers ambitioner og teknologi i verdensklasse, fremme omkostningseffektiviteten i hele værdikæden og udvikle markeder for rumapplikationer og -tjenester.

2. Historisk kontekst, EØSU's indsats

2.1 Af sikkerheds- og forsvarsmæssige hensyn er rumpolitikken blevet udviklet uden for rammerne af EU-traktaten. Medlemsstaterne har haft deres egne strategier for rummet. Fælles europæiske interesser er til en vis grad blevet kanaliseret igennem ESA's forskning og udvikling og industrielle projekter.

2.2 I 2003 blev en ny fase iværksat igennem rammeaftalen mellem ESA og EU. Det syvende forskningsrammeprogram tog del i forskningsprojekter, og en europæisk sektorbaseret industripolitik kom inden for rækkevidde. Der skete en stigning i opstrøms- og nedstrømsinvesteringer, konkurrencen øgedes og private virksomheder udviklede nye applikationer og tjenester.

2.3 EØSU har bakket stærkt op om EU's strategi om at kombinere ESA-konceptet med en tættere inddragelse af EU-institutionerne samt konkrete forslag og beslutninger i den henseende ⁽⁴⁾.

⁽³⁾ Jf. Kommissionens meddelelse, s. 4.

⁽⁴⁾ Se fodnote 2.

2.4 I senere udtalelser har EØSU understreget betydningen af EU's rumpolitikker for offentlige tjenesteydelser, virksomheder og, navnlig, borgerne. Udvalget har bakket op om fremskridtene på flere specifikke områder såsom EU-jordobservationsprogrammet (GMES), GMES-rumkomponenten og En EU-rumstrategi til gavn for borgerne ⁽⁵⁾.

2.5 I 2012 foreslog EØSU at placere finansieringen af GMES inden for den flerårige finansielle ramme (FFR) 2014-2020 ⁽⁶⁾. Den 8. februar 2013 besluttede Rådet at tildele 3,78 mio. EUR til GMES, som nu hedder Copernicus, 6,3 mia. EUR til Galileo og 1,7 mia. EUR til F&U inden for rammerne af Horisont 2020. Europa-Parlamentet mangler stadig at godkende denne afgørelse.

2.6 Den nylige meddelelse fra Kommissionen om industripolitik i rumfartssektoren er endnu et nødvendigt skridt, eftersom EU på nuværende tidspunkt taber terræn i rummet til de fleste, hvis ikke alle andre rumfartsnationer ⁽⁷⁾.

3. Den seneste udvikling

3.1 Omstændighederne har ændret sig voldsomt. I hele verden øges investeringerne fra nye rumfartsnationer i en hastig fart. USA er fortsat den stærkeste aktør. Den amerikanske sektors omsætning er ca. ti gange større end Europas. Kina og Indien er ved at blive stærke konkurrenter. Rusland har for nylig meddelt, at landet vil øge sit rumfartsbudget betragteligt.

3.2 Der er fokus på strategiske overvejelser om uafhængighed og selvstændighed. Alle markeder i Kina, Indien, Japan og (næsten) Rusland er 100 % institutionelle. I USA er det mere end 70 %. Dette er en klar kontrast til Europa, hvor 50 % af markedet afhænger af den private sektor. Det bør bemærkes, at den private sektors markedsandel på ca. 20 % i USA udgør mere end den private sektors andel på 50 % i Europa, hvad angår størrelse.

3.3 Det globale marked er i vækst, og konkurrencen skærpes på grund af de nye rumfartsnationers indtog. Dette truer den europæiske industris hårdt tilkæmpede position, da der opstilles forhindringer, og de nye aktører fører aggressive eksportpolitikker. På grund af nedskæringer i forsvarsbudgettet har den amerikanske rumindustri også flyttet fokus mod verdensomspændende eksport.

⁽⁵⁾ Se EUT C 339 af 14.12.2010, s. 14; EUT C 44 af 11.2.2011, s. 153; EUT C 43 af 15.2.2012, s. 20.

⁽⁶⁾ Se EUT C 299 af 4.10.2012, s. 72 for oplysninger om GMES og dets operationelle aktiviteter fra 2014 og frem.

⁽⁷⁾ Se holdningspapir fra ASD-Eurospace om industripolitik, februar 2013, s. 2.

3.4 På denne baggrund bakker EØSU fuldt ud op om målsætningen om at fastholde EU's uafhængige adgang til rummet, hvilket er blevet fremført i flere af Rådets konklusioner og i meddelelser fra Kommissionen. Rådet og Kommissionen lægger nu mere end tidligere vægt på behovet for europæisk selvstændighed på strategiske områder i rumindustrien og for at fremme og beskytte EU's uafhængige adgang til rummet.

3.5 På nuværende tidspunkt er EU stadig i høj grad afhængig af amerikansk teknologi. Hvis man skal mindske denne afhængighed og sikre fortsat tilførsel af viden og højteknologisk materiale, kræver det en stor indsats fra regeringerne, ESA og EU.

3.6 I forbindelse med langsigtede og højrisikoaktiviteter er forudsigelighed, præcision og fortsatte forpligtelser ufravigelige elementer. På vejen mod fuld modenhed er sektoren stadig skrøbelig, særligt hvad angår SMV'er, som er altafgørende for udviklingen af applikationer. Den nuværende krise bidrager til denne skrøbelighed.

4. Industripolitik for rumindustrien

4.1 Under disse udfordrende omstændigheder har Kommissionen fremlagt sit forslag til en aktiv EU-industripolitik med udgangspunkt i EUF-traktatens artikel 173 og 189.

4.2 For første gang har Kommissionen gennemført en dybdegående analyse af udfordringerne efter høringer med en række offentlige og private aktører. Denne bredt anerkendte analyse er stærkt medvirkende til den store stigning fra de ca. 4 mia. EUR, som ESA tildeles på nuværende tidspunkt, til de yderligere 11 mia. EUR, som er øremærket rumbudgettet fra 2014-2020. Set i lyset af andre rumfartsnationers aggressive politikker er der tale om et beslutsomt skridt fremad.

4.3 Denne øgede finansiering er et godt udgangspunkt i en sektor, som sandsynligvis vil vokse betragteligt i løbet af det næste årti af to årsager:

— det er en strategisk sektor

— med sine støtteaktiviteter er den en katalysator for mange andre økonomiske aktiviteter, som skaber positive synergier til sektorer, der drager direkte fordele af rumteknologi og -tjenester.

4.4 Et stigende antal aktiviteter drager fordele af rumtjenester: sikkerhed, landbrug, transport, regional udvikling, havovervågning, meteorologi, telekommunikation, transmissioner, fremme af digitale færdigheder.

4.5 Desuden vil rummet kunne bidrage til afhjælpning af en række globale problemer vedrørende klimaændringer, fødevaresikkerhed, fiskeri, skovødelæggelse, overvågning af natursourcer og overvågning af katastrofer. EU bør have sit eget globale system, således at den kan opfylde sin fulde rolle, som står til måls med Unionens økonomiske position i verden. Der er behov for mere oplysning af befolkningen.

4.6 EØSU støtter fuldt ud beslutningen om, at EU ved at skabe de rette vilkår bør udnytte mulighederne i en proaktiv industripolitik. Udvalget ser det som en videreudvikling af det bredere koncept for EU's industripolitik, som fastlagt i Kommissionens meddelelser om industripolitik fra 2010 og 2012.

4.7 Man bør sikre uafhængig europæisk adgang (samt beslægtede teknologier) til rummet ved at udvikle og iværksætte rumsystemer samt drive og udnytte programmer. Selvstændighed og uafhængig verifikation af data er altafgørende, navnlig i forhold til Kina, men også i forhold til venskabslande, såsom USA, som EU nødvendigvis må konkurrere med.

4.8 De fleste industripolitikker, som følger nationale strategier, besluttet fortsat i medlemsstaterne. Strategierne er en del af sikkerheds- og forsvarspolitikken, som er et større område, hvilket også forklarer det tætte samarbejde mellem regeringer, national forskning og industrier. Dette fører til interne barrierer og dermed til fragmentering og lappeløsninger samt til, at Europa sakker bagud.

4.9 Det vidner om, at ensartede spilleregler er en forudsætning for en fælles europæisk industripolitik. Kommissionen bør udarbejde klare kriterier for præcist at definere begrebet "ensartede spilleregler". Et veldefineret begreb er afgørende for eventuelle "vekselvirkende" tiltag i forbindelse med åbningen af internationale markeder med tredjelande.

4.10 EØSU insisterer på, at ensartede spilleregler og en gennemsigtig intern konkurrence inden for EU må være det endelige mål. Dette vil i høj grad bidrage til, at EU kan følge med resten af verden.

4.11 Vedrørende Kommissionens F&U-politik nævner EØSU to vigtige målsætninger, som må opfyldes:

— Horisont 2020-programmer skal styrke EU's konkurrenceevne ved hjælp af kompetente udbud i et tæt samarbejde med ESA og medlemsstaternes egne F&U-programmer inden for rumfart.

— Garanti for en gnidningsfri overgang i EU's programmer fra F&U til de operationelle faser.

4.12 Disse målsætninger skal ses i forhold til medlemsstaternes budgetnedsækninger inden for F&U. Det overordnede udgiftsniveau forbliver mere eller mindre det samme på grund af Kommissionens kompenserende finansielle deltagelse. Den eneste undtagelse er Tyskland, som har øget sit F&U-budget inden for rumfart med 10 %.

4.13 Som EØSU har påpeget ved flere lejligheder, er en vellykket industripolitik tværgående: der må sikres koordinering mellem de forskellige generaldirektorater i Kommissionen med henblik på at indfri alle målsætninger, som GD for Erhvervs- og Industri har opstillet, f.eks. med GD for Kommunikationsnet, Indhold og Teknologi vedrørende satellitkommunikation og GD for Handel vedrørende åbning af markeder og garantien for forsyningssikkerhed af kritiske komponenter.

5. ESA og EU

5.1 Videnskab og teknologi er vigtige områder. EØSU understreger at betydningen af ESA for EU's rumpolitik. Set i lyset af de hindringer, der skal forceres inden for en hvilket som helst mellemstatslig ramme, er ESA's tidligere og nuværende resultater ubestridte. Helt fra begyndelsen har organisationen i stor stil bidraget til EU's aktiviteter i rummet. ESA har spillet en uvurderlig rolle i forhold til F&U i rumfart og til en vis grad også inden for industrielle aktiviteter, ikke mindst på grund af produkternes positive forhold mellem omkostninger og kvalitet.

5.2 ESA er en partner, der er rustet til samarbejde med nationale regeringer og industrier. Dens resultater er en stor del af den kæde, der bygger og styrker grundlaget for EU's industri. Desuden har det nuværende princip om "rimelig modydelse" tilskyndet regeringerne til at holde øje med de overordnede resultater af F&U og efterfølgende aktiviteter i de respektive lande.

5.3 Det er dog gradvist blevet åbenlyst, at man er nødt til at gå nye veje, hvis EU virkelig gerne vil blive en konkurrencedygtig aktør på det globale marked. Rammeaftalen mellem ESA og EU fra 2003 indførte EU-politikker og finansielle ressourcer med henblik på at styrke konkurrencen og forbedre konkurrenceevnen. Aftalen markerede et succesrigt partnerskab mellem ESA og EU. Et fortsat engagement fra ESA vil være en solid byggesten for en europæisk industripolitik for rumindustrien.

5.4 Med dette in mente kræver de hurtigt skiftende omstændigheder en nøje evaluering af procedurerne og en optimal udnyttelse af finansielle ressourcer til støtte for europæiske virksomheders konkurrenceevne og overlevelsessevne.

5.5 ESA's rolle i forbindelse med at skabe et fornuftigt grundlag for udnyttelsen af EU's egne rumsystemer igennem fokuserede og integrerede applikationer anerkendes, mens den støtte, organisationen kan give til EU's politikker endnu ikke står helt klart. Et tættere samarbejde mellem EU og ESA bør sætte mere skub i dette område.

5.6 Der er behov for nye tilgange og ordninger for at kunne føre en bevidst politik om vellykket indførelse og bæredygtig udnyttelse af operationelle rumsystemer. På samme tid er det nødvendigt at samle ressourcerne på europæisk niveau med henblik på indfrielsen af tre målsætninger:

— fastholdelse af et stærkt videnskabeligt grundlag

— nye incitamenter til anvendt teknologi og til markedet

— incitamenter til udvikling af en ny række applikationer og tjenester (som støtter andre sektorer).

5.7 De seneste beslutninger er i tråd med den modernisering, EØSU slog til lyd for i sin udtalelse fra 2008 ⁽⁸⁾. Dengang understregede EØSU, at rummarkedets øgede modenhed vil kræve mere fleksibilitet, som i en tid med hurtigere og hurtigere teknologisk cyklusser samt øgede synergier og flere applikationer som regel ikke sikres igennem faste forhold, der udspringer af princippet om "rimelig modydelse", som ESA anvender ⁽⁹⁾.

5.8 Det er vigtigt at undgå pludselige kursændringer. Derfor har EØSU opfordret til en analyse af og en dialog om Europas ønskede resultater det næste årti: "Dialogen skal bl.a. omfatte, hvorledes ESA finansieres, mellemstore virksomheders dynamiske bidrag, og opretholdelsen af det højeste konkurrenceniveau" ⁽¹⁰⁾.

5.9 EØSU er af den opfattelse, at Rådets resolution fra november 2012 om forholdet mellem EU og ESA ⁽¹¹⁾ samt den nye finansielle ramme, vedtaget den 8. februar, udspringer af udvalgets anbefaling i 2008. EU står over for nye udfordringer.

5.10 I gennemførelsen af beslutningerne vil ESA være ansvarlig for den overordnede styring og drage fordel af sine mangeårige erfaringer, men vil agere med udgangspunkt i EU-regler. En vellykket gennemførelse vil sikre en balance mellem ESA's kompetencer og EU's sædvanlige markedsmekanismer.

⁽⁸⁾ Se EUT C 162 af 25.6.2008, s. 24.

⁽⁹⁾ Ibid. pkt. 1.11.

⁽¹⁰⁾ Ibid. pkt. 1.13.

⁽¹¹⁾ Resolution om ESA's rolle i fastholdelsen af EU's konkurrenceevne og vækst, 20. november 2012.

5.11 Det er endnu ikke muligt at forudse, hvordan de aftalte arbejdsmetoder vil virke, især ikke i den første tid. På trods af mindre ændringer de seneste par år, hvor markedstilgange blev introduceret, skal der etableres et nyt forhold til videnskab og rumforskning. Udvalget bifalder derfor udviklingen af en praksisorienteret afgrænsning mellem ESA's gængse princip om rimelig modydelse (der tjener det formål at opbygge og udnytte en bredt funderet rumindustri i Europa) og de bindende regler for EU's indre marked, som Kommissionen skal følge, således at det udbytterige samarbejde mellem Kommissionen og ESA udbygges og den europæiske rumindustri styrkes yderligere.

5.12 Dette aspekt blev også taget op i CCMi's supplerende udtalelse om dette emne. Enkelte kritiske spørgsmål fra denne udtalelse er i mellemtiden blevet besvaret på tilfredsstillende vis.

6. Specifikke spørgsmål

6.1 I udformningen af rumpolitik i henhold til TEUF, art. 189, bør systemet, hvor Kommissionen og medlemsstaterne har parallelle kompetencer, benyttes i videst mulige udstrækning. Medlemsstaterne bør også tage initiativ til at samarbejde indbyrdes om specifikke spørgsmål. Kommissionen kan føre tilsyn med sådanne ordninger.

6.2 Man bør definere de rette betingelser i et skiftende konkurrence- og dynamisk miljø, som kan støtte op om en stærk konkurrencemæssig base for EU's industri. Derfor ser EØSU gerne, at industrien fra nu af tildeles en formel plads i de rådgivende organer, navnlig når det drejer sig om områder, hvor mindre virksomheder agerer. Man bør fastlægge krav på en åben og gennemsigtig måde.

6.3 Emner til debat omfatter en fri og åben datapolitik, kvalitet, standarder og certificering. Både offentlige myndigheder og private aktører leverer tjenester, hvilket gør effektiv overvågning nødvendig.

6.4 Veletablerede høringsordninger vil understøtte SMV'ernes enorme potentiale. En passende del af Copernicus' og Galileos budget bør anvendes til at udvikle nye tjenester og applikationer.

6.5 På grund af industriens høje teknologiske niveau er arbejdskraften som regel højt kvalificeret. På verdensplan arbejder 800 000 inden for rumindustrien, heraf 25 % i USA og 4 % (!) i Europa. Der er et stigende behov for uddannede arbejdstagere, der kan fremme EU's potentiale og generere gavnlig synergier. Ordentlige ansættelseskontrakter bør være normen, således at sektoren kan tiltrække arbejdskraft.

6.6 Rummet sætter gang i børn og unges fantasi. EØSU går ind for en aktiv arbejdsmarkedspolitik, der tager udgangspunkt i tidssvarende uddannelse og fremme af tekniske videregående uddannelser, herunder en tæt forbindelse til forskning og udvikling. Dette vil desuden fremme attraktiv og nødvendig mobilitet.

6.7 På grund af det institutionelle markeds markante betydning er der en tæt forbindelse mellem rumindustrien og indkøbspolitikker. Disse politikker bør opfylde høje krav vedrørende kvalitet og gennemsigtighed. EØSU påpeger, at industrien vil bifalde en særlig indkøbspolitik for rumindustrien med en direkte inddragelse af EU, så snart anvendelsesområdet er blevet defineret mellem Kommissionen og medlemsstaterne.

6.8 En sådan politik vil bane vejen for EU, som kan påtage sig sin rolle som ejer af europæisk ruminfrastruktur og som kunde til rumbaserede tjenester samt indfri en lang række offentlige politikker.

6.9 EØSU understreger, at regionerne og en regional indsats kan spille en stor rolle for udviklingsaktiviteter i rumindustrien. Regionernes rolle er undervurderet. De bør oplyses og gives de rette værktøjer, således at de kan drage nytte af en mulig positiv effekt fra en effektiv anvendelse af rumtjenester.

6.10 Der er mangel på tilfredsstillende kvantitative markedsanalyser, hvilket fører til en mangel på pålidelige data om den endelige virkning af rumforskning i nedstrømsapplikationer. Det er nødvendigt at øge den analytiske viden om opstrøms- og nedstrømsaktiviteter.

6.11 En Euroconsult-analyse, der bl.a. hævder, at USA's forudgående investeringer genererer dobbelt så mange profitable nedstrømsaktiviteter som i Europa, er blevet kritiseret, men aldrig tilbagevist⁽¹²⁾. En anden interessant model for EU, som er den eneste af sin slags, er en opdateret analyse af den økonomiske effekt af de forskellige dele af Det Forenede Kongeriges rumindustri⁽¹³⁾.

6.12 EØSU opfordrer Kommissionen, ESA og medlemsstaterne til at udarbejde fælles analyser af de forskellige dele af sektoren og sætte dem i perspektiv i forhold til resten af verden. Konsoliderede tal om beskæftigelse, vækstrater og applikationer vil øge sektorens relevans og fastholde befolkningens støtte hertil.

⁽¹²⁾ Euroconsult fandt i 2011 frem til, at forholdet mellem forudgående og efterfølgende applikationer er EUR 1: EUR 16, mens forholdet i EU "blot" er EUR 1: EUR 8.

⁽¹³⁾ Det Forenede Kongeriges rumindustri, "Update of the Size and Health of the UK Space Industry", af Oxford Economics, 2010.

7. Sikkerhed og forsvar

7.1 Ligesom EU's konkurrenters politikker for rummet vil en europæisk rumpolitik efter EØSU's mening være mere udbytterig, hvis den indlejres i en voksende aftale mellem medlemsstaterne om strategiske forsvars- og sikkerhedsspørgsmål og dermed i et bredere perspektiv inden for EU's udenrigspolitik. Denne forbindelse bør desuden indgå i den kommende debat om EU's forsvar i det omfang, hvor det er relevant.

7.2 Det europæiske rumsamarbejde er væsentligt mere udviklet end de andre forsvarsrelaterede samarbejdsområder. Forsvarsrelaterede rumaktiviteter kan også bruges som eksempler på fælles forsvarsprojekter til udarbejdelse af en europæisk forsvarspolitik. EØSU bemærker, at et sådant forslag allerede blev fremlagt i 1987! Man har aldrig fulgt op på det.

Bruxelles, den 18. september 2013

Henri MALOSSE

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — Status over Innovation i EU 2012 — hurtigere forandring«

COM(2013) 149 final

(2013/C 341/08)

Ordfører: **Cveto STANTIČ**

Kommissionen besluttede den 21. marts 2013 under henvisning til artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

"Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — Status over Innovation i EU 2012 — hurtigere forandring"

COM(2013) 149 final.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Det Indre Marked, Produktion og Forbrug, som vedtog sin udtalelse den 17. juli 2013.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 492. plenarforsamling den 18.-19. september 2013, mødet den 18. september, følgende udtalelse med 161 stemmer for, 1 imod og 1 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1 EØSU bifalder Kommissionens beslutning om for andet år i træk at offentliggøre en rapport om status over Innovation i EU, hvori den konstaterer, at der er sket betydelige fremskridt, idet 80 % af forpligtelserne under flagskibsinitiativet forløber planmæssigt. EØSU er enig i, at der især med den politiske ramme er sket fremskridt, hvilket har betydning for gennemførelsen af de konkrete forpligtelser. Det forventer derfor, at alle 34 forpligtelser vil være gennemført ved udgangen af 2014.

1.2 Trods fremskridtene i 2012 på flere vigtige områder som det fælles patent og de nye regler om venturekapitalfonde kan vi ikke være tilfredse. Innovation i EU slår endnu ikke igennem i form af økonomisk vækst og jobskabelse. Heller ikke Det Europæiske Forskningsrums internationale konkurrenceevne synes at være væsentligt forbedret.

1.3 EØSU konstaterer med særlig alvorlig bekymring, at de fleste medlemsstater for andet år i træk skærer i budgettet til forskning og udvikling. Lige så bekymrende er den stadig større innovationskløft mellem medlemsstater og mellem de enkelte regioner. Det vil være nødvendigt at overveje om samhørighedspolitikken på regionalt plan og strukturfondene fungerer hensigtsmæssigt i forhold til Innovation i EU, ikke mindst hvad angår hjerneflugten fra Europas dårligst stillede regioner til anerkendte forskningscentre.

1.4 Krisen har allerede tvunget Europa til at uddybe integrationen for at sikre den makroøkonomiske stabilitet og den monetære unions funktion. EØSU er overbevist om, at større

og dybere integration tillige er nødvendig inden for forskning og innovation, hvis vi virkelig ønsker, at Innovation i EU skal øge konkurrencedygtigheden af den europæiske viden, den økonomiske vækst og jobskabelsen. EØSU anbefaler, at Det Europæiske Råd i topmødekonsklusionerne i oktober giver sin støtte til en uddybning af Innovation i EU.

1.5 Selv hvis alle 34 forpligtelser opfyldes, er det EØSU's klare opfattelse, at en uddybning af Innovation i EU er nødvendig, og tilslutter sig i den forbindelse ERIAB's ⁽¹⁾ anbefalinger og Kommissionens svar derpå. Samtidig opfordrer det Kommissionen til hurtigst muligt at udarbejde en liste over foranstaltninger og områder, hvor en dybere integration er mulig og absolut nødvendig. Udvalget mener, at en dybere integration især vil skabe muligheder for yderligere forbedringer af betingelserne for hurtigt voksende, innovative virksomheder, innovation i den offentlige sektor, inden for social innovation og nye, innovative forretningsmodeller, hvilket vil kunne udløse en radikal omlægning af den tankegang og den indstilling til innovative løsninger, som er fremherskende for øjeblikket.

1.6 Et velfungerende europæisk forskningsrum er en forudsætning for Innovation i EU. Trods den fulde støtte fra Det Europæiske Råd tvivler EØSU på, at det vil være færdiggjort i 2014, da der ikke sker nok på vigtige områder som forskeres mobilitet, effektiviteten af de nationale forskningssystemer, optimal anvendelse af forskningsinfrastruktur, konkurrencepræget anvendelse af nationale forskningsmidler, fuldendelsen af markedet for intellektuelle ejendomsrettigheder osv. EØSU opfordrer derfor Kommissionen og medlemsstaterne til, at de

⁽¹⁾ European Research and Innovation Area Board: Stress-test of the Innovation Union, november, 2012.

så hurtigt som muligt sikrer, at betingelserne for udviklingen af det europæiske forskningsrum er opfyldt, sådan som Kommissionen henstiller i sin meddelelse ⁽²⁾.

1.7 EØSU glæder sig over den positive udvikling med opbygningen af forskningsinfrastruktur af allerhøjeste kvalitet i hele Europa og over de første lovende resultater med europæiske innovationspartnerskaber. I nogle tilfælde opfatter det disse innovationspartnerskaber som endnu ufærdige og ikke-efterprøvede modeller og opfordrer Kommissionen til på grundlag af de hidtidige erfaringer at udarbejde en detaljeret analyse af, hvor effektive de har været, og opstille ensartede betingelser for deres virke og finansiering.

1.8 De europæiske støtteordninger for forskning og innovation er stadig for komplekse, hvilket især afholder mikrovirksomheder og små virksomheder fra at deltage i EU-forskningsprojekter. I tillæg til de komplicerede og tidskrævende administrative krav er der også betydelige forskelle i procedurerne for programmerne på regionalt, nationalt og EU-niveau.

1.9 Udvalget ser store muligheder for at stimulere innovation, hvis de offentlige indkøb får et mere innovativt fokus. Det opfordrer derfor medlemsstaterne til i langt højere grad at gøre brug af prækommercielle indkøb og udveksle erfaringer med og modeller for innovationsvenlige indkøb.- Det bør også gælde offentlige indkøb finansieret med midler fra strukturfondene.

1.10 Reformen af uddannelsessystemerne bør bl.a. sikre Europa langt flere højt kvalificerede forskere og ingeniører ⁽³⁾. EØSU mener, at det ville være hensigtsmæssigt at gøre iværksætterkurser og lederkompetencer til en del af studierne, da viden herom er afgørende for omdannelsen af gode idéer til succesrige projekter. Udvalget mener, at virksomheder og arbejdsmarkedets parter bør deltage i udformningen af læseplaner og tilrettelæggelsen af ph.d.-uddannelser.

1.11 EØSU påpeger igen den særlige og vigtige rolle, som social innovation kan spille i at tackle krisen og de øvrige udfordringer i det moderne samfund. De støtteforanstaltninger, der er til rådighed for potentielle sociale innovatorer i civilsamfundet og inden for socialøkonomien, bør derfor udvikles. EØSU opfordrer Kommissionen til snarest muligt at sørge for støtte til etablering af væksthuse for innovative sociale projekter.

2. Baggrund for udtalelsen og Kommissionens meddelelse

2.1 Innovation i EU er et af de syv flagskibsinitiativer offentliggjort i Europa 2020-strategien. Målet er at skabe gunstigere

betingelser for innovation i Europa og således sikre, at innovative ideer omsættes til produkter og tjenester, som igen skaber vækst og beskæftigelse. Analyser viser, at de lande, som tidligere har investeret mere i forskning og innovation, kommer på ret køl igen betydeligt hurtigere og har et højere beskæftigelsesniveau ⁽⁴⁾.

2.2 I meddelelsen Status over Innovation i EU 2012 ⁽⁵⁾ opsummerer Kommissionen for andet år i træk, hvor langt man i medlemsstaterne og på EU-niveau er nået med gennemførelsen af Innovation i EU, et af Europa 2020-strategiens flagskibsinitiativer.

2.3 Generelt rapporterer Kommissionen om betydelige fremskridt med gennemførelsen af Innovation i EU. Mere end 80 % af initiativerne forløber planmæssigt. Medlemsstaterne fokuserer mere og mere på at skabe innovationsfremmende erhvervsbetingelser: De sænker skatterne på investeringer i forskning og på udbytte af patenter, skaber nemmere adgang til risikokapital osv.

2.4 Meddelelsen omtaler dog også nogle foruroligende tendenser, som i de fleste tilfælde er en følge af den økonomiske krise og store budgetunderskud.

— Af budgetterne for 2011 og 2012 kan det ses, at **der skæres i udgifterne til forskning og udvikling** i de fleste medlemsstater.

— Forskelle i de nationale forskningssystemers funktion og effektivitet udvider **innovationskløften mellem lande og regioner**.

— I nogle lande **investerer den private sektor mindre i forskning og udvikling**, hvilket især gælder små og mellemstore virksomheder.

— De mange flaskehalse, der hindrer vækst, betyder, at der er **for få hurtigt voksende, innovative virksomheder** i Europa.

2.5 En af hovedkonklusionerne i meddelelsen er, at EU i endnu højere grad skal forpligte sig til at sikre innovationsbaseret vækst. For at nå dette mål har det med at få videreudviklet Innovation i EU. For øjeblikket er det ikke klart, på hvilke områder og med hvilke foranstaltninger og midler denne udvikling og uddybning skal finde sted.

⁽²⁾ Kommissionens meddelelse COM(2012) 392 final - Det europæiske forskningsrum: et styrket partnerskab om videnskabelig topkvalitet og vækst.

⁽³⁾ Europa får brug for mindst en million nye forskere og ingeniører i 2020 for at opfylde Europa 2020-strategiens mål.

⁽⁴⁾ Resultattavle for innovation i EU 2013.

⁽⁵⁾ COM(2013) 149 final, 21.3.2013.

3. Generelle bemærkninger

3.1 EØSU bifalder Kommissionens beslutning om hvert år at udarbejde en status over Innovation i EU. Det er et af Europa 2020-strategiens flagskibsinitiativer. Med en analyse af resultaterne på det rigtige tidspunkt bliver det nemmere at iværksætte korigerende foranstaltninger på områder, hvor udviklingen ikke går i den rigtige retning.

3.2 I betragtning af hvor lang tid det normalt tager at gennemføre ny EU-lovgivning, er en periode på to år for kort til en ordentlig evaluering af de opnåede resultater⁽⁶⁾. EØSU påskønner dog, at politikrammen for Innovation i EU mere eller mindre er på plads, skønt der endnu ikke er nogen tydelige tegn på, at det har givet sig udslag i økonomisk vækst og nye jobs.

3.3 I en tid hvor debatten om de offentlige budgetunderskud optager alt og alle, hvor der foretages upopulære stramninger, og tilliden til det europæiske projekt generelt er faldende, er Innovation i EU en af de mere positive og vellykkede historier. De fleste forpligtelser under Innovation i EU udvikler sig mere eller mindre planmæssigt. EØSU har derfor en rimelig forventning om, at alle 34 forpligtelser vil være opfyldt ved udgangen af 2014.

3.4 EØSU glæder sig over den positive udvikling med opbygningen af forskningsinfrastruktur i hele Europa, hvilket kan tilskrives ESFRI's effektive rolle og aktiviteter⁽⁷⁾. Af de i alt 48 projekter på ESFRI's liste er 27 allerede ved at blive gennemført, hvilket lover godt for opfyldelsen af målet om, at 60 % af den prioriterede europæiske forskningsinfrastruktur skal være etableret i 2015⁽⁸⁾. Efter udvalgets opfattelse gør Europa stadig for lidt for at koordinere og optimere anvendelsen af sin forskningsinfrastruktur.

3.5 Den nye idé med **europæiske innovationspartnerskaber**, der i den indledende forsøgsfase skal tackle store samfunds-mæssige udfordringer⁽⁹⁾, tegner sig indtil videre lovende. De har til formål at bringe interessenter på alle niveauer sammen for at få bugt med fragmenteringen og skabe en kritisk masse. Trods disse positive tegn er de europæiske partnerskaber i visse tilfælde endnu ufærdige og ikke-efterprøvede modeller. EØSU opfordrer derfor Kommissionen til på grundlag af de hidtidige erfaringer og så snart som muligt at udarbejde en omfattende analyse af deres effektivitet og opstille ensartede betingelser for deres virke og finansiering i fremtiden.

⁽⁶⁾ Nogle retsakter om forbedring af innovationsbetingelserne (direktivet om intellektuelle ejendomsrettigheder, det europæiske patent, venturekapitalpasset osv.) er endnu ikke trådt i kraft i deres helhed.

⁽⁷⁾ Det Europæiske Strategiske Forum for Forskningsinfrastruktur.

⁽⁸⁾ Se ESFRI's gennemførelsesrapport, november 2012.

⁽⁹⁾ Europæisk innovationspartnerskab (EIP) om aktiv og sund aldring, EIP om landbrugets bæredygtighed og produktivitet, EIP om intelligente byer og samfund, EIP om vand, EIP om råstoffer.

3.6 Trods de ubestridte fremskridt på visse områder kan vi ikke være tilfredse. Nedenfor opregner EØSU de områder, hvor forbedringerne endnu ikke har været tilstrækkelige, og hvor der er behov for en hurtig og effektiv indsats.

3.7 De europæiske **støtteordninger for forskning og udvikling** er stadig alt for komplekse. Mulige støttemodtagere afskrækkes af de alt for mange eksisterende instrumenter (nationale og regionale programmer, mellemstatslige initiativer og EU's finansieringsprocedurer). Heller ikke bureaukratiet er blevet væsentligt mindsket. Det lægger en dæmper på det grænseoverskridende samarbejde og afholder især SMV'er og mikro-virksomheder fra at deltage i EU-forskningsprojekter. I tillæg til den administrative byrde er der også væsentlige forskelle i procedurerne.

3.8 Udgangspunktet for Innovation i EU må være at skabe et **moderne uddannelsessystem** af topkvalitet i alle medlemsstater, herunder reformere de videregående uddannelser. Erhvervs-livet har stadig kun meget begrænset indflydelse på læseplaner og på tilrettelæggelsen af ph.d.-uddannelser. EØSU henstiller derfor igen til, at arbejdsmarkedets parter får mulighed for at medvirke aktivt til at udforme fremtidens uddannelsessystemer.

EØSU mener endvidere, at leder- og iværksætterkompetencer bør indgå i uddannelsen af fremtidens ingeniører og forskere, således at det bliver lettere at omdanne gode idéer til succesrige, kommercielle projekter.

3.9 EØSU er tilhænger af en bred definition af innovation, som kan udstrækkes til mange områder. I tidligere udtalelser har det gentagne gange fremhævet den specifikke rolle, som **social innovation**⁽¹⁰⁾, der ofte udvikles af civilsamfundsorganisatio-ner, spiller. Mange aspekter af det europæiske velfærdssystem er resultatet af innovative idéer udklækket i civilsamfundet og hos socialøkonomiske aktører. Støtten til innovation må derfor omfatte alle samfundsområder, og finansieringsmekanismerne må tage højde for innovations udsædvanligt mange udtryksfor-mer.

3.10 Vi er stadig ikke gode til at **kommercialisere innova-tive idéer**. Det er stadig vanskeligt især for små, innovative virksomheder at finde finansiering (mangel på risikokapital på grund af finanskrisen). Iværksætteri og innovation følges ofte ad. I Europa har vi ikke tradition for at være åbne over for en mulig konkurs. Og vi er endnu mere forbeholdne over for risikable innovative projekter. Det indre marked for kapital fungerer stadig ikke (og slet ikke markedet for risikokapital). Nye former for finansiering af innovative virksomheder, såsom crowdfunding og business angels, vinder udbredelse alt for lang-somt. Erfaringerne med risikodelingsfaciliteten er positive, men faciliteten er desværre ikke i stand til at imødekomme efter-spørgslen.

⁽¹⁰⁾ Se udtalelser EUT C 132 af 3.5.2011, s. 39 (punkt 3.10.4); EUT C 229 af 31.7.2012, s. 39; EUT C 354 af 28.12.2010, s. 80.

3.11 Fuldførelsen af det **indre marked for innovation** er i høj grad betinget af, at det indre marked i EU fungerer korrekt, men især når det gælder den frie bevægelighed for tjenesteydelser og kapital er der stadig mange hindringer og mangler, der skal fjernes ⁽¹¹⁾. Endnu en gang foreslår EØSU Kommissionen at overveje at oprette en paneuropæisk elektronisk database (i form af en søgemaskine) indeholdende virksomheders og forskningsinstitutioners specifikke viden, så virksomheder og andre organisationer hurtigere kan skabe netværk og koble sig på innovative projekter (måske inden for rammerne af det eksisterende europæiske virksomhedsnet) ⁽¹²⁾.

3.11.1 Hindringerne for **fuldførelsen af det indre marked for intellektuelle ejendomsrettigheder** er nogenlunde de samme. Det er et vigtigt skridt i den rigtige retning, at det europæiske patent langt om længe er blevet til noget, men procedurerne er endnu ikke taget i brug.

3.12 Europa er også bagud med at få **fuldført markederne for innovative indkøb**, især hvad angår mekanismerne for offentlige indkøb ⁽¹³⁾. I EU er alt for få offentlige udbud lagt an på at fremme innovation. EØSU opfordrer derfor medlemsstaterne til at gøre langt større brug af prækommercielle indkøb, som Kommissionen anslår vil kunne få markedet for offentlige indkøb til at vokse med 10 mia. EUR. I den sammenhæng gør udvalget desuden opmærksom på Europa-Parlamentets forslag om at modernisere de offentlige indkøb ⁽¹⁴⁾. Offentlige indkøb samfinansieret med midler fra strukturfondene bør også i højere grad anvendes til at øge efterspørgslen på innovative produkter og tjenesteydelser.

3.13 Et velfungerende **europæisk forskningsrum** – som er lig et indre marked for forskning og innovation – er en af de vigtigste forudsætninger for, at tanken med Innovation i EU kan virkeliggøres. Det Europæiske Råd har fastlagt fristen for dets færdiggørelse til 2014 ⁽¹⁵⁾. Det betyder, at alle de største hindringer for mobiliteten og det grænseoverskridende samarbejde til den tid skal være fjernet, bl.a. med skabelsen af et åbent arbejdsmarked for forskere, etablering af flere pensionsfonde, optimal overførsel af viden og forskningsresultater og mere konkurrencepræget brug af de nationale forskningsressourcer. EØSU har redegjort mere detaljeret for sit syn på færdiggørelsen af det europæiske forskningsrum i en udtalelse ⁽¹⁶⁾, hvori det havde betænkeligheder ved, om 2014 var for ambitiøs en frist.

3.14 Det bør være alle EU's finansieringsprogrammer, herunder samhørighedsfondene, der prioriterer finansiering og

stimulering af innovation og ikke kun programmet for konkurrenceevne og innovation. EØSU henstiller derfor, at medlemsstaterne udnytter mulighederne i den nye forordning for strukturfondene ⁽¹⁷⁾.

3.15 Hvis Innovation i EU skal fungere korrekt, er der behov for en vedvarende indsats og effektivt samarbejde på alle niveauer – EU, nationalt og lokalt. Der må fokuseres langt mere på den **regionale innovationspolitik**s rolle, hvilket i høj grad kan medvirke til at dæmme op for hjerneflugten fra regioner med begrænset kapacitet til anerkendte europæiske forskningscentre.

4. Specifikke bemærkninger

4.1 Efter EØSU's opfattelse er opfyldelsen af flagskibsinitiativets 34 forpligtelser blot første skridt hen imod opnåelsen af reel Innovation i EU. Hvis vi ønsker, at det skal yde et væsentligt bidrag til intelligent, bæredygtig og inklusiv vækst, skal det i næste fase **udbygges**, hvilket vil sige, at de nationale forsknings- og innovationspolitikker i langt højere grad skal integreres og samordnes med EU's politikker og aktiviteter. EØSU opfordrer Kommissionen til hurtigst muligt at udarbejde en liste over specifikke foranstaltninger og områder, hvor dybere integration ikke blot er mulig, men også nødvendig.

4.2 EØSU mener, at en lang række områder kan udbygges, men nævner blot nogle få her:

- *Fremme af innovation i den offentlige sektor* kan øge effektiviteten og nedbringe de offentlige organers udgifter og dermed yde et væsentligt bidrag til at skabe balance på budgetterne og til medlemsstaternes konkurrenceevne generelt.
- *Yderligere forbedringer af erhvervsbetingelserne for innovative, hurtigt voksende virksomheder* ved hjælp af mere målrettede foranstaltninger på skatteområdet, støtte til nystartede virksomheder (tidsbegrænsede skattefordele-), harmonisering af ophavsretslovgivningen osv.
- *Social innovation* kan effektivt tackle mange af udfordringerne i det moderne samfund og konsekvenserne af den økonomiske krise.
- *Innovative løsninger i servicesektoren* vil skabe nye muligheder i detailhandelen, inden for e-handel, turisme og softwareapplikationer osv.

⁽¹¹⁾ Se udtalelse Akten for det indre marked – manglende foranstaltninger (endnu ikke offentliggjort i EUT).

⁽¹²⁾ Se udtalelse EUT C 218 af 11.9.2009, s. 8, punkt 1.2 og 3.2.4.

⁽¹³⁾ Markedet for offentlige indkøb tegner sig for omkring 17 % af Europas BNP.

⁽¹⁴⁾ Betænkning fra IMCO-udvalget og Europa-Parlamentets beslutning om prækommercielle indkøb.

⁽¹⁵⁾ Det Europæiske Råds konklusioner fra februar 2011 og marts 2012.

⁽¹⁶⁾ EUT C 76 af 14.3.2013, s. 31.

⁽¹⁷⁾ Art. 9 i ESF-forordningen.

4.3 EØSU tilslutter sig konklusionerne og anbefalingerne fra ERIAB, som har gennemført den første stresstest af Innovation i EU ⁽¹⁸⁾. Rapporten konkluderer, at der er behov for radikal nytænkning af den fremtidige europæiske vækststrategi med udgangspunkt i viden og innovation. Nogle af de udfordringer, der nævnes, er:

- svag politisk opbakning til Innovation i EU fra medlemsstaternes side,
- forældede, traditionelle forretningsmodeller,
- manglende sammenhæng mellem de videnskabelige/akademiske præstationer på højeste niveau og konkrete resultater af den teknologibaserede innovation,

— langsom beslutningstagning og uvilje mod innovationsrelaterede risici.

4.4 EØSU foreslår, at Kommissionen overvejer, hvilke specifikke instrumenter der kan fremme udviklingen af nye, innovative forretningsmodeller. En idé kunne være at bruge såkaldte "innovationsvouchere".

4.5 I flagskibsinitiativerne blev EØSU opfordret til at tilskynde de virksomheder, arbejdsmarkedsparter og ngo'er, der repræsenterer, til at støtte Innovation i EU og medvirke til at udbrede bedste praksis. Vi foreslår, at udvalget, nærmere bestemt Styringsgruppen for Europa 2020, udarbejder en liste over konkrete initiativer og aktiviteter, hvorigennem arbejdsmarkedets parter, de nationale økonomiske og sociale råd og øvrige civilsamfundsorganisationer kan yde et større bidrag end hidtil til at opbygge tilliden til Innovation i EU.

Bruxelles, den 18. september 2013

Henri MALOSSE

*Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg*

⁽¹⁸⁾ European Research and Innovation Area Board, første holdningsdokument: Stress-test of the Innovation Union, november 2012.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om sammenlignelighed af gebyrer i forbindelse med betalingskonti, flytning af betalingskonti og adgang til at oprette og anvende betalingskonti med basale funktioner«

COM(2013) 266 final — 2013/0139 (COD)

(2013/C 341/09)

Ordfører: **Reine-Claude MADER**

Rådet og Europa-Parlamentet besluttede henholdsvis den 7. juni og 23. maj 2013 under henvisning til artikel 114 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

»Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om sammenlignelighed af gebyrer i forbindelse med betalingskonti og adgang til at oprette og anvende betalingskonti med basale funktioner«

COM(2013) 266 final — 2013/139 (COD).

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Det Indre Marked, Produktion og Forbrug, som vedtog sin udtalelse den 17. juli 2013.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 492. plenarforsamling den 18.-19. september 2013, mødet den 18. september 2013, følgende udtalelse med 163 stemmer for, 2 imod og 3 hverken for eller imod:

1. Resumé

1.1 EØSU glæder sig over Kommissionens forslag, der sigter mod at sikre alle europæiske borgere mulighed for at åbne en bankkonto og forbedre sammenligneligheden af omkostninger og flytning af bankkonti med henblik på at bekæmpe økonomisk udstødelse og lette borgernes deltagelse i det indre marked.

1.2 Udvalget mener, at et direktiv er den mest hensigtsmæssige måde til at gøre disse foranstaltninger effektive både til gavn for forbrugerne og betalingstjenesteudbydere. De vil bidrage til skabelsen af det indre marked, hvad angår finansielle tjenesteydelser, og vil være en hjælp til at fjerne hindringerne for den fri bevægelighed for personer, tjenesteydelser, varer og kapital. Denne ret bør dog begrænses af EU's regler om hvidvaskning af penge og finansiering af terrorisme og må ikke fremme skatteunddragelse. Udvalget mener desuden, at der bør tages størst mulig hensyn til nærhedsprincippet og proportionalitetsprincippet.

1.3 Udvalget beklager dog begrænsningen af visse af disse foranstaltninger. Det anbefaler, at standardiseringen af terminologien kommer til at dække alle gebyrer, og at gebyroplysningsdokumentet ikke kun indeholder de mest repræsentative tjenester. Det mener, at et oplyst valg kun er muligt, hvis alle gebyrer for alle tjenester kan sammenlignes, idet forbrugerne har forskellige behov.

1.4 Det bifalder de foranstaltninger, der sigter mod større gennemsigtighed, navnlig vedrørende pakketilbud, da forbrugeren skal have en reel mulighed for at sammenligne de

forskellige tilbud fra betalingstjenesteudbydere og bestemme, hvilket er det bedste og mest velegnede.

1.5 Udvalget støtter indførelsen af en obligatorisk gebyropgørelse, og ser gerne, at denne bestemmelse suppleres med en yderligere forpligtelse til forudgående at oplyse forbrugerne, hvis der trækkes gebyr fra en konto, så forbrugerne har mulighed for at træffe de passende forholdsregler eller gøre indsigelse.

1.6 Af hensyn til gennemsigtigheden går udvalget ind for uafhængige sammenligningswebsteder, og anbefaler, at registret over eksisterende sammenligningswebsteder giver forbrugerne mulighed for at få oplysninger om finansielle institutioner i andre medlemslande.

1.7 EØSU går ligeledes ind for forslagene om bankmobilitet. Det mener dog, at man bør undersøge mulighederne for at skifte finansiell institution og beholde sit bankkontonummer, og at der systematisk bør indføres et system, hvormed alle transaktioner automatisk overføres⁽¹⁾. Der bør gennemføres en uafhængig undersøgelse herom, før disse foranstaltninger indføres.

1.8 Udvalget henleder opmærksomheden på vigtigheden af oplæring af personalet i betalingstjenestesektoren. Oplysning er godt, men ikke tilstrækkelig. Udvalget betoner også behovet for økonomisk uddannelse, navnlig givet af uafhængige forbrugersammenslutninger⁽²⁾.

⁽¹⁾ EUT C 151 af 17.6.2008, s. 1.

⁽²⁾ EUT C 318 af 29.10.2011, s. 24.

1.9 EØSU bakker op om de foranstaltninger, der sigter mod at give alle europæiske borgere mulighed for at have en bankkonto og de basale tjenester. I verden i dag er den finansielle inklusion en nødvendighed.

1.10 Udvalget har sine forbehold med hensyn til begrænsningen indeholdt i forpligtelsen til at »udpege mindst en betalingstjenesteudbyder«, da det fratager forbrugeren en valgmulighed, når der ikke er andre tilbud.

1.11 Det mener, at de reelle omkostninger skal tages i betragtning i forbindelse med fastlæggelsen af »rimeligheden« af de tilknyttede udgifter, hvis det ikke er gratis at have denne bankkonto, og fremhæver, at det er nødvendigt at lægge grænser for gebyrerne for overtræk.

1.12 EØSU deler Kommissionens opfattelse af nødvendigheden af kontrol og sanktioner, hvis de foranstaltninger, som direktivet indfører, ikke overholdes. Det understreger, at kontrolforanstaltningernes effektivitet afhænger af, at der afsættes tilstrækkeligt med midler til opgaven.

1.13 Udvalget minder om, at det går ind for alternative tvistbilæggelsesformer på den betingelse, at de er uafhængige.

2. Baggrund

2.1 Den 8. maj 2013 fremlagde Kommissionen et forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om sammenlignelighed af gebyrer i forbindelse med betalingskonti, flytning af betalingskonti og adgang til at oprette og anvende betalingskonti med basale funktioner.

2.2 Dette forslag er en opfølgning på de initiativer, der er truffet de seneste år for at skabe det indre marked for betalings-tjenester, hvilket er afgørende for EU's vækst og konkurrenceevne.

2.3 Forslaget baserer sig på artikel 114 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, der sigter mod at fjerne hindringerne for den fri bevægelighed for personer, varer, tjenesteydelser og kapital.

2.4 Kommissionen henviser til, at Verdensbanken anslår, at 58. mio. forbrugere i EU ikke har en betalingskonto, og at 25 mio. ønsker sig en sådan.

2.5 Kommissionen bemærker, at økonomien støt bevæger sig i retning af flere kontantløse transaktioner, og at denne tendens berører virksomhederne, forbrugerne og forvaltningerne, men den foreslår ingen foranstaltninger til at fremme en større anvendelse af kontantløse transaktioner.

2.6 På den baggrund mener Kommissionen, at det at have en bankkonto og adgang til finansielle tjenesteydelser er nødvendigt for at sikre, at forbrugerne drager fuld fordel af det indre marked, og for at sikre dem en finansiell og social inklusion.

2.7 Kommissionen bemærker desuden, at de nuværende vilkår i det indre marked kan afholde visse betalingstjenesteudbydere fra at udøve deres erhverv.

2.8 Den ønsker at fjerne disse hindringer og foreslår i den henseende:

— at give alle forbrugerne mulighed for, uanset deres økonomiske situation, at oprette en betalingskonto med basale funktioner i et hvilket som helst EU-land

— at vedtage bestemmelser om mere gennemsigtige gebyroplysninger og om større sammenlignelighed

— at indføre en ordning i hvert land, der gør det lettere at skifte bank.

2.9 Disse foranstaltninger vil ifølge Kommissionen medvirke til at gøre det indre marked for finansielle tjenesteydelser fuldt funktionsdygtigt og bidrage til at udvikle det. Forbrugerne vil få større muligheder for at sammenligne tilbuddene i EU og bevæge sig frit. Betalingstjenesteudbyderne vil få lige vilkår og kan drage fordel af forenklingen af procedurerne og harmoniseringen af reglerne til at søge nye markeder.

3. Vurdering af forslaget til direktiv

3.1 EØSU tilslutter sig Kommissionens analyse af de eksisterende hindringer og af nødvendigheden af at fuldende det indre marked for finansielle tjenesteydelser. Det mener, at enhver forbruger bør have mulighed for at oprette en bankkonto og råde over midler til at anvende den, og at finansiell inklusion er en nødvendighed for at nå det tilstræbte mål.

3.2 Udvalget bakker i øvrigt op om forslagene, der sigter mod at skabe større gennemsigtighed, hvad angår bankgebyrer, og forbedre mulighederne for flytning. Det mener, at disse forslag medvirker til at øge konkurrencen til gavn for forbrugerne og betalingstjenesteudbyderne.

3.3 Det mener, at vedtagelsen af et direktiv er den mest hensigtsmæssige måde at opnå dette på, da henstillingen ikke har haft den tilstræbte virkning, og da de frivillige foranstaltninger ikke har været tilstrækkelige.

4. Særlige bemærkninger

4.1 *Sammenlignelighed af gebyrer i forbindelse med betalingskonti*

4.1.1 **Terminologi.** EØSU giver sin fulde støtte til Kommissionens forslag om at standardisere terminologien for disse gebyrer. Denne harmonisering er nødvendig for at give forbrugerne store muligheder for at forstå dem og sammenligne dem. EØSU underer sig dog over det begrænsede omfang af harmoniseringen og ser gerne, at harmoniseringen af terminologien kommer til at gælde for alle gebyrer.

4.1.1.1 Udvalget bemærker, at de kompetente myndigheder i hvert land skal oprette de foreløbige lister og fremsende dem til Kommissionen. Udvalget mener, at det er nødvendigt at inddrage forbrugersammenslutningerne og betalingstjenesteudbydere i arbejdet med at oprette listen for at sikre, at den fastlagte terminologi i praksis kan forstås af alle.

4.1.1.2 Udvalget henleder opmærksomheden på det forhold, at den valgte terminologi skal dække over samme tjenesteydelse i alle institutioner.

4.1.2 **Gebyroplysningsdokument og glossar.** EØSU bifalder, at betalingstjenesteudbydere bliver forpligtet til at udlevere gebyroplysningsdokument over de mest repræsentative tjenester, inden de indgår en aftale om en betalingskonto, og at de til enhver tid skal stille gebyroplysningsdokumentet til rådighed vederlagsfrit, navnlig på bankernes internetsteder. Udvalget anbefaler, at listen standardiseres. Det foreslår desuden, at denne oplysningsordning suppleres med en forpligtelse for betalingstjenesteudbydere til at fremsende forbrugerne et nyt oplysningsdokument, hver gang der sker en ændring af gebyrerne.

4.1.2.1 Udvalget mener dog, at oplysningsdokumentet bør vedrøre alle gebyrer. Det mener, at begrænsningen af dokumentet til kun at indeholde oplysninger om de mest repræsentative betalingstjenester ikke gør det muligt for forbrugerne at foretage en reel sammenligning af de forskellige institutioners tilbud, og at sammenligningen bør tage udgangspunkt i deres behov. Hver forbruger har sine behov, og disse vil ikke automatisk være at finde på listen.

4.1.2.2 Udvalget anbefaler en harmoniseret fremstilling af alle rubrikkerne i oplysningsdokumentet, hvis listen kommer til at indeholde alle gebyrer. Det anbefaler desuden en harmonisering af fremstillingen af oplysningerne, så de deles op på transaktionstyper (per år, måned, transaktion), så det bliver lettere at sammenligne.

4.1.2.3 EØSU går ind for gennemsigtighed og mener, at forbrugeren bør have mulighed for ud fra sine behov at vurdere, om det er interessant eller ej at skrive under på et pakketilbud, og bemærker med tilfredshed, at det af gebyroplysningsdokumentet skal fremgå, hvilke tjenesteydelser, der er omfattet af pakken.

4.1.2.4 Udvalget bifalder ligeledes forpligtelsen til at anvende standardiseret terminologi i oplysningsdokumentet og i opgørelserne, således at de bliver lettere at forstå.

4.1.2.5 EØSU bemærker, at der skal stilles glossarer til rådighed for forbrugerne. Det mener dog, at det er vigtigere, at sproget i disse oplysningsdokumenter er tydeligt og forståeligt.

4.1.3 **Gebyropgørelser.** EØSU går ind for forpligtelsen til mindst en gang om året at udlevere en opgørelse til forbrugerne over alle de gebyrer, der er opkrævet. Disse oplysninger vil sætte

forbrugerne i stand til at vurdere omkostningerne ved de tjenesteydelser, de køber, og vælge de rette produkter. Udvalget mener, at det er en mindsteforanstaltning, og at opgørelsen bør være gratis.

4.1.3.1 Udvalget fremhæver dog, at det ville være interessant at supplere denne forpligtelse med en forpligtelse til at oplyse forbrugerne, før betalingsudbyderen trækkes gebyr fra en konto for usædvanlige tjenesteydelser, så forbrugerne har mulighed for at træffe de passende forholdsregler som at sætte penge ind på kontoen eller gøre indsigelse.

4.1.4 **Sammenligningswebsteder.** EØSU bakker op om, at forbrugerne får adgang til gebyroplysningerne via nationalt godkendte eller offentlige websteder. Denne ordning bidrager til, at forbrugerne får bedre oplysninger, men kun hvis sammenligningen foretages uafhængigt og er fuldstændig. Udvalget mener, at man bør være opmærksom på finansieringen af disse websteder. Udvalget stiller sig tvivlende over for iværksættelsen af disse redskaber, navnlig vedrørende de oplysninger, der gives, at der kun angives priser pr. transaktion eller tjenesteydelse og vedrørende muligheden for at foretage beregninger ud fra en individuel profil.

4.1.4.1 Udvalget henleder opmærksomheden på, at det er nødvendigt at være ekstra opmærksom på betingelserne for akkreditering af private operatører. Det mener, at disse akkrediteringer bør udstedes af de kompetente myndigheder i medlemsstaterne.

4.1.4.2 Udvalget mener i øvrigt, at det er nødvendigt, at sammenligningstjenesten anvender den harmoniserede terminologi.

4.1.4.3 Udvalget anbefaler endelig, at registret oplyser om eller indeholder et link til registrene i de andre medlemsstater, så forbrugerne let har adgang til oplysninger om gebyrerne i alle EU's medlemsstater, hvilket navnlig vil være nyttig for den »migrerende« del af befolkningen.

4.2 Flytning af konto

4.2.1 EØSU bakker op om Kommissionens forslag, hvad angår flytningsservicer, hvilket er nødvendigt i betragtning af de psykologiske og tekniske hindringer for flytninger.

4.2.2 Det mener dog, at der bør foretages en uafhængig undersøgelse vedrørende muligheden for at indføre et overførbart kontonummer, hvilket er den mest effektive måde for fuldt ud at virkeliggøre muligheden for flytning.

4.2.3 Udvalget mener, at alle betalingsinstitutionerne i det mindste bør oprette en automatisk system for overføring af en varighed på 15 måneder for at tage hensyn til de betalinger, der foretages en gang om året.

4.2.4 Udvalget glæder sig over, at Kommissionen fastlægger grænser for gebyrerne i forbindelse med flytning af konto for at undgå, at de har en afskrækkende virkning.

4.2.5 Udvalget understreger, at der eksisterer andre hindringer, navnlig gebyrerne for flytning af visse opsparingsprodukter eller realkreditlån.

4.2.6 Udvalget bemærker, at det er afgørende, at der er oplysninger om disse ordninger til flytning af konti. Det mener, at den valgte bank bør være eneste samtalepartner.

4.2.7 Udvalget mener, at personalet i betalingstjenestevirksomhederne, navnlig kundebetjeningen i filialerne, bør være skolet til at varetage en sådan flytning, og at der bør gives uddannelse i økonomi, navnlig af forbrugersammenslutningerne.

4.3 Adgang til at oprette en betalingskonto

4.3.1 EØSU bakker op om Kommissionens tilgang. Det mener, at alle forbrugere bør have mulighed for at oprette en bankkonto med basale funktioner for at kunne have adgang til alle de tjenesteydelser, der er nødvendige i dagligdagen, hvor fordelene ved kontantløse transaktioner er de største. Det understreger betydningen af oplysninger fra bankens side om denne mulighed.

4.3.2 Det har derimod sine betænkeligheder, hvad angår begrænsningen til »mindst én betalingstjenesteudbyder« per medlemsstat. Hvis kun en bank tilbyder forbrugerne denne tjeneste, vil det være en stor opgave for den, og det vil stemple både denne bank og dens kunder. Og hvis der ikke er en konkurrence mellem bankerne, vil forbrugerne ikke have noget valg og være nødsaget til at acceptere vilkårene, navnlig angående gebyrerne.

4.3.3 Udvalget mener, at listen over de basale funktioner, der er omhandlet i artikel 16, bør være en minimumsliste, og hver medlemsstat bør have mulighed for at opføre yderligere funktioner på listen, navnlig dem, der er knyttet til nationale specificiteter.

4.3.4 Udvalget mener, at det er banken, der skal afgøre, om den vil tillade kassekredit.

4.3.5 Udvalget bifalder, at disse konti med basale funktioner tilbydes vederlagsfrit eller til et rimeligt gebyr.

4.4 Kompetente myndigheder, alternativ tvistbilæggelse og sanktioner

4.4.1 EØSU deler Kommissionens opfattelse af nødvendigheden af at indføre kontroller og sanktioner med afskrækkende virkninger, hvis bestemmelserne ikke overholdes, og understreger, at effektiviteten i kontrollerne kun er sikret, hvis de nationale myndigheder råder over tilstrækkeligt med ressourcer til at varetage deres opgave.

4.4.2 Udvalget minder om, at det går ind for former for alternativ tvistbilæggelse, på den betingelse, at de er uafhængige.

4.5 Afsluttende bestemmelser

4.5.1 EØSU bifalder, at Kommissionen tillægges beføjelser til delegerede retsakter med det forbehold, at de er klart afgrænsede, og at der sikres gennemsigtighed i udøvelsen af disse beføjelser.

4.5.2 Udvalget støtter Kommissionens evalueringspolitik.

Bruxelles, den 18. september 2013.

Henri MALOSSE

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af forordning (EU) nr. 528/2012 om tilgængeliggørelse på markedet og anvendelse af biocidholdige produkter for så vidt angår nærmere bestemte betingelser for adgang til markedet«

COM(2013) 288 final — 2013/0150 (COD)

(2013/C 341/10)

Ordfører uden studiegruppe: **Pedro NARRO**

Europa-Parlamentet og Rådet besluttede henholdsvis den 23. maj 2013 og den 6. juni 2013 under henvisning til artikel 114 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

"Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af forordning (EU) nr. 528/2012 om tilgængeliggørelse på markedet og anvendelse af biocidholdige produkter for så vidt angår nærmere bestemte betingelser for adgang til markedet"

COM(2013) 288 final — 2013/0150 (COD).

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Det Indre Marked, Produktion og Forbrug, som vedtog sin udtalelse den 17. juli 2013.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 492. plenarforsamling den 18.-19. september 2013, mødet den 18. september, følgende udtalelse med 154 stemmer for, 2 imod og 7 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1 Europa-Kommissionens forslag er i høj grad med til at forbedre den praktiske gennemførelse fra og med den 1. september 2013 af den nye forordning om biocidholdige produkter. Forslaget tydeliggør anvendelsen af overgangsbestemmelserne og giver aktørerne større retssikkerhed.

1.2 EØSU beklager, at hverken Kommissionen, Rådet eller Parlamentet på noget tidspunkt i løbet af det langvarige og komplicerede arbejde med at vedtage den nye lovgivning om biocidholdige produkter har gjort sig forudgående overvejelser om de skævvridninger, som forvirrende og uklare overgangsbestemmelser ville kunne afstedkomme.

1.3 EØSU er enig i, at det er nødvendigt at ændre forordningen om biocidholdige produkter, inden den træder i kraft ⁽¹⁾, med henblik på at lette overgangen mellem direktiv 98/8/EF og ovennævnte forordning. For at sikre at ordningen fungerer korrekt, er der behov for en sammenhængende ramme med overgangsforanstaltninger, som muliggør en gradvis ændring af ordningen for aktørerne og medlemsstaterne.

1.4 EØSU bifalder ændringerne i overgangsforanstaltningerne for behandlede artikler og vurderingen af eksisterende aktivstoffer og biocidholdige produkter. Disse ændringer vil forhindre, at der reelt sker en fastfrysning af markedsføringen af en

stor del af de nye behandlede artikler, som må bringes i omsætning, såfremt der senest den 1. september 2016 er indgivet et fuldstændigt dossier til vurdering af de aktive stoffer, der indgår i disse behandlede artikler ⁽²⁾. Disse ændringer vil desuden lette overgangen til det harmoniserede godkendelsessystem for eksisterende biocidholdige produkter ⁽³⁾.

1.5 Med hensyn til den nye bestemmelse om, at der er pligt til udveksling af undersøgelser af skæbne og adfærd i miljøet vedrørende stoffer, der er opført i bilag II til forordning (EF) nr. 1451/2007, opfordrer EØSU Kommissionen til at garantere, at den nye forpligtelse ikke bliver årsag til konkurrenceforvridninger eller kommer til at påvirke nogle virksomheders innovationskapacitet negativt.

1.6 EØSU støtter, at der i forbindelse med denne ændring af lovgivningen kan behandles andre vigtige spørgsmål såsom spørgsmål omkring adgangen til information, definitionen af hvilke produkter, der hører til familien af biocidholdige produkter, og forpligtelsen til at udveksle oplysninger.

2. Indledning

2.1 Biocider er alle aktivstoffer og blandinger, som indeholder et eller flere aktivstoffer i den form, hvori de overdrages til brugeren, og som er bestemt til at kunne ødelægge, hindre, uskadeliggøre, hindre virkningen af eller på anden vis bekæmpe virkningen af skadegørere kemisk eller biologisk. Alle stoffer,

⁽¹⁾ Forordningen træder efter planen i kraft den 1. september 2013.

⁽²⁾ Artikel 94 i forordning (EU) nr. 528/2012

⁽³⁾ Artikel 89 i forordning (EU) nr. 528/2012.

blandinger og anordninger, der markedsføres med det formål at generere aktivstoffer, betragtes også som biocidholdige produkter⁽⁴⁾. Biocidholdige produkter anvendes i dagligdagen med henblik på at forebygge spredning af sygdomme og fremme et højt hygiejneniveau i et miljø med høj befolkningstæthed.

2.2 Ved Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 98/8/EF blev der fastsat regler om markedsføring af biocidholdige produkter inden for Fællesskabet⁽⁵⁾. Dette direktiv harmoniserer lovgivningen om de pågældende produkter på europæisk plan og fastsætter fælles principper for evaluering og godkendelse af biocidholdige produkter med henblik på at undgå økonomiske og administrative barrierer.

2.3 Den 16. maj 2013 fremlagde Europa-Kommissionen et nyt forslag om ændring af forordning (EU) nr. 528/2012 om tilgængeliggørelse på markedet og anvendelse af biocidholdige produkter for så vidt angår nærmere bestemte betingelser for adgang til markedet⁽⁶⁾. Den såkaldte "forordning om biocidholdige produkter" blev vedtaget den 22. maj 2012⁽⁷⁾ og træder efter planen i kraft den 1. september 2013. Den nye lovgivning indebærer ophævelse af direktiv 98/8/EF og er resultatet af en omfattende offentlig høring og en udvidet konsekvensanalyse udarbejdet af Kommissionen⁽⁸⁾.

2.4 Forordningen har til formål at forbedre den frie bevægelighed for biocidholdige produkter i Unionen og samtidig sikre et højt beskyttelsesniveau for menneskers og dyrs sundhed samt for miljøet. Forordningen, som bevarer strukturen fra direktiv 98/8, understøttes af forsigtighedsprincippet, så det sikres, at fremstilling og tilgængeliggørelse på markedet af aktivstoffer og biocidholdige produkter ikke har skadelige virkninger for sundheden eller miljøet.

2.5 Formålet med forordningen er at rette op på de mangler, der er blevet identificeret i den tidligere lovgivningsramme, og gøre ordningen med godkendelser mere dynamisk gennem en forenkling, en fjernelse af hindringerne for handel med biocidholdige produkter og en harmonisering af en række bestemmelser.

2.6 Efter at have opdaget, at en række af forordningens bestemmelser kan give anledning til, at denne fungerer på en uhensigtsmæssig måde, har Kommissionen besluttet at udarbejde et formelt ændringsforslag til forordningen om biocidholdige produkter (528/2012), inden den træder i kraft. Årsagerne til denne ændring er, at man ønsker at:

— forhindre, at overgangsbestemmelserne i forordningen om biocidholdige produkter i praksis medfører en utilsigtet

markedsfastfrysning på op til 11 år for artikler, der er behandlet med biocidholdige stoffer, som er lovlige på EU-markedet, men som endnu ikke er blevet vurderet på EU-plan;

— fjerne utilsigtede markedshindringer, der som konsekvens af gennemførelsen af forordningen vil kunne være skadelige for visse virksomheder.

3. Generelle bemærkninger

3.1 EØSU vedtog i 2010 sin udtalelse om forordning nr. 528/2012 om tilgængeliggørelse på markedet og anvendelse af biocidholdige produkter⁽⁹⁾. Udvalget var enig i, at det var en god idé at erstatte direktivet med en forordning om biocidholdige produkter for at forenkle og harmonisere lovgivningen.

3.2 På trods af konsekvensanalysen, den offentlige høring og de forskellige meddelelser, der er blevet udarbejdet i forbindelse med vedtagelsen af forordningen om biocidholdige produkter, er kritikken fra især de små og mellemstore leverandører i forhold til risikoen for, at der skal opstå væsentlige begrænsninger og problemer på markedet som følge af forordningens gennemførelse, en vægtig grund til, at Kommissionen har reageret hurtigt og fremsat forslag om en række ændringer, der afhjælper de skadelige virkninger af markedshindringerne, som EU-lovgivningen om biocidholdige produkter og nærmere betegnet overgangsforanstaltningerne ellers ville kunne afstedkomme.

3.3 EØSU bifalder, at Kommissionen har taget skridt til at ændre visse artikler og dermed sørget for en mere rationel anvendelse af lovgivningen om biocidholdige produkter. Når man alligevel var i gang med at revidere forordningen, burde man imidlertid efter EØSU's opfattelse have foretaget en mere omfattende og systematisk gennemgang af manglerne i de oprindelige regler for så vidt angår adgangen til oplysninger, pligten til at udveksle data og definitionen af hvilke produkter, der hører til familien af biocidholdige produkter.

3.4 De ændringer, der er foretaget i overgangsbestemmelserne, hovedsageligt i artikel 86, 89 og 94 i forordning nr. 528/2012, vil forhindre, at markedet for visse eksisterende aktivstoffer paralyseres, eller at der reelt indføres et forbud mod nye behandlede artikler fra den 1. september 2013 og indtil det sidste aktivstof, der er indeholdt i artiklerne, er blevet godkendt. EØSU mener, at disse ændringer i overgangsbestemmelserne afhjælper nogle vigtige skader og bivirkninger, som artiklerne i deres originale udformning ville have givet anledning til.

⁽⁴⁾ Direktiv 98/8/EF.

⁽⁵⁾ EFT L 123 af 24.4.1998.

⁽⁶⁾ COM(2013) 288 final.

⁽⁷⁾ EUT L 167 af 27.6.2012.

⁽⁸⁾ SEC(2009) 773.

⁽⁹⁾ EUT C 347 af 18.12.2010, s. 62.

4. Særlige bemærkninger

4.1 Ved artikel 89, stk. 4, og artikel 93, stk. 2, i forordning (EU) nr. 528/2012 fastsættes udfasningsperioder for biocidholdige produkter, for hvilke der ikke er meddelt tilladelse. I den nye tekst foreslås det at anvende de samme perioder for de biocidholdige produkter, der allerede findes på markedet, når tilladelsen meddeles, men hvor betingelserne for tilladelsen gør det påkrævet at ændre produktet. Efter EØSU's mening bør man i sidstnævnte tilfælde give undtagelse fra de generelle frister, hvis der gives afslag på en ansøgning. EØSU foreslår, at der, når et produkt er blevet godkendt med ændringer, gives en længere frist, således at produktet kan anvendes og markedsføres, indtil der ikke er flere produkter på lager.

4.2 Det Europæiske Kemikalieagentur (ECHA) bør sikre, at den liste, som det ifølge artikel 95 skal offentliggøre, kun indeholder oplysninger om de leverandører, som støtter fornyelse af et givet aktivstof.

4.3 Med hensyn til adgangen til oplysninger ifølge artikel 66, stk. 3, mener EØSU, at det er vigtigt at foretage en passende afvejning mellem den almene interesse og de legitime private interesser. Automatisk og systematisk videregivelse af oplysninger om navn og adresse på producenten af et aktivstof til

en hvilken som helst tredjemand, som beder om disse oplysninger, vil kunne skade godkendelsesindehaverens kommercielle interesser.

4.4 EØSU bifaldt i sin udtalelse om forordningen om biocidholdige produkter kravet om udveksling af data vedrørende dyreforsøg, og et af de mest positive aspekter ved den nye forordning er, at man undgår, at hvirveldyr lider unødigt som følge af gentagne toksikologiske undersøgelser. Under alle omstændigheder bør Kommissionen vurdere, om det viser sig at være fornuftigt og fremmer udviklingen af nye aktivstoffer, at der også er pligt til (ud over for alle toksikologiske og økotoxikologiske undersøgelser) at udveksle data om alle undersøgelser af skæbne og adfærd i miljøet vedrørende stoffer, der er opført i bilag II til forordning (EF) nr. 1451/2007. Det er afgørende at sikre en effektiv kompensation og databeskyttelse frem til 2025, hvis man skal undgå, at nogle uberettiget udnytter andres arbejde.

4.5 EØSU finder det fornuftigt at udvide fristen for, at medlemsstaterne skal udtale sig om godkendelsen af et bestemt biocidholdigt produkt, fra to til tre år, efter at der er truffet en afgørelse om at godkende et bestemt aktivstof for en specifik produkttype (artikel 89, forordning 528/2012). Hvis man ikke havde foretaget denne ændring, ville man som følge af godkendelsesprocedurens forskellige trin risikere en systematisk tilsidesættelse af fristerne, hvilket igen ville kunne paralisere processen.

Bruxelles, den 18. september 2013

Henri MALOSSE

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse om indførelse af det interoperable EU-dækkende eCall-system«

COM(2013) 315 final — 2013/0166 (COD)

og om »Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om typegodkendelseskrav for indførelse af et køretøjsmonteret eCall-system og om ændring af direktiv 2007/46/EF«

COM(2013) 316 final — 2013/0165 (COD)

(2013/C 341/11)

Hovedordfører: **Thomas McDONOGH**

Europa-Parlamentet og Rådet besluttede henholdsvis den 1. juli og 5. juli 2013 under henvisning til artikel 91 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

"Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse om indførelse af det interoperable EU-dækkende eCall-system"

COM(2013) 315 final — 2013/0166 (COD).

Rådet og Europa-Parlamentet besluttede henholdsvis den 27. juni og 1. juli 2013 under henvisning til artikel 114 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

"Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om typegodkendelseskrav for indførelse af et køretøjsmonteret eCall-system og om ændring af direktiv 2007/46/EF"

COM(2013) 316 final — 2013/0165 (COD).

På grund af sagens hastende karakter udpegede Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg på sin 492. plenarforsamling den 18.-19. september 2013, mødet den 18. september, Thomas McDonogh til hovedordfører og vedtog med 141 stemmer for og 1 hverken for eller imod følgende udtalelse:

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1 EØSU konstaterer, at 28 000 personer blev dræbt og 1,5 mio. kvæstet på EU's veje i 2012. Udvalget er overbevist om, at et fald i antal trafikofre er af særdeles stor samfundsmæssig betydning, og tilslutter sig Kommissionens ambitiøse mål om i perioden fra 2011-2020 at halvere dette antal i forhold til 2010.

1.2 Udvalget bifalder Kommissionens forslag til afgørelse og til forordning om indførelse af et eCall-system, der skal sikre, at alle nye modeller af personbiler og lette erhvervskøretøjer fra oktober 2015 udstyres med et 112-baseret eCall-system, og at der oprettes den nødvendige infrastruktur til effektiv modtagelse og håndtering af nødopkald (eCalls) i alarmcentraler (Public Safety Answering Points: PSAP'er) for herved at sikre kompatibilitet, interoperabilitet og kontinuitet i den EU-dækkende eCall-tjeneste.

1.3 EØSU tilslutter sig konklusionerne i eCall-konsekvensanalysen, som viser, at lovpligtig indførelse af eCall er den

eneste måde, hvorpå EU-borgerne kan komme til at nyde godt af fordelene ved eCall. EØSU har i en lang række udtalelser henledt Kommissionens opmærksomhed på, at en frivillig ordning ikke vil fungere.

1.4 EØSU konstaterer, at forslagene kun finder anvendelse på nye køretøjstyper, som er indregistreret den 1. oktober 2015 eller senere, og at eksisterende modeller fortsat kan produceres og sælges uden eCall efter denne dato. EØSU er klar over de mulige finansielle omkostninger for bilproducenterne, men opfordrer ikke desto mindre producenterne til hurtigst muligt at installere eCall-teknologi på eksisterende køretøjstyper, som vil blive produceret efter oktober 2015.

1.5 Udvalget noterer sig, at forslagene ikke omfatter installering af eCall-teknologi på motorcykler og andre motordrevne tohjulede køretøjer. Da faren for at miste livet eller blive kvæstet er et alvorligt problem for disse køretøjstypers førere og passagerer, opfordrer EØSU producenterne og medlemsstaterne til hurtigst muligt at udvide eCall-systemet til også at omfatte motordrevne tohjulede køretøjer.

1.6 Udvalget opfordrer også endnu en gang Kommissionen til så hurtigt som muligt at fremsætte forslag til konkrete forbedringer af motoriserede tohjulede køretøjers aktive og passive sikkerhed.

1.7 EØSU er imponeret over den succes, færdselssikkerhedsmyndighederne har haft i en række medlemsstater med at føre tilsyn med gennemførelsen af den nationale strategi for trafik-sikkerhed, rådgive om trafiksikkerhedspolitikken og fremme bedste praksis inden for trafiksikkerhed. Udvalget mener, at der bør oprettes et europæisk agentur for trafiksikkerhed, som skal bidrage til at harmonisere og være drivkraft for gennemførelsen af trafiksikkerhed i hele EU, herunder implementeringen af eCall-systemet. Ekspert, som er udpeget af medlemsstaterne, bør være repræsenteret i dette organ.

1.8 EØSU gør Kommissionen opmærksom på sine tidligere udtalelser, hvor udvalget har behandlet trafiksikkerhed og peget på behovet for lovpligtig indførelse af eCall-systemet ⁽¹⁾.

2. Resumé af forslagene

2.1 eCall

eCall er en teknologi til fremføring af alarmopkald fra køretøjer baseret på det EU-dækkende alarmnummer 112 ("eCall"), enten automatisk, i ulykkestilfælde, eller ved manuel aktivering. I tilfælde af en alvorlig ulykke udløser "eCall"-systemet automatisk et 112-nødopkald – det fælles europæiske alarmnummer. Systemet kommunikerer køretøjets position til alarmtjenesten, selv når føreren er bevidstløs eller ude af stand til at foretage et opkald. I 2011 vedtog Kommissionen en henstilling (2011/750/EU), som indebar, at mobilnetoperatører skulle sørge for, at deres net kunne fremføre nødopkald (eCalls).

2.2 Kun ca. 0,7 % af køretøjer i EU er i dag udstyret med private eCall-systemer, og der er ikke sket nogen mærkbar stigning på dette område. Disse ejendomsretligt beskyttede systemer tilbyder ikke EU-dækkende interoperabilitet og kontinuitet.

2.3 Forslaget til forordning

Forslaget til forordning opstiller typegodkendelseskravene for eCall-teknologi og fastsætter krav om, at teknologien installeres i nye typer af personbiler og lette erhvervskøretøjer fra oktober 2015. Forslaget fastlægger fabrikanternes og medlemsstaternes forpligtelser, reglerne om beskyttelse af brugernes privatliv og personoplysninger, de køretøjer, forordningen finder anvendelse på, og ikrafttrædelsesdatoen.

2.4 Forslaget til afgørelse

Formålet med forslaget til afgørelse er at sikre, at alle alarmcentraler (Public Safety Answering Points – PSAP'er) udrustes til at

håndtere nødopkald (eCalls), når disse udløses i ulykkestilfælde – enten automatisk eller manuelt. Kommissionen vil sikre, at eCalls pr. 1. oktober 2015 genereres, transmitteres og håndteres på en konsekvent måde i hele EU.

2.5 Forordningens bestemmelser

Forslaget til forordning indeholder en række lovkrav, herunder:

2.5.1 Fabrikanter af personbiler og lette erhvervskøretøjer skal sikre, at nye køretøjstyper fra oktober 2015 er udstyret og godkendt med eCall-systemer, der opfylder de fastsatte krav.

2.5.2 Medlemsstaterne skal sikre, at nye køretøjstyper, som er omfattet af forslaget til forordning, opnår en fuldstændig EF-typegodkendelse.

2.5.3 De typegodkendende myndigheder skal sikre, at disse køretøjer opfylder de foreskrevne standarder, inden de udsteder en typegodkendelsesattest.

2.5.4 Fabrikanterne skal sikre, at køretøjer udstyret med eCall-teknologi ikke kan være underlagt konstant sporing.

2.5.5 Der skal være tilstrækkelige sikkerhedsforanstaltninger til at forhindre overvågning, og brugerne skal oplyses om, hvordan data vil blive behandlet af systemet.

2.5.6 Kommissionen bemyndiges til at vedtage delegerede retsakter for at fastsætte de tekniske krav til køretøjsmonterede systemer, definere kravene, hvad angår brugernes privatliv, og på basis af en cost/benefit-analyse undtage visse klasser af personbiler og lette erhvervskøretøjer.

3. Generelle bemærkninger

3.1 EØSU konstaterer, at 28 000 personer blev dræbt og 1,5 mio. kvæstet på EU's veje i 2012. Når beredskabstjenesterne kaldes ud til en trafikulykke, er hvert minut afgørende for at redde liv og begrænse personskadernes alvor. Tilskadekomne er imidlertid ikke altid fysisk i stand til at foretage et nødopkald.

3.2 eCall-teknologi løser dette problem ved at alarmere beredskabstjenesterne med det samme, også når føreren eller passageren er bevidstløs eller på anden måde ude af stand til at foretage opkaldet. EØSU noterer sig endvidere, at eCall-teknologi forventes at fremskynde beredskabsteamets ankomst med ca. 40 % i byområder og 50 % i landdistrikter, og at eCall, når først teknologien anvendes bredt, vil redde mange hundrede liv i Europa hvert år og reducere kvæstelser, traumer og chok i titusindvis af tilfælde.

⁽¹⁾ EUT C 80, 30.3.2004, s. 77, EUT C 168, 20.7.2007, s. 71, EUT C 77, 31.3.2009, s. 70, EUT C 48, 15.2.2011, s. 27 og EUT C 132, 3.5.2011, s. 94.

3.3 En række medlemsstater har oprettet trafikssikkerhedsorganer med et nationalt mandat til at evaluere strategien for færdselssikkerhed og rådgive deres regeringer om prioriterede indsatsområder. Et europæisk agentur for trafikssikkerhed med et klart mandat inden for alle trafikssikkerhedsområder (infrastruktur, køretøjer og trafikanter) i hele EU vil kunne bidrage til at forbedre gennemførelsen af en harmoniseret EU-strategi for trafikssikkerhed. Et sådant agentur kunne pålægges specifikke opgaver i form af identificering, kortlægning, etablering og fremme af bedste praksis samt styrkelse af grænseoverskridende informationsudveksling og samarbejde.

4. Særlige bemærkninger

4.1 Forslaget finder kun anvendelse på typegodkendelse af nye personbiler og lette erhvervskøretøjer og vil ikke indebære noget krav om, at eCall-teknologi skal installeres forud for første indregistrering, hvilket betyder, at eksisterende typer af disse køretøjer fortsat kan produceres og sælges uden eCall.

EØSU konstaterer, at vi på grund af denne politik når frem til 2033, før eCall-systemet er fuldt udbredt. EØSU er klar over behovet for at tage hensyn til de økonomiske konsekvenser og designproblemer, der kan opstå for bilfabrikanterne, men ser ikke desto mindre gerne, at producenterne hurtigst muligt installerer eCall-teknologi også på eksisterende køretøjstyper, som vil blive produceret efter oktober 2015.

4.2 Forordningen om typegodkendelseskrav for indførelse af et køretøjsmonteret eCall-system kommer ikke til at gælde motoriserede tohjulede køretøjer (motorcykler o. lign.). Førerne af disse køretøjer løber 18-20 gange større risiko for alvorlige kvæstelser i trafikken end førere af personbiler. Der må rettes særlig opmærksomhed mod at løse trafikssikkerhedsproblemerne for denne køretøjstype i højrisikogruppen. Ud over montering af eCall-teknologi må der hurtigst muligt fremsættes forslag til fremme af motoriserede tohjulede køretøjers aktive og passive sikkerhed.

Bruxelles, den 19. september 2013

Henri MALOSSE

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om betingelserne for tredjelandstatsborgeres indrejse og ophold med henblik på forskning, studier, elevudveksling, lønnet og ulønnet praktik, volontørtjeneste og au pair-ansættelse«

COM(2013) 151 final — 2013/0081 (COD)

(2013/C 341/12)

Ordfører: **Cristian PÎRVULESCU**

Europa-Parlamentet og Rådet besluttede den 26. april 2013 under henvisning til artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

"Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om betingelserne for tredjelandstatsborgeres indrejse og ophold med henblik på forskning, studier, elevudveksling, lønnet og ulønnet praktik, volontørtjeneste og au pair-ansættelse"

COM(2013)151 final — 2013/0081 (COD).

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Beskæftigelse, Sociale Spørgsmål og Unionsborgerskab, som vedtog sin udtalelse den 5. september 2013.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 492. plenarforsamling den 18.-19. september 2013, mødet den 18. september, følgende udtalelse med 126 stemmer for, 2 imod og 1 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1 Udvalget hilser Kommissionens initiativ velkommen og anser det for nødvendigt at omarbejde de to relevante direktiver for at tage udfordringerne på det demografiske og økonomiske område op.

1.2 Hvis Den Europæiske Union skal nå de mål, der er opstillet i Europa 2020-strategien og andre vigtige initiativer, må den hurtigst muligt iværksætte en fornuftig og solid indvandringspolitik. For at vedblive med at være et center for innovation og et kraftcenter for industri, er den nødt til at tiltrække talenter og sikre en god "hjernemobilitet".

1.3 Udvalget mener, at en politik til fremme af migration og mobilitet bør være fast forankret i de grundlæggende menneskerettigheder. Principperne i charteret om grundlæggende rettigheder bør gælde på alle niveauer.

1.4 Udvalget opfordrer Kommissionen og EU's Agentur for Grundlæggende Rettigheder til at undersøge, hvor sårbar tredjelandstatsborgeres situation er, og til at foreslå medlemsstaterne aktive foranstaltninger for at rette op herpå. Tilfælde af forskelsbehandling bør bekæmpes beslutsomt på alle niveauer.

1.5 Udvalget støtter kraftigt Kommissionen i dens indsats for at udvikle bilaterale partnerskaber om mobilitet, der kan skabe

en ramme om samarbejdet mellem Den Europæiske Union og de lande, som ikke er medlem af den, især nabolandene.

1.6 Udvalget opfordrer Kommissionen og medlemsstaterne til at tage hensyn til kønsaspektet og til at udarbejde programmer med det sigte at tilskynde til større kvindedeltagelse.

1.7 Det er nødvendigt at se nærmere på de hindringer – uanset af hvilken art de måtte være – som gør procedurerne for udstedelse af visum langsommelige, og træffe foranstaltninger, som gør det muligt at fjerne dem. Visumprocedurerne bør være enkle, hensigtsmæssige, tilgængelige og ikke-diskriminatoriske.

1.8 Udvalget understreger vigtigheden af princippet om ligebehandling af tredjelandstatsborgere i forhold til værtsmedlemslandets egne borgere, når det gælder adgang til varer og tjenesteydelser.

1.9 Udvalget henleder opmærksomheden på nødvendigheden af at give studerende, forskere, frivillige og personer med au pair-ansættelse tilsvarende beskyttelse, når de har lønnet beskæftigelse eller er aktive på arbejdsmarkedet. De pågældende former for lønnet beskæftigelse dækker ofte over arbejdsforhold, og det misbrug, som sådanne situationer kan give anledning til, bør modvirkes ved at lade alle disse personkategorier nyde godt af ligebehandling. Især bør man være opmærksom på de personer, især kvinder, som udfører husarbejde under en au pair-ordning.

1.10 Udvalget bifalder artikel 24, hvorefter tredjelandstatsborgere efter afslutning af deres forskning eller studier har ret til at søge job i en periode på 12 måneder. Imidlertid indeholder bestemmelserne om ligebehandling i direktiv 2011/98 undtagelser, som ikke er i samklang med de mål, der søges nået med omarbejdningen af de to direktiver.

1.11 Udvalget mener, at kommunikation er en afgørende faktor for en succesrig gennemførelse af denne politik. Medlemsstaterne og EU-institutionerne bør kommunikere med tredjelandstatsborgerne og sikre dem adgang til god information.

2. Indledning

2.1 EU står over for store strukturelle udfordringer af demografisk og økonomisk karakter. Den erhvervsaktive befolkning skrumpet ind, og virksomhederne har problemer med at finde kvalificeret arbejdskraft.

2.2 EU fastlægger de overordnede rammer for sin migrationspolitik ud fra sin generelle tilgang til migrations- og mobilitetsspørgsmålet. Denne tilgang er ligeledes bestemmende for, hvorledes EU's dialog og samarbejde med de lande, som ikke er medlem af EU, tilrettelægges.

2.3 EU befinder sig også i en presset situation, når det gælder innovation. Et af målene for Europa 2020-strategien og dets flagskibsinitiativ "Innovation i EU" er øgede investeringer i forskning og innovation, som anslås at kræve en million flere forskningsjob. Indvandringen fra lande uden for EU kan bidrage med højt kvalificeret personale og talenter, som hver eneste af EU's medlemsstater kan og bør tiltrække.

2.4 I henhold til artikel 79 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (EUF-traktaten) udformer Unionen en fælles indvandringspolitik med henblik på at sikre en effektiv styring af migrationsstrømme og en retfærdig behandling af tredjelandstatsborgere, der opholder sig lovligt i medlemsstaterne.

2.5 Direktiv 2004/114/EF fastsætter obligatoriske indrejse-regler for studerende fra tredjelande. Det står medlemsstaterne frit for at anvende direktivet på skoleelever, volontører og ulønnede praktikanter. Direktiv 2005/71/EF vedrørende forskere fastsætter en hurtig indrejseprocedure for forskere fra tredjelande, der har indgået en værtsaftale med en forskningsorganisation, der er godkendt af den pågældende medlemsstat.

2.6 Kommissionen aflagde i 2011 rapporter for Europa-Parlamentet og Rådet om gennemførelsen af hvert af disse to direktiver, hvoraf det fremgik, at de var behæftede med en række mangler.

2.7 Det største problem, der knytter sig til de to direktiver, drejer sig om indrejse- og opholdstilladelse i EU for tredjelandstatsborgere (langtidsvisum, opholdstilladelse). Lovbestemmelserne på området er ofte komplicerede og uklare, mens

procedurerne er alt for langtrukne, og de bliver ikke altid fulgt på en fair eller konsekvent måde. De nuværende indvandringsbestemmelser er ikke i tilstrækkelig grad gearret til de EU-programmer, der omfatter mobilitetsforanstaltninger, såsom Erasmus Mundus eller Marie Curie.

2.8 Når det gælder arbejdsmarkedet har kandidater fra tredjelande efter afslutningen af deres studier ikke tilstrækkelig mulighed for at finde et job, og dette gælder også forskere, som har færdiggjort deres forskningsprojekt. I visse tilfælde kan tredjelandstatsborgere ikke blive ansat på universiteter, da disse betragtes som en del af den offentlige sektor. Først og fremmest må kvinders adgang til naturvidenskabelige erhverv tilskyndes ved at fjerne alle former for direkte eller indirekte diskrimination og andre barrierer, som forhindrer kvinder i at få adgang til højt kvalificerede stillinger på det naturvidenskabelige område.

3. Generelle bemærkninger

3.1 Udvalget hilser Kommissionens initiativ velkommen og anser det for nødvendigt at omarbejde de to relevante direktiver.

3.2 For Den Europæiske Union er åbenhed over for omverdenen stadig en prioritet, omend dette mål er svært at føre ud i livet under de nuværende omstændigheder. Den bør fremme mobilitet og benytte alle til rådighed stående midler for at lette adgangen for tredjelandstatsborgere til uddannelses- og forskningsaktiviteter og til arbejdsmarkedet.

3.3 Den Europæiske Union har brug for en ny tilgang til økonomisk migration, som kan give tredjelandstatsborgere mulighed for at høste viden og kompetencer. Samarbejdet med tredjelande bør tilskynde til "hjernemobilitet", der er til gavn for såvel værtslandene som de udsendes hjemlande.

3.4 I oktober 2010 vedtog Kommissionen et initiativ, som foreslår en vifte af dristige og nødvendige aktioner og politikker, som den har sat sig for at gennemføre for at omdanne EU til et "Innovations-EU". For at opnå dette bør EU forenkle reglerne for tredjelandstatsborgeres indrejse- og ophold.

3.5 Folk fra tredjelande kan tilføre dynamik og diversitet til de uddannelsesmæssige, videnskabelige, kulturelle og økonomiske aktiviteter i Europa. Udvalget mener, at en forbedring af tredjelandstatsborgeres mulighed for mobilitet er et af svarene på de udfordringer, som Den Europæiske Union står over for på det demografiske område og mht. økonomisk udvikling. Udvalget mener endvidere, at en sådan politik bør være fast forankret i de grundlæggende menneskerettigheder.

3.6 Udvalget glæder sig over, at der nu arbejdes på at harmonisere og forenkle de procedurer, der skal følges for at få adgang til Den Europæiske Union. De økonomiske og politiske forhold, der i dag gør sig gældende, kan føre til en opsplitning af de ordninger, politikker og nationale lovgivninger, der vedrører tredjelandstatsborgere.

3.7 Den Europæiske Unions rolle består i at koordinere debatten, finde fælles løsninger, tilskynde til udbredelse af god praksis og understøtte den indsats, der gøres af EU's medlemsstater, af tredjelandsstatsborgere og af deres statsborgere.

3.8 Det er også godt at få afklaret, hvilke kategorier af borgere fra tredjelandsstatsborgere har lettere adgang til EU. Dette initiativ gør situationen klarere og mere forudsigelig for såvel medlemsstaterne som tredjelandsstatsborgere. Skønt betingelserne for indrejse og ophold varierer, bidrager medtagelsen af alle disse kategorier i det nye direktiv til at fremme væsentlige tværgående aspekter såsom respekt for de grundlæggende rettigheder.

3.9 Tredjelandsstatsborgere har rettigheder og pligter, og de bør kende dem og leve op til dem.

3.10 Udvalget værdsætter det arbejde, der er gjort for at sammenkæde adgangen for tredjelandsstatsborgere mere effektivt med de vigtigste indsatsområder, som har at gøre med indvandring, uddannelse og forskning, især hvad angår sammenhængen med anerkendte programmer såsom Erasmus Mundus og Marie Curie.

3.11 Udvalget noterer ligeledes med tilfredshed den vægt, der lægges på tredjelandsstatsborgernes grundlæggende rettigheder. Der efterlyses dog dynamiske tiltag, som kan garantere, at de bliver behandlet på en fair måde. I praksis befinder borgere fra tredjelandsstatsborgere sig ofte i en sårbar situation, især studerende og au pair-ansatte. Udvalget opfordrer Kommissionen og EU's Agentur for Grundlæggende Rettigheder til at undersøge, hvor sårbar tredjelandsstatsborgeres situation er, og til at foreslå medlemsstaterne aktive foranstaltninger for at rette op herpå.

3.12 Udvalget er foruroliget over, at racistiske og fremmedhadske holdninger over for borgere fra tredjelandsstatsborgere er ved at brede sig. At lette mobiliteten for disse personer, uden at det er lykkedes at dæmpe op for sådanne holdninger, kan betyde, at samtlige politiske mål sættes over styr.

3.13 Udvalget bemærker, at forslaget indeholder konkrete bestemmelser, som fremmer integrationen af tredjelandsstatsborgere i de europæiske forsknings- og uddannelsesmiljøer og på arbejdsmarkedet.

3.14 Der bør tilskyndes til at give tredjelandsstatsborgere adgang til former for beskæftigelse, som kombinerer arbejde med uddannelse og videreuddannelse. Det er vigtigt at styrke princippet om ligebehandling, for så vidt angår ansættelse og arbejdsvilkår for de persongrupper, som er omfattet af de her omhandlede direktiver.

3.15 Udvalget opfordrer Kommissionen og medlemsstaterne til at tage hensyn til kønsaspektet og til at udarbejde

programmer med det sigte at tilskynde til større kvindedeltagelse. For dette måls vedkommende bør man prioritere mobilitet for studerende og i særdeleshed forskere.

3.16 Udvalget vil gerne opfordre medlemsstaterne og EU-institutionerne til at overveje en bredere vifte af mulige interaktioner, herunder på forsknings-, uddannelses- og beskæftigelsesområdet. Det europæiske rum er karakteriseret ved, at kunstnerisk produktion og de kreative industrier medvirker til integration og sociale fremskridt såvel som til økonomisk udvikling.

3.17 Udvalget opfordrer Kommissionen, medlemsstaterne og Europa-Parlamentet til at forstærke den beskyttelse på arbejdspladsen, der ydes tredjelandsstatsborgere, som har fået opholdstilladelse med henblik på studier, forskning eller au pair-ansættelse. Beskyttelsen bør også gælde, når de er aktive på arbejdsmarkedet. Det mener, at navnlig for studerendes, forskeres og au pair-ansattes vedkommende bør undtagelserne fra bestemmelserne i direktiv 2011/98 om ligebehandling ophæves.

4. Særlige bemærkninger

4.1 Udvalget anser det for fornuftigt at udvide direktivets samlede anvendelsesområde til lønnede praktikanter og au pair-ansatte.

4.2 Udvalget mener, at der i praksis stadig er talrige hindringer af proceduremæssig og institutionel art, som hæmmer mobiliteten. Dette gælder først og fremmest procedurerne for visumudstedelse, som er langsommelige, uforudsigelige eller ligefrem arbitrære. De repræsenterer en meget stor omkostning for ansøgerne, hvilket gør det næsten umuligt at få udstedt et visum. Der er ofte begrænsninger for adgangen til ambassader eller konsulater. Det er nødvendigt nøje at undersøge disse hindringer - uanset af hvilken art de måtte være - og at træffe foranstaltninger, som gør det muligt at fjerne dem. Visumprocedurerne bør være enkle, hensigtsmæssige, tilgængelige og ikke-diskriminatoriske.

4.3 Den private sektor spiller en meget vigtig rolle for gennemførelsen af mål vedrørende finansiering og udvikling af forskningen. Virksomhederne bør tilskyndes til at indtage en proaktiv holdning for at tiltrække forskere. Ligeledes bør medlemsstaternes myndigheder i samarbejde med institutionerne og private virksomheder udforme særlige tiltag, som gør det muligt at fjerne de praktiske hindringer, som vanskeliggør tredjelandsstatsborgeres integration. For eksempel kan det være en langvarig og kompliceret affære at åbne en bankkonto.

4.4 Udvalget bemærker, at for personer, som beskæftiger sig med volontørarbejde, er det af proceduremæssige årsager vanskeligt at opnå visum. Der er tale om særlig aktivitet, som hverken er arbejde eller studium, men som i en vis forstand spænder over begge felter. Volontørtjeneste bør formelt anerkendes som en aktivitet, der giver ret til at få udstedt visum.

4.5 Her mener udvalget, at det vil være gavnligt at inddrage de lokale og regionale myndigheder i arbejdet på dette område.

4.6 Endvidere er bestemmelsen om, at medlemsstaterne kan indføre gunstigere betingelser for de personer, der er omfattet af dette forslag til direktiv, efter udvalgets mening positiv, for så vidt som dette giver medlemsstaterne mulighed for at udvikle specifikke politikker for at tiltrække tredjelandsstatsborgere. Selv om anvendelsesområdet ikke ændres med denne bestemmelse, må medlemsstaternes politik ikke føre til diskrimination af bestemte kategorier af tredjelandsstatsborgere eller af individuelle borgere.

4.7 Inden for rammerne af denne politik støtter EØSU udviklingen af mobilitetspartnerskaber og understreger nødvendigheden af at forbedre samarbejdet mellem EU og tredjelande for effektivt at forvalte "hjernemobilitet". Det vil være uacceptabelt, hvis en opblomstring inden for uddannelse og forskning i EU kommer i stand ved at berøve tredjelandene deres egne borgeres kompetencer. Kommissionens forslag indeholder ingen klare anvisninger på konkrete skridt i denne retning.

4.8 Hvad angår situationen for studerende og den nyoprettede gruppe af lønnede praktikanter, støtter udvalget forslaget om at give dem mulighed for at opholde sig i en anden medlemsstat i perioder på mellem tre og seks måneder, forudsat at de opfylder de generelle betingelser i dette direktiv.

4.9 Udvalget er enig i, at det bør være lettere for studerende at få adgang til arbejdsmarkedet på de betingelser, direktivet fastlægger, hvorefter de har ret til at arbejde mindst 20 timer om ugen. Den enkelte medlemsstat fastsætter som led i den sociale dialog med arbejdsmarkedets parter det maksimale antal timer pr. uge eller det antal dage eller måneder, som studerende har ret til at arbejde pr. år. Dette loft må ikke ligge under 20 timer pr. uge, eller hvad der svarer hertil målt i dage eller måneder pr. år. I betragtning af at studerendes vigtigste mål under alle omstændigheder er at færdiggøre

deres studier, bør varigheden af den tilladte arbejdsaktivitet dog begrænses til et niveau, som giver dem mulighed for at nå dette mål. Der bør regelmæssigt kræves bevis for, at den studerende gør fremskridt i sine studier.

4.10 Udvalget understreger vigtigheden af princippet om ligebehandling af tredjelandsstatsborgere i forhold værtsmedlemslandets egne borgere, når det gælder adgang til varer og tjenesteydelser.

4.11 I sine udtalelser om henholdsvis grønbogen fra 2006 om økonomisk migration ⁽¹⁾ og den kombinerede tilladelse, der blev indført i 2008 ⁽²⁾, er udvalget gået ind for, at indvandrere med lovligt ophold – ud over ligebehandling på arbejdspladsen, hvad enten det gælder arbejdsvilkår, løn og afskedigelse, sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen eller foreningsfrihed – også skal have ret til uddannelse og erhvervsuddannelse.

4.12 Medlemsstaterne bør sikre, at tredjelandsstatsborgernes grundlæggende rettigheder bliver respekteret fuldt ud.

4.13 Udvalget mener, at kommunikation er en afgørende faktor for en succesrig gennemførelse af denne politik. Medlemsstaterne og EU-institutionerne bør kommunikere med tredjelandsstatsborgerne og sikre dem adgang til god information.

4.14 Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vil fortsætte de bestræbelser, det altid har udfoldet i sin egenskab af forbindelsesled mellem det organiserede civilsamfund og EU-institutionerne, og har til hensigt konstant at arbejde for udbredelsen af god praksis på indvandrings- og integrationsområdet.

Bruxelles, den 18. september 2013

Henri MALOSSE

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽¹⁾ EUT C 286 af 7. november 2005, s. 20.

⁽²⁾ EUT C 27 af 3. februar 2009, s. 114.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om foranstaltninger til fremme af arbejdstagernes udøvelse af deres ret til fri bevægelighed«

COM(2013) 236 final — 2013/0124 (COD)

(2013/C 341/13)

Ordfører: **Luis Miguel PARIZA CASTAÑOS**

Medordfører: **Vladimíra DRBALOVÁ**

Europa-Parlamentet og Rådet besluttede henholdsvis den 21. maj og den 13. maj 2011 under henvisning til artikel 46 og 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

"Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om foranstaltninger til fremme af arbejdstagernes udøvelse af deres ret til fri bevægelighed"

COM(2013) 236 final – 2013/0124 (COD).

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Beskæftigelse, Sociale Spørgsmål og Unionsborgerskab, der vedtog sin udtalelse den 5. september 2013.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 492. plenarforsamling den 18.-19. september 2013, mødet den 19. september, følgende udtalelse med 133 stemmer for og 2 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og forslag

1.1 Udvalget konstaterer, at af de fire friheder, som er fastlagt i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, er fri bevægelighed for arbejdstagerne fortsat den, som støder på de største hindringer i praksis.

1.2 Udvalget mener, at arbejdstagernes udøvelse af deres ret til fri bevægelighed uden hindringer eller forskelsbehandling vil bidrage til at beskytte de grundlæggende rettigheder, forbedre EU's konkurrenceevne, virksomhedernes produktivitet og arbejdstagernes jobkvalitet, hvilket er en søjle i Europa 2020-strategien.

1.3 Fri bevægelighed for arbejdstagerne bør fortsat være et af EU's højt prioriterede politiske mål. Udvalget mener, at direktivet vil bidrage til en fair og afbalanceret mobilitet.

1.4 EØSU støtter Kommissionens direktivforslag, som vil fremme ligebehandling og ikke-forskelsbehandling på grundlag af nationalitet for europæiske arbejdstagere, som udøver retten til fri bevægelighed. Der er dog stadig andre hindringer, som gør mobilitet besværlig, således som udvalget har påpeget i andre udtalelser.

1.5 For yderligere at reducere hindringerne for arbejdstagernes mobilitet bør der træffes supplerende foranstaltninger

med henblik på at stille letforståelige oplysninger om arbejds- og socialretlige spørgsmål til rådighed på de relevante sprog. Herudover bør arbejdstagerne have ret til at modtage uafhængig rådgivning. Rådgivningsstrukturerne bør arbejde tæt sammen med arbejdsmarkedets parter og EURES og garantere, at mobile arbejdstagere allerede i oprindelseslandene informeres om de sociale og retlige forhold i værtslandene.

1.6 EØSU støtter de mål, som Kommissionen ønsker at nå med direktivet, såsom beskyttelse af de rettigheder, der følger af princippet om ligebehandling af arbejdstagerne og deres familier på beskæftigelsesområdet og mht. diverse sociale rettigheder via administrative og retslige procedurer; aktion af foreninger, organisationer og andre juridiske personer; udpegelse af strukturer til støtte for samt overvågning af ligebehandling på nationalt plan; den sociale dialog; forbedring af informationsformidlingen til virksomheder og arbejdstagere. Udvalget sætter pris på, at omsætningen til national lov skal foregå under overholdelse af nationale procedurer og retspraksis.

1.7 Udvalget bakker op om, at der oprettes informations- og rådgivningstjenester om udøvelsen af retten til fri bevægelighed og mobilitet til støtte for arbejdstagere. Det vil endvidere være nødvendigt at levere tilstrækkelig information til arbejdsgiverne.

1.8 EØSU støtter Kommissionens bestræbelser på at ændre og udvide EURES' rolle med det mål at gøre mobilitet nemmere og skabe bedre balance mellem kvalifikationer og arbejdsmarkedets behov.

2. Forslaget til direktiv

2.1 I rapporten fra Mario Monti fra maj 2010, "En ny strategi for det indre marked", understreges det, at arbejdstagernes fri bevægelighed er en succes ud fra et juridisk synspunkt, men at det alligevel er den mindst benyttede af de fire friheder i det indre marked. Forskellen mellem teori og praksis ses også i de politiske retningslinjer for 2010-2014, som Kommissionens formand José Manuel Barroso har fremlagt.

2.2 Formålet med Kommissionens forslag til direktiv er at sikre bedre gennemførelse af EU-lovgivningen og fremme arbejdstagernes udøvelse af deres ret til fri bevægelighed. Traktaten og gældende EU-lovgivning giver alle EU-borgere ret at bevæge sig frit i en anden medlemsstat med henblik på ophold og arbejde, beskytter dem mod forskelsbehandling på baggrund af nationalitet, når de søger arbejde, og garanterer dem ligebehandling.

2.3 Gennem de seneste år er der iværksat tre handlingsplaner⁽¹⁾ for arbejdstagernes mobilitet: i 1997, 2002 og 2007. Der er imidlertid kun få arbejdstagere (3 %), som udøver denne ret til fri bevægelighed i EU. Kommissionen, Europa-Parlamentet, Regionsudvalget, EØSU og arbejdsmarkedets parter har peget på de konkrete hindringer, der ligger i vejen for udøvelsen af denne ret:

- Offentlige myndigheders manglende overholdelse af EU-retten (ikke-overensstemmende lovgivning eller ukorrekt anvendelse), hvilket har negative konsekvenser for vandrende arbejdstagere i EU
- Arbejdsgiveres og juridiske rådgiveres manglende opfyldelse af EU-retten
- Vandrende EU-arbejdstageres manglende adgang til information eller midler til at sikre deres rettigheder.

2.4 Som følge af disse problemer er forskelsbehandling på grundlag af nationalitet i mange tilfælde stadig en meget væsentlig hindring for vandrende EU-arbejdstagere.

2.5 Kommissionen har gennemført omfattende høringer af medlemsstaterne, arbejdsmarkedets parter, civilsamfundet og specialiserede organer. Konklusionen har været, at det mest hensigtsmæssige retsinstrument til fremme af arbejdstagernes udøvelse af deres ret til fri bevægelighed er et direktiv. Hermed sikres ensartet overholdelse af de rettigheder, som tilkommer arbejdstagerne ifølge artikel 45 i EUF-traktaten og artikel 1-10 i forordning (EU) nr. 492/2011.

2.6 Direktivets anvendelsesområde kommer til at omfatte aspekter, der mht. arbejdstagernes fri bevægelighed er relateret til forordning (EU) nr. 492/2011, som sikrer ligebehandling og ikke-forskelsbehandling på følgende områder:

- adgang til beskæftigelse

— beskæftigelses- og arbejdsvilkår, navnlig hvad angår aflønning og afskedigelse

— adgang til sociale ydelser og skattefordele

— medlemskab af fagforening

— adgang til uddannelse

— adgang til bolig

— adgang til uddannelse for arbejdstagernes børn.

2.7 Direktivet pålægger medlemsstaterne at:

— oprette nationale kontaktpunkter, der skal informere, bistå og vejlede vandrende arbejdstagere om de rettigheder, som er knæsat i EU-lovgivningen, herunder ikke-forskelsbehandling og fri bevægelighed

— give adgang til administrative og/eller retslige klagemuligheder på nationalt plan og garantere disse rettigheder

— sikre mulighed for, at fagforeninger, ngo'er og andre juridiske personer kan indlede administrative eller retslige procedurer for at sikre overholdelse af de rettigheder, der følger af artikel 45 i EUF-traktaten og artikel 1-10 i forordning nr. 492/2011, enten på vegne af eller til støtte for arbejdstageren og dennes familiemedlemmer, med dennes samtykke og i overensstemmelse med kriterierne i deres nationale lovgivning

— informere EU's vandrende arbejdstagere og arbejdsgiverne bedre om EU-lovgivningen om fri bevægelighed.

3. Generelle bemærkninger: EU-borgerne og fri bevægelighed

3.1 Den Europæiske Union bør mobilisere al den kapacitet, som arbejdsmarkedet råder over, for at få gang i væksten og beskæftigelsen, samt udvikle det indre markeds fulde potentiale og skabe et dynamisk og inklusivt europæisk arbejdsmarked med bedre perspektiver for beskæftigelsen på langt sigt. For at kunne gøre dette er det helt nødvendigt at fjerne hindringerne for arbejdstagernes fri bevægelighed og sikre opfyldelse af arbejdstagernes og virksomhedernes rettigheder og ansvar.

3.2 EØSU hilser det velkommen, at Kommissionen i dette borgernes Europaår har vedtaget dette forslag til direktiv for at lette den fri bevægelighed for de europæiske arbejdstagere. Fri bevægelighed for personer er en af de fire grundlæggende friheder (ved siden af fri bevægelighed for varer, kapital og tjenesteydelser), som det indre marked bygger på, og den er knæsat i traktaten, som garanterer EU-borgere, som flytter til en anden medlemsstat for at arbejde, retten til ikke at blive forskelsbehandlet på grundlag af nationalitet.

⁽¹⁾ COM(1997) 586 final, COM(2002) 72 final, COM(2007) 773 final.

3.3 Udvalget udarbejdede i 2011 en sonderende udtalelse ⁽²⁾ på anmodning af det belgiske formandskab, hvori det analyserede indvandringens rolle i lyset af den demografiske situation i EU. EØSU's konklusion var, at Europa som følge af den negative demografiske situation og skævhederne på arbejdsmarkedet bør forbedre de europæiske arbejdstageres interne mobilitet og fremme indvandring fra tredjelande.

3.4 I 2009 havde det tjekkiske formandskab også bedt om udarbejdelse af en sonderende udtalelse ⁽³⁾, som beskrev de hindringer for mobiliteten, der stadig findes i det indre marked. Udvalget mener, at de borgere i EU, som ønsker at flytte til en anden medlemsstat med henblik på beskæftigelse, eller som faktisk slår sig ned i en anden medlemsstat for at arbejde, på trods af traktaten og EU-lovgivningen stadig støder ind i utallige problemer, som gør det meget besværligt at gøre brug af retten til fri bevægelighed. Udtalelsen erklærede blandt andet, at "mobiliteten i Europa skal forblive et prioriteret politisk spørgsmål for EU", og at de vedtagne bestemmelser skal bidrage til en fair og afbalanceret mobilitet og forhindre social dumping og sort arbejde.

3.5 Kommissionens direktivforslag vil fremme ligebehandling og ikke-forskelsbehandling på grundlag af nationalitet for EU-arbejdstagere, som gør brug af retten til fri bevægelighed. Der er dog stadig andre hindringer og risici, som vanskeliggør eller mobilitet for arbejdstagerne, hvilket EØSU har peget på i flere udtalelser ⁽⁴⁾, hvori det har foreslået forskellige løsninger på områder såsom:

- overgangsordninger, som sektorvist eller generelt midlertidigt begrænser den fri bevægelighed for arbejdstagere, som er EU-borgere
- medlemsstaternes lovgivning på arbejdsmarkedsområdet, som skaber juridiske og administrative hindringer; kollektive overenskomster bør lette den fri bevægelighed for arbejdstagere
- de problemer, som grænsearbejdere må overvinde for at udøve den fri bevægelighed, på skatteområdet og i spørgsmål vedrørende social sikring
- utilstrækkelige sprogkundskaber
- utilstrækkelig koordinering af de offentlige socialsikrings-systemer og problemer med retten til overførsel og anerkendelse af supplerende pensionsrettigheder
- de alvorlige problemer, der stadig er med anerkendelse af erhvervs kvalifikationer og akademiske grader
- vanskeligheder med at få adgang til livslang læring

⁽²⁾ EUT C 48 af 15.2.2011, s. 6-13.

⁽³⁾ EUT C 228 af 22.9.2009, s. 14-23.

⁽⁴⁾ EUT C 68 af 6.3.2012, s. 11-14, EUT C 191 af 29.6.2012, s. 103-107.

- mangel på information og rådgivning om EU-lovgivningen og de procedurer for arbejdstageres fri bevægelighed, som arbejdstagere, virksomheder, arbejdsmarkedsparter og ngo'er såvel som domstolene og retsvæsenets aktører skal følge på nationalt plan
- mangel på information og rådgivning – som ydes allerede i oprindelseslandet – til arbejdstagere om arbejds- og socialretlige spørgsmål samt kontaktpunkter i værtslandet
- manglen på jobmuligheder samt boligpriserne og manglen på socialt boligbyggeri
- skatteregler samt diskriminatoriske sociale bidrag og ydelser
- problemer med adgangen til sundhedstjenester
- hindringer i uddannelsessystemerne for børnenes skolegang.

3.6 EØSU har også udarbejdet udtalelser ⁽⁵⁾ om lovgivningen mod forskellige former for diskrimination. Udvalget mener, at såvel forordning (EU) nr. 492/2011 som antidiskriminationsdirektiverne 2000/43/EF og 2000/78/EF bør overholdes og anvendes til at afskaffe forskelsbehandlingen i medlemsstaternes lovgivning og praksis – såvel administrativ som juridisk – samt i de kollektive overenskomster for at fremme arbejdskraftmobilitet i EU.

3.7 Mobilitet anses for positiv både for virksomhederne og arbejdstagerne, hvis den foregår på en hensigtsmæssig, frivillig og retfærdig måde. Det har BusinessEurope og Den Europæiske Faglige Samarbejdsorganisation erklæret. Mobilitet giver virksomhederne flere ansættelsesmuligheder og arbejdstagerne en bredere vifte af jobmuligheder.

3.8 Arbejdstageres fri bevægelighed, som dette forslag til direktiv drejer sig om, må ikke forveksles med fri udveksling af tjenesteydelser for virksomheder. I forbindelse med det seneste forslag til direktiv om udstationering af arbejdstagere som led i udveksling af tjenesteydelser, har EØSU for nyligt vedtaget en udtalelse ⁽⁶⁾.

3.9 EØSU støtter de nye bestræbelser på at få EU's indre marked til at fungere bedre og de tiltag, som skal gøre mobilitet lettere ved at fjerne de hindringer, der findes. Forslaget til direktiv vil forpligte medlemsstaterne til at tilpasse deres lovgivning og institutioner, hvilket EØSU bakker op om. EØSU anbefaler, at der ikke indføres unødigt bureaukrati for virksomhederne.

3.10 De nationale myndigheder samt støtte- og overvågningsorganerne skal især holde øje med overholdelsen af ligebehandlingen af vandrende EU-arbejdstagere, som har en eller anden form for handicap.

⁽⁵⁾ EFT C 204 af 18.7.2000, s. 82-90, EFT C 155 af 29.5.2001, s. 65-71, EUT C 77 af 31.3.2009, s. 102-108.

⁽⁶⁾ EUT C 351 af 15.11.2012, s. 61-64.

4. Særlige bemærkninger og anbefalinger

4.1 Skønt artikel 45 i traktaten og forordning (EU) nr. 492/2011 garanterer ligebehandling af migranter fra EU inden for rammerne af den fri bevægelighed, hvis den anvendes korrekt i medlemsstaterne, er der stadig mange problemer med dens anvendelse i praksis. Derfor mener udvalget, at et direktiv er et velegnet retsligt instrument til at lette udøvelsen af arbejdstagernes rettigheder, da det vil gøre det muligt at nå de opstillede mål på en ensartet måde, når det indarbejdes i medlemsstaternes lovgivning. Udvalget håber, at Parlamentet og Rådet også vil bakke op om forslaget til direktiv.

4.2 EØSU mener, at man ved at beskytte de rettigheder, der følger med den fri bevægelighed for EU-arbejdstagere, og garantere dem ligebehandling kan fremme mobilitet og styrke det indre marked. Virksomhederne og arbejdstagerne i EU vil råde over nye muligheder, når de kan udnytte det europæiske arbejdsmarkeds potentiale fuldt ud.

4.3 EØSU mener endvidere, at ligebehandling og ikke-forskelsbehandling vil fremme integreringen af vandrende arbejdstagere og deres familier.

4.4 I Det Rådgivende Udvalg for Arbejdskraftens Frie Bevægelighed ⁽⁷⁾ har såvel Den Europæiske Faglige Samarbejdsorganisation som BusinessEurope erklæret sig positivt stemt over for et forslag til direktiv. EØSU noterer med tilfredshed de fælles anstrengelser, som de europæiske arbejdsmarkedsparter har gjort sig for at støtte fair mobilitet og økonomisk migration i EU ⁽⁸⁾.

4.5 Også Det Tekniske Udvalg for Arbejdskraftens Frie Bevægelighed ⁽⁹⁾ bør vedtage nye retningslinjer for at forbedre arbejdskraftens mobilitet.

4.6 For yderligere at reducere hindringerne for mobilitet bør der træffes supplerende foranstaltninger med henblik på at stille letforståelige oplysninger om arbejds- og socialretlige spørgsmål til rådighed for arbejdstagerne på deres respektive sprog. Herudover bør arbejdstagerne have ret til at modtage uafhængig rådgivning. Rådgivningsstrukturerne bør arbejde tæt sammen med arbejdsmarkedets parter og EURES og garantere, at mobile arbejdstagere allerede i oprindelseslandene informeres om de sociale og retlige forhold i værtslandene.

4.7 Direktivet vil – når det er blevet korrekt omsat i medlemsstaternes nationale lovgivning – forpligte de offentlige myndigheder til at garantere overholdelsen af EU's lovgivning om fri bevægelighed. Det vil også gøre arbejdet lettere for arbejdsgivere og juridiske rådgivere, som i dag ikke kender

EU-lovgivningen. Ligeledes vil arbejdstagerne og deres familier have større adgang til information og til beskyttelse af deres rettigheder.

4.8 EØSU bakker op om de fire mål, som Kommissionen har opstillet:

— at mindske forskelsbehandlingen af vandrende EU-arbejdstagere på grundlag af nationalitet

— at bringe overensstemmelse mellem de rettigheder, som vandrende EU-arbejdstagere har på papiret, og de rettigheder, som de har i praksis, ved at lette den korrekte gennemførelse af den eksisterende lovgivning

— at mindske forekomsten af urimelig praksis over for vandrende EU-arbejdstagere

— at give vandrende EU-arbejdstagere mulighed for at håndhæve deres rettigheder.

4.9 Udvalget er helt enig i direktivets formål (artikel 1) om en mere ensartet anvendelse og håndhævelse i praksis af de rettigheder, der følger af artikel 45 i EUF-traktaten og af bestemmelserne i artikel 1-10 i forordning (EU) nr. 492/2011, og støtter fuldt ud anvendelsesområdet (artikel 2), som dækker de felter vedrørende arbejdskraftens frie bevægelighed, der er omfattet af forordningen.

4.10 EØSU mener, at forordningen og direktivet beskytter de rettigheder, som grænsearbejderne – der også er EU-arbejdstagere, som udøver deres ret til fri bevægelighed – nyder godt af.

4.11 Udvalget bifalder også, at garantien for håndhævelse af retten til ligebehandling, klageadgang og tidsfrister skal indarbejdes i hver enkelt medlemsstats retslige og administrative procedurer (artikel 3). Det opfordrer dog medlemsstaterne til at nedsætte gebyrerne for de administrative og retslige procedurer, så de bliver overkommelige for arbejdstagerne og deres familier.

4.12 EØSU bifalder også bestemmelsen i artikel 4, hvori det hedder, at "Medlemsstaterne sikrer, at foreninger, organisationer og andre juridiske personer, som i overensstemmelse med kriterierne i deres nationale lovgivning har en legitim interesse i at sikre, at bestemmelserne i dette direktiv overholdes, enten på vegne af eller til støtte for arbejdstageren og dennes familiemedlemmer, med dennes godkendelse kan indlede enhver form for retslige og/eller administrative procedurer med henblik på håndhævelse af rettighederne i henhold til traktatens artikel 45 og artikel 1-10 i forordning (EU) nr. 492/2011", uden at tilside-sætte nationale procesregler vedrørende repræsentation og forsvar i retten. På dette område har den rolle, som fagforeningerne tillægges i de nationale lovgivninger, afgørende betydning, hvilket direktivet bør tage hensyn til.

⁽⁷⁾ Mødet den 30. oktober 2012.

⁽⁸⁾ De europæiske arbejdsmarkedsparters fælles program (2012-2014): Mobilitet, økonomisk migration og integration af indvandrede arbejdstagere på arbejdsmarkedet.

⁽⁹⁾ Fastsat i forordning (EU) nr. 492/2011.

4.13 Udvalget bakker op om artikel 5, som forpligter medlemsstaterne til at udpege strukturer og organer, som skal fremme ligebehandling og stå for analyse, overvågning og støtte. EØSU er enig i, at disse konkrete opgaver, alt efter de lokale forhold i de enkelte lande, kan overdrages enten til de nye strukturer, der vil blive oprettet, eller til allerede eksisterende nationale agenturer, der har lignende formål på området ligebehandling og ikke-forskelsbehandling. Inddragelsen af de nationale arbejdsmarkedsparter i disse beslutninger inden for rammerne af de nationale systemer skal være obligatorisk. I begge tilfælde bør denne nye opgave klart fremgå af disse strukturers og organers beføjelser, og de bør tildeles tilstrækkelige menneskelige og finansielle ressourcer til at kunne varetage de nye opgaver. Udvalget foreslår, at disse agenturer og organer skal være helt uafhængige af regeringerne. Ligeledes bør arbejdsmarkedets parter på nationalt og regionalt plan være passende repræsenteret i disse organer i henhold til de nationale ordninger.

4.14 Direktivet nævner ikke den rolle, som arbejdstilsynet spiller i forbindelse med omsætningen af direktivet, idet arbejdstilsynet skal sikre, at bestemmelserne om ligebehandling bliver overholdt i arbejdskontrakter, kollektive overenskomster og de sociale sikringsordninger. Udvalget foreslår, at direktivet medtager dette spørgsmål.

4.15 EØSU støtter de fire opgaver, som disse organer skal varetage (artikel 5, stk. 2), nemlig juridisk og/eller anden bistand, gennemførelse af undersøgelser, offentliggørelse af rapporter samt informationsformidling.

4.15.1 Systemet med "kvikskranker" kan være meget vigtigt for at give vandrende arbejdstagere information om leve- og arbejdsvilkår i den enkelte medlemsstat. Ud over at være tæt forbundet med dette system, bør arbejdsmarkedets parter samarbejde med de informations- og støttecentre, der allerede findes på regionalt, nationalt og europæisk plan, samt med videreuddannelsesorganerne. Det er nødvendigt at bevare og

støtte den afgørende rolle, som EURES-portalens spiller, eftersom den er et vigtigt EU-redskab, der både beskæftiger sig med arbejdstagernes mobilitet og opnåelsen af en bedre balance mellem kvalifikationer og arbejdsmarkedets behov. Også her må arbejdsmarkedsparternes deltagelse forbedres og sikres yderligere.

4.16 EØSU mener, at den sociale dialog på arbejdsmarkedet, trepartsdialogen mellem regering, fagforeninger og arbejdsgiverorganisationer samt dialogen med civilsamfundet⁽¹⁰⁾ er meget vigtige politiske redskaber, som har en positiv betydning for borgerne. Derfor støtter EØSU artikel 6, der omhandler den sociale dialog inden for rammerne af de nationale retssystemer.

4.17 Informationsformidling i medlemsstaterne (artikel 7) er meget vigtig for, at EU-arbejdstagerne på passende vis kan finde arbejde i et andet EU-land. Det er afgørende, at arbejdstagerne og arbejdsgiverne har adgang til information; dermed vil det indre marked og det europæiske arbejdsmarked fungere bedre. Passende, lettilgængelig information kan begrænse misbrug fra arbejdsgivernes side og passiv accept af forskelsbehandlingen fra arbejdstagernes side.

4.18 EØSU opfordrer de vandrende arbejdstagere og deres familier til også at benytte de eksisterende informationsredskaber såsom Dit Europa og EURES.

4.19 EØSU glæder sig over, at de europæiske arbejdsmarkedsparter har taget spørgsmålet om intern mobilitet i EU og økonomisk migration fra tredjelande op i deres aktuelle fælles arbejdsprogram 2012-2014, og foreslår, at Kommissionen iværksætter nye programmer i samarbejde med Den Europæiske Faglige Samarbejdsorganisation og BusinessEurope for at forbedre informationsformidlingen mellem arbejdstager- og arbejdsgiverorganisationer på nationalt plan med det mål at fremme en mere fair fri bevægelighed for europæiske arbejdstagere og deres familier og beskytte deres rettigheder.

Bruxelles, den 19. september 2013

Henri MALOSSE

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽¹⁰⁾ EUT C 181 af 21.6.2012, s. 137-142.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Grønbog om en europæisk strategi for plasticaffald i miljøet«

COM(2013) 123 final

(2013/C 341/14)

Ordfører: **Josef ZBOŘIL**

Kommissionen besluttede den 10. april 2013 under henvisning til artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

"Grønbog om en europæisk strategi for plasticaffald i miljøet"

COM(2013) 123 final.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Landbrug, Udvikling af Landdistrikterne og Miljø, der vedtog sin udtalelse den 3. september 2013.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 492. plenarforsamling den 18.-19. september 2013, mødet den 19. september, følgende udtalelse med 138 stemmer for, 6 imod og 6 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1 Problemet med ukontrollerede affaldsstrømme generelt og plasticaffald i særdeleshed er meget alvorligt, da affaldet hyppigt ender i miljøet, enten i uregulerede deponeringsanlæg eller i havene. Selvom plasticaffald i miljøet er et globalt problem, findes løsningerne naturligvis på lokalt niveau, da de afhænger af de lokale forhold og den lokale kapacitet.

1.2 Grønbogen om en europæisk strategi for plasticaffald indeholder en lang række statistikker fra EØS- og Eurostatkilder og henvisninger til andre publikationer, bøger, akademiske rapporter etc. Vi anbefaler, at disse data kategoriseres og analyseres, så de bliver lettere at forstå og anvende til formulering af konklusioner om den rigtige behandling af plasticaffaldsstrømme.

1.3 Plasticaffald udgør langt størstedelen af de synlige flydende forurenende stoffer i vand- og havmiljøer. Dette problem forværres af den måde, plastic nedbrydes på, som gør, at det bliver usynligt og optages i fødekæden. Det er vigtigt at forbedre nøjagtigheden af analyserne af det materiale og de affaldsstrømme, der indeholder plastic, herunder analyser af, hvordan dette affald ender i havmiljøet. Overtrædelse af de eksisterende regler om deponering bør ikke tolereres. Plasticaffald i havmiljøet er uacceptabelt.

1.4 EØSU påskønner i høj grad de initiativer, forskellige interessegrupper har iværksat for at afhjælpe dette alvorlige problem. EU kunne stille forslag om et internationalt initiativ om oprydning af de værste ophobninger af flydende plastic i havene. Det bør træffe alle mulige foranstaltninger for at forhindre, at plastic fra Europa ender i havene, og overveje at bruge

udviklingsbistandsprogrammer til at fremme og støtte en mere bæredygtig affaldshåndteringspraksis i udviklingslandene, især med henblik på at mindske ophobningen af plastic fra disse lande i havene.

1.5 I overensstemmelse med affaldshierarkiet bør der gøres en indsats for at sikre, at der i udgangspunktet produceres mindre plasticaffald. Det er muligt at forbyde brugen af plastic i de tilfælde, hvor der findes mere miljøvenlige og gennemførlige alternativer.

1.6 Udvalget bemærker endvidere, at genanvendelse med gode resultater forudsætter, at affaldsstrømmene kortlægges og skilles, både ved kilden – hvor de skabes – og når affaldet er indsamlet. EØSU mener, at der er behov for et bedre overblik over hele processen for indsamling af husholdningsaffald for at identificere og udbrede bedste praksis. Udvalget opfordrer Kommissionen til at undersøge, om de forskellige systemer for affaldsindsamling har forskellige virkninger, især hvad angår spredning af plasticaffald til miljøet.

1.7 Udvalget er klar over, at de tre vigtigste EU-retsakter vedrørende plasticaffald (affaldsrammedirektivet, direktivet om emballage og emballageaffald og direktivet om affald fra elektrisk og elektronisk udstyr) ikke håndhæves korrekt overalt i EU. EØSU mener derfor, at håndhævelsen bør forbedres og direktiverne opdateres i det nødvendige omfang. Utsigtede konsekvenser må vurderes ordentligt, og eventuelle smuthuller lukkes efter en grundig ekspertanalyse af tilstrækkelige og relevante data og processer. En indsats for mere effektiv nyttiggørelse og genanvendelse generelt bør medvirke til at løse de i grønningen skitserede problemer med plasticaffald.

1.8 Endelig fremhæver EØSU den stigende rolle, forbrugerne kan spille, og bakker op om grønbogens argumenter om give forbrugerne viden om, hvad de køber: "Informerede forbrugere kan spille en afgørende rolle, når det gælder om at fremme mere bæredygtige produktionsmønstre for plastic og plasticprodukter, der også forbedrer ressourceeffektiviteten. Ved at fokusere på forbrugernes adfærd kan klare, simple og præcise oplysninger hjælpe med at oplyse forbrugerne om et produkts plasticindhold og dets potentielt skadelige additiver/farvestoffer (...). Udførlige produktoplysninger til forbrugerne om plastic-typen og dens genanvendelighed kan også gives ud over de eksisterende ordninger med henblik på at sætte forbrugerne i stand til at træffe et informeret valg, når de køber et plasticprodukt".

1.9 En lang række interessenter har været hørt om affalds- og plasticaffaldsproblemstillingerne. De har foreslået initiativer til reduktion af plasticaffaldet og nyttiggørelse af disse værdifulde ressourcer i så stor udstrækning som muligt. Deres viden og ekspertise er et godt udgangspunkt for relativt hurtige skridt i retning mod en udfasning af deponering af plasticaffald. Civilsamfundet spiller en afgørende rolle i at sikre, at lovgivningen gennemføres ordentligt og i at bane vej for adfærdsændringer.

2. Grønbogen

2.1 Formålet med grønbogen er at sætte gang i en bred debat om de mulige svar på de udfordringer for de offentlige politikker, som plasticaffald repræsenterer, og som på nuværende tidspunkt ikke specifikt er omhandlet i EU's affaldslovgivning.

2.2 De specifikke egenskaber ved plastic skaber særlige udfordringer i forbindelse med affaldshåndtering.

- Den almindeligt anvendte plastic er relativt billig og kan bruges til mange formål, bl.a. i industrien. Det har ført til en stor stigning i brugen af plastic i det seneste århundrede, og det fortsætter den dag i dag.
- Plastic er et meget holdbart materiale, der overlever de produkter, der fremstilles af det. Verden over produceres der derfor mere og mere plasticaffald.
- Den ukontrollerede bortskaffelse er et problem, da plastic kan bestå i miljøet i meget lang tid.
- Der er især et behov for at fortsætte indsatsen for at mindske mængden og virkningerne af plasticaffald i havmiljøet.

2.3 Uanset de nuværende vanskeligheder åbner bedre håndtering af plasticaffald også nye muligheder. Selvom termoplast normalt er et 100 % genanvendeligt materiale, genanvendes i praksis kun en lille brøkdel af det termoplastiske affald i dag.

2.4 Forbedret genanvendelse vil bidrage til at opfylde målene i "Køreplan til et ressourceeffektivt Europa" ⁽¹⁾ og til at reducere både drivhusgasemissioner og importen af råmaterialer og fossile brændstoffer. Udformes foranstaltninger vedrørende genanvendelse af plastic rigtigt, kan de også forbedre konkurrenceevnen og skabe nye økonomiske aktiviteter og arbejdspladser.

2.5 Grønbogen, der angiveligt er baseret på livscyklusanalyser, bør kunne bidrage til en nyvurdering af risiciene for miljøet og menneskers sundhed ved plastic i produkter, når de bliver til affald.

2.6 Den skulle også hjælpe med til at internalisere livscyklusindvirkninger, fra udvinding af råmaterialer til bortskaffelse, i plasticprodukternes omkostninger.

3. Generelle bemærkninger

3.1 EØSU mener, at der er behov for et bedre overblik over hele processen for indsamling af husholdningsaffald for at identificere, hvad der reelt er bedste praksis, og hvad der er det rigtige at gøre under hensyntagen til BNP, klima, disponible arealer osv. Bedste praksis bør tilpasses de særlige forhold i de enkelte medlemsstater og regioner og herefter formidles videre.

3.2 Problemet med ukontrollerede affaldsstrømme generelt og plasticaffald i særdeleshed er meget alvorligt, da affaldet hyppigt ender i miljøet, enten i uregulerede deponeringsanlæg, i jorden (som følge af brugen af plastfolie i landbruget) eller i havene. Selvom plasticaffald i miljøet er et globalt problem, findes løsningerne naturligvis som oftest på lokalt plan, men egentlig burde de gennemføres i hele EU.

3.3 Vi må forstå betydningen af plastic i vores hverdag. Det er ikke plastic som sådan, der er problemet, men derimod den forkerte håndtering af vores affald, herunder plasticaffald. De foranstaltninger, der vedtages, bør først og fremmest rette op på denne situation, da forebyggelse og en gradvis reduktion af affaldsmængden er et grundlæggende princip for bæredygtighed.

3.4 For at gøre de mange statistikker i grønbogen lettere at forstå og anvende anbefaler vi at kategorisere dem, så data kan sammenlignes, og tendenser kortlægges, hvorved det efterfølgende bliver muligt at foreslå løsninger på problemet.

⁽¹⁾ COM(2011) 571.

3.5 Til det formål er det nødvendigt at skelne mellem termoplast, dvs. de plasttyper, der antages at være det væsentligste problem, da de ender i miljøet, selvom det er muligt at genanvende og genbruge dem, og termohærdet plastmateriale, der fremstilles i langt mindre mængder og anvendes til fremstilling af teknisk udstyr, og som i dag enten slet ikke eller kun meget vanskeligt kan genanvendes.

3.6 De fleste plasttyper fungerer rigtig godt som brændstof, men forbrænding er ikke den bedste løsning for PVC. Afbrænding af plastic sammen med andet affald kan i mange tilfælde være den bedste metode til at undgå anvendelse af frisk olie eller gas til at få gang i forbrændingen. En livscyklusanalyse ville give svaret, men Kommissionens meddelelse omtaler knap nok en sådan analyse.

3.7 Grønbogen bør primært omhandle termoplast, især plastfolie (tekniske anvendelser og emballage af PE, PP og PVC) og drikkebeholdere (særligt dem lavet af PET), som på verdensplan bruges i så stor udstrækning, at det næsten har erstattet glas og dåser, og som tillige udgør en risiko for havmiljøet, når der ikke er kontrol med bortskaffelsen.

3.8 Syntetiske fibre (PE, PP og polyamider) fra forskellige vævede tekstiler og ikke-vævede industri- og forbrugerprodukter og skum brugt ved emballering og i puder kan også ende i miljøet, da vævede tekstiler ikke indsamles. Denne type affald nævnes ikke i meddelelsen.

3.9 Hvad angår forurening af havene, udgør plasticaffald størstedelen af de synlige flydende forurenende stoffer og usynlige partikler. Det er et problem for havets fauna, herunder fugle, pattedyr (delfiner, hvaler), skildpadder og andre dyr. Men plastics lette massefylde kan dog også gøre oprydningsindsatsen lettere.

3.10 Efter udvalgets opfattelse er det derfor vigtigt at forbedre nøjagtigheden af analyserne af de materialer og affaldsstrømme, der indeholder plastic, herunder analyserne af, hvordan dette affald ender i havmiljøet. Der bør også ses på de væsentligste materialestrømme, ligesom man bør gå gradvist frem og således først få gjort noget ved de vigtigste strømme.

3.11 Affaldet i havene kommer primært fra to landbaserede kilder:

— Strande og floder, hvor folk smider deres affald.

— Dårligt forvaltede deponeringsanlæg, som endda i visse tilfælde med vilje er lagt nær hav eller floder, så de ikke fyldes op for hurtigt.

En anden vigtig kilde er uansvarlig (bevidst eller skodesløs) dumping af affald fra skibe og tabte fiskenet. På nuværende tidspunkt er der desværre ingen analyser af disse kilder, som gør det muligt at drage pålidelige konklusioner.

3.12 Udvalget bemærker, at da problemet med affald i havet er globalt, er det også på globalt plan, at der skal vedtages og gennemføres løsninger. Udvalget anbefaler, at der træffes foranstaltninger, som garanterer, at ingen former for affald fra EU blot eksporteres til andre dele af verden, hvor det dumpes (hvis dette er tilfældet). Hvis affald kan genbruges, er det ikke længere affald og bør behandles som en nyttig strøm af råmateriale.

3.13 Udvalget bemærker endvidere, at genanvendelse med gode resultater forudsætter, at affaldsstrømmene kortlægges og skilles, både ved kilden – hvor de skabes – og når affaldet er indsamlet. Der bør indføres nye sorteringsteknologier, der kan adskille eksempelvis metal, plastic og cellulosefibre fra strømmen af blandet husholdningsaffald. Udvalget bemærker dertil, at selvom disse teknologier er energikrævende, er det utvivlsomt værd at investere i udviklingen af dem.

3.14 En lang række interessenter har været hørt om affalds- og plasticaffaldsproblemstillingerne. De har foreslået initiativer til reduktion af plasticaffaldet og nyttiggørelse af disse værdifulde ressourcer i så stor udstrækning som muligt. Deres viden og ekspertise er et godt udgangspunkt for relativt hurtige skridt i retning mod udfasning af deponering af plasticaffald. Denne type initiativer bør gives tilstrækkelig støtte.

4. Særlige bemærkninger – svar på spørgsmålene i grøn-bogen

4.1 Løsningsmodeller for bedre håndtering af plasticaffald i Europa

4.1.1 **Kan plastic håndteres effektivt inden for den nuværende lovgivningsramme?** Det gældende affaldsrammedirektiv indeholder et krav om, at 50 % (målt på vægt) af husholdningsaffaldet skal genanvendes, hvilket implicit betyder, at der skal etableres en infrastruktur til særskilt indsamling. Direktivet om emballage og emballageaffald udgør sammen med WEEE-direktivet (direktivet om affald af elektrisk og elektronisk udstyr), for så vidt angår plastic i den type produkter, den retlige ramme for et udvidet producentansvar. Udvalget er klar over, at disse tre retsakter ikke håndhæves korrekt overalt i EU. EØSU mener derfor, at håndhævelsen bør forbedres og direktiverne opdateres i det nødvendige omfang. Utsigtede konsekvenser må vurderes ordentligt, og eventuelle smuthuller lukkes efter en grundig ekspertanalyse af tilstrækkelige og relevante data og processer.

4.1.2 Hvordan kan foranstaltninger til fremme af øget genanvendelse af plastic bedst udformes? Det eneste, der mangler, er at fastsætte målene klart i direktiverne. Det kræver imidlertid, at der findes en balance mellem målene om genanvendelse og energiudvinding, så forbrugerne ikke pålægges enorme udgifter, og de miljømæssige resultater ikke forringes. Genanvendelse af det meget udbredte PE- og PET-plastic er f.eks. både økonomisk overkommeligt og miljøeffektivt, mens det for andre mindre anvendte plastic typer vil være ensbetydende med store omkostninger at transportere det til de få anlæg, der er specialiserede i denne meget lidt efterspurgt form for genanvendelse. Transport over lange afstande vil også gøre genanvendelse mindre miljøvenligt end energiudvinding. Det springende punkt er at skaffe en stadig strøm af samme kvalitet og i den nødvendige mængde. Retningslinjerne for livscyklusanalyser bør være en hjælp i den henseende.

4.1.3 Vil fuld og effektiv gennemførelse af kravene til affaldshåndtering i den eksisterende lovgivning om affaldsdeponering i tilstrækkelig grad reducere det nuværende omfang af deponering af plasticaffald? Et særligt problem er modsætningen mellem at mindske vægten af emballageaffald ved kilden og kravet om mere genanvendelse. Dette skyldes, at indsatsen for at begrænse vægten og samtidig bevare spærreegenskaberne kræver anvendelse af flere lag emballage bestående af forskellige typer plastic, som det nærmest er umuligt at genanvende. Tilgangen bør derfor være, at produkter designes med henblik på genanvendelse og ikke at forsøge at gøre dem lettere. Reglerne om dette bør ændres, men holdes så enkle som muligt.

4.1.4 En anden nyttig tilgang er at skabe incitamenter for innovative løsninger på specifikke emballageproblemer, f.eks. med priser eller andre belønninger. En lamineret beholder til mælk eller juice, der fuldt ud og økonomisk fordelagtigt kan genanvendes, vil således være nem at sælge (måske findes den allerede).

4.1.5 Hvilke foranstaltninger er relevante og effektive med henblik på at fremme genbrug og nyttiggørelse af plasticaffald frem for deponering? Et meget vigtigt aspekt er streng og effektiv overholdelse af affaldsbehandlingskravene i den gældende lovgivning om deponering. Konsekvent gennemførelse af reglerne er en absolut forudsætning for at øge mængden af plasticaffald, der enten genanvendes eller bortskaffes under ordentligt kontrollerede forhold. Det er klart, at en gradvis udfasning af deponering af plasticaffald vil kunne øge den mængde, der nyttiggøres og genanvendes, men en forudsætning er, at der etableres den nødvendige infrastruktur.

4.1.6 Hvilke yderligere foranstaltninger er hensigtsmæssige for at flytte nyttiggørelse af plasticaffald længere op i affaldshierarkiet? Et egentligt forbud mod deponering eller uforholdsmæssigt store afgifter vil blot betyde, at energiudvindingen fra blandet affald, herunder plastic, vil blive optrappet

massivt. En udfasning af deponering af plastic må foregå efter nøje overvejelser, så det ikke blot resulterer i forbrænding af en alt for stor mængde affald. Forbrænding er dog bedre end dumping, især ukontrolleret, ulovlig dumping.

4.1.7 Hvis en afgift på energiudvinding skal have den ønskede effekt, skal den udtænkes omhyggeligt og sættes ind i en større sammenhæng. Der skal således tages højde for virkningerne på alternative strømme og bl.a. på den mulige anvendelse af praktisk taget ren kulbrinte fra polyolefinplastic til at lave flydende alternative brændstoffer.

4.1.8 Bør separat indsamling af alt plasticaffald hos den enkelte husholdning kombineret med pay as you throw-ordninger for restaffald fremmes i Europa? Udskillelse af plastic fra andre materialestrømme er værd at stræbe efter, og det er ønskeligt at indføre sanktioner for at modvirke dårlig praksis, men vi bør ikke undervurdere nogle af de dermed forbundne vanskeligheder. Det drejer sig bl.a. om de grundlæggende økonomiske og miljømæssige problemer, som gør det mere vanskeligt at genanvende plastic, dvs. den krævende transport af store (godt nok lette) mængder over lange afstande. Der kan indrømmes undtagelser fra at foretage separat indsamling, når gevinsterne ved genanvendelse bliver mindre end transportomkostningerne, og der kun er meget lidt plastic at udskille.

4.1.9 Skal der indføres specifikke mål for genanvendelse af plasticaffald for at øge genanvendelsen af plasticaffald? Det er bestemt muligt at indføre et specifikt mål i affaldsrammedirektivet, men det vil være hensigtsmæssigt at gøre det, efter at virkningerne af det nuværende direktiv er blevet evalueret.

4.1.10 Skal der indføres foranstaltninger for at undgå genanvendelse på substandardanlæg eller dumping af genanvendeligt plasticaffald, som er eksporteret til tredjelande? Plasticaffald til genanvendelse er blevet en handelsvare på verdensplan. Deponering i tredjelande er ikke særlig sandsynligt, da udenlandske virksomheder ikke ønsker at købe plastic til dette formål. Omkostningerne til transport af plasticemballage er meget høje, hvilket gør det usandsynligt, at det vil blive eksporteret med henblik på deponering. Det er yderst vanskeligt at fastlægge en definition af "genanvendelse på substandardanlæg" og at overvåge gennemførelsen af den relevante lovgivning, så foranstaltninger for at bekæmpe dette er mere eller mindre umulige at håndhæve og lette at omgå.

4.1.11 Vil yderligere frivillig indsats fra især producenter og detailhandlende være et bæredygtigt og effektivt instrument? En frivillig indsats fra især producenter og detailhandlendes side kan være et passende og effektivt instrument til at øge ressourceeffektiviteten i plasticprodukters livscyklus, navnlig i forbindelse med aftaler om anvendelse af plasticemballage med dele (kombination af materialer, farver osv.), der gør det nemmere at genanvende.

4.2 Fokus på forbrugeradfærd

4.2.1 Er der mulighed for at udvikle pant- og retursystemer eller leasingsystemer for bestemte kategorier af plasticprodukter? Der er behov for at påvirke forbrugernes adfærd/frivillige indsats – under behørig hensyntagen til, at processerne for affaldsindsamling og -genanvendelse skal være mere målrettede. Hvis ikke disse processer er virkelig økonomisk rentable for operatørerne, afhænger dette primært af, om der er lokale offentlige midler til rådighed. Da næsten alle myndigheder, selv i Tyskland, nu mangler penge, er det en god idé i at foreslå løsninger, der ikke kræver store tilskud, da myndighederne dermed ville have flere midler til uddannelse, sundhed, velfærd, politi osv.

4.2.2 Mulighederne for pant- og retursystemer eller lignende ordninger er begrænsede. Systemerne bruges dog allerede i handelen mellem virksomheder og kræver ikke særlig støtte. Drikkeemballage er et område, hvor den slags systemer kunne bruges. Udskillelse af pantbelagt affald fra affaldsstrømmen kan skabe forvirring hos forbrugerne og gøre indsamlingen af ikke-pantbelagt affald mindre effektiv og sorteringen mindre økonomisk rentabel. Det er derfor nødvendigt at følge indførelsen af dette system op med en effektiv oplysningsindsats baseret på troværdige analyser.

4.2.3 Hvilke typer oplysninger er nødvendige for at sætte forbrugerne i stand til at yde et direkte bidrag til ressourceeffektiviteten, når de vælger et plasticprodukt? Det er langt fra let at inddrage forbrugerne direkte. For virkelig at ændre forbrugernes adfærd er der behov for ikke blot oplysning, men først og fremmest for brugervenlige produkter og systemer, der gør det nemt for forbrugerne at træffe de rigtige valg, både når de køber et produkt, og når de skaffer sig af med affaldet. Det er meget relevant for forbrugerne at få information om den korrekte håndtering af plastic ved separat indsamling af husholdningsaffald, dvs. produktmærkning eller sorteringsvejledninger. Den obligatoriske information om kemikalieindholdet i genanvendeligt affald skal være klar og forståelig, så forbrugerne kan træffe en kvalificeret beslutning.

4.2.4 Hvordan kan information om kemikalieindholdet i plastic stilles til rådighed for alle aktører i affalds-genanvendelseskæden? Information om kemikalieindholdet i plastic og plasticprodukter kan nemt fås i forbindelse med købet. Værdien for forbrugerne af den type information er tvivlsom og kan kun sikres gennem letforståelige systemer. Det bør samtidig sikres, at der fremstilles plastic og anden emballage af stoffer, hvis sikkerhed er blevet efterprøvet ved eksponeringsforsøg og effektstudier (REACH).

4.2.5 Hvordan kan udfordringerne i forbindelse med brugen af mikroplastic i produkter og industriprocesser

og brugen af nanopartikler i plastic bedst løses? Problemet med mikroplastic og nanopartikler i plastic kræver en analyse af, hvor stor risikoen er for, at disse – for det meste inaktive dele anvendt i små mængder – kan slippe ud i miljøet i så store mængder, at det skaber en risiko. I virkeligheden er der tale om to særskilte problemer: mikroplastic – eller rettere plasticaffald – og nanopartikler. De bør behandles separat, da de har forskellig oprindelse og forskellige virkninger. Endnu ved vi ikke nok om deres indvirkning på miljøet, de mulige risici for menneskers sundhed og påvirkningen af livet i havet. Med korrekt affaldshåndtering i almindelighed ville en stor del af problemet blive løst. Plasticaffald har formentlig været at finde de sidste 50 år og er et problem, de steder hvor det er forbundet med eller forøger risiciene for menneskers liv og miljøet.

4.3 Holdbarhed af plastic og plasticprodukter

4.3.1 Bør regler om produktdesign omhandle planlagt forældelse af plasticprodukter og søge at forbedre genbrug og modulopbygget design for at minimere plasticaffaldet? Plasticaffald fra nogle produkter opstår, fordi tekniske innovationer gør, at produkterne forældes. Anvendt andre steder – vinduesrammer, bilkomponenter, møbler, forbrugsgoder, medicinsk udstyr, bygningsmateriale, elektrisk og termisk isolering, sko, tøj osv. – er holdbarheden yderst vigtig. Disse produkter udgør ikke nogen stor andel af den samlede mængde plasticaffald, og de ender normalt ikke i husholdningsaffaldet. Foranstaltninger vedrørende holdbarheden af produkter vil ikke i væsentlig grad ændre på mængden af affald, men vil kunne skade konkurrencedygtigheden af EU-produkter. Krav om miljøvenligt design vil ikke have nogen særlig stor effekt, da de primært vedrører basisproduktets funktion og miljøeffektivitet, ikke de plasticdele, det indeholder.

4.3.2 Bør markedsbaserede instrumenter indføres for mere nøjagtigt at afspejle miljøomkostningerne fra plasticproduktion til endelig bortskaffelse? Internalisering af de eksterne faktorer for komponenter af plastic i produkter eller for andre råmaterialer bør undersøges nøje, fordi produkterne er så forskelligartede. Det bør i praksis undgås, at der skabes en alt for stor administrativ byrde, en forringelse af konkurrenceevnen og en samtidig styrkelse af importerede produkter. De nødvendige livscyklusanalyser ville skulle gennemføres for alle materialer, der kan erstatte plastic, og det ville skulle sikres, at de også gennemføres for produkter importeret fra tredjelande.

4.3.3 Hvordan kan affaldsbyrden fra plasticprodukter til engangsbrug og med kort levetid bedst lettes? Affaldsbyrden fra plasticprodukter til engangsbrug og med kort levetid lettes bedst ved at indsamle og sortere de forskellige typer plastic separat. I nogle lande har dette været vellykket, i andre har det ikke på grund af de højere omkostninger.

4.4 Bionedbrydeligt plastic

4.4.1 Til hvilke formål bør bionedbrydeligt plastic fremmes? På nuværende tidspunkt er det svært at pege på et område, hvor bionedbrydeligt plastic bevisligt har haft positiv indvirkning og ingen bivirkninger. Bionedbrydeligt plastic er at foretrække frem for anvendelser, der umuliggør genanvendelse, f.eks. hvor plasticproduktet blandes med fødevarer eller andet affald, der i det væsentlige skal komposteres. Det skal under alle omstændigheder sikres, at disse plastic typer er klart genkendelige og kan udskilles for at hindre forurening af genanvendelsesprocesserne. En livscyklusanalyse bør dokumentere dets miljøvenlighed og rentabilitet, inden det tages i mere udbredt brug.

4.4.2 Vil det være hensigtsmæssigt at skærpe de eksisterende retlige krav ved klart at sondre mellem naturligt komposterbart og teknisk bionedbrydeligt plastic? Denne slags problemer skal drøftes af eksperter på grundlag af relevante oplysninger og data. Der er behov for mere viden på dette område.

4.4.3 Kræver brugen af oxo-nedbrydeligt plastic nogen form for intervention med henblik på at beskytte genanvendelsesprocesser? EØSU har ikke tilstrækkelig information til at støtte eller afvise brugen af oxo-nedbrydeligt plastic.

4.4.4 Hvordan bør biobaseret plastic betragtes i forhold til håndtering af plasticaffald og ressourcebevaring? Skal brugen af biobaseret plastic fremmes, må det være baseret på en grundig livscyklusanalyse. Man må gøre sig klart, at "bio" ikke nødvendigvis er noget nyt (plastic lavet af kasein har f.eks. været brugt tidligere), og erfaringerne fra tidligere må vurderes med meget kritiske øjne. Biobaseret plastic er ikke bionedbrydeligt; bionedbrydelighed refererer til en iboende materialeegenskab, som har at gøre med polymerernes molekylestruktur.

4.5 EU-initiativer vedrørende affald i havet, herunder plasticaffald; internationale foranstaltninger

4.5.1 Hvilke andre foranstaltninger end dem, der er beskrevet i grønbogen, kan medvirke til at reducere mængden af affald i havet? Analyser af, hvordan plasticaffald

ender i havet - hvad enten det er uheld eller systematisk - bør efterprøves og udvides på internationalt og europæisk niveau. På grundlag deraf bør muligheden for et absolut forbud mod udledning af affald, også plastic, i havet overvejes. Det siger sig selv, at der ideelt set bør iværksættes en vedvarende indsats - bl.a. rengøring af strande og andre aktiviteter - for at oplyse og opmuntre borgerne generelt til at ændre holdning.

4.5.2 Hvordan kan fastlæggelsen af et kvantitativt mål for reduktion af mængden af affald i havet for hele EU skabe merværdi for foranstaltninger, der generelt reducerer mængden af plasticaffald? Kvantitative mål for reduktion af mængden af affald i havene vil ikke mindske den faktiske mængde plasticaffald, eftersom affaldet i havene ikke har været en del af affaldsstrømmen og derfor juridisk set aldrig har været behandlet som affald. Målet bør formuleres sådan, at der skal dæmmes op for den uacceptable adfærd med at smide affald, hvor det ikke hører hjemme. Her handler det om at få skabt incitament for borgerne på nationalt og især lokalt niveau, og også når de er på ferie andre steder - "ejerskab" og ansvar går hånd i hånd. Gode erfaringer og bedste praksis bør udbredes.

4.5.3 Hvordan kan EU mere effektivt fremme den internationale indsats for at forbedre håndteringen af plasticaffald i hele verden? Hvad angår forslag til mulige internationale foranstaltninger til forvaltning af havene og kysterne, er vi nødt til at iværksætte undersøgelser for at vurdere situationen, dér hvor der endnu ikke er gennemført undersøgelser - og foreslå løsninger på de problemer, der dukker op i bilaterale og multilaterale forhandlinger med tredjelande og regioner uden for EU.

4.5.4 EØSU påskønner i høj grad de initiativer, forskellige interessegrupper har iværksat for at afhjælpe dette alvorlige problem. EU kunne stille forslag om et internationalt initiativ om oprydning af de værste ophobninger af flydende plastic i havene. Det bør træffe alle mulige foranstaltninger for at forhindre, at plastic fra Europa ender i havene, og overveje at bruge udviklingsbistandsprogrammer til at fremme og støtte en mere bæredygtig affaldshåndteringspraksis i udviklingslandene, især med henblik på at mindske ophobningen af plastic fra disse lande i havene.

Bruxelles, den 19. september 2013

Henri MALOSSE

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

BILAG I

til Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse

Følgende afsnit i sektionens udtalelse blev forkastet til fordel for vedtagne ændringsforslag, men fik tilslutning fra mindst en fjerdedel af de afgivne stemmer (forretningsordenens art. 54, stk. 4):

Punkt 4.1.8

Bør separat indsamling af alt plasticaffald hos den enkelte husholdning kombineret med pay as you throw-ordninger for restaffald fremmes i Europa? Udskillelse af plastic fra andre materialestrømme er værd at stræbe efter, men vi bør ikke undervurdere nogle af de dermed forbundne vanskeligheder. Det drejer sig bl.a. om de grundlæggende økonomiske og miljømæssige problemer, som gør det mere vanskeligt at genanvende plastic, dvs. den krævende transport af store (godt nok lette) mængder over lange afstande. Forpligtes alle affaldsproducenter til at foretage separat indsamling, er der en risiko for, at gevinsterne ved genanvendelse bliver mindre end transportomkostningerne i de tilfælde, hvor der kun er meget lidt plastic at udskille. Derfor bør dette ikke være et fælles krav gældende i hele EU, og i overensstemmelse med nærhedsprincippet bør det overlades til medlemsstaterne at træffe de nærmere foranstaltninger.

Afstemmingsresultat for ændringsforslaget

For: 74
Imod: 50
Hverken for eller imod: 22

Punkt 4.1.11

Vil yderligere frivillig indsats fra især producenter og detailhandlende være et bæredygtigt og effektivt instrument? En frivillig indsats fra især producenters og detailhandlendes side kan være et passende og effektivt instrument til at øge ressourceeffektiviteten i plasticprodukters livscyklus, navnlig i forbindelse med aftaler om anvendelse af plasticemballage med dele (kombination af materialer, farver osv.), der gør det nemmere at genanvende. Det kan dog stride mod konkurrencereglerne, da det forudsætter aftaler om samordning af markedsføringspraksis. Der er også risiko for, at borgernes uvilje mod EU vil vokse som følge af endnu mere EU-indblanding i en dagligdag, der allerede er vanskelig. Der er behov for et realitetstjek, inden der foreslås løsninger, som måske i sidste ende vil slå fejl.

Afstemmingsresultat for ændringsforslaget

For: 77
Imod: 57
Hverken for eller imod: 15

Punkt 4.2.3

Hvilke typer oplysninger er nødvendige for at sætte forbrugerne i stand til at yde et direkte bidrag til ressourceeffektiviteten, når de vælger et plasticprodukt? Det er langt fra let at inddrage forbrugerne direkte. For virkelig at ændre forbrugernes adfærd er der behov for ikke blot oplysning, men først og fremmest for brugervenlige produkter og systemer, der gør det nemt for forbrugerne at træffe de rigtige valg, både når de køber et produkt, og når de skaffer sig af med affaldet. Den eneste information, som er relevant for forbrugerne, vedrører den korrekte håndtering af plastic ved separat indsamling af husholdningsaffald, dvs. produktmærkningen eller sorteringsvejledninger. Oplysningskrav om kemikalieindholdet i genanvendeligt affald vil virke mod hensigten, da forbrugerne så måske ikke træffer en kvalificeret beslutning om, hvad de skal gøre.

Afstemmingsresultat for ændringsforslaget

For: 74
Imod: 66
Hverken for eller imod: 13

Punkt 4.2.4

Hvordan kan information om kemikalieindholdet i plastic stilles til rådighed for alle aktører i affaldsgenanvendelseskæden? Information om kemikalieindholdet i plastic og plasticprodukter kan nemt fås i forbindelse med købet. Det vil være urealistisk at forvente, at der huskes på denne information, når affaldet skal genanvendes og behandles. Værdien for forbrugerne af den type information er tvivlsom. Det er mere effektivt at fremstille plastic og anden emballage af stoffer, hvis sikkerhed er blevet efterprøvet ved eksponeringsforsøg og effektstudier (REACH).

Afstemningsresultat for ændringsforslaget

For: 86

Imod: 51

Hverken for eller imod: 6

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om rammerne for maritim fysisk planlægning og integreret kystzoneforvaltning«

COM(2013) 133 final — 2013/0074 (COD)

(2013/C 341/15)

Ordfører: **Stéphane BUFFETAUT**

Rådet og Europa-Parlamentet besluttede henholdsvis den 27. marts 2013 og den 15. april 2013 under henvisning til artikel 43, stk. 2, artikel 100, stk. 2, artikel 192, stk. 1, artikel 194, stk. 2, og artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

"Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om rammerne for maritim fysisk planlægning og integreret kystzoneforvaltning"

COM(2013) 133 final — 2013/0074 (COD).

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Landbrug, Udvikling af Landdistrikterne og Miljø, som vedtog sin udtalelse den 3. september 2013.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 492. plenarforsamling den 18.-19. september 2013, mødet den 18. september, følgende udtalelse med 185 stemmer for, 2 imod og 5 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1 Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg minder om, at 50 % af befolkningen i Den Europæiske Union lever i kystområder. Derfor har politikkerne om forvaltning af kystzonerne og maritim fysisk planlægning særlig stor betydning for EU. Et samarbejde mellem de ansvarlige myndigheder, både i medlemsstaterne og mellem medlemsstaterne, og navnlig i grænseområderne, og viljen til fuldt ud at inddrage de repræsentanter fra civilsamfundet, der har aktiviteter i disse zoner, hilses derfor særlig velkommen.

1.2 Udvalget betoner, at det er nødvendigt at følge en metode, der inddrager alle aktører, der arbejder eller udnytter kyst- og havområderne, så høringen kan munde ud i konkrete resultater. Alle kan tilslutte sig Kommissionens målsætninger, men det er måden, de gennemføres på, der er afgørende for, om direktivet bliver anvendt med succes. Aktiviteterne i havområderne er vidt forskellige: erhvervsfiskeri, akvakultur, lystfiskeri, søtransport, turisme, dykning, militære aktiviteter, udnyttelse af energikilder osv. Disse aktiviteter konkurrerer om pladsen, men de kan også supplere hinanden.

1.3 For at være effektiv skal høringen finde sted på lokalt niveau. Gennemførelsen af habitatdirektivet (Natura 2000) og havmiljødirektivet har vist, at det er nødvendigt at skabe en territorial dynamik. På trods af de mange forskellige interesser er det afgørende, at de aktører, der bruger det maritime område, er på talefod og når til enighed om klare og gennemførlige mål. Den metode, der følges, for at der skal opstå en gruppedynamik, er derfor meget vigtig. Det er kun muligt, hvis der med udgangspunkt i de konkrete forhold nås til enighed om, hvordan situationen ser ud, og hvilken udvikling der kan forventes.

1.4 For at sikre accept af reglerne skal målene og tiltagene være forståelige og tydelige, og ønsker man reglerne overholdt, skal de først og fremmest kunne forstås. Perspektivet og målene skal stå klart for alle aktører, og struktureringen af hav- og kystområderne skal ske gradvist og integreret.

1.5 Ud over princippet om at tilrettelægge en systematisk høring er det hensigtsmæssigt også at fastlægge prioriteterne for de aktiviteter, der kan finde sted i hav- og kystområderne. De kan ikke fastlægges på forhånd og varierer nødvendigvis efter de særlige geografiske, økologiske, menneskelige og økonomiske forhold. Nærhedsprincippet bør derfor følges på dette område, både på EU-niveau og i de enkelte medlemsstater.

1.6 Udvalget bemærker, at medlemsstaterne ikke er de eneste, der er berørt, og at høringen også bør finde sted mellem lokale og regionale myndigheder og mellem økonomiske sektorer. Arbejdsmarkedets parter bør ligeledes inddrages i denne høring, navnlig fordi visse beslutninger kan have betydning for beskæftigelsen (f.eks. inden for fiskeri eller turisme) og arbejdsforholdene. Udvalget minder om, at gennemførelsen af Natura 2000 allerede er baseret på mange former for lokalforvaltning.

1.7 I praksis skyldes vanskelighederne i gennemførelsen især, at de juridiske ordninger er forskellige, alt efter om man befinder sig på havet eller på land, selv om disse områder er gensidigt afhængige af hinanden og indgår i et samspil. Hertil kommer, at tilgangen til problemerne let kan blive domineret af særinteresser. Det er derfor nødvendigt at finde den rette balance mellem særinteresser og samfundets behov, uden ideologisk forudindtagethed.

1.8 EØSU går ind for princippet om en regelmæssig revision af planlægningsprogrammerne og forvaltningsstrategierne, så det sikres, at der tages udgangspunkt i de konkrete forhold, men betoner også, at det ikke er hensigtsmæssigt at anlægge et perspektiv, der fokuserer for meget på reglerne. Det drejer sig om menneskelige aktiviteter på et område, der ændrer sig, og som er sårbart. Det er derfor nødvendigt at tage udgangspunkt i bevægelighed og tænke dynamisk.

1.9 Spørgsmålet om kilderne til finansiering af disse politikker er naturligvis meget vigtigt. Der vil være finansiering fra den integrerede havpolitik, men også fra andre kilder såsom fiskeripolitikken, miljøforvaltningen (Natura 2000), regionaludviklingspolitikken og den fælles landbrugspolitik. Der bør derfor sørges for, at de mange finansieringskilder ikke skader gennemførelsen af de pågældende politikker. De makroregionale strategier bør give mulighed for at skabe sammenhæng i de forskellige samhörighedsmidler.

1.10 EØSU understreger, at disse finansieringsformer er særlig vigtige for at give mulighed for en menneskelig dynamisk opfølgning på høringerne og de tiltag, der gennemføres inden for rammerne af det nye direktiv. Uden medvirken af personer, der kan skabe synergier og støtte gennemførelsen, er der en risiko for, at indsatsen bliver forgæves og ikke tilvejebringer varige resultater.

1.11 Eftersom man ved, at de fleste havmiljøproblemer skyldes udledninger fra landjorden, er det logisk, at den maritime fysiske planlægning ledsages af en koordineret eller ligefrem integreret planlægning af kystområderne.

1.12 EØSU betoner endvidere, at der er særlige situationer i visse medlemsstater. F.eks. er næsten alle de polske kystområder klassificeret som Natura 2000-områder, hvilket gør det svært at finde en balancegang mellem nye økonomiske aktiviteter og miljøbeskyttelse (ligesom på landjorden indgår de eksisterende økonomiske aktiviteter i målsætningsdokumenterne).

1.13 Kriterierne for evaluering, indsamling af oplysninger og udveksling af informationer kan variere fra medlemsstat til medlemsstat. Det vil derfor være hensigtsmæssigt, hvis Kommissionen udarbejder en form for "fælles skema", så evalueringerne og de indsamlede oplysninger bliver sammenhængende og sammenlignelige.

1.14 Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg betoner, at det er nødvendigt at sikre, at den nye lovgivning ikke er i modstrid med eller modvirker gennemførelsen af retsakter, der allerede er trådt i kraft, som f.eks. habitatdirektivet (Natura 2000) og direktivet om havmiljø, men tværtimod støtter disse direktiver, der først nu er ved at blive gennemført. Det nye direktiv bør derfor opfattes som en ny grundpille i EU's integrerede havmiljøpolitik.

1.15 Endelig insisterer udvalget på, at den offentlige deltagelse, som er omhandlet i direktivforslagets artikel 9, bliver tilrettelagt så lokalt som muligt, da hver zone har sine egne miljømæssige, geografiske og økonomiske karakteristika.

2. Indledning

2.1 Forslaget er en del af den politik, der sigter på at give EU en solid havdimension. Det er et naturligt mål, når man tager længden af de europæiske kyststrækninger og de eksklusive økonomiske zoner i betragtning, herunder regionerne i EU's yderste periferi, der er meget vigtige for medlemsstater som Spanien, Frankrig, Det Forenede Kongerige, Irland og Portugal.

2.2 For Kommissionen ligger udfordringen i at finde en ligevægt mellem de økonomiske, sociale og miljømæssige prioriteringer, hvilket forekommer indlysende. Denne udfordring vedrører både den maritime fysiske planlægning og den integrerede forvaltning af kystzonerne, hvor det komplekse samspil mellem hav og land finder sted.

2.3 Formålet med forslaget er - udtrykt i den sædvanlige jargon - at fremme en bæredygtig vækst i hav- og kystaktiviteterne og en bæredygtig udnyttelse af ressourcerne i disse områder.

2.4 Kommissionen ønsker en planlagt og koordineret forvaltning af områderne for at hindre konflikter mellem aktiviteterne og fremme en harmonisk udnyttelse. Derfor er den foreslåede foranstaltning ikke sektoriel, men tværsektoriel. Anvendelsesområdet for direktivet er altså meget bredt, hvilket kan skabe problemer for den konkrete gennemførelse.

2.5 Der forventes et samarbejde mellem medlemsstaterne, der har til opgave at gennemføre denne planlægning og integrerede forvaltning. Målet er at koordinere de nationale eller regionale sektorpolitikker for at nå frem til en sammenhængende politik, der også tager hensyn til de grænseoverskridende aspekter. Det skal dog bemærkes, at aktiviteter, "der alene tjener forsvarsformål eller den nationale sikkerhed", ikke er omfattet af dette forslag til direktiv.

3. Mål

3.1 Kommissionen ønsker, at medlemsstaterne udarbejder og gennemfører fysiske planer for det maritime rum og en eller flere strategier for kystzoneforvaltning. Disse instrumenter skal naturligvis både tage højde for de særlige regionale og subregionale forhold og de sektorielle aktiviteter.

3.2 Det er de generelle principper. Konkret drejer det sig om:

— at bidrage til at sikre EU's energiforsyning ved navnlig at udnytte de forskellige former for havenergi (strøm, tidevand, bølger, vind osv.)

- fremme udviklingen af søtransport på en effektiv måde
- fremme en bæredygtig udvikling af fiskeriet og akvakultursektoren
- sikre bevarelse og forbedring af miljøet
- sikre, at kystområderne kan tilpasse sig og modstå følgerne af klimaændringer.

4. Kommissionens krav

4.1 Som sædvanligt fastlægger Kommissionen en række mere eller mindre bureaukratiske forpligtelser, der skal medvirke til at nå målene. Blandt disse forpligtelser kan nævnes:

- indbyrdes koordinering mellem medlemsstaterne,
- grænseoverskridende samarbejde
- identifikation af de grænseoverskridende virkninger.

4.2 De fysiske planer skal omhandle maritime aktiviteter relevante for vedvarende energi, udvinding af gas og olie, søtransport, undersøiske kabel- og rørforbindelser, fiskeri, akvakultur og naturbeskyttelsesområder.

4.3 Hvad angår strategierne for kystzoneforvaltning, skal de omhandle udnyttelse af naturressourcer, især på energiområdet, udvikling af infrastruktur (energifaciliteter, havne, maritime anlæg osv.), landbrug og industri, fiskeri og akvakultur, forvaltning og beskyttelse af økosystemer, særlige naturområder og kystlandskaber og virkningerne af klimaændringerne.

4.4 Ifølge direktivforslaget skal medlemsstaterne indføre metoder til at inddrage offentligheden i udarbejdelsen af planerne og strategierne for forvaltning af kystzonerne, hvilket er et aspekt, som EØSU vil følge nøje.

4.5 En effektiv gennemførelse af alt dette forudsætter et reelt samarbejde mellem medlemsstaterne og med tredjelande, da de maritime rum jo pr. definition er åbne områder, der konstant påvirker hinanden.

5. Den konkrete gennemførelse

5.1 Hver medlemsstat skal udpege de myndigheder, der skal have ansvar for at gennemføre direktivet, og de skal sende Kommissionen en liste over disse myndigheder. De skal endvidere sende rapporter om gennemførelsen af direktivet til Kommissionen. Beslutningerne skal helst træffes så tæt på de berørte personer (de, der bruger havet) og de konkrete lokale forhold som muligt.

5.2 Direktivforslaget giver Kommissionen mulighed for at anvende gennemførelsesretsakter for at præcisere visse oplysninger eller administrative krav, hvilket er fuldt acceptabelt, så længe det ikke bliver til et middel til at skabe nye forpligtelser, der ikke er omhandlet i basisdokumentet.

6. Generelle bemærkninger

6.1 Anvendelsesområdet for dette forslag til direktiv, der slutter sig til andre direktiver som habitatdirektivet, bedre kendt under betegnelsen Natura 2000, og direktivet om havmiljø, der vedrører alle marine kystområder, er meget bredt. Det hele skal styres af nye lokale, regionale og nationale forvaltningsorganer.

6.2 Det afgørende spørgsmål er derfor, hvordan den nye lovgivning kan koordineres og synkroniseres med de gældende direktiver.

6.3 Det nye forslags brede anvendelsesområde kan give anledning til at frygte, at dets effekt vil blive udvandet i udarbejdelsen af rent administrative rapporter. Det er nødvendigt at være så tæt på de virkelige forhold som muligt.

6.4 Det udtrykte mål er en bedre koordinering af politikkerne for havmiljøet. Ingen kan være imod denne målsætning, men man kan spørge, om ikke det ville have været fornuftigere at vente på, at den nuværende lovgivning slog helt igennem før udarbejdelsen af endnu mere lovgivning. Det tager en vis tid, før lovgivningen får den ønskede effekt, og det er også nødvendigt at have et klart blik for, hvad der skal sættes i værk. Allerede den franske kardinal Richelieu bemærkede, at en god lov er en lov, man kan forstå.

6.5 Det er ligeledes nødvendigt med en bedre koordinering af allokeringen af EU-midler til gennemførelsen af det nye direktiv. De makroregionale strategier bør betragtes som rammer, der giver mulighed for at skabe store sammenhæng i anvendelsen af de forskellige samhörighedsmidler.

6.6 De forskellige aktiviteter i hav- og kystområderne afhænger af mange økonomiske, videnskabelige, politiske og administrative aktører. Der er desuden en form for konkurrence mellem de økonomiske sektorer: fiskeri, transport, udnyttelse af energikilder, turisme. I kystområderne er indflydelsen fra aktiviteterne på land desuden af meget stor betydning og ganske kompleks. På grund af denne indbyrdes påvirkning kan land- og havområder ikke betragtes uafhængigt af hinanden.

6.7 Det er derfor hensigtsmæssigt at undgå en alt for administrativ tilgang, der kun gør tingene endnu mere indviklede og forsinker de konkrete tiltag. Derimod er det nødvendigt med en reel inddragelse af de fagfolk, der beskæftiger sig med forhold vedrørende havet og kysten: økonomiske aktører, arbejdsmarkedets parter, videnskabsfolk, ngo'er osv. Det handler ikke om at gøre processen tungere, men om at undgå senere indsigelser, herunder juridiske søgsmål, og undgå, at der træffes beslutninger, der ikke tager højde for de virkelige forhold.

7. Særlige bemærkninger

7.1 Det er vigtigt at bemærke, at den fysiske planlægning af de maritime områder og den integrerede forvaltning af kystområderne skal stemme overens med de direktiver, der allerede er vedtaget, navnlig direktivet om strategien for havmiljøet (2008) og habitatdirektivet (Natura 2000, 1992, der først sent har fundet anvendelse på kystområder). Det er alt dette, der i dag udgør EU's integrerede havpolitik (IMP).

7.2 Gennemførelsen af dette nye direktiv bør ligeledes overholde nærhedsprincippet, både i forholdet mellem EU og medlemsstaterne og på det subnationale niveau. De indsatsområder, som er omhandlet i direktivet, skal samordnes i henhold til visse prioriteringer, der varierer fra område til område og fra rum til rum. Man kan ikke behandle Østersøen og Middelhavet på samme måde, både på grund af de geografiske og de

økologiske karakteristika. Sådanne forskelle eksisterer imidlertid også mellem regioner og mellem kystområder.

7.3 Et af de mest nyttige aspekter i forslaget er indførelsen af et indbyrdes samarbejde mellem forvaltningsmyndighederne samt af oplysnings- og kontrolforanstaltninger. For at alt dette reelt kan blive effektivt, vil det være nyttigt at fastlægge fælles generelle kriterier, så der let kan udveksles og kommunikeres oplysninger og data, ikke kun mellem myndigheder, men også mellem alle de aktører, der har aktiviteter i hav- og kystområderne. Det skal dog understreges, at hvis udfaldet skal være udbytterigt, bør metoden inddrage de forskellige lokale, offentlige og private aktører i en indsats for at nå fælles mål ud fra en beskrivelse af forholdene, som der er enighed om. Udfordringen ligger i at få alle de ansvarlige for de vidt forskellige aktiviteter, der udfolder sig på det samme kyst- og havområde, til at finde et fælles sprog at kommunikere på.

7.4 Da udledninger fra land (spildevand fra husholdninger eller industri, makroaffald, som føres med vandløb ved oversvømmelser osv.) og bygninger, der er anlagt på naturlige havområder (havne, opfyldte jordarealer, anlæg til beskyttelse mod havets erosion), er meget skadelige for havmiljøet, bør den fysiske planlægning af områder tæt på kysten samordnes eller integreres i politikkerne for kystforvaltning og maritim fysisk planlægning.

Bruxelles, den 18. september 2013

Henri MALOSSE

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om fastsættelse af overgangsforanstaltninger vedrørende støtte til landdistriktsudvikling fra Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne (ELFUL) og om ændring af forordning (EU) nr. [RD] for så vidt angår midler og deres fordeling i 2014 og om ændring af Rådets forordning (EF) nr. 73/2009 og forordning (EU) nr. [DP], (EU) nr. [HZ] og (EU) nr. [sCMO] med hensyn til deres anvendelse i 2014«

COM(2013) 226 final — 2013/0117 (COD)

(2013/C 341/16)

Ordfører: **Seamus BOLAND**

Europa-Parlamentet og Rådet besluttede henholdsvis den 21. maj 2013 og 17. juli 2013 under henvisning til artikel 43, stk. 2, artikel 207, stk. 2, og artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

"Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om fastsættelse af overgangsforanstaltninger vedrørende støtte til landdistriktsudvikling fra Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne (ELFUL) og om ændring af forordning (EU) nr. [RD] for så vidt angår midler og deres fordeling i 2014 og om ændring af Rådets forordning (EF) nr. 73/2009 og forordning (EU) nr. [DP], (EU) nr. [HZ] og (EU) nr. [sCMO] med hensyn til deres anvendelse i 2014"

COM(2013) 226 final — 2013/0117 (COD).

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Landbrug, Udvikling af Landdistrikterne og Miljø, der vedtog sin udtalelse den 3. september 2013.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 492. plenarforsamling den 18.-19. september 2013, mødet den 18. september, følgende udtalelse med 138 stemmer for, 2 imod og 3 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1 EØSU bifalder forslaget om fastsættelse af overgangsforanstaltninger for 2014 vedrørende visse bestemmelser i den fælles landbrugspolitik, nærmere bestemt ordningen for direkte betalinger og støtte til udvikling af landdistrikterne fra Den Europæiske Garantifond for Landbruget (EGFL) og Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne (ELFUL).

1.2 EØSU giver sin fulde støtte til overgangsordningerne for 2014, som sikrer kontinuiteten i betalingerne til støttemodtagere, hvis det nye udviklingsprogram for landdistrikterne skulle blive vedtaget med forsinkelse, og fordi det af praktiske og administrative årsager er nødvendigt at udskyde gennemførelsen af den nye ordning med direkte betalinger. Uden disse ville det blive vanskeligt for landbofamilier, som ikke ville få støtte til miljøforanstaltninger, og den beskyttelse, der findes på området, ville i vidt omfang forsvinde.

1.3 EØSU henstiller kraftigt, at støttemodtagere under "klassiske" ordninger i fjerntliggende bjergområder ikke på nogen måde stilles ringere på grund af overgangsordningerne. Endvidere bekymrer det EØSU, at fjerntliggende samfund, der er stærkt afhængige af aftaler om miljøvenligt landbrug, som sikrer dem en indtægt for levering af livsvigtige offentlige goder, måske vil opleve et fald i indtægt i den nye programmeringsperiode frem til 2020.

1.3.1 EØSU anbefaler, at betalingerne til disse samfund i overgangsperioden er af en størrelsesorden, der svarer til niveauet under det gamle program.

1.4 EØSU anbefaler kraftigt, at Kommissionen analyserer overgangsordningerne med det formål at sikre, at landbofamilierne kommer til at mærke så lidt som muligt til de foreslåede nedskæringer, og at disse bevisligt og som et minimum ingen konsekvenser har for miljøinitiativerne.

1.5 Efter EØSU's opfattelse bør overgangsordningerne gøre det muligt at indgå nye forpligtelser for areal- og dyrerelaterede foranstaltninger samt for tvingende nødvendige driftsmæssige investeringsforanstaltninger i 2014, selvom midlerne for den igangværende programmeringsperiode er opbrugt.

1.6 Inden for rammerne af de horisontale regler for finansiering af den fælles landbrugspolitik indebærer udsættelsen af gennemførelsen af den nye ordning med direkte betalinger, at der er behov for overgangsforanstaltninger for bedriftsrådgivningstjenesten, det integrerede forvaltnings- og kontrolsystem og krydsoverensstemmelse. EØSU mener derfor, at det er nødvendigt, at Rådet og Europa-Parlamentet vedtager specifikke overgangsbestemmelser inden årets udgang og ændrer den nuværende fælles landbrugspolitik grundlæggende retsakter, hvor det er nødvendigt.

1.7 EØSU understreger, at ingen af overgangsbestemmelserne må udhules af urealistiske nationale lofter for de midler, der kan udbetales.

2. Indledende bemærkninger

2.1 Kommissionen arbejder fortsat aktivt for at få Europa-Parlamentet og Rådet til at nå frem til en endelig politisk aftale om reformen af den fælles landbrugspolitik. De blev enige om hovedindholdet i aftalen i slutningen af juni 2013, og de nye lovbestemmelser bør derfor kunne træde i kraft pr. 1. januar 2014. Der foreligger dog endnu ikke en endelig aftale, og derfor er det ikke realistisk at forvente, at medlemsstaterne vil have fastlagt alle de nødvendige administrative procedurer inden den dato.

2.2 Efter en debat i Europa-Parlamentet og Rådet forventes det, at de forskellige forordninger og gennemførelsesretsakter vil blive vedtaget i slutningen af 2013, således at reformen af den fælles landbrugspolitik kan gennemføres fra 1. januar 2014.

2.3 Af hensyn til kontinuiteten har Kommissionens forslag af 18. april 2013 til formål at fastlægge en række overgangsforanstaltninger vedrørende visse elementer af politikken. Det betyder, at de eksisterende bestemmelser vedrørende enkeltbetalingsordningen, arealbetalingsordningen og betalinger i henhold til "artikel 68" fortsættes i ansøgningsåret 2014, og at de nye regler vedrørende for eksempel et mere miljøvenligt landbrug ikke træder i kraft før starten af 2015, hvilket giver betalingsorganerne mere tid til at forberede sig på ændringerne.

2.4 Den 27. juni blev Parlamentet, Rådet og Kommissionen enige om en foreløbig politisk aftale om en reform af EU's landbrugspolitik efter tre måneders intensive tresidede forhandlinger. Aftalens ikrafttræden afventer dog den formelle afslutning af forhandlingerne om budgettet for EU's flerårige finansielle ramme (2014-2020) og bekræftelse i landbrugsudvalget, på Parlamentets plenarforsamling og i Rådet.

2.5 Forslaget vedrører forordning (EU) nr. 335/2013 af 12. april 2013 om ændring af forordning (EF) nr. 1974/2006 om gennemførelsesbestemmelser til Rådets forordning (EF) nr. 1698/2005 om støtte til udvikling af landdistrikterne fra ELFUL.

2.6 Det er helt almindelig praksis, at der fastlægges overgangsbestemmelser for betalingerne til landdistriktsudvikling i perioden mellem to flerårige programmeringsperioder. Der er imidlertid også behov for visse specifikke overgangsordninger, især for at imødegå konsekvenserne af den forsinkede nye direkte betalingsordning. Forslaget vedrører tillige nye overgangsbestemmelser for Kroatien.

2.7 Det er Kommissionens intention at give betalingsorganerne tilstrækkelig tid til at indføre de administrative procedurer og sikre, at EU-midlerne forvaltes korrekt, så landbrugerne forstår de nye regler og ikke tvinges til at sætte sig ind i en ny ordning, inden den er klar.

3. Resumé af Kommissionens forslag

3.1 Sigtet med Kommissionens forslag er at fastsætte overgangsforanstaltninger vedrørende støtte til landdistriktsudvikling fra ELFUL.

3.2 Der er behov for overgangsbestemmelser for at fastlægge den tekniske tilrettelæggelse, som kræves for at muliggøre en smidig tilpasning til de nye regler og samtidig sikre kontinuiteten i de forskellige støtteformer under programmet for 2007-2013.

3.3 For at give medlemsstaterne tid til at imødekomme behovene i deres landbrugssektorer eller styrke deres politik for udvikling af landdistrikter på en mere fleksibel måde bør de kunne overføre midler fra loftet for direkte betalinger til støtte til landdistriktsudvikling og fra støtte til udvikling af landdistrikter til loftet for direkte betalinger. Samtidig bør medlemsstater med direkte støtte på under 90 % af EU-gennemsnittet have mulighed for at overføre yderligere midler fra støtten til landdistriktsudvikling til loftet for direkte betalinger. Disse valg skal inden for bestemte grænser træffes én gang og for hele den periode, som omfatter regnskabsårene 2015-2020.

3.4 Den generelle arealbetalingsordning i forordning (EF) nr. 73/2009 er tilrettelagt som en overgangsbestemmelse, der skulle ophøre den 31. december 2013. Eftersom den nye grundbetalingsordning erstatter enkeltbetalingsordningen fra den 1. januar 2015, er det nødvendigt at forlænge den generelle arealbetalingsordning for 2014 for at undgå, at enkeltbetalingsordningen kun skal anvendes i ét år af nye medlemsstater.

3.5 Hvad angår de direkte betalinger, skal medlemsstaterne og især deres betalingsorganer gives tilstrækkelig tid til at indføre ordninger, som gør det muligt at foretage udbetalinger til støttemodtagerne, og fastlægge de nødvendige procedurer, så det nye program kan finde anvendelse. Derfor vil støtteansøgninger for 2014 blive behandlet i henhold til overgangsbestemmelser.

3.6 Hvad angår den anden søjle, er det normal praksis at fastlægge overgangsbestemmelser mellem to programmeringsperioder. De er i almindelighed nødvendige for at forbinde de to på hinanden følgende programmeringsperioder. For udvikling af landdistrikter er der imidlertid denne gang behov for visse specifikke overgangsordninger, især for at imødegå de konsekvenser, som den forsinkede nye direkte betalingsordning har for visse foranstaltninger for udvikling af landdistrikterne, især hvad angår udgangsniveauet for foranstaltninger i relation til et miljø- og klimavenligt landbrug og regler for krydsoverensstemmelse. Overgangsordninger er også nødvendige for at sikre, at medlemsstaterne kan fortsætte med at indgå nye forpligtelser for areal- og dyrerelaterede foranstaltninger i 2014, selvom midlerne for den igangværende programmeringsperiode er opbrugt. Disse nye forpligtelser og tilsvarende igangværende forpligtelser vil være støtteberettigede under de nye finansieringsrammer for programmer for udvikling af landdistrikterne i den kommende programmeringsperiode.

3.7 Det følger af retlige forpligtelser knyttet til forordning (EF) nr. 1698/2005, at medlemsstaterne fortsat kan indgå nye retlige forpligtelser over for støttemodtagere i 2014 i henhold til de landdistriktsprogrammer, som er vedtaget i henhold til forordning (EF) nr. 1698/2005, også efter at de finansielle midler i programmeringsperioden 2007-2013 er opbrugt og frem til vedtagelsen af det pågældende landdistriktsudviklingsprogram for programmeringsperioden 2014-2020. De udgifter, som afholdes på grundlag af disse forpligtelser, er støtteberettigede i henhold til artikel 3 i denne forordning.

4. Virkninger for budgettet

4.1 Forslaget til forordning gennemfører kun Kommissionens forslag vedrørende den flerårige finansielle ramme og reform af den fælles landbrugspolitik for regnskabsåret 2015 under hensyntagen til Det Europæiske Råds konklusioner af 8. februar 2013. Det omfatter den eksterne konvergens for direkte betalinger, fleksibiliteten mellem den fælles landbrugspolitik's søjler og medfinansieringssatsen for landdistriktsudvikling.

4.2 Hvad angår direkte betalinger, svarer Det Europæiske Råds konklusioner af 8. februar 2013, sammenholdt med Kommissionens forslag, til en nedsættelse på 830 mio. EUR (i løbende priser) for regnskabsåret 2015 (svarende til ansøgningsåret 2014 for direkte betalinger).

4.3 Fordelingen af lofter for direkte betalinger mellem medlemsstaterne tager hensyn til den eksterne konvergens fra regnskabsåret 2015. I forhold til Kommissionens forslag ændrer Det Europæiske Råds konklusioner tidsrammen for konvergens (seks år) og tilføjer et minimumbeløb på 196 EUR/ha, som skal nås inden regnskabsåret 2020. Sammenlignet med Kommissionens forslag øges fleksibiliteten mellem søjlerne i Det Europæiske Råds konklusioner. Det vil ikke påvirke budgettet, eftersom de beløb, der trækkes tilbage fra en fond (EGFL eller ELFUL), stilles til rådighed for den anden fond.

4.4 Hvad angår landdistriktsudvikling, er formålet med forslaget til forordning at sikre kontinuiteten i en række foranstaltninger, der berører flerårige forpligtelser. Disse bestemmelser har ingen finansielle virkninger, eftersom støtten til udvikling af landdistrikterne forbliver uændret. Den tidsmæssige fordeling af betalingerne kan dog være lidt anderledes, men er på nuværende tidspunkt ikke mulig at beregne.

4.5 Forslaget indeholder bestemmelser, som giver Kommissionen beføjelse til at vedtage delegerede retsakter efter artikel 290 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde.

5. Generelle bemærkninger

5.1 Det er absolut nødvendigt at sikre kontinuiteten i betalingerne til støttemodtagere i landdistrikter, hvilket tydeliggøres af nedenstående tal:

— Mere end 77 % af EU's territorium er klassificeret som land (47 % som landbrugsareal og 30 % som skovområde), og her bor omkring halvdelen af befolkningen (landbobefolkning og andre fastboende).

— Samlet set tegner landbruget og landbrugsfødevarerindustrien, som er stærkt afhængig af forsyninger fra landbrugssektoren, sig for 6 % af EU's BNP, omfatter 15 millioner virksomheder og tegner sig for 46 millioner job.

— Europa har 12 millioner landbrugere, og en bedrift er i gennemsnit på 15 hektarer (til sammenligning har USA 2 millioner landbrugere, og bedrifterne er i gennemsnit på 180 hektarer).

5.2 EØSU hilser Kommissionens forslag om at regulere perioden mellem de to programmer velkommen.

5.3 I hele Europa udløber mange ordninger for miljøvenligt landbrug finansieret med midler fra ELFUL i 2014. Adskillige "klassiske" ordninger for miljøvenligt landbrug har eksisteret i 10 år eller mere. Mange af støttemodtagerne under disse "klassiske" ordninger bor i fjerntliggende bjergområder og er stærkt afhængige af aftaler om miljøvenligt landbrug, som sikrer dem en indtægt for levering af livsvigtige offentlige goder. Selv hvis den nye forordning om landdistriktsudvikling vedtages uden yderligere forsinkelse, er det næsten sikkert, at de nye programmer ikke vil blive godkendt og være klar til brug pr. 1. januar 2014. I mangel af et nyt program og støtteforanstaltninger vil der ikke være en alternativ ordning for landdistriktsudvikling, som disse landbrugere kan søge om støtte fra, når deres nuværende forpligtelser udløber i 2014.

5.4 Kommissionen må etablere systemer, som sikrer, at de miljømæssige resultater, der er opnået under de tidligere programmer for landdistriktsudvikling, bevares, og at landbrugene er garanteret en indtægt. Det er vigtigt at sikre, at hverken landbrugene eller miljøet kommer til at lide, fordi man ikke har kunnet nå til enighed om hverken EU-budgettet eller forslagene vedrørende den fælles landbrugspolitik tids nok til, at de næste programmer for landdistriktsudvikling kan træde i kraft i 2014.

5.5 Hvad angår de direkte betalinger, skal medlemsstaterne og især deres betalingsorganer gives tilstrækkelig tid, så de er velforberedte og i god tid kan give landbrugene detaljerede oplysninger om de nye regler. Derfor vil det være nødvendigt at behandle støtteansøgninger for 2014 i henhold til overgangsbestemmelser. Hvad angår den anden søjle, er det normal praksis at fastlægge overgangsbestemmelser mellem to programmeringsperioder. De er i almindelighed nødvendige for at forbinde de to på hinanden følgende programmeringsperioder, hvilket allerede viste sig i starten af den nuværende programmeringsperiode. For udvikling af landdistrikter er der imidlertid behov for visse specifikke overgangsordninger. Det skyldes især de alvorlige konsekvenser, som en forsinkelse af den nye direkte betalingsordning kan have for visse foranstaltninger for udvikling af landdistrikterne, især hvad angår udgangsniveauet for foranstaltninger i relation til et miljø- og klimavenligt landbrug og regler for krydsverensstemmelse.

5.6 Overgangsordninger er også nødvendige for at sikre, at medlemsstaterne kan fortsætte med at indgå nye forpligtelser for areal- og dyrerelaterede foranstaltninger samt for tvingende nødvendige driftsmæssige investeringsforanstaltninger i 2014, selvom midlerne for den igangværende programmeringsperiode er opbrugt.

5.7 For den horisontale forordning er behovet for overgangsforanstaltninger begrænset til bedriftsrådgivningstjenesten, det integrerede forvaltnings- og kontrolsystem og krydsoverensstemmelse, fordi de knytter sig til direkte betalinger. På den baggrund er det nødvendigt, at Rådet og Europa-Parlamentet vedtager specifikke overgangsbestemmelser inden årets udgang og ændrer den nuværende fælles landbrugspolitik grundlæggende retsakter, hvor det er nødvendigt.

5.8 Ændringer af de nationale lofter kan få negativ indvirkning på de beløb, som landbrugerne får udbetalt i 2014. For at mindske disse mulige konsekvenser mest muligt er de nationale regeringer hver især nødt til at gøre sig klart, hvad deres intentioner er, inden de fremlægger forslag.

5.9 Af forordning (EF) nr. 1698/2005 fremgår det, at medlemsstaterne kan indgå nye retlige forpligtelser, og da beslutningen således er overladt til den enkelte medlemsstat, er der en mulighed for, at den ikke vil opfylde sin forpligtelse.

Bruxelles, den 18. september 2013

Henri MALOSSE

Formand

for for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af Rådets forordning (EF) nr. 1198/2006 for så vidt angår visse bestemmelser om finansiel forvaltning for visse medlemsstater, der er i eller trues af alvorlige vanskeligheder med hensyn til deres finansielle stabilitet«

COM(2013) 428 final — 2013/0200 (COD)

(2013/C 341/17)

Ordfører: **Gabriel SARRÓ IPARRAGUIRRE**

Europa-Parlamentet og Rådet besluttede henholdsvis den 1. juli 2013 og den 10. juli 2013 under henvisning til artikel 43, stk. 2, og artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

"Forslag til Europa-Parlamentets Og Rådets forordning om ændring af Rådets forordning (EF) nr. 1198/2006 for så vidt angår visse bestemmelser om finansiel forvaltning for visse medlemsstater, der er i eller trues af alvorlige vanskeligheder med hensyn til deres finansielle stabilitet"

COM(2013) 428 final — 2013/0200 (COD).

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Landbrug, Udvikling af Landdistrikterne og Miljø, som udpegede Gabriel SARRÓ IPARRAGUIRRE til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 3. september 2013.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 492. plenarforsamling den 18.-19. september 2013, mødet den 19. september, følgende udtalelse med 128 stemmer for, 1 imod og 8 hverken for eller imod:

1. Konklusioner

1.1 Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg mener, at den vedvarende finansielle og økonomiske krise har lagt pres på de nationale finansielle ressourcer, samtidig med at medlemsstaterne forfølger de politikker, der er nødvendige for at sikre finanspolitisk konsolidering.

1.2 Derfor anser udvalget Kommissionens forslag til ændring af forordning (EF) nr. 1198/2006 for at være nødvendigt og meget opportunt og støtter det kraftigt i forvisningen om, at budgetmidlerne vil blive anvendt så effektivt som muligt.

2. Baggrund

2.1 Den langvarige globale finansielle krise og den økonomiske nedgang, som er af hidtil uset omfang, har skadet både den økonomiske vækst og den finansielle stabilitet alvorligt og forårsaget en kraftig forringelse af de finansielle og økonomiske vilkår i en række medlemsstater.

2.2 Særligt i de medlemsstater, som er blevet hårdest ramt af krisen og har modtaget finansiell støtte under et tilpasningsprogram, forværres denne situation af de likviditetsproblemer, der er fulgt med den finanspolitiske konsolidering, som indvirker på deres økonomiske vækst og finansielle stabilitet. Disse medlemsstater har også oplevet en forværring af deres underskud og gældsbyrde. Medfinansieringen forøger effektiviteten af støttetildelingen. Med en lavere medfinansiering fra medlemsstaternes side risikerer man, at støttens effektivitet forringes, og denne risiko må med alle til rådighed stående midler begrænses mest muligt.

2.3 I denne sammenhæng er en smidig gennemførelse af Den Europæiske Fiskerifond af særlig betydning for investeringer i fiskerisektoren.

2.4 Forordning (EF) nr. 1198/2006 om Den Europæiske Fiskerifond (EFF) definerer følgende begreber:

— Operationelt program: et dokument, der er udarbejdet af medlemsstaten og godkendt af Kommissionen, og som omfatter et sammenhængende sæt prioriterede akser, der skal gennemføres med støtte fra EFF.

— Prioriteret akse: hver af prioriteterne i et operationelt program, herunder en gruppe af foranstaltninger, der er sammenhængende og har specifikke målelige mål.

2.5 De prioriterede akser, der er fastsat for EFF, er følgende:

— Prioriteret akse 1: Foranstaltninger med henblik på tilpasning af EF-fiskerflåden.

— Prioriteret akse 2: Akvakultur, indlandsfiskeri, forarbejdning og afsætning af fiskevarer og akvakulturprodukter.

— Prioriteret akse 3: Foranstaltninger af fælles interesse.

— Prioriteret akse 4: Bæredygtig udvikling af fiskeriområder.

— Prioriteret akse 5: Teknisk bistand.

2.6 Når Kommissionen vedtager det operationelle program, som hver medlemsstat fremlægger, fastsætter den sammen med den pågældende medlemsstat en medfinansieringssats for hver prioriteret akse samt maksimumsbeløbet for tilskuddet fra EFF.

2.7 Kommissionens betalinger af tilskud fra EFF sker i form af forfinansiering, mellemliggende betalinger og betaling af saldo efter godkendelse af attesteringsmyndigheden og revisionsmyndigheden for hvert operationelt program.

3. Nuværende situation

3.1 I henhold til artikel 76 og 77 i forordning (EF) nr. 1198/2006 fastsættes de mellemliggende betalinger og saldobetalingerne i overensstemmelse med finansieringsplanen for hver prioriteret akse fra 2006.

3.2 På baggrund af den finansielle og økonomiske situation, der omtales i punkt 2.1 og 2.2 foreslog Kommissionen at ændre de nævnte artikler 76 og 77 for at bidrage til at fremskynde investeringerne og stille flere midler til rådighed.

3.3 Derfor vedtog Europa-Parlamentet og Rådet forordning (EU) nr. 387/2012, som via ændringen af de nævnte artikler giver mulighed for, at de medlemsstater, der er hårdest ramt af krisen og som har aftalt et makroøkonomisk tilpasningsprogram med Kommissionen, kan anmode om en forhøjelse af medfinansieringssatsen for mellemliggende og endelige betalinger fra EFF.

3.4 Indtil nu har følgende syv medlemsstater modtaget finansiell støtte og indgået aftale om et makroøkonomisk tilpasningsprogram: Cypern, Ungarn, Rumænien, Letland, Portugal, Grækenland og Irland. Ændringen af forordning (EF) nr. 1198/2006 betyder, at enhver anden medlemsstat, som i fremtiden måtte blive omfattet af et finansielt støtteprogram i henhold til artikel 76, stk. 3, litra a), b) og c) i den nævnte forordning, kan nyde godt af disse forhøjede medfinansieringssatser.

3.5 De mellemliggende betalinger og saldobetalingerne forhøjes på en medlemsstats anmodning med et beløb, der

svarer til 10 procentpoint over den gældende medfinansieringssats for hver prioriteret akse op til et maksimum på 100 %, og forhøjelsen anvendes på de støtteberettigede offentlige udgifter, der nyanmeldes i hver godkendt udgiftsoversigt, som forelægges i den periode, hvor en medlemsstat opfylder en af betingelserne i artikel 76, stk. 3, litra a), b) og c).

3.6 Ligeledes fastsættes det, at Kommissionen ved beregningen af de mellemliggende betalinger og saldobetalinger – efter at medlemsstaten er ophørt med at modtage den finansielle støtte fra Unionen, der er omhandlet i artikel 76, stk. 3 – ikke tager hensyn til de forhøjede beløb, der er udbetalt i overensstemmelse med nævnte stykke.

3.7 Det nye indhold i forordning (EF) nr. 1198/2006 omfatter en ny artikel 77a, som i stk. 5 begrænser anvendelsen af disse forhøjelser af medfinansieringen til de udgiftsoversigter, der forelægges af de pågældende medlemsstater inden den 31. december 2013.

4. Ændring af forslaget til forordning

4.1 Den ændring, der foreslås i det foreliggende forslag til forordning og som denne udtalelse handler om, drejer sig om den begrænsning, der er fastsat i artikel 77a, stk. 5.

4.2 Kommissionen mener, at eftersom medlemsstaterne stadig står over for alvorlige vanskeligheder med hensyn til deres finansielle stabilitet, bør anvendelsen af den forhøjede medfinansieringssats fortsat skal gælde efter 2013.

4.3 Den foreslår derfor at ændre forordning (EF) nr. 1198/2006 ved at lade artikel 77a, stk. 5, udgå.

5. Generelle bemærkninger

5.1 Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg mener, at Kommissionens forslag kommer på det helt rigtige tidspunkt, og støtter det derfor helt og fuldt.

5.2 EØSU er ligeledes af den opfattelse, at der ikke bør ske nogen ændring af den samlede støttetildeling fra fondene til de berørte lande og programmer for den nævnte periode.

Bruxelles, den 19. september 2013.

Henri MALOSSE

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Handlingsplan for en havstrategi for atlantehavsområdet — Grundlaget for intelligent og bæredygtig vækst for alle«

COM(2013) 279 final

(2013/C 341/18)

Ordfører: **Luis Miguel PARIZA CASTAÑOS**

Europa-Kommissionen besluttede den 3. juli 2013 under henvisning til artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

»Handlingsplan for en havstrategi for atlantehavsområdet – Grundlaget for intelligent og bæredygtig vækst for alle«

COM(2013) 279 final.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Landbrug, Udvikling af Landdistrikterne og Miljø, som vedtog sin udtalelse den 3. september 2013.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 492. plenarforsamling den 18.-19. september 2013, mødet den 18. september, følgende udtalelse med 184 stemmer for, 3 imod og 8 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1 EØSU støtter handlingsplanen for en havstrategi for atlantehavsområdet, som fastlægger prioriteterne for forskning og investering i området, tilfører en stor europæisk merværdi og derfor vil sætte gang i den blå vækst inden for Europa 2020-strategien. Samarbejdet mellem myndighederne i de fem medlemsstater – Irland, Storbritannien, Frankrig, Spanien og Portugal – der grænser op til Atlanterhavet, og de økonomiske og sociale aktører i disse fem landes regioner vil finde sted inden for denne strategiske ramme.

1.2 Udvalget beklager imidlertid, at denne tilgang er begrænset til en strategi for havområdet, og foreslår, at den gøres til et første skridt i iværksættelsen af en makroregional strategi, der klart omfatter en territorial dimension og sammenkædes med de samhørighedspolitiske mål. Der bør anlægges en mere ambitiøs strategi med henblik på, at den inden 2017, hvor der skal gennemføres en midtvejsevaluering, omdannes til en makroregional strategi, der tager hensyn til erfaringerne i Østersø- og Donauregionerne.

1.3 EØSU beklager, at handlingsplanen ikke anvender et passende styringssystem, men kun opererer med en svag gennemførelsesmekanisme. EØSU har allerede i en tidligere ⁽¹⁾ udtalelse foreslået et system med forvaltning på flere myndighedsniveauer, som sikrer deltagelse af alle aktører og en bundstyret tilgang, der gør det muligt for de regionale og lokale myndigheder, den private sektor og civilsamfundet at sætte skub i indsatsen og bidrage med deres lokalkendskab.

1.4 EØSU beklager, at Kommissionen vil lukke Atlanterhavsforummets virksomhed efter godkendelsen af handlingsplanen.

Udvalget foreslår, at forummet holdes aktivt indtil år 2020, og at der med jævne mellemrum arrangeres konferencer for interesserede parter for at fremme strategiens aktiviteter og programmer, evaluere dens gennemførelse og mobilisere samtlige politiske, økonomiske og sociale aktører i atlantehavsregionerne.

1.5 Det er vigtigt at opretholde et stærkt politisk engagement i EU-institutionerne og medlemsstaterne og sikre aktiv deltagelse af samtlige berørte parter: de regionale og lokale myndigheder, de økonomiske og sociale aktører og civilsamfundet. De erfaringer, der er indhøstet af Atlanterhavsforummets ledelsesgruppe (Leadership Group) og styringsgruppe (Steering Group), har gjort det muligt for EU-institutionerne, medlemsstaterne, regionerne og civilsamfundet at deltage. Kommissionen bør råde over de nødvendige menneskelige og materielle ressourcer.

2. Baggrund

2.1 Siden lanceringen af de makroregionale strategier for Østersøen og Donauområdet er der taget en række forskellige initiativer til at anlægge en lignende strategi for atlantehavsregionerne. Rådet pålagde Kommissionen at udvikle en havstrategi for atlantehavsområdet. Den 21. november 2011 offentliggjorde Kommissionen en meddelelse ⁽²⁾.

2.2 Europa-Parlamentet udarbejdede en beslutning om EU's samhørighedspolitiske strategi for atlantehavsområdet for 2011. EØSU vedtog en udtalelse den 24. maj 2012 ⁽³⁾, og Regionsudvalget ⁽⁴⁾ den 10. oktober 2012. Europa-Parlamentet, EØSU og Regionsudvalget støttede Kommissionens forslag, men

⁽²⁾ COM(2011) 782 final.

⁽³⁾ EUT C 100 af 31.7.2012, s. 24.

⁽⁴⁾ EUT C 391 af 18.12.2012, s. 1.

⁽¹⁾ CESE 1298/2012, EUT C 100 af 31.7.2012, s. 24.

anså det for nødvendigt at anlægge en bredere strategi, som fuldt ud indarbejder den territoriale dimension og udvikler klare forbindelser mellem land- og havområder. EØSU foreslog en mere ambitiøs tilgang, nemlig en makroregional strategi, der ud over havdimensionen også omfatter den territoriale dimension og tager højde for erfaringerne med Østersøregionen og Donauregionen.

2.3 Kommissionen, Europa-Parlamentet, EØSU, Regionsudvalget og de fem medlemsstater oprettede i fællesskab Atlanterhavsforummet med henblik på udarbejdelse af handlingsplanen. Forummet satte medlemsstaterne, Europa-Parlamentet, EØSU, Regionsudvalget, de regionale og lokale myndigheder, civilsamfundet og samtlige interesserede parter i stand til at deltage. Der har været afholdt fem møder: i Horta, Brest, Bilbao, Cardiff og Cork. Der blev nedsat en ledelsesgruppe for Atlanterhavsforummet (*Leadership Group of the Atlantic Forum*), hvori deltog EU-institutionerne og de fem medlemsstater, og en styringsgruppe (*Steering Group*). EØSU's deltagelse gjorde det muligt for civilsamfundet i atlanterhavsregionerne, Det Tværnationale Atlanterhavsnet af Økonomiske og Sociale Råd og de økonomiske og sociale aktører at deltage i forummets arrangementer.

2.4 EØSU foreslog i sin udtalelse, at atlanterhavsområdets mål skulle baseres på Europa 2020-strategiens tematiske søjler, at udarbejdelsen af handlingsplanen ikke skulle føre til opløsning af Atlanterhavsforummet, og at de begrænsninger, der lå i »de tre nej'er« (nej til ny lovgivning, nej til ny finansiering, nej til nye administrative strukturer), skulle overskrides. Udvalget foreslog endvidere et system med forvaltning på flere myndighedsniveauer.

3. Kommissionens meddelelse: handlingsplanen

3.1 Handlingsplanen udvikler havstrategien for atlanterhavsområdet (COM(2011) 782) og fastlægger prioriteterne for investering og forskning med henblik på at fremme den blå vækst i atlanterhavsregionerne ved at bidrage til bæredygtig vækst i kystområderne og sikre en god miljømæssig og økologisk tilstand i det atlantiske økosystem.

3.2 I Atlanterhavsforummet drøftede medlemsstaterne, EU-institutionerne, de lokale og regionale myndigheder og civilsamfundet, hvordan de fem atlantiske udfordringer, som udpeges i strategien, bedst kan tages op. De afholdt fem tematiske seminarer og en onlinehøring.

3.3 På baggrund af diskussionerne med medlemsstaterne og Atlanterhavsforummets reaktion udarbejdede Kommissionen en handlingsplan med en række prioritetsområder, der satte fokus på fremme af den blå vækst og styrkelse af en bæredygtig udvikling i atlanterhavsområdet.

3.4 Timingen heraf var afpasset efter den fælles strategiske ramme for struktur- og investeringsfondene. Handlingsplanen

hviler på tre indsats søjler: gennemførelse af tilstrækkeligt målrettede investeringer, styrkelse af forskningskapaciteten og forbedring af kompetence- og kvalifikationsniveauet.

3.5 Handlingsplanen indeholder fire prioriteringer:

3.5.1 Fremme af iværksætterånd og innovation: udveksling af viden mellem højere uddannelsesinstitutioner, virksomheder og forskningscentre; styrkelse af konkurrenceevnen og innovationskapaciteten i den maritime økonomi; større tilpasningsevne og diversificering af de økonomiske aktiviteter ved at fremme atlanterhavsområdets potentiale;

3.5.2 Beskytte, sikre og udvikle potentialet i Atlanterhavets hav- og kystmiljø: styrkelse af søfartssikkerheden og den maritime sikring; udforskning og beskyttelse af de marine farvande og kystområderne; bæredygtig forvaltning af de marine ressourcer; udnyttelse af potentialet for vedvarende energi i Atlanterhavets hav- og kystmiljø;

3.5.3 Forbedre tilgængeligheden og forbindelsesmulighederne gennem samarbejde mellem havnene;

3.5.4 Skabe en socialt inklusiv og bæredygtig model for regionaludvikling: udvidelse af kendskabet til de sociale udfordringer i atlanterhavsområdet; bevarelse og fremme af Atlanterhavets kulturarv.

3.6 Tidsplanen for handlingsplanen gør det muligt for medlemsstaterne at tage hensyn til deres prioriteter i de partnerskabsaftaler for 2014-2020, som de forhandler i 2013. Partnerskabsaftalerne skal tage hensyn til Atlanterhavsstrategien ved fastlæggelsen af prioritetsområderne. Finansiering via den fælles strategiske rammes fonde (EFRU, ESF, ELFUL og EHFF) koordineres med andre finansieringskilder.

3.7 Kommissionen vil kunne hente vejledning i handlingsplanen mht. de fonde, som den forvalter direkte, herunder Horisont 2020, LIFE+, COSME og Den Europæiske Hav- og Fiskerifond.

3.8 Offentlige investeringer vil sætte gang i initiativer fra erhvervslivet. Den Europæiske Investeringsbank er også rede til at mobilisere sine finansieringsinstrumenter og udnytte sin ekspertise til at støtte gennemførelsen af handlingsplanen.

3.9 Handlingsplanen vil tilskynde til udarbejdelse af fælles projekter for de fem medlemsstater, f.eks. gennem Horisont 2020, europæisk territorielt samarbejde, som finansieres af EFRU, Erasmusprogrammet og andre EU-programmer.

3.10 Kommissionen foreslår at etablere en gennemførelsesmekanisme, som vil fremme nationale, regionale og lokale aktørers engagement og åbne mulighed for at overvåge de fremskridt, der gøres, under hensyntagen til de erfaringer, Atlanterhavsforummet har været kilde til.

3.11 Gennemførelsesmekanismen vil fremme politisk engagement og tilsyn, den private sektors deltagelse og evaluering. Den vil være enkel og tage udgangspunkt i andre strategier. Gennemførelsesmekanismen vil blive fastlagt i samråd med medlemsstaterne og de berørte parter inden udgangen af 2013, vil kunne tjene som retningslinje for projektledere og som forbindelsesled med de myndigheder, der forvalter programmerne, og vil kunne fremme samarbejdet på tværs af Atlanten.

3.12 Kommissionen vil samarbejde med medlemsstaterne om at fastlægge en metode for forberedelse af en statusopgørelse. Kommissionen udarbejder en midtvejsevaluering af handlingsplanens gennemførelse inden udgangen af 2017. Hertil vil der blive gjort brug af en uafhængig evaluering.

3.13 Kommissionen og medlemsstaterne vil endvidere undersøge muligheden for at inddrage internationale partnere fra Amerika og Afrika i udviklingen af strategien.

4. Generelle bemærkninger til handlingsplanen: Atlanterhavsstrategien er en havområdestrategi

4.1 EØSU har støttet den integrerede havstrategi i andre udtalelser. Siden offentliggørelsen af blåbogen om en integreret havpolitik er der indført en ny tilgang til havpolitiske spørgsmål. Denne tager udgangspunkt i fælles horisontale instrumenter og sætter fokus på udvikling af de maritime sektorer.

4.2 Den integrerede havpolitik har sat fokus på EU's havdimension og har lagt fundamentet for økonomisk udvikling og bæredygtig udnyttelse af havene gennem en tværsektoriel og integreret tilgang.

4.3 Denne nye tilgang til maritime anliggender er blevet fremmet yderligere i kraft af initiativet »Blå vækst« i Kommissionens meddelelse *Blå vækst - Mulighederne for bæredygtig vækst i den maritime økonomi* (COM(2012) 494 final), som fremhæver det vigtige bidrag, som den blå økonomi kan yde til økonomisk vækst og jobskabelse i Europa. Den blå økonomi udgør den maritime søjle i Europa 2020-strategien.

4.4 I sin udtalelse om blå vækst ⁽⁵⁾ understregede EØSU, at denne fokus er »en nødvendig logisk følge af bestræbelserne på at realisere en integreret havpolitik i EU«.

4.5 Handlingsplanen er et yderligere skridt, som vil hjælpe atlanterhavsregionerne med at udnytte mulighederne for

økonomisk vækst og jobskabelse. Atlanterhavsstrategien og dens handlingsplan forudsætter en gennemførelse af den integrerede havpolitik og initiativet »Blå Vækst«, som er tilpasset de særlige forhold, der gør sig gældende for atlanterhavsområdet.

4.6 Havområdestrategierne vil sikre, at impulsen til maritime aktiviteter tager udgangspunkt i de forskellige forhold i de enkelte havområder, hvilket vil fremme en strategi, der er bedre tilpasset Atlanterhavets potentiale. Denne indsats kræver intersektorielt, grænseoverskridende og tværnationalt samarbejde mellem de forskellige aktører.

4.7 EØSU støtter, at handlingsplanen ikke kun skal være rettet mod nye sektorer, men også mod traditionelle sektorer, herunder fiskeri og søtransport, som planlægges genoplivet for at øge deres konkurrenceevne og mindske deres CO₂-fodaftryk. Hvis de indfører innovative processer og teknologier, vil disse traditionelle sektorer vedblive med at skabe vækst og beskæftigelse i atlanterhavsområdet.

4.8 EØSU bifalder Kommissionens forslag, som giver forrang til forskning i havmiljøet, men mener, at foranstaltninger til at øge kapaciteten og mulighederne i de erhvervssektorer, som er direkte involveret i job- og væksts-kabelse, ligeledes bør prioriteres højt.

4.9 Støtten til SMV'ers konkurrenceevne bør ikke begrænses til turist-, akvakultur- og fiskerisektorerne, men udvides til at dække alle områder, der omtales i handlingsplanen, herunder skibsbygning med dens betydelige underleverandørindustri, havneaktiviteter, vedvarende havenergikilder og bioteknologi, da disse sektorer nu har fundet solidt økonomisk fodfæste i en række atlanterhavsregioner.

4.10 Udvalget mener, at det er de små virksomheder og mikrovirksomhederne, der vil kunne skabe økonomisk dynamik i de mest afsidesliggende regioner. Det er afgørende vigtigt, at disse virksomheder også kan deltage i Atlanterhavsstrategiens aktiviteter.

4.11 EØSU foreslår, at der opnås en bedre balance mellem den økonomiske, sociale og miljømæssige dimension: ovennævnte udtalelse om »blå vækst« understreger den menneskelige faktors betydning for den maritime økonomi og fremhæver de vanskelige vilkår, som der ofte må arbejdes under.

4.12 Handlingsplanen bør omfatte forbedring af arbejdsforholdene og de sociale vilkår i de maritime erhverv samt anerkendelse af erhvervskvalifikationer. Der bør tilskyndes til videreuddannelse og omskoling i kystsamfundene for at fremme arbejdstagernes tilpasning til traditionelle økonomiske aktiviteter og til nye erhverv. De maritime erhvervs image og kvalitet bør forbedres for at gøre dem mere attraktive for unge.

⁽⁵⁾ EUT C 161 af 6.6.2013, s. 87.

4.13 Udviklingen af nye økonomiske aktiviteter skal være forenelige med beskyttelsen af havmiljøet. Forskningsprogrammer på dette område bør styrkes i handlingsplanen. Forskning i forebyggelse af negative følger for havmiljøet vil mindske den usikkerhed, som er forbundet med disse aktiviteter, herunder udnyttelse af havenergikilder, modernisering af havne, akvakultur og havturisme. På grundlag af denne forskning vil det være hurtigere at opnå tilladelser.

4.14 EØSU mener, at en bæredygtig og inklusiv model for udvikling af regionerne skal sikre bevarelse af atlantehavsområdetets kultur, som er meget tæt forbundet med kystbefolkningens traditionelle levevis, og som udgør en meget vigtig del af den kulturelle arv og identitet.

4.15 EØSU anser det for nødvendigt at supplere handlingsplanen og dens prioriterede tiltag med lovgivning for at forbedre strukturen i den lovgivningsmæssige ramme og gøre den klarere for de maritime sektorer.

4.16 EØSU går endvidere ind for, at strategien omfatter samarbejdsforbindelser med landene på den anden side af Atlanten. Udvalget anser det for nødvendigt at indgå aftaler om forskningssamarbejde ikke kun med USA og Canada, men også med landene i Central- og Sydamerika og Afrika.

5. Forslag fra EØSU: Omdanne havområdestrategien til en makroregional strategi

5.1 I overensstemmelse med den aftale, der blev vedtaget af Ministerrådet, vedrører Atlanterhavsstrategien og dens handlingsplan udelukkende maritime aspekter.

5.2 EU har iværksat de makroregionale strategier. Disse foranstaltninger vil blive styrket i fremtiden på grundlag af beføjelserne i traktaten for at forbedre den økonomiske, sociale og territoriale samhørighed.

5.3 Udvalget mener, at havområdestrategien for atlantehavsområdet eksplicit bør inkorporere den territoriale dimension og dens forbindelse med målene for samhørighedspolitikken.

5.4 EØSU har allerede foreslået dette i en tidligere udtalelse⁽⁶⁾: »EØSU foreslår en mere ambitiøs tilgang, nemlig en makroregional strategi, der ud over havdimensionen også omfatter den territoriale dimension og tager højde for erfaringerne med Østersøregionen og Donauregionen (...) Den maritime dimension omfatter mange af atlantehavsområdetets udfordringer og muligheder, men i betragtning af dens afgørende forbindelse med kontinentet foreslår EØSU, at den territoriale dimension drages ind ved siden af den maritime. Det kontinentale område regulerer og udvikler baglandet, uden hvilket udnyttelsen af det maritime potentiale mister ethvert perspektiv.

Kysten har brug for et aktivt og dynamisk bagland samt for synergier, der muliggør en sammenhængende udvikling af det samlede område.«

5.5 Atlanterhavsregionerne bør udvikle deres strategier inden for en sammenhængende hav- og territorialpolitisk ramme. Aktiviteter i havne kan ikke udvikles uden at samordne med investeringer i regionens jernbane- eller vejtransport. Ej heller er det muligt at udvikle havenergi uden at inddrage energitransportinfrastrukturen. Endelig kan atlantehavsområdetets kyster og havmiljø ikke bevares uden at koordinere med vandbehandlingsystemer i byer og kommuner inde i landet.

5.6 Udvalget mener derfor ikke, at der kan tages fat på maritime aspekter uden at kigge på regionen som helhed, da disse aspekter bør integreres i dagsordenen for hele regionens økonomiske og sociale udvikling. Kun ved at fremme et harmonisk samspil mellem maritime og landbaserede aktiviteter er det muligt at opnå samtlige fordele ved blå vækst.

5.7 EØSU foreslår derfor, at havstrategien for atlantehavsområdet omdannes til en makroregional strategi med udgangspunkt i handlingsplanen.

6. Styring

6.1 EØSU beklager, at handlingsplanen kun vagt kommer ind på gennemførelsesmekanismer. Udvalget foreslog i ovennævnte udtalelse⁽⁷⁾ et system med forvaltning på flere myndighedsniveauer, som sikrer deltagelse af alle berørte parter.

6.2 Finansieringen af handlingsplanen via de forskellige struktur- og investeringsfonde og via fonde, som er forbundet med EU-politikker, og som forvaltes direkte af Kommissionen, kræver tæt samordning mellem Kommissionen og de nationale og regionale myndigheder.

6.3 Udarbejdelsen af handlingsplanen efter møderne i Atlanterhavsforummet blev varetaget af ledelsesgruppen (*Leadership Group*) og styringsgruppen (*Steering Group*), som er sammensat af repræsentanter for de fem medlemsstater i atlantehavsområdet og for EU-institutionerne. Atlanterhavsregionerne blev inddraget i kraft af deres observatørstatus i styringsgruppen, og atlantehavsområdetets økonomiske og sociale aktører var repræsenteret gennem Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg. Atlanterhavsområdetets socioøkonomiske aktører deltog i stort antal og på entusiastisk vis både i de fem konferencer og i høringen.

6.4 EØSU beklager, at Kommissionen har standset Atlanterhavsforummets aktiviteter efter godkendelsen af handlingsplanen og ikke har sikret dets fortsatte eksistens i hele strategiperioden indtil 2020.

⁽⁶⁾ EUT C 100 af 31.7.2013, s. 24.

⁽⁷⁾ Ibid.

6.5 EØSU anser det for afgørende at bevare den dynamik og det engagement, som er opnået under Atlanterhavsforummet, så alle berørte parter (regionerne, den private sektor og civilsamfundet) føler sig inddraget i de efterfølgende faser: gennemførelse, opfølgning og evaluering.

6.6 Forvaltningssystemet er af grundlæggende betydning. EØSU beklager derfor, at handlingsplanen kun beskæftiger sig hermed i et enkelt afsnit med overskriften »støtte«, hvor det i generelle vendinger foreslås at oprette en »gennemførelsesmekanisme«, hvis sammensætning og funktion fastsættes senere.

6.7 Princippet om »de tre nej'er« vanskeliggør oprettelsen af nye administrative strukturer, men hindrer ikke skabelsen af et deltagelsesbaseret system med forvaltning på flere myndighedsniveauer i stil med de strukturer, der oprettedes for Østersøstrategien og Donaustrategien.

6.8 EØSU foreslår, at der oprettes et egentligt deltagelsesbaseret og bundstyret system med forvaltning på flere myndighedsniveauer, som sætter medlemsstaterne, EU-institutionerne, de regionale og lokale myndigheder, den private sektor og civilsamfundet i Atlanterhavsområdet i stand til at styre gennemførelsesprocessen for handlingsplanen og bidrage med deres kendskab til de lokale forhold.

6.9 EØSU anser det for nødvendigt, at regionerne deltager i forvaltningen af Atlanterhavsstrategien. De europæiske atlanterhavsregioner ved, at havet udgør en vigtig del af deres levevis. På det politiske plan er der mange atlanterhavsregioner, som har vide beføjelser til at udforme og gennemføre strategier og sektorpolitikker med virkninger for hav- og kystbaserede aktiviteter.

6.10 Disse regioners økonomiske og sociale aktører, som især har interesser på spil, føler sig forpligtede til at sikre den økonomiske udvikling og skabe job i den blå økonomi. De har ekspertise og institutioner, som opererer på det lokale plan.

6.11 Udvalget foreslår, at Atlanterhavsforummet holdes aktivt, og at der med jævne mellemrum arrangeres konferencer for interesserede parter for at fremme strategiens aktiviteter og programmer, evaluere dens gennemførelse og mobilisere samtlige politiske, økonomiske og sociale aktører.

6.12 EØSU fremhæver endvidere strategiens europæiske karakter, som gør det nødvendigt at sikre, at EU-institutioner (Europa-Parlamentet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget) deltager i forvaltningsstrukturene.

Kommissionen spiller en nøglerolle som drivkraft, der fastholder dynamikken og støtter inddragelsen af de interesserede parter. Kommissionen bør råde over tilstrækkelige ressourcer.

6.13 Udvalget anbefaler at sikre inddragelse af de atlantiske netværk: de regionale myndigheders Kommission for Atlantbuen, Det Tværnationale Atlanterhavsnat af Økonomiske og Sociale Råd og Konferencen af Byer i Atlantbuen. Disse netværk spiller en afgørende rolle med hensyn til at engagere samtlige aktører og udgør en betydelig europæisk merværdi. De har rod i området og har en lang tradition for samarbejde og et indgående kendskab til Atlanterhavsområdet, dets problemer og aktører. Deres deltagelse i gennemførelsen af strategien sikrer en tværnational og intersektoriel indsats, som inddrager flere myndighedsniveauer. Disse netværk udgør endvidere et forbindelsesled til de faktiske forhold, potentialet og behovene i atlanterhavsregionerne, som ofte ligger fjernt fra medlemsstaternes hovedstæder.

7. Finansiering

7.1 EØSU opfordrer kraftigt medlemsstaterne og Kommissionen til at medtage atlanterhavsområdets prioriteter i de europæiske struktur- og investeringsfondes partnerskabsaftaler for perioden 2014-2020.

7.2 Kommissionen bør prioritere handlingsplanens mål højt i forbindelse med de fonde, som den forvalter direkte, herunder Horisont 2020, LIFE+, COSME og Den Europæiske Hav- og Fiskerifond.

7.3 Det grænseoverskridende og tværnationale samarbejde indtager en central plads i gennemførelsen af strategien, fordi det indebærer en europæisk merværdi og kan tage udfordringer i atlanterhavsområdet op under bedre betingelser end de enkelte medlemsstater hver for sig. Det er i dette samarbejde, at handlingsplanen har størst merværdi, og hvor det er nødvendigt med en europæisk tilgang.

7.4 Da der ikke vil blive afsat noget separat budget, er det nødvendigt, at Kommissionen, medlemsstaterne og de regioner, der forvalter programmerne, samordner deres indsats og supplerer hinanden.

7.5 EØSU mener, at disse offentlige foranstaltninger vil kunne lette iværksættelsen af private investeringer og initiativer. Samarbejde med Den Europæiske Investeringsbank er afgørende vigtig, hvorfor banken må deltage aktivt i strategien.

Bruxelles, den 18. september 2013

Henri MALOSSE

Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget om fremtiden for CO₂-opsamling og -lagring i Europa«

COM(2013) 180 final

(2013/C 341/19)

Ordfører: **Richard ADAMS**

Den 27. marts 2013 besluttede Kommissionen under henvisning til artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

"Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget om fremtiden for CO₂-opsamling og -lagring i Europa"

COM(2013) 180 final.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Transport, Energi, Infrastruktur og Informationssamfundet, der vedtog sin udtalelse den 2. september 2013.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 492. plenarforsamling den 18.-19. september 2013, mødet den 18. september, følgende udtalelse med 168 stemmer for, 5 imod og 12 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og anbefalinger

Konklusioner

1.1 EU's energi- og klimapolitik skal anerkende og tage højde for globale markeder og internationale aftaler. Den skal ligeledes løse problemerne, når markederne ikke tager sociale hensyn og afhjælpe manglen på politisk sammenhæng.

1.2 Debatten om CO₂-opsamling og -lagring (CCS) er et eksempel på de spændinger, der er forbundet med et sådant politisk initiativ.

1.3 Det nuværende globale energimarked tager ikke højde for de massive og ødelæggende eksterne virkninger, som er forbundet med den stigende anvendelse af alle fossile brændstoffer – navnlig følgerne for den offentlige sundhed og ophobningen af drivhusgasser i atmosfæren. Globale politiske initiativer har endnu ikke haft nogen betydelig indvirkning på reduktionen af CO₂.

1.4 CO₂-opsamling og -lagring tilbyder en kendt teknologisk proces, som potentielt kan udgøre svaret på klimapolitikens grundlæggende spørgsmål: kan vi lagre kulstof i samme omfang, som vi udvinder og anvender det, inden vi udleder så meget kuldioxid i atmosfæren, at det skaber altødelæggende klimaforandringer?

1.5 Initiativet til CO₂-opsamling og -lagring, der opfattes som et vigtigt element i modvirkningen af markedssvagheder, er ikke desto mindre stødt ind i alvorlige vanskeligheder. De manglende resultater i EU's emissionshandelssystem (som skyldes en svag struktur, økonomisk afmatning og en mangel på global enighed om klimapolitik og CO₂-prissætning) har undergravet programmet.

1.6 Ikke desto mindre er argumenterne for at udvikle CO₂-opsamling og -lagring til et levedygtigt alternativ i stor målestok, der kan omsættes i praksis, stadig overbevisende, men det er nødvendigt, at en række forudsætninger opfyldes, hvis modellen skal accepteres, hvilket påpeges i nedenstående anbefalinger.

Anbefalinger

1.7 Der skal gøres en maksimal indsats for at sikre en international aftale om en politik til stabilisering af klimaet, herunder et aftalt, effektivt og realiseret program for CO₂-prissætning, således at anvendelsen af fossile brændstoffer, og deraf følgende CO₂-emissioner, gradvist begrænses, og der stilles midler til rådighed til forebyggelse og modvirkning af følgevirkningerne.

1.8 Uanset en sådan aftale bør et aktivt demonstrationsprojektprogram for CO₂-opsamling og -lagring videreføres med henblik på at imødegå offentlighedens bekymringer. De potentielle fordele med hensyn til teknologi, industrielt samarbejde, information til offentligheden, lovgivningsmæssige definitioner og omkostningsreduktioner er meget gode argumenter for videreudviklingen. EØSU mener, at dette program har afgørende strategisk betydning, idet det baner vejen for, at teknologien kan anvendes.

1.9 Et sådant program ville i høj grad nyde godt af en højt profileret, koordineret offentlig dialog på europæisk niveau om fremtiden for vores energisystem og behovet for at sikre omstillingen til en fremtidig lavemissionsøkonomi. Offentlighedens accept er fortsat en meget vigtig faktor i udviklingen af infrastruktur til CO₂-opsamling og -lagring.

1.10 I den forbindelse kan spørgsmål vedrørende effektiviteten sammenlignet med andre lavemissionsstrategier, herunder CO₂-genanvendelse, en grundig analyse af risikofaktorer og anvendelse af forsigtighedsprincippet indgå i overvejelserne.

1.11 Enhver politik til fremme af CO₂-opsamling og -lagring vil kræve støtte fra de offentlige myndigheder og må ledsages af mekanismer, der kan kompensere for de ekstra udgifter, der pålægges europæisk industri, som befinder sig i en international konkurrencesituation.

2. Introduktion og baggrund

2.1 EU's energipolitik er kompleks. Den forsøger at tage højde for og finde en balance mellem bæredygtighed, konkurrenceevne og sikkerhed, samtidig med at der tages hensyn til spørgsmål, som EU ikke har kontrol over såsom teknologiske forandringer, globale markedsfaktorer og den internationale udvikling i klimainsatsen. Behovet for fortsat at kunne reagere på hurtige forandringer og eksterne virkninger komplicerer målet om at etablere en ramme, inden for hvilken de nødvendige langsigtede beslutninger kan træffes. Det er på den baggrund, at CO₂-opsamling og -lagring kommer ind i billedet. Det er en potentielt meget vigtig teknologi. Energikøreplanen 2050 fastslår, at CO₂-opsamling og -lagring kan spille en meget vigtig rolle, men alligevel bygger de strategiske beslutninger om teknologien på mellemlangt og langt sigt på utallige usikkerhedsmomenter på det økonomiske, sociale, politiske og tekniske område.

2.2 Kommissionens meddelelse om CO₂-opsamling og -lagring indeholder eksempler på denne kompleksitet og peger på de manglende perspektiver for en langsigtet forretningsmæssig udvikling som den væsentligste årsag til, at der ikke gøres fremskridt i udviklingen af CO₂-opsamling og -lagring. Imidlertid ligger der et sæt af miljørelaterede, tekniske og socialpolitiske faktorer til grund for dette økonomiske argument, som definerer de forretningsmæssige vilkår. I arbejdet med at besvare Kommissionens spørgsmål om CO₂-opsamling og -lagring forsøger denne udtalelse også at se nærmere på de underliggende spørgsmål.

3. Resumé af meddelelsen

3.1 CO₂-opsamling og -lagring præsenteres som et afgørende element i realiseringen af Europas program for kulstofreduktion. Teknologien opfattes som det eneste reelle bud på en effektiv håndtering af den CO₂-udledning, der bliver resultatet af den fortsatte brug af energi baseret på fossile brændstoffer i de kommende årtier. "2050-(klima)målet kan kun opfyldes, hvis emissionerne fra forbrændingen af fossile brændsler elimineres fra systemet."

3.2 Siden 2007 har EU støttet udviklingen af CO₂-opsamling og -lagring på forskellig vis: gennem en lovgivningsmæssig ramme for CO₂-opsamling, -transport og -lagring, støtte til 10-12 projektdemonstrationsprogrammer og en vedvarende indsats for at etablere en pris for CO₂-udledning gennem emissionshandelssystemet, der skal fungere som en kilde til udviklingsfinansiering og en drivkraft for implementering af CO₂-opsamling og -lagring og teknologiens anvendelse på langt sigt.

3.3 Der findes imidlertid endnu ingen store demonstrationsprojekter i EU, og "selv de mest lovende projekter i EU er ramt af alvorlige forsinkelser". Dette skyldes, at "de økonomiske operatører ikke har nogen bevæggrunde til at investere i CO₂-opsamling og -lagring" for øjeblikket. Emissionshandelssystemet har hverken leveret de finansielle midler til investeringer i sådanne anlæg eller en stabil CO₂-pris til støtte for den fremtidige drift. For nærværende udgør CO₂-prisen ca. 10 % af den pris, som mange anser for at være det absolut nødvendige minimum for etablering af et muligt forretningsgrundlag for CO₂-opsamling og -lagring. Imidlertid påpeges det i meddelelsen, at det selv med et forretningsgrundlag, i nogle lande og hovedsageligt dem, hvor der ville være størst behov for CO₂-opsamling og -lagring, langt fra er sikkert, at borgerne kan acceptere de risici, der opfattes som værende forbundet med geologisk lagring af CO₂.

3.4 I meddelelsen argumenteres der ikke desto mindre for, at det er vigtigt at indsamle erfaring med udvikling af projekter til CO₂-opsamling og -lagring til implementering i kommerciel skala, hvilket vil reducere omkostningerne, dokumentere sikker geologisk lagring af CO₂, tilvejebringe viden om potentialet ved CO₂-opsamling og -lagring, som kan formidles videre, og fjerne risikoen ved teknologien for investorer. Støtte til et sådant program skærper ligeledes bevidstheden om nødvendigheden af en passende lovgivningsmæssig ramme og fremmer offentlighedens involvering. Den hermed indhentede viden vil skabe mulighed for, at EU kan deltage aktivt i et fremtidigt globalt program for CO₂-opsamling og -lagring og styrke EU's potentielle rolle som leverandør af teknologi og ekspertise.

3.5 Der foreslås supplerende støttemekanismer, som skal udfylde hullerne som følge af emissionshandelssystemets alvorlige mangel på effektivitet, herunder obligatoriske køb af CCS-certifikater, obligatoriske emissionsstandarder eller støtte til demonstrationsprojekter gennem det, der svarer til garanterede afregningspriser.

3.6 Endelig stilles der en række spørgsmål til fastlæggelse af respondenternes holdning til de centrale udfordringer vedrørende fremtiden for CO₂-opsamling og -lagring.

4. Generelle bemærkninger

4.1 Kommissionens dokument er både en evaluering og et høringsforslag og afsluttes med en række spørgsmål om emner med relation til CO₂-opsamling og -lagring i Europa. Formålet med meddelelsen er begrænset, der kræves "en omgående politisk reaktion på den primære udfordring, som er at stimulere investeringer i CCS-demonstration, så det kan undersøges, om der efterfølgende kan implementeres og etableres en CO₂-infrastruktur". Et sådant demonstrationsprogram kunne så være forløberen for en CCS-implementering, selvom mange andre forudsætninger skal opfyldes og forhindringer overvindes med dette mål for øje.

4.2 EØSU mener, at Kommissionen med rette peger på nødvendigheden af et hurtigt politisk indgreb. De alternativer, som Kommissionen fremlægger, går på at gøre CO₂-opsamling og -lagring enten kommercielt rentabel eller obligatorisk. Der bør imidlertid stilles et spørgsmål, som går på, hvorvidt et sådant politisk indgreb vil være sandsynligt under de nuværende omstændigheder. Udvalget er derfor i høj grad fortalende for en langt skarpere fokusering i CCS-programmet. Dette vil involvere

en erkendelse af, at der på dette tidspunkt er brug for mere offentlig støtte, eventuelt fra flere forskellige kilder, hvis blot et enkelt CCS-demonstrationsprojekt skal fuldføres. Der er brug for at fokusere på et tilstrækkeligt antal demonstrationsprojekter, der skal modtage 2-3 gange så stor finansiel støtte, samtidig med at der tages hånd om støtten til den efterfølgende drift.

4.3 Alt i alt mener EØSU, at en sådan opbakning fortsat kan retfærdiggøres som en risikobaseret investering i en teknologi, som eventuelt kan komme til at spille en vigtig rolle set i lyset af en international aftale om CO₂-prisfastsættelse eller en kvotemekanisme. Udvalget mener, at en sådan aftale er en forudsætning for væsentlige fremskridt i udviklingen af CO₂-opsamling og -lagring (i Europa eller på verdensplan). Udvalget har ligeledes den holdning, at detaljerede svar på meddelelsens spørgsmål kun kan følge på grundlag af en fornyet vurdering af de mål, som Det Europæiske Råd har opstillet, og en justering af de politiske mål og instrumenter. En sådan justering må imidlertid baseres på en pragmatisk tilgang til energi- og klimapolitik.

4.4 Dette vanskelige emne kan bedst håndteres ved at se på de sandsynlige forudsætninger for en europæisk CCS-implementering i stor skala, når de underliggende lovgivningsmæssige rammer i form af CCS-direktivet stort set er på plads. De fleste af svarene findes i Kommissionens dokument.

— Der er brug for en global klimaaftale, der kan håndhæves, og som fordeler omkostningerne ved såvel modvirknings- som tilpasningsforanstaltninger ligeligt. Uden en sådan aftale har hverken et land eller en handelsblok, som er økonomisk afhængig af konkurrencedygtighed på verdensmarkederne, råd til at iværksætte et uafhængigt program til minimering af CO₂-udledningen på mellemlangt eller langt sigt. Ethvert forslag om ensidigt at pålægge en realistisk CO₂-(pris)-mekanisme ville være uacceptabelt set ud fra et konkurrencemæssigt og politisk synspunkt, navnlig under de nuværende omstændigheder. En overordnet progressiv global aftale, der gennemføres i faser, ville også være nødvendig til sikring af borgernes opbakning i demokratiske lande.

— Det vil være nødvendigt at prioritere en minimering af kulstofproduktionen i en sådan aftale og etablere en "pris" på CO₂ (uvist med hvilken metode), som støtter forretningsgrundlaget for investeringer i CO₂-opsamling og -lagring. Ikke desto mindre vil CO₂-opsamling og -lagring stadig skulle konkurrere med alternative teknologier, der søger investeringer med samme mål for øje, herunder biologisk lagring eller programmer for opsamling og anvendelse af CO₂. EØSU mener, at CCS har en god udgangsposition som den førende CO₂-bindingsteknologi.

— Borgernes (og dermed den politiske) accept af CCS som en lavrisikoteknologi til CO₂-binding vil skulle sikres i de EU-medlemsstater, hvor teknologien er et realistisk alternativ. Dette gælder navnlig for de formodede risici forbundet

med lagring på land, som er den eneste mulighed for mange medlemsstater, og hvor der skal tages højde for forsigtighedsprincippet.

4.5 Set på baggrund af erfaringerne med de internationale klimaforhandlinger hidtil er der en begrænset sandsynlighed for, at de to første betingelser opfyldes. Der er betragtelige tvivl om, hvorvidt en effektiv global klimapagt kan indgås på FN-konferencen i Paris i 2015. Der er heller ingen tegn på, at de politiske beslutningstagere har været i stand til at give forbrugerne en overbevisende forklaring på de fremtidige omkostninger ved det dertil relaterede markedssvigt. Dette resulterer i, at de aktuelle priser på varer og tjenester ikke i fuldt omfang afspejler de forventede omkostninger som følge af klimaændringer, som vil blive båret af kommende generationer. Borgerne, som forbrugere og vælgere, accepterer kun nødtigt de dermed forbundne begrænsninger, navnlig i en periode med besparelser og lav eller negativ økonomisk vækst.

4.6 Den hidtidige tone i denne udtalelse har været realistisk pessimistisk. Udvalget mener, at dette er en passende gengivelse af civilsamfundets aktuelle bekymringer. Resultatet af en urealistisk optimistisk tilgang til den politiske beslutningsproces er alt for iøjnefaldende for nærværende og får nogle til at fortvivle og andre til at blive desillusionerede. Men der er grunde til at tro, at den nuværende situation og perspektiverne for energi- og klimapolitikken (samt dertil relaterede CCS-spørgsmål) gradvist kan ændres.

4.7 Det fremstår med stadig større tydelighed, at EU's politiske legitimitet i højere grad vil (og bør) være afhængig af borgernes indsigt og inddragelse i beslutningsprocessen. Uden offentlighedens indsigt i de tilgrundliggende principper for klima- og energipolitikken og offentlighedens accept af CCS-teknologi, er det usandsynligt, at CO₂-binding vil bevæge sig ud over demonstrationsfasen eller de nuværende kommercielle anvendelsesformer som f.eks. forbedret olieindvinding eller anvendelse på føde- og drikkevarerområdet.

4.8 Det må ligeledes tages med i betragtning, at enhver beslutning, som et land træffer om energiresourcer og relaterede spørgsmål, i sidste ende er baseret på dette samfunds værdier frem for tekniske og økonomiske overvejelser. Dermed indeholder sådanne afgørelser altid en samfundsmæssig og etisk dimension. Dette gør det vanskeligt at udvikle en fælles EU-politik, navnlig når de endelige beslutningskompetencer med hensyn til kilder og forsyningssammensætning, som på energiområdet, fortsat ligger hos medlemsstaterne.

4.9 En konsekvens af borgernes manglende bevidsthed er, at de ikke ser potentialet i teknologier til modvirkning af klimaændringer, herunder CCS. Arbejdspladser, en førerposition inden for global innovation, nye investeringsformer og finansieringsmetoder samt udvikling af nye teknologier er eksempler på sådanne fordele. En generel anvendelse af CCS kunne ligeledes skabe større jobsikkerhed inden for traditionelle industrier som minedrift.

4.10 EØSU er derfor fortalende for og vil aktivt deltage i udviklingen af en europæisk energidialog, en inklusiv, gennemsigtig, troværdig og koordineret dialog på flere niveauer i og på tværs af alle medlemsstater. Den bør oversætte de vigtigste pointer om energiomstillingen og relaterede emner som CCS, energifattigdom mm. til et forståeligt sprog og få debatten om omstillingen til en lavemissionsøkonomi til at foregå i skoler, caféer og i hjemmene. En sådan dialog bør tilrettelægges, så den bidrager til den politiske beslutningsproces og fremmer debatten om, hvorvidt til tider modstridende mål – om sikker, bæredygtig, konkurrencedygtig og prisoverkommelig energi – kan forenes. Denne proces vil gøre det muligt at sikre et mere kvalitetsbaseret og robust input fra borgere og organisationer til de fremtidige formelle høringer om energi. Men dialogen vil også fokusere på en opsøgende rolle som en "ærlig mægler" og formidler forstået på den måde, at den kan fremme og supplere energidebatten i medlemsstaterne og spille en vigtig rolle i kommunikationsindsatsen med henblik på at styrke en fælles holdning til energi i hele Europa. I den henseende kan CO₂-opsamling og -lagring, som en teknologi, der bidrager til at reducere mængden af kulstof i atmosfæren, vurderes på sammenlignende vis, og alternativer og afvejninger af modstridende hensyn kan diskuteres.

5. Særlige bemærkninger

5.1 Kommissionen peger på den væsentlige pointe, at elimineringen af emissionerne fra forbrændingen af fossile brændsler har afgørende betydning for opfyldelsen af EU's 2050-klimamål. En lignende tilgang må vedtages på globalt plan, og problemets omfang må forstås af alle politiske beslutningstagere og forliges med de økonomiske ønsker. Verdens kendte reserver af fossile brændstoffer svarer til ca. 3.000 mia. tons kuldioxid, hvis de forbrændes, men kun 31 % af disse kan brændes, hvis vi skal have en 80 %'s chance for begrænse temperaturstigningen på verdensplan til maksimalt 2 °C. Hvis chancen for 2 °C eller mindre skal være 50 %, kan kun 38 % forbrændes (CO₂, der ikke kan brændes: <http://www.carbontracker.org/wp-content/uploads/downloads/2012/08/Unburnable-Carbon-Full1.pdf>). Den modvirkende funktion som CO₂-opsamling og -lagring kan spille skal imidlertid ses i de rette proportioner. Selv et optimistisk scenarie, der kalkulerer med 3.800 kommercielle CCS-projekter på verdensplan, vil kun gøre det muligt at forbrænde 4 % ekstra reserver af fossile brændstoffer (IEA World Outlook 2012). Realiteten er, at energiresourcer, som allerede er værdisat til trillioner af euros, må forblive i undergrunden, ubrændte, hvis de nuværende forslag til globale klimamål skal efterleves uden CO₂-opsamling og -lagring. Dette vil få alvorlige økonomiske konsekvenser. Det er vigtigt at anerkende, at det er nødvendigt at finde en måde at løse dette grundlæggende dilemma på, hvis klima- og energipolitikken (samt CCS) skal have en chance for at skabe resultater.

5.2 Det bør påpeges, at kuldioxid både kan anvendes og lagres. Udover forbedret olieudvinding, fødevareranvendelse og andre mindre applikationer er det muligt, at produktionsteknikker på både det kemiske og biologiske område kan bidrage til, at CO₂ kan anvendes i byggematerialer, foder, andre kemiske processer og andre produkter på baggrund af yderligere forskning og udvikling. Imidlertid tyder omfanget af udvindingen af fossile brændstoffer på, at dette alternativ kun vil yde et beskedent bidrag til løsning af CO₂-problemet i den nærmeste fremtid.

6. Specifikke svar på spørgsmålene i meddelelsen

1) Bør det kræves, at medlemsstater, som i øjeblikket har en høj andel af kul og gas i deres energimiks og industriprocesser:

- udarbejder en klar køreplan for, hvordan de vil omstrukturere deres elproduktionssektor hen imod brændsler, der ikke udleder CO₂ (kernekraft eller vedvarende energi), inden 2050?
- udvikler en national strategi med henblik på at forberede implementeringen af CCS-teknologi?

Fordelene ved at stille krav om, at medlemsstaterne skal forhåndsplanlægge med hensyn til lavemission og CCS-implementering, er, at det både skærper bevidstheden hos de involverede i processen og skaber mulighed for en nyttig, omend skræmmende, omkostnings- og konsekvensanalyse, der vil ledsage fremtidige lovforslag. Dette virker som en nyttig øvelse, men bør også inkludere en afvejning af sammenlignelige nationale alternativer inden for biologiske, kemiske og fysiske bindingsprocesser og lavemissionsteknologier⁽¹⁾.

2) Hvordan bør ETS omstruktureres, så ordningen kan tilvejebringe effektive incitamenter til implementering af CO₂-opsamling og -lagring? Bør dette suppleres af instrumenter, der er baseret på provenuet fra auktionering, som f.eks. NER300?

Der skal tages højde for erfaringerne med emissionshandels-systemets sårbarhed over for de globale økonomiske kræfter. Det står klart, at en global klimaaftale (eller manglen på en sådan) vil være bestemmende for emissionshandelssystemets fremtid, og resultaterne af forhandlingerne i 2015 bliver afgørende. De vidtrækkende korrigerende foranstaltninger, som ETS kræver, kan ikke gennemføres uden større politisk klarhed på globalt plan. Hvad angår de generelle finansielle incitamenter, står det klart, at det er nødvendigt at støtte driften af CCS-demonstrationsanlæg i tillæg til finansieringen af udviklings- og investeringsomkostninger.

3) Bør Kommissionen fremsætte forslag til andre støtteforanstaltninger eller overveje andre løsningsmodeller med henblik på at bane vejen for tidlig implementering gennem:

- støtte via tilbageførsel af auktionsprovenuet eller andre støttemuligheder
- en emissionsstandard
- en CCS-certifikatordning
- en anden type politisk foranstaltning?

Kommissionen bør uden tvivl undersøge andre finansieringsmetoder for et CCS-demonstrationsprojekt, selvom holdningen er, at tiltag til hurtig og omfattende CCS-implementering er forhastede af ovennævnte årsager. Dette påvirker imidlertid ikke de gode argumenter for at give offentlig støtte til

⁽¹⁾ EUT C 299 af 4.10.2012.

et mindre antal demonstrationsprojekter. Arbejdet med en emissionsstandard og en CCS-certifikatordning kan omfatte, at man ser nærmere på og tester rammer for lovgivningsprocesser, som der med stor sikkerhed vil blive brug for fremover.

4) *Bør det kræves, at energiforsyningsvirksomheder i fremtiden installerer CCS-parat udstyr i forbindelse med alle nye investeringer (kul og eventuelt også gas), således at CCS-udstyr kan eftermonteres?*

Dette er et logisk skridt, hvis en generel CCS-implementering virker overvejende sandsynlig. En sådan udvikling virker usandsynlig for øjeblikket. Det bør bemærkes, at store industrielle CO₂-udledere, der primært anvender fossile brændstoffer – navnlig cementproducenter – også må behandles på lignende vis.

5) *Bør leverandører af fossile brændsler bidrage til CCS-demonstration og -implementering gennem specifikke foranstaltninger, der sikrer yderligere finansiering?*

Risikoen for, at det ikke vil lykkes at anvende CCS-teknologi, gør det logisk at satse på 100 % offentlig finansiering, pro bono publico. Leverandører af fossile brændstoffer bør bestemt inddrages i finansieringen af en efterfølgende implementering, og der kan argumenteres for, at de bør bidrage til udviklingsomkostningerne. Imidlertid må der tages højde for en række problemstillinger, herunder konsekvenserne af WTO-regler, og behovet, for at alle kilder til fossile brændstoffer bidrager, selv de områder, hvor der for nærværende ikke findes nogen relevant CCS-proces, navnlig på transportområdet.

6) *Hvilke primære hindringer er der for tilstrækkelig demonstration af CCS-teknologien i EU?*

De største hindringer er:

- Den manglende fastlæggelse af en realistisk CO₂-"pris"-mekanisme, som er bæredygtig på globalt niveau.
- Konkurrence fra andre CO₂-bindings- eller lavemissionsteknologier.
- Behovet for, at offentligheden accepterer en efter deres opfattelse potentielt risikabel teknologi.
- Den eventuelt manglende mulighed for at oprette en fond, som er tilstrækkelig stor til at finansiere både programmets kapital- og driftsomkostninger.

7) *Hvordan kan der opnås bedre accept af CO₂-opsamling og -lagring hos offentligheden?*

Der bør iværksættes en aktiv dialog med borgerne om karakteren af CCS, teknologiens potentielle fordele og en realistisk og uafhængig vurdering af risiciene som elementer i en samlet systembaseret tilgang til skærpelse af energibevidstheden. I visse lande og regioner bør det faktum, at implementering af CCS kan resultere i bedre beskæftigelsesmuligheder, ligeledes fremhæves.

Bruxelles, den 18. september 2013

Henri MALOSSE

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Forberedelse på en fuldt ud konvergeret audiovisuel verden: Vækst, kreativitet og værdier (Grøn bog)«

COM(2013) 231 final

(2013/C 341/20)

Ordfører: **Jorge PEGADO LIZ**

Kommissionen besluttede den 8. juli 2013 under henvisning til artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om

"Forberedelse på en fuldt ud konvergeret audiovisuel verden: Vækst, kreativitet og værdier (Grøn bog)"

COM(2013) 231 final.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Transport, Energi, Infrastruktur og Informationsområdet, som vedtog sin udtalelse den 2. september 2013.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 492. plenarforsamling af 18.-19. september 2013, mødet den 18. september, følgende udtalelse med 175 stemmer for, 2 imod og 8 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1 EØSU gratulerer Kommissionen med dens initiativ til at tage spørgsmålet om den audiovisuelle politik i et konvergerende miljø op igen med det mål at udbrede adgangen til et forskelligartet europæisk indhold og iværksætte en ny offentlig høring, især om betydningen heraf for den økonomiske vækst, beskæftigelsen og innovationen i EU.

1.2 EØSU beklager dog, at Kommissionen ikke har benyttet denne lejlighed til at fremlægge mere konkrete og strukturerede forslag på området.

1.3 EØSU ville have sat pris på, at Kommissionen ved udarbejdelsen af denne grønne bog havde valgt i højere grad at tage udgangspunkt i grundlæggende værdier som ytringsfrihed, mediepluralisme, respekt for den menneskelige værdighed og brugernes – især børns og andre sårbare grupper – rettigheder og interesser, for derefter at gå over til de programlagte mål om innovationsfremme, markedsudvikling og dertil hørende finansiering.

1.4 EØSU værdsætter ikke desto mindre alle de emner, der tages op i grønne bøger, og er enig i, at langt de fleste af de spørgsmål, der stilles som led i den offentlige høring, er relevante, omend udvalget må konstatere, at der undertiden mangler en rød tråd i fremlæggelsen af de forskellige emner og spørgsmål.

1.5 EØSU er især bevidst om de nye udfordringer og perspektiver, som åbner sig med konvergensen. Dette kan skabe betydelige forretningsmuligheder for uafhængige producenter og dermed ændringer i de eksisterende industrielle forretningsmodeller.

1.6 Skønt EØSU er bevidst om de audiovisuelle on-demand-tjenesters stigende økonomiske betydning i det audiovisuelle landskab i Europa, vil udvalget dog understrege, at det traditionelle udbud af lineære audiovisuelle tjenester fortsat repræsenterer en overordentlig vigtig del af europæernes gennemsnitlige forbrug på medieområdet, især i kraft af den teknologiske innovation af det traditionelle udbud, der danner de egentlige rammer om den kulturelle og sproglige identitet og diversitet, som må og skal bevares.

1.7 Idet EØSU anerkender de mange positive aspekter af strategien for innovation og de audiovisuelle tjenesters teknologiske konvergens med internettet, henleder det ligeledes opmærksomheden på følgerne af denne udvikling for de traditionelle mediesektorer, især de regionale og lokale nærmedier, ikke mindst i EU-medlemsstater med minoritetssprog. Derfor er det nødvendigt at bevare eller skabe betingelserne for, at disse traditionelle medier fortsat kan yde deres vigtige tjenesteydelse af almen interesse til gavn for sproglig og kulturel diversitet og informationspluralisme.

1.8 EØSU mener endvidere, at beskyttelse af informationspluralismen, fremme af kulturel og sproglig diversitet og bevarelse af mediernes strukturerende rolle som offentlig tjenesteydelse i det europæiske medielandskab er værdier af almen interesse, som den fremtidige politik nødvendigvis ikke alene må opretholde, men også fremme som en del af den europæiske sociale model.

1.9 Kort sagt mener EØSU, at de centrale mål for debatten i EU om audiovisuel konvergens bør være fremme af de europæiske kulturer og den dermed forbundne nødvendige beskyttelse af borgernes interesser og deres grundlæggende rettigheder, især beskyttelse af børn og andre sårbare grupper.

1.10 Derfor opfordrer EØSU Kommissionen til i enhver fremtidig foranstaltning – hvad enten den er af lovgivningsmæssig eller anden art – at tage hensyn til de anbefalinger, som EØSU har fremsat i så mange af sine udtalelser, og især til de særlige bemærkninger i nærværende udtalelse.

2. Grønbogens formål

2.1 Med denne grøn bog (COM(2013) 231 final) lægger Kommissionen op til en bred offentlig debat om følgerne af de igangværende ændringer i de audiovisuelle medietjenester, som forstærkes af disse tjenesters stigende konvergens med internettet.

2.2 Kommissionen ser denne udvikling i det teknologiske miljø som en mulighed for at udbrede adgangen til et diversificeret europæisk indhold af kvalitet, hvilket gør det nødvendigt at overveje, hvorledes de gældende rammevilkår kan tilpasses og hvilke forvaltningspolitiske tiltag der eventuelt kan træffes på europæisk plan.

2.3 Med dette strategiske mål for øje rejser Kommissionen to store spørgsmål:

— Hvordan omdanner vi visionen om konvergens på et stort europæisk marked til økonomisk vækst og forretningsinnovation i Europa?

— Hvad er konvergensens konsekvenser for værdier såsom mediepluralisme, kulturel mangfoldighed og forbrugerbeskyttelse, herunder beskyttelse af specifikke grupper såsom mindreårige?

2.4 Fra grøn bogens emneområde udelukkes udtrykkeligt ophavsret og intellektuel ejendomsret, som behandles i en anden grøn bog ⁽¹⁾, samt aspekter vedrørende databeskyttelse, som også er omhandlet i nylige forslag fra Kommissionen ⁽²⁾, omend disse emners betydning og relevans for de omhandlede emner anerkendes.

2.5 Kommissionen indrømmer, at der ikke forventes et bestemt resultat af høringen. Dog kan den efter Kommissionens mening bane vejen hen imod langsigtede retlige og andre politiske reaktioner, især hvad angår et bedre internet for børn, mediefrihed og -pluralisme og med hensyn til selvregulerende initiativer.

⁽¹⁾ COM(2011) 427 final, EUT C 143 af 22.5.2012, s. 69-73.

⁽²⁾ COM(2012) 10 final, COM(2012) 11 final, EUT C 229 af 31.7.2012, s. 90-97.

3. Generelle bemærkninger

3.1 EØSU bifalder Kommissionens initiativ, da det vedrører et vigtigt og aktuelt emne. De lineære tv-tjenesters større og større konvergens med internettet betragtes som en af de uundgåelige tendenser, der følger med udviklingen på det audiovisuelle marked.

3.2 Efter EØSU's mening kan det anvendte instrument (grøn bog) kritiseres for at komme sent og være lidet ambitiøst. Der savnes også en rød tråd i den rækkefølge, hvori de forskellige emner og spørgsmål bliver præsenteret, hvilket muligvis kan bunde i usikkerhed om Kommissionens kurs på dette område.

3.3 I forlængelse af sine talrige udtalelser om forskellige aspekter af dette emne og som optakt til den kommende udformning af en integreret politik for det audiovisuelle område på baggrund af den teknologiske konvergens i EU, ville EØSU have sat pris på, at Kommissionen havde valgt i højere grad at tage udgangspunkt i grundlæggende værdier som ytringsfrihed, mediepluralisme, respekt for den menneskelige værdighed og brugernes – især de mest sårbare – rettigheder og interesser, for derefter at gå over til de andre vigtige aspekter: innovation, marked og finansiering, i stedet for at gå omvendt til værks. Dette påpeges også i EP's beslutning (P7_TA(2013)0203) af 21.5.2013.

3.4 EØSU værdsætter ikke desto mindre alle de emner, der tages op i grøn bogen, og er enig i, at langt de fleste af de spørgsmål, der stilles som led i den offentlige høring, er relevante.

3.5 Det er således klar over den stigende økonomiske betydning af de audiovisuelle on-demand-tjenester i det europæiske audiovisuelle landskab.

3.5.1 Dog understreger udvalget, at det traditionelle udbud af lineære audiovisuelle tjenester fortsat repræsenterer en overordentlig vigtig del af europæernes gennemsnitlige forbrug på medieområdet.

Faktisk lå det gennemsnitlige daglige tv-forbrug i Europa i 2012 på 3 timer og 55 minutter, hvilket er 7 minutter mere end det registrerede forbrug i 2011.

3.6 På den anden side – skønt EØSU anerkender betydningen af strategien for innovation og de audiovisuelle tjenesters teknologiske konvergens med internettet – henleder det opmærksomheden på de mulige følger af denne udvikling for de traditionelle mediesektorer, især aviser og radio.

3.6.1 EØSU mener, at Kommissionen bør spille en vigtig rolle i skabelsen af vilkår, som sætter de traditionelle medier i stand til at tilpasse sig den digitale tidsalder og til at kunne overleve i *offline* format, i betragtning af de sociokulturelle træk ved de befolkningsgrupper, som de henvender sig til.

3.6.2 Således mener EØSU, at der på europæisk plan bør skabes betingelser for, at de traditionelle medier, især de regionale og lokale nærmedier, fortsat kan yde deres vigtige tjenesteydelse af almen interesse til gavn for den sproglige og kulturelle diversitet og informationspluralismen som led i bevarelsen af den europæiske sociale model.

3.7 Endvidere mener EØSU, at beskyttelse af informationspluralismen, fremme af den kulturelle og sproglige diversitet og bevarelse af mediernes strukturerende rolle som offentlig tjenesteydelse i det europæiske medielandskab er værdier af interesse for offentligheden generelt og især for medieforbrugerne, hvilket den fremtidige politik nødvendigvis må tage hensyn til ⁽³⁾.

3.8 Kort sagt mener EØSU, at debatten i EU om audiovisuel konvergens først og fremmest bør dreje sig om at fremme almenvellet og beskytte borgernes og især medieforbrugernes interesser. Dette bør være et af de vigtigste mål for og grundprincippet i EU's politik på dette område.

4. Særlige bemærkninger

4.1 De spørgsmål, der stilles i forbindelse med den offentlige høring, kan grupperes under 6 hovedpunkter: adgang til indhold og platforme (spørgsmål 1-3); finansiering af audiovisuel produktion (spørgsmål 4 og 5); interoperabilitet (spørgsmål 6); infrastruktur og frekvenser (spørgsmål 7-9); de reguleringsmæssige virkninger af konvergens (spørgsmål 10-19); beskyttelse af mindreårige (spørgsmål 20-25) og tilgængelighed (spørgsmål 26-27).

4.2 Adgang til indhold og platforme

4.2.1 EØSU deler bekymringen for, at platforme, som giver adgang til forskelligt indhold, kan forvride den fri konkurrence om levering af audiovisuelle tjenester og dermed påvirke brugernes frie valg og adgang til et diversificeret indhold af kvalitet negativt.

4.2.2 EØSU mener derfor, at man bør overveje at træffe specifikke reguleringsmæssige tiltag, som rækker videre end konkurrencereglerne med det mål at fremme og lette adgangen til disse platforme på nationalt og tværnationalt plan, som foreslået i Kommissionens meddelelse fra 2009 ⁽⁴⁾.

⁽³⁾ EFT C 140 af 18.5.2000, s. 19-23; EFT C 116 af 20.4.2001, s. 30-36 og EUT C 77 af 31.3.2009, s. 109-114.

⁽⁴⁾ EUT C 257 af 27.10.2009, s. 1-14.

4.3 Finansiering af audiovisuel produktion

4.3.1 EØSU har ved forskellige lejligheder understreget den betydning, som den europæiske kulturindustri, herunder den audiovisuelle sektor, har for Unionens udviklingsstrategi ⁽⁵⁾.

4.3.2 På baggrund af de ændringer, der er sket i den audiovisuelle værdikæde, især den stigende betydning, som platformudviklere og indholdssammenstillere har fået, mener EØSU, at de gældende bestemmelser i medietjenestedirektivet ikke skaber de mest hensigtsmæssige, proportionelle og effektive vilkår for fremme af produktion, formidling og udbredelse af europæiske værker.

4.3.3 Derfor mener EØSU, at Kommissionen ved den snarlige revision af direktivet bør genoverveje det sæt af krav, der stilles til tv-selskaberne, og udvide dem til også at gælde for de nye aktører i den konvergerende audiovisuelle værdikæde i betragtning af den voksende rolle, som disse tjenester spiller for borgerne.

4.4 Interoperabilitet inden for internetforbundet TV

4.4.1 EØSU mener, at Kommissionen bør sikre interoperabilitet mellem de forskellige tjenester, der leveres på de hybride platforme, for at fremme fair konkurrencevilkår for alle indholds- og tjenesteudbydere, samt sikre, at brugerne kan vælge frit og uden diskrimination – især af geografisk art – mellem et kvalitetspræget og diversificeret udbud.

4.5 Frekvenspolitik

4.5.1 EØSU henviser først og fremmest til sine udtalelser om det første radiofrekvenspolitikprogram/bredbånd i Europa ⁽⁶⁾, om Kommissionens meddelelse "Digitaliseringsdividenden som kilde til sociale goder og økonomisk vækst" ⁽⁷⁾ og om Kommissionens meddelelse "Fremme af delt brug af frekvensressourcerne i det indre marked" ⁽⁸⁾.

4.5.2 Hvad angår de audiovisuelle tjenesteudbyderes stigende anvendelse af hybride modeller, hvor jordbaseret radio- og tv-transmission kombineres med anvendelse af bredbånd til levering af indhold, anbefaler EØSU, at der foretages absolut nødvendige undersøgelser af disse forretningsmodellers indvirkning på den audiovisuelle værdikæde. Her bør der især fokuseres på spørgsmålene om adgang til indhold og platforme for borgerne såvel som for indholdsudbydere og -producenterne. EØSU minder om nødvendigheden af infrastruktur, som kan sikre en bredbåndsdækning af hele det europæiske territorium, idet bredbåndet er en faktor af afgørende betydning for fremme af lige vilkår for borgerne på det digitale område.

⁽⁵⁾ EUT C 181 af 21.6.2012, s. 35-39; EUT C 198 af 10.7.2013, s. 39-44; EUT C 77 af 31.3.2009, s. 63-68, EUT C 248 af 25.8.2011, s. 144-148 og EUT C 143 af 22.5.2012, s. 69-73.

⁽⁶⁾ EUT C 107 af 6.4.2011, s. 53-57.

⁽⁷⁾ EUT C 44 af 11.2.2011, s. 178-181.

⁽⁸⁾ EUT C 133 af 9.5.2013, s. 22-26.

4.6 Reguleringsmæssige virkninger

4.6.1 EØSU mener i lyset af den aktuelle teknologi- og markedsudvikling, at Kommissionen snart bør indlede en formel offentlig høring om revisionen af medietjenestedirektivet.

4.6.2 Under denne høringsproces bør Kommissionen se nærmere på spørgsmålet om direktivets anvendelsesområde, især muligheden for at indføre bestemmelser om gennemsigtighed og koncentration af ejerskabet til lineære og ikke-lineære audiovisuelle medietjenester samt det centrale spørgsmål om definitionen af begrebet redaktionelt ansvar inden for de audiovisuelle medietjenester. Ved denne revision bør det være et grundlæggende princip, at uanset hvilket audiovisuelt medie der anvendes, skal de grundlæggende værdier respekteres og sikres på samme måde med de nødvendige tilpasninger til disse mediers særlige karakteristika.

4.6.3 EØSU mener, at det ligeledes ville være nyttigt, at Kommissionen fremlægger et forslag til revision og systematisering af reglerne for kommerciel kommunikation i audiovisuelle medietjenester. Disse regler findes i dag spredt rundt om i forskellige retsakter, som påpeget i tidligere udtalelser ⁽⁹⁾.

4.7 Ytringsfrihed og mediepluralisme

4.7.1 Det er vigtigt at tage behørigt hensyn til, at respekten for pressefrihed og mediepluralisme er et grundlæggende aspekt i konsolideringen af Unionens integrationsproces, eftersom der her er tale om strukturerende elementer i det aktive medborgerskab og det deltagelsesbaserede demokrati, som fastlagt i artikel 11 i charteret om grundlæggende rettigheder.

4.7.2 Følgelig – og i tråd med den bekymring, Europa-Parlamentet har givet udtryk for – mener EØSU, at Kommissionen i første række bør træffe passende foranstaltninger, blandt andet i form af et lovgivningsmæssigt initiativ om pluralisme og mediekoncentration, som opfølgning især på rapporten fra "Centre for Media Pluralism and Media Freedom" og rapporten fra Gruppen på højt plan for mediefrihed og pluralisme.

4.7.3 I betragtning af de særlige karakteristika ved det fragmenterede europæiske audiovisuelle marked, som har forskellige sproglige og kulturelle barrierer og står i en særligt vanskelig økonomisk situation, fremhæver EØSU mediernes public service-funktion, som er meget vigtig for at bevare den politiske pluralisme og fremme den kulturelle mangfoldighed. Det foreslår således, at Kommissionen tager initiativ til en bred debat om forvaltningsmodellen for mediernes public service-funktion i den nye konvergensprægede situation, især i lyset af de konklusioner, som Europarådet nyligt er nået frem til på dette område.

4.8 Beskyttelse af mindreårige og sårbare grupper

4.8.1 EØSU har i bevidstheden om mediernes kulturelle dimension og deres indvirkning på samfundet i almindelighed erklæret, at det som et af sine vigtigste interesseområder bekymrer sig om beskyttelsen af mindreårige og andre sårbare grupper i forbindelse med de audiovisuelle medier i det digitale miljø (internet, sociale netværkstjenester osv.). Af særlig stor betydning i denne sammenhæng er retten til privatlivets fred, beskyttelsen mod billedgengivelse og andre grundlæggende rettigheder, som navnlig er anerkendt i den europæiske menneskerettighedskonvention og nu også nedfældet i EU's charter om grundlæggende rettigheder og behørigt medtaget i den nuværende traktattekst. Den audiovisuelle konvergens, som gør tilskueren til medieaktør (interaktivitet), åbner ganske vist enorme nye muligheder for kommunikation og information, men den øger også faren for, at de mest sårbare personer bliver ofre for ulovlig adfærd (cyberkriminalitet).

4.8.2 Dette er derfor et af de aspekter, som EØSU har peget på i flere af sine seneste udtalelser, nærmere bestemt vedrørende nogle initiativer fra Kommissionens side, som i sig selv er prisværdige, men efter dets mening for forsigtige. EØSU understreger, at det nødvendigvis må sikres, at de ansvarlige for mindreåriges undervisning kan råde over passende prismæssigt tilgængelige systemer til filtrering og aldersmærkning af indhold.

4.8.3 Udvalget er således overbevist om, at det i forbindelse med problematikken omkring beskyttelse af mindreårige og andre sårbare grupper ved brug af internettet generelt og de audiovisuelle medier i særdeleshed er nødvendigt at sikre balance og en gylden middelvej mellem den grundlæggende ret til ytringsfrihed og målet af almen interesse om beskyttelse af mindreårige, uanset hvilket medie der er tale om.

4.8.4 Dog er det vigtigt at huske på, at Kommissionen selv har påpeget ⁽¹⁰⁾, at udbyderne af pay-per-view-tv ikke har reageret effektivt med hensyn til ordninger med samregulering og selvregulering til beskyttelse af mindreårige mod skadeligt indhold eller tekniske anordninger, som giver børn selektiv adgang til indholdet på internettet.

4.8.5 Dette er derfor et af de emner, som EØSU gerne vil fremhæve som et af de vigtigste i en integreret definition af en fremtidig EU-politik for det audiovisuelle område, hvor der efter EØSU's mening ikke kun kan være tale om lovgivningsmæssige tiltag (regulering, selvregulering og samregulering), men også om mediekendskab, information og udvikling af mediekompetencer ikke alene for de mindreårige, men også for familier og skoler. I den forbindelse opfordrer EØSU til, at Kommissionen og medlemsstaterne træffer foranstaltninger til at øge anvendelsen af indholdsfiltere fra forældres og undervisningsansvarliges side.

⁽⁹⁾ EUT C 351 af 15.11.2012, s. 6-11.

⁽¹⁰⁾ COM(2011) 556 final.

4.9 Tilgængelighed

4.9.1 EØSU henviser i alt væsentligt til sine udtalelser om tilgængelighed ⁽¹¹⁾.

4.9.2 Disse udtalelser peger generelt på nødvendigheden af at styrke tilgængeligheden som en grundlæggende ret. Hvad specifikt angår audiovisuelle tjenester og websteder peger EØSU på, at de bør betragtes som egentlige tjenester af almen interesse ⁽¹²⁾.

4.9.3 Der er brug for umiddelbart anvendelige lovkrav vedrørende tilgængelighed til audiovisuelle tjenester for at sikre adgang hertil for personer med forskellige former for handicap og nedsat kommunikationsevne.

Disse lovkrav bør ledsages af en styrkelse af den europæiske standardisering ikke kun med hensyn til audiovisuelt indhold, men også netværksudbredelse, brugerterminaler og softwaregrænseflade. Det er vigtigt at sikre, at markedet for tilgængelighedsløsninger er ægte europæisk for at tiltrække nye operatører til dette marked og reducere omkostningerne.

4.10 Som afsluttende bemærkning gentager EØSU, at der er brug for en omfattende og helhedsorienteret tilgang til det programsatte mål om digital integration. I dette øjemed bør Unionen og medlemsstaterne garantere EU-borgerne adgang til det digitale miljø, især internetforbundne tv-tjenester, ved at fremme og støtte initiativer til permanent oplæring i digitale færdigheder ⁽¹³⁾.

Bruxelles, den 18. september 2013

Henri MALOSSE

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽¹¹⁾ EFT C 94 af 18.4.2002, s. 9-13; EUT C 117 af 30.4.2004, s. 49-51; EUT C 110 af 9.5.2006, s. 26-32; EUT C 175 af 27.7.2007, s. 91-95; Tilgængeligheden af offentlige organers websteder (endnu ikke offentliggjort i EUT) og Tilgængelighed: en menneskeret (endnu ikke offentliggjort i EUT).

⁽¹²⁾ Overkommelige priser for tjenesteydelser af almen økonomisk interesse (endnu ikke offentliggjort i EUT).

⁽¹³⁾ EUT C 318 af 29.10.2011, s. 9-18.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Udkast til forslag til Rådets direktiv om ændring af Rådets direktiv 2009/71/Euratom om EF-rammebestemmelser for nukleare anlægs nukleare sikkerhed

COM(2013) 343 final

(2013/C 341/21)

Ordfører: **Richard ADAMS**

Kommissionen besluttede den 13. juni 2013 under henvisning til Euratomtraktatens artikel 31 og 32 at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

"Udkast til forslag til Rådets direktiv om ændring af Rådets direktiv 2009/71/Euratom om EF-rammebestemmelser for nukleare anlægs nukleare sikkerhed"

COM(2013) 343 final.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Transport, Energi, Infrastruktur og Informationssamfundet, der vedtog sin udtalelse den 2. september 2013

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 492. plenarforsamling den 18.-19. september 2013, mødet den 18. september, følgende udtalelse med 160 stemmer for, 9 imod og 15 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1 EØSU bifalder de rettidige ændringer til direktivet om nuklear sikkerhed som resultat af Det Europæiske Råds mandat til Kommissionen til at overveje og foreslå nødvendige lovgivningsmæssige ændringer efter Fukushima-katastrofen. Efterfølgende har stresstest af europæiske nukleare anlæg identificeret områder, der kræver særlig opmærksomhed. Nuklear sikkerhed er et vigtigt grænseoverskridende emne for EU. Befolkningens opfattelse heraf har stor betydning for den nationale politik. Borgerne forventer med rette verificerbare høje standarder og konsekvens.

1.2 Det glæder udvalget, at der i dette forslag tages højde for flere af de problemstillinger, der fremhæves i dets tidligere udtalelser⁽¹⁾ om nuklear sikkerhed. Der er bl.a. tale om en bedre tilgang til harmonisering blandt medlemsstaterne, klarlægning af tilsynsansvar, kompetence og kapacitet, de nationale tilsynsmyndigheders uafhængighed samt nødberedskabs- og indsatsforanstaltninger på de enkelte anlæg. Udvalget bifalder især den styrkede tilgang til den samlede gennemsigtighed og bestræbelserne på at påtage sig særlige forpligtelser som et nødvendigt og potentielt effektivt bidrag til imødekommelsen af borgernes bekymringer.

1.3 Udvalget glæder sig særligt over den væsentligt forbedrede tilgang til nationalt tilsynsansvar, kompetence, anvendelse og uafhængighed, som styrker hvert af disse områder samt muliggør støtte- og verifikationsmekanismer.

1.4 Den udvidede artikel indeholdende definitioner vil bidrage til en enkel fortolkning og større retskraft, men det bør sikres, at teksten er forenelig med eventuelle tilsvarende definitioner fra WENRA (De Vesteuropæiske Nukleare Tilsynsmyndigheders Sammenslutning) og IAEA (Den Internationale Atomenergiorganisation) og i givet fald opdateres, så den forbliver i overensstemmelse med den internationalt aftalte terminologi.

1.5 Udvalget noterer sig styrkelsen af bestemmelserne om nødberedskabs- og indsatsforanstaltninger på de enkelte anlæg. Der vil i givet fald være behov for øjeblikkelige foranstaltninger på baggrund af anbefalingerne i fremskridtsrapporten om nødberedskab uden for anlægget. Dette område vækker særlig bekymring hos de europæiske borgere og kræver iværksættelse af yderligere øjeblikkelige og effektive foranstaltninger.

1.6 Bestemmelserne vedrørende information af offentligheden og gennemsigtighed styrkes, men det bør kræves af medlemsstaterne, at de sikrer, at offentligheden og civilsamsfundsorganisationerne modtager praktisk og aktiv støtte til deres samarbejde med tilsynsmyndigheden om at udvikle en deltagelsesorienteret procedure for styrkelse af borgernes deltagelse i planlægning, evaluering og beslutningstagning.

1.7 Udvalget påskønner Kommissionens hurtige forelæggelse af dette forslag om direktivændring. Udvalget bemærker desuden, at der fortsat foretages internationale analyser af erfaringerne fra Fukushima, og at en evaluering af gennemførelsen af det nuværende direktiv om nuklear sikkerhed senere kan give yderligere sikkerhedsmæssig indsigt. Alle parter er forpligtet til fortsat at øge sikkerheden, og erfaringer har vist, at den nukleare sikkerhed fortsat må forbedres.

⁽¹⁾ EUT C 306 af 16.12.2009, s. 56-63.

EUT C 218 af 23.7.2011, s. 135-139.

EUT C 44 af 15.2.2013, s. 140-146.

2. Indledning

2.1 I 2009 gav EØSU i sin udtalelse om de foreslåede rammebestemmelser for nuklear sikkerhed⁽²⁾ udtryk for sin bekymring over den lange tid, det havde taget at udvikle og opnå tilstrækkelig konsensus til at fremlægge det første direktiv om nuklear sikkerhed (2009/71/ Euratom); i en resolution fra Rådet af 22. juli 1975 om de teknologiske problemer vedrørende nuklear sikkerhed var der blevet opfordret til passende foranstaltninger og en harmoniseret tilgang på fællesskabsniveau. Derimod har det kun taget 4, og ikke 34 år, at foreslå de aktuelle ændringer af direktivet fra 2009.

2.2 Der er flere grunde til det øgede tempo. For det første er de foreslåede ændringer et svar på rapporten om det omfattende "stresstestprogram", der blev gennemført i Europa som følge af tsunamien og konsekvenserne for Fukushima Daiichi-atomkraftværket i marts 2011. I Japan kastede dette lys på en række tekniske, operationelle og tilsynsmæssige svagheder og fejl. Ændringerne afspejler imidlertid også bekymringer, som der var givet udtryk for inden 2009, men som det ikke har været muligt at inddrage i det oprindelige direktiv på grund af tilsynsmyndighedernes, medlemsstaternes og den nukleare industris holdninger. Fukushima har ikke blot gjort det muligt at tage disse bekymringer op til fornyet overvejelse, men har også haft en væsentlig og direkte indvirkning på den nukleare politik i flere medlemsstater.

2.3 I denne udtalelse gives der udtryk for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs ansvar for at afspejle civilsamfundets holdninger og bekymringer generelt – et ansvar, som i dette tilfælde styrkes af proceduren i Euratom-traktatens artikel 31 (om sundhed og sikkerhed), der indeholder et krav om en udtalelse fra EØSU. Udvalget har tidligere udtalt, at der – fordi direktiverne om nuklear sikkerhed omhandler grundlæggende emner vedrørende arbejdstagernes sundhed, miljø og den offentlige sikkerhed (nødberedskab), som EU beskæftiger sig med i henhold til TEU og TEUF – er god grund til at behandle de pågældende emner i disse traktater frem for i Euratom-traktaten. Dette vil desuden øge den demokratiske troværdighed, idet der i så tilfælde skal træffes fælles beslutning med Europa-Parlamentet.

2.4 En del af befolkningen er stadig bekymret over de 132 nukleare reaktorer, der er i drift i Europa. Selv om holdningerne varierer fra én medlemsstat til en anden, er nukleare anlæg stadig en kilde til underliggende frygt – en følelse, der i høj grad kan stimuleres af eksterne begivenheder. Mange borgere ønsker sikkerhed i en form, de kan forstå og have tillid til, og søger en sådan fra EU, som har stor erfaring og et godt ry generelt med hensyn til at fremme og konsolidere borgernes sikkerhed. Fukushima har med stor tydelighed vist, at det ikke længere er holdbart at promovere konceptet *absolut* sikkerhed – en tendens i Japan teknologisk og institutionelt set. Udfordringen for enhver lovgivningsmæssig tilgang er spørgsmålet om, hvorvidt den kan understøtte en *relativ* tilgang til sikkerhed, som offentligheden kan have tillid til. En sådan tillid må baseres på en kombination af den måde, risikoen opfattes på, og de beskyttende eller modvirkende foranstaltningers virkning. Der findes endnu ingen fuldt harmoniserede sikkerhedsstandarder

for Europa, og offentligheden giver udtryk for bekymring, når den skønner, at sikkerhedsstandarderne eller håndhævelsen af disse i et tilgrænsende land er lavere end i dens eget. En løsning på sådanne udsving kan være en kompetent myndighed på EU-niveau.

2.5 I alle medlemsstater hviler ansvaret for den nukleare sikkerhed hos anlæggenes ledelse, der handler inden for bestemte rammer, som overvåges af den nationale tilsynsmyndighed. Fukushima bragte en række spørgsmål om forskellige emner på bane, bl.a. anlæggenes design og forsvarsmekanismer, modvirkningsindsats, nødberedskab, kommunikation af oplysninger, menneskelige fejl, forvaltning, gennemsigtighed og reguleringsmæssigt tilsyn. Konsekvenserne af et begrænset antal af disse emner blev behandlet i stresstestprocessen og efterfølgende rapporter, idet de kunne gøre sig gældende for europæiske atomkraftværker og sikkerheden.

2.6 Nuklear sikkerhed er et grænseoverskridende emne, og EU er skredet til handling, fordi de internationale sikkerhedsstandarder og konventioner vedrørende nuklear sikkerhed enten er juridisk ikkebindende eller ligefrem juridisk uigennemførlige. Disse forslag til ændringer er resultatet af det mandat, Kommissionen har fået af Det Europæiske Råd til at vurdere den eksisterende juridiske og lovgivningsmæssige ramme og foreslå nødvendige forbedringer.

3. Resumé af Kommissionens forslag

3.1 Forslaget er en vurdering af den eksisterende juridiske og lovgivningsmæssige ramme for nuklear sikkerhed, der har til hensigt at sikre ensartede høje standarder for nuklear sikkerhed og tilsyn. I lyset af stresstestene og den erfaring, der er høstet på baggrund af Fukushima-undersøgelserne, foreslår Kommissionen, at EU's rammer for nuklear sikkerhed i nogle henseender og i den udstrækning, der er muligt, tilpasses de seneste tekniske standarder, og kræver samtidig større gennemsigtighed.

3.2 De nationale tilsynsmyndigheders beføjelser og uafhængighed vil derved blive styrket, og de vil få en større rolle, der understøttes af eksperter og ekspertressourcer. De vil sammen med anlæggenes ledelser skulle udvikle og offentliggøre en strategi for information til offentligheden, navnlig i tilfælde af ulykker, men også i forbindelse med anlæggenes almindelige drift. Borgerne vil således i højere grad kunne deltage i godkendelsesprocessen for nukleare anlæg.

3.3 Nye sikkerhedsmål vedrørende placering, design, konstruktion, ibrugtagning, drift og nedlukning af nukleare anlæg vil blive udfærdiget, og et system med "peerevalueringer" af nukleare anlæg hvert sjette år vil blive indført på EU-niveau og resultere i udarbejdelsen af tekniske retningslinjer for forbedring af den nukleare sikkerhed.

3.4 Nye nukleare anlæg bør designes således, at beskadigelse af reaktorkernen ikke kan have konsekvenser uden for anlægget, og hvert anlæg bør have et godt beskyttet nødberedskabscenter og stringente retningslinjer for håndtering af ulykker.

(2) EUT C 306 af 16.12.2009, s. 56- 63.

4. Generelle bemærkninger

4.1 EØSU har fulgt debatten om nuklear sikkerhed, stresstestprocessen og den efterfølgende udvikling nøje. I sin udtalelse *Endelig rapport om stresstestene af nukleare anlæg* ⁽³⁾ opfordrer EØSU på det kraftigste til en ambitiøs revision af direktivet fra 2009. Kommissionen tilkendegiver også tydeligt sine ambitioner for direktivet i sin rapport om stresstest af nukleare anlæg ⁽⁴⁾. Den identificerer følgende fire hovedområder, hvor der er behov for en revision af direktivet om nuklear sikkerhed:

- sikkerhedsprocedurer og -rammer
- de nukleare tilsynsmyndigheders rolle og midler
- åbenhed og gennemsigtighed
- overvågning og verifikation.

En kort gennemgang af, hvorvidt målene under disse fire områder opfyldes, følger i afsnit seks.

4.2 Det nuværende forslag indeholder mere end 90 ændringsforslag til det eksisterende direktiv, hvoraf visse er af en væsentlig længde og størrelse. De omfattende betragtninger i direktivet giver fortolkningsmæssig vejledning om baggrund og praktisk gennemførelse, men det bør bemærkes, at direktivets artikler udgør den omfangsrige tekst, som denne udtalelse omhandler.

4.3 EØSU bemærker, at begrebet "med rimelighed kan lade sig gøre", der anvendes i teksten, trods den udvidede definition kan føre til urimelig vægtning af økonomiske eller politiske overvejelser. Alternativt kan begreberne "bedste, tilgængelige teknologier" og "bedste tilsynspraksis" anvendes, men dette vil medføre væsentlige omkostningsstigninger.

4.4 EØSU påpeger, at selv om direktiverne ifølge Kommissionen skulle sikre, at nye nukleare anlæg designs således, at beskadigelse af en reaktorkerne ikke kan have konsekvenser uden for anlægget, fremgår det af aktuelle tekniske og videnskabelige udtalelser, at dette ikke kan hævdes kategorisk, og at det i praksis er umuligt fuldstændigt at undgå enhver form for konsekvens uden for anlægget.

5. Særlige bemærkninger

5.1 Det oprindelige direktiv vil blive styrket, udvidet og præciseret med dette forslag om direktivændring, og en række specifikke problemer med hensyn til at give offentligheden sikkerhedsgarantier vil blive behandlet. Udvalget bifalder især:

— Udvidelsen og præciseringen af definitionerne i artikel 3, navnlig hvor der kan opstå tvivl om betydningen. For eksempel giver den mere præcise definition af begreber som "i praksis udelukker" ikke megen mulighed for forskellige fortolkninger og vil øge offentlighedens tillid til, at der fastholdes en konsekvent tilgang. Det bør imidlertid sikres, at terminologien anvendes konsekvent, stemmer overens med og i givet fald opdateres i henhold til tilsvarende definitioner fra IAEA og WENRA.

— De specifikke krav om, at sikkerhedsordningerne skal dække alle faser i nukleare anlægs livscyklus (art. 4, stk. 1, litra a).

— Fastholdelsen af princippet om de nationale tilsynsmyndigheders juridiske uafhængighed og den betydelige styrkelse af deres rolle med indførelsen af en specifik henvisning til uafhængighed fra politiske interesser, egne tilstrækkelige budgetbevillinger med autonomi og et passende antal ansatte med den nødvendige ekspertise (art. 5, stk. 2), samt en mere præcis definition af de juridiske beføjelser (art. 5, stk. 3).

— Den specifikke tilføjelse af verifikation af tilstrækkeligheden af "dybdeforsvarsbestemmelserne" med en klar definition (art. 6, stk. 3).

— Kravet om, at ansøgeren ved ansøgning om en tilladelse skal fremlægge et detaljeret bevis for sikkerheden, der står i forhold til farens potentielle omfang (art. 6, stk. 4, litra a).

— Udvidelsen af kravet om at opretholde de rette kvalifikationer og færdigheder med hensyn til sikkerhed til også at omfatte underleverandører (art. 6, stk. 5).

— Indførelsen af nødberedskabs- og indsatsforanstaltninger på de enkelte anlæg (art. 7).

5.2 EØSU bifalder ændringen af titlen på og udvidelsen af artikel 8, der nu omhandler gennemsigtighed, samt det nye afsnit 2, der definerer vidtgående særlige forpligtelser. Den tidligere artikel 8 med titlen "Information af offentligheden" var af meget begrænset omfang. Sammen med artikel 8, litra a-f), og de udvidede "definitioner" i artikel 3 dækker den nu knap 50 % af teksten i det ændrede direktiv. Håndhævelsen bør fremmes med disse bestemmelser, selv om visse områder stadig lægger op til forskellig fortolkning. Indførelsen af de foreslåede vidtrækkende nye bestemmelser, der i høj grad kan medvirke til at imødekomme borgernes forståelige bekymringer, er særlig prisværdig. Blandt bestemmelserne kan fremhæves:

— En forpligtelse til at udvikle og gennemføre en gennemsigtighedsstrategi, der dækker alle tilfælde

⁽³⁾ EUT C 44 af 15.2.2013, s. 140-146.

⁽⁴⁾ COM(2012) 571 final.

- En fremhævelse af informationsformidling med henvisning til internationale forpligtelser (art. 8, stk. 3). Selv om det ikke fremgår af direktivet, erklæres det i præamblen, at udvekslinger med eksperter, som EØSU har deltaget i, har bekræftet offentlighedens meget vigtige rolle i beslutningsprocessen og anvendelsen af bestemmelserne i Århuskonventionen.
- Stærk opbakning til mere stringente sikkerhedsmål og en mere stringent metodologi (art. 8, litra a-c).
- (art. 8, litra d).
- Udvidelse og forlængelse af kravene til internationale peerevalueringer (art. 8, litra e).

5.3 EØSU bemærker, at de vigtige temaer nødbereðsks- og indsatsarrangementer uden for anlægget samt krisekommunikation ikke behandles i dette direktiv, men er genstand for en igangværende evaluering og rapport med anbefalinger, som vil blive fremlagt inden udgangen af 2013. Der bør hurtigst muligt træffes alle nødvendige foranstaltninger i lyset af disse anbefalinger.

5.4 Spørgsmålet om beskyttelse af nukleare anlæg mod terrorangreb er behandlet separat parallelt med stresstestprogrammet, og der er rapporteret om dette til Det Europæiske Råd i 2012. Medlemsstaterne opfatter sikkerhedsforanstaltninger som en selvstændig kompetence, der ligger uden for rammerne af bestemmelserne i direktivet om nuklear sikkerhed. Ifølge undersøgelsen efter katastrofen i Fukushima har Japans nukleare tilsynsmyndighed besluttet at anmode alle ledelser af nukleare anlæg om at træffe de nødvendige foranstaltninger til at sikre, at anlæggene er sikret mod eventuelle terrorangreb.

5.5 Direktivet udvider til en vis grad de lovgivningsmæssige krav. Det er vigtigt, at nye anmodninger er nødvendige, proportionale og har til hensigt at garantere borgernes sikkerhed. EØSU mener, at der er opnået en passende balance i forslaget om direktivændring.

6. Vil forslaget fjerne de svagheder, der identificeres i dette direktiv?

6.1 Fortsatte forskelle mellem medlemsstaterne resulterer i en manglende konsekvent tilgang til nuklear sikkerhed. Dette er (ifølge Kommissionen) hovedkonklusionen og kan afhjælpes ved hjælp af en lovgivningsmæssig ramme. Manglen på kodificerede EU-mekanismer til opnåelse af enighed om tekniske standarder og fremgangsmåder for gennemførelse af sikkerhedsvurderinger fremhæves. Den ændrede artikel 8f), fastlægger en

sådan mekanisme, selv om EØSU mener, at sætningen "*Medlemsstaterne udvikler og opstiller med støtte fra de kompetente tilsynsmyndigheder i fællesskab retningslinjer*" mangler præcision og vidner om utilstrækkelige beslutninger om emnet. Effektiviteten af denne tilgang bør derfor fortsat evalueres, og hvis der opstår alvorlig tvivl, bør etableringen af et EU-reguleringsagentur for nuklear sikkerhed overvejes. En sådan tilgang kan give betydelige fordele med hensyn til mindre medlemsstaters adgang til kvalifikationer og ressourcer.

6.2 Spørgsmål om de nationale tilsynsmyndigheders uafhængighed, delt ansvar, manglende koordinering, afsættelse af tilstrækkelige ressourcer og definerede kompetencer er alle områder, der bør tages op til behandling. Den ændrede artikel 5 indeholder meget mere specifikke lovgivningsmæssige krav til medlemsstaterne. Kravene bør i høj grad lægge op til behandling af disse emner. Der er imidlertid behov for hurtigst muligt at verificere de nationale tilsynsmyndigheders uafhængighed og kompetence – et af de områder, der specifikt behandles i Kommissionens rapport. En sådan verifikation bør betragtes som fremmende frem for krænkende for de nationale tilsynsmyndigheders uafhængighed, og den bør ikke begrænses til selvvurdering med supplerende international peerevaluering hvert 10. år. EØSU foreslår, at der foretages vurderinger og peerevalueringer i alle medlemsstater senest inden udgangen af 2018 og hvert sjette år derefter.

6.3 På nuværende tidspunkt er overvågnings- og verifikationsmekanismerne på EU-niveau begrænset til peerevalueringer af de nationale rammer for nuklear sikkerhed og af de kompetente tilsynsmyndigheder. Kapitel 2a i forslaget om direktivændring udvider betydeligt omfanget af internationale peerevalueringer – en positiv udvikling. Planen om en peerevaluering "af et eller flere specifikke temaer" hvert sjette år kan imidlertid bevirke, at visse områder ikke underlægges en dybdegående undersøgelse i flere årtier. Udvalget foreslår derfor, at de temabaserede evalueringer foretages parallelt med den evalueringsproces, der fremgår af konventionen om nuklear sikkerhed, og som finder sted hvert tredje år. Af hensyn til forpligtelsen til gennemsigtighed bør offentligheden være med til at afgøre, hvilke specifikke temaer evalueringen skal dække.

6.4 Der lægges betydeligt mere vægt på information af offentligheden og gennemsigtighed i forslaget til direktivændring med specifikke krav, der i flere tilfælde erstatter de nuværende generiske krav. I praksis er det imidlertid ofte vanskeligt for privatpersoner og civilsamfundsorganisationer at engagere sig i offentlige høringer og informationsmekanismer. Effektiviteten af offentlighedens deltagelse kom til udtryk på de to møder, som blev afholdt af ENSREG i forbindelse med stresstestene. EØSU foreslår, at det kræves af medlemsstaterne, at de sikrer, at offentligheden og civilsamfundsorganisationerne modtager aktiv støtte til i samarbejde med tilsynsmyndigheden at udvikle deltagelsesorienterede procedurer for etablering af borgernes deltagelse i og høring om planlægning, evaluering og beslutningstagning. Dette bør også gælde for formelle og de facto-forlængelser af nukleare anlægs levetid. Etablerede processer som f.eks. RISCOM's model for gennemsigtighed (http://www.karita.se/our_approach/riscom_model.php) kunne effektivt incitere hertil, hvis de foretages uafhængigt.

6.5 Forståelsen for, hvad en omfattende tilgang til nuklear sikkerhed udgør, øges til stadighed. Etiske, socioøkonomiske og psykologiske faktorer er blevet mødt med større accept i perioden med intens debat efter Fukushima-katastrofen. Udvalget mener, at der også kan drages nytte af sådanne analyser inden for andre områder af energifremstilling og brug af energi, navnlig i en overgangsfase og en periode med globalt pres.

Bruxelles, den 18. september 2013

Henri MALOSSE

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af visse forordninger vedrørende fiskeri og dyresundhed som følge af ændringen af Mayottes status i forhold til Unionen«

COM(2013) 417 final — 2013/0191 (COD)

og om

»Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af visse direktiver vedrørende miljø, landbrug, social- og arbejdsmarkedspolitik og folkesundhed som følge af ændringen af Mayottes status i forhold til Unionen«

COM(2013) 418 final — 2013/0192 (COD)

(2013/C 341/22)

Europa-Parlamentet og Rådet besluttede henholdsvis den 1. juli 2013 samt den 27. juni og 16. juli 2013 under henvisning til artikel 43, stk. 2, artikel 141, artikel 153, stk. 2, artikel 168 og artikel 192, stk. 1, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

"Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af visse forordninger vedrørende fiskeri og dyresundhed som følge af ændringen af Mayottes status i forhold til Unionen"

COM(2013) 417 final — 2013/0191 (COD)

og om

"Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af visse direktiver vedrørende miljø, landbrug, social- og arbejdsmarkedspolitik og folkesundhed som følge af ændringen af Mayottes status i forhold til Unionen"

COM(2013) 418 final — 2013/0192 (COD).

Da EØSU går ind for forslaget indhold og ikke har nogen bemærkninger, besluttede det på sin 492. plenarforsamling den 18.-19. september 2013, mødet den 18. september, med 170 stemmer for, 6 imod og 12 hverken for eller imod at afgive en udtalelse til støtte for Kommissionens forslag.

Bruxelles, den 18. september 2013.

Henri MALOSSE

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om tilbagelevering af kulturgoder, som ulovligt er fjernet fra en medlemsstats område (omarbejdning)«

COM(2013) 311 final — 2013/0162 (COD)

(2013/C 341/23)

Europa-Parlamentet og Rådet besluttede henholdsvis den 10. juni og den 24. juni 2013 under henvisning til artikel 114 og 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

"Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om tilbagelevering af kulturgoder, som ulovligt er fjernet fra en medlemsstats område (omarbejdning)"

COM(2013) 311 final — 2013/0162 (COD).

Da EØSU går ind for forslaget indhold, besluttede det på sin 492. plenarforsamling den 18. -19. september 2013, mødet den 18. september, med 192 stemmer for og 10 hverken for eller imod at afgive en udtalelse til støtte for Kommissionens forslag.

Bruxelles, den 18. september 2013

Henri MALOSSE

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

<u>Informationsnummer</u>	Indhold (fortsat)	Side
2013/C 341/14	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Grønbog om en europæisk strategi for plasticaffald i miljøet« COM(2013) 123 <i>final</i>	59
2013/C 341/15	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om rammerne for maritim fysisk planlægning og integreret kystzoneforvaltning« COM(2013) 133 <i>final</i> — 2013/0074 (COD)	67
2013/C 341/16	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om fastsættelse af overgangsforanstaltninger vedrørende støtte til landdistriktsudvikling fra Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne (ELFUL) og om ændring af forordning (EU) nr. [RD] for så vidt angår midler og deres fordeling i 2014 og om ændring af Rådets forordning (EF) nr. 73/2009 og forordning (EU) nr. [DP], (EU) nr. [HZ] og (EU) nr. [sCMO] med hensyn til deres anvendelse i 2014« COM(2013) 226 <i>final</i> — 2013/0117 (COD)	71
2013/C 341/17	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af Rådets forordning (EF) nr. 1198/2006 for så vidt angår visse bestemmelser om finansiel forvaltning for visse medlemsstater, der er i eller trues af alvorlige vanskeligheder med hensyn til deres finansielle stabilitet« COM(2013) 428 <i>final</i> — 2013/0200 (COD)	75
2013/C 341/18	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Handlingsplan for en havstrategi for atlantehavsområdet — Grundlaget for intelligent og bæredygtig vækst for alle« COM(2013) 279 <i>final</i>	77
2013/C 341/19	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget om fremtiden for CO ₂ -opsamling og -lagring i Europa« COM(2013) 180 <i>final</i>	82
2013/C 341/20	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Forberedelse på en fuldt ud konvergeret audiovisuel verden: Vækst, kreativitet og værdier (Grønbog)« COM(2013) 231 <i>final</i>	87
2013/C 341/21	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Udkast til forslag til Rådets direktiv om ændring af Rådets direktiv 2009/71/Euratom om EF-rammebestemmelser for nukleare anlægs nukleare sikkerhed COM(2013) 343 <i>final</i>	92
2013/C 341/22	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af visse forordninger vedrørende fiskeri og dyresundhed som følge af ændringen af Mayottes status i forhold til Unionen« COM(2013) 417 <i>final</i> — 2013/0191 (COD) og om »Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af visse direktiver vedrørende miljø, landbrug, social- og arbejdsmarkedspolitik og folkesundhed som følge af ændringen af Mayottes status i forhold til Unionen« COM(2013) 418 <i>final</i> — 2013/0192 (COD)	97
2013/C 341/23	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om tilbagelevering af kulturgoder, som ulovligt er fjernet fra en medlemsstats område (omarbejdning)« COM(2013) 311 <i>final</i> — 2013/0162 (COD)	98

EUR-Lex (<http://new.eur-lex.europa.eu>) giver direkte og gratis adgang til EU-retten. Via dette netsted kan man konsultere *Den Europæiske Unions Tidende*, og netstedet indeholder endvidere traktaterne, retsforskrifter, retspraksis og forberedende retsakter.

Yderligere oplysninger om Den Europæiske Union findes på: <http://europa.eu>

Den Europæiske Unions Publikationskontor
2985 Luxembourg
LUXEMBOURG

DA